

JÄMSÄ

**Tilinpäätös tilikaudelta
1.1.-31.12.2022**

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginjohtajan katsaus	5
TOIMINTAKERTOMUS.....	7
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	7
Jämsän kaupungin hallinto ja organisaatio	7
Yleinen ja oman alueen talouden kehitys	9
Kuntien tilinpäätösarviot 2022	10
Jämsän väestö ja työpaikat.....	11
Hyvinvoinnin edistäminen.....	12
Kaupungin talouden kehitys ja muut huomattavat muutokset	13
Työllisyys.....	21
Sisäisen valvonnan järjestäminen ja riskienhallinta	24
Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehitykseen vaikuttavista tekijöistä	26
Korruption ja lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat	31
Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	32
Tuloslaskelma ja tunnusluvut	32
Verotulot, valtionosuudet ja rahoitusosan toteutuminen	33
Verotulot	33
Valtionosuudet	35
Rahoitusosan toteutuminen.....	37
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	38
Rahoituslaskelma.....	39
Tase ja sen tunnusluvut.....	41
Konsernin toiminta ja talous	43
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	58
Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	59
Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	60
Konsernitase ja sen tunnusluvut	61
Talouden tasapainottamistoimenpiteet ja niiden toteuttaminen	62
Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	63
Tilinpäätöksen vaikutus vuoden 2022 talousarvioon ja arvio todennäköisestä kehityksestä	63
TOTEUTUMISVERTAILU	66
Käyttötalouden toteutuminen	66
Konsernipalvelut.....	66
Sosiaali- ja terveystoimi.....	83

Sivistystoimi.....	101
Elinvoima	130
Investoinnit.....	144
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	154
Tuloslaskelma	154
Rahoituslaskelma.....	155
Tase.....	156
Konsernituloslaskelma.....	158
Konsernin rahoituslaskelma	159
Konsernitase	160
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	162
Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	162
Eriytetyt laskelmat.....	179
ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	182
Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitos.....	183
Jämsän Vesi liikelaitos	199
Liikelaitosten vaikutus tilikauden tulokseen	213
ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT.....	215
LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA	217

Kaupunginjohtajan katsaus

Vuoden alussa odotettiin kevään tuovan valoa koronavuosien kurimusten jälkeen ja rajoituksia purettiin yksi kerrallaan. ”Uusi normaali” vakiintui puhekieleen ja siihen oli tarkoitus päästä helmikuun loppuun mennessä. Ennen kuin tuo tavoite saavutettiin, tuli synkkä helmikuun 24. päivän aamu, jolloin Venäjä käynnisti julman hyökkäyssotansa Ukrainaan. Turvallisuusympäristö oli samassa hetkessä peruuttamattomasti muuttunut ja se näkyi monella tavalla vuoden toiminnassa. Varautumisen ja valmiuden teemojen rinnalla valmistauduimme vastaanottamaan sotaa pakenevia ukrainalaisia järjestäen asumista, tukea ja peruspalveluita yhteistyössä vastaanotokeskuksen ja vapaaehtoisten auttajien kanssa. Vuoden loppuun mennessä Jämsään oli sijoittuneena lähes 500 ukrainalaista ja arjen toiminnot olivat jo kohtuullisesti vakiintuneet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirron valmistelu hyvinvointialueelle jatkui koko vuoden. Tammikuussa järjestettiin aluevaalit, joiden jälkeen hyvinvointialueet toimielimet pääsivät käynnistämään toimintansa. Jämsän kaupunki teki valmistelutyön kahteen suuntaan, kun Kuhmoisten sotepalvelut saateltiin Pirkanmaan hyvinvointialueella ja Jämsän omat sote-toiminnot Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Valmistelutyötä tehtiin vaikeissa olosuhteissa, kun työehtosopimukset olivat päättyneet ja erilaiset työtaistelutoimet jatkuivat pitkään kevääseen. Valmisteluvaihe edellytti muutoksia myös tukipalveluissa ja vuoden aikana toteutettiin myös Ateria- ja puhtausliikelaitoksen yhtiöittäminen.

Jämsän sosiaali- ja terveydenhuollon osalta vuosi sisälsi monenlaisia käännteitä. Sopimuksen vuosihinnasta kaupungin nostama kante ratkaistiin käräjäoikeudessa keväällä ja kaupungin vaatimukset hinnan tarkistamisesta hyväksyttiin. Päätös aiheutti yhtiölle alaskirjauksia siten, että yhtiön oma pääoma menetettiin ja taloudellisista toimintaedellytyksistä oli voimakasta epätietoisuutta. Lopulta palvelusopimus ja kaupungin omistusosuus yhtiöstä siirtyivät vuoden vaihteessa hyvinvointialueelle.

Elinkeinoelämässä vuosi oli vaiherikas. Kaipolan tehtaan lakkauttamisesta alkanut rakennemuutostyö siirtyi kehittämisvaiheeseen ja painopiste niin yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin kuin kaupunkivetoisiin toimintaympäristön kehittämishankkeisiin. Erityisen merkittävää oli kaupungin pääsy korkeampaan yrityskialueeseen, joka vahvistui kesäkuussa. Vuoden aikana valmistui mm. yritysten kanssa yhteistyössä tehty matkailustrategia ja uudistuvan teollisuuden Master plan. Matkailun kehittämisen osalta päästiin jo hyvää vauhtiin yritysten investoinneilla ja toimintaympäristön kehittämishankkeilla ja matkailualueiden kilpailussa HimosJämsä sijoittuikin toiseksi. Keväällä 2023 julkistettiin Keski-Suomen investointisuunnitelmat Himokselle, jotka ovat varmasti kiihdyttämässä alueen kehitystä seuraavalle tasolle.

Kesän ja syksyn aikana ihmisten liikkuminen palautui pikkuhiljaa lähes korona-aikaa edeltävän ajan tasolle. Kesätapahtumat toteutuivat hyvillä yleisömäärillä. Syksyllä Secto Rally näkyi voimakkaasti Jämsässä ja FinnMetko keräsi kävijöitä entiseen malliin. Samalla tuli näkyviin koronavuosien vaikutus ja matkailu- ja ravitsemusalan henkilöstön siirtyminen muille aloille. Osaavan työvoiman puute muodostui jo joissain paikoin kasvun esteeksi. Jämsän matkailu- ja ravitsemusala kohtasi kuitenkin koulutuksellinen isku loppuvuonna Gradian muutosneuvotteluiden myötä, kun koulutus kuntayhtymän leikkaukset osuivat kipeästi paikkakunnalle: omaan oppilaitosstatukseen, koulutuslinjojen alasajoon ja merkittäviin resurssivähennyksiin myös jatkavilla aloilla. Jämsän kaupunki on riitauttanut päätökset sopimusten vastaisina.

Yleinen taloustilanne kiristyi vuoden aikana merkittävästi. Inflaatio kiihtyi loppuvuonna ennätyslukemiin ja energiakriisi nosti hinnat kestävämmälle tasolle. Koko maassa varauduttiin sähkön riittävyyden ongelmiin ja kiertäviin sähkökatkoihin. Myös Jämsän kaupunki liittyi Astetta alemmas -kampanjaan usein erilaisia energiansäästökeinoihin. Myös pitkään jatkunut nollakorkojen aika päättyi ja korot lähtivät reippaaseen nousuun, joka on jatkunut näihin päiviin asti. Kuntatalouteen kustannusten nousu iski välittömästi ja tehdyt työehtosopimukset työvoimavaltaisessa taloudessa ovat erityisen merkittävä tekijä. Vuoden 2023 alkupuolella loppuun saatettu työehtosopimusten nk. perälautamalli vaikuttaa myös kuluvan vuoden talouteen ennakoitua

suurempina kustannuksina. Koronavuosien hoitovelka ja rakennemuutoksen sosiaalisten vaikutusten purkautuminen näyttäytyivät etenkin sosiaali- ja terveystoimen kustannusten kasvussa.

Kuntatalous elää edelleen poikkeuksellisen sumuisessa ympäristössä. Helmikuun lopussa 2023 hyväksyttiin lainsäädäntö työllisyyspalveluiden uudistuksesta, jonka perusteella järjestämistäsi vastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alkaessa. Seuraava suuri rakenteellinen muutos on siis valmistelussa, ja edellisenkin vaikutukset ovat vielä epäselvät. Ennakkotietojen mukaan viimeisenä kuntien järjestämistäsi vastuuvuonna sosiaali- ja terveystoimen kustannusten kasvu on ollut koko maassa 7 % ja hyvinvointialueille on siirtymässä lähes 600 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarvioiden perusteella laskettiin. Kun lopulliset laskelmat siirtymistäsi kustannuksista ja tuloista valmistuvat, tulee näkyviin myös kuntatalouden rahoitusennusteet. Eduskuntavaalit käydään huhtikuussa ja on oletettavaa, että tuleva hallitusohjelma tulee voimakkaasti keskittymään julkisen talouden korjaamiseen. Edessä on vaikeita vuosia jo vallitsevan tilanteen vuoksi ja toimintaympäristön ennakoimattomiinkin muutoksiin on varauduttava. Jämsän vuoden 2022 tilinpäätöksen perusteella lähdemme kohti tulevaa alijäämäisellä taseella, mikä tarkoittaa oman talouden merkittävää sopeuttamista muiden muutosten rinnalla.

Toinen toistaan seuraavasta kriisistä on tullut jo lähes tavanomaista. Koko organisaatiolta ja sen jokaiselta yksilöltä on vaadittu poikkeuksellista sopeutumiskykyä. Kiitän lämpimästi kaupungin henkilökuntaa ja muutosten vuoksi uusiin organisaatioihin siirtynyttä henkilökuntaa viime vuoden hyvästä työstä, selviytymisestä ja vastuunkannosta.

Sanotaan, että yhteiskuntamme suurin uhka on, että lakkaisimme luottamasta toisiimme. Luottamuksen arvon merkitys korostuu vaikeina aikoina ja sen rakentamiseen ja säilyttämiseen on syytä katsoa erityisen tarkasti nyt ja tulevaisuudessa. Jämsässä yhteistyökulttuuri on merkittävästi parantunut – avoimuuden, vuorovaikutuksen ja luottamuksen arvo on tunnustettu. Kaupunginhallituksen, valtuuston ja lautakuntien rooli on kaiken tehtävän kuntatyön perustana. Kiitän kaupungin luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä, tuesta ja luottamuksesta.

Hanna Helaste
kaupunginjohtaja

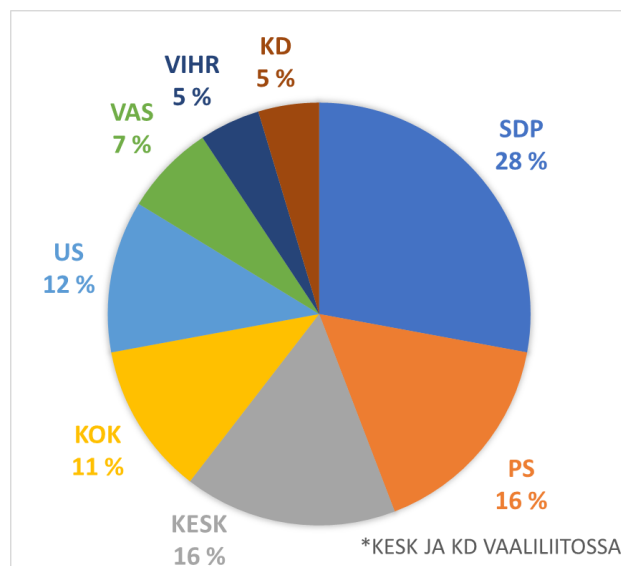
TOIMINTAKERTOMUS

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Jämsän kaupungin hallinto ja organisaatio

Kaupunginvaltuusto

Jämsän kaupungin ylin päättävä elin on kaupunginvaltuusto, johon kuuluu 43 valtuutettua. Kuvio oikealla kuvaa valtuuston kokoonpanoa valtuustoryhmittäin kuntavaalien 2021 jälkeen eli 1.8.2021 alkaen. Valtuuston puheenjohtajana 2022 toimi Matti Similä (KESK). Ensimmäisenä varapuheenjohtajana toimi Piritta Rantanen (SDP) ja toisena varapuheenjohtajan Jouni Kotiaho (PS). Valtuuston kokoukset ovat yleisölle avoimia ja kokousta voi seurata kaupungin YouTube-kanavalla.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus ja konsernijohto johtavat kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallituksessa on 9 jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtajana on toiminut Jorma Poti (SDP) ja ensimmäisenä varapuheenjohtajana Lotta Ahola (KOK). Toisena varapuheenjohtajana on toiminut Tarja Uusipaasto (KESK).

Jämsän kaupungin organisaatio 31.12.2022

Kaupunginvaltuusto 2022**Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue r.p.**

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
Himanen Reijo	Altti Tiina
Jussila Sari	Heikkilä Kalle
Laitinen Mikko	Korpela Markku
Lemmetyinen Aki	Kotilainen Teemu
Niivee Esa	Kuisma Tarja
Peltonen Tuula	Lahtinen Reima
Rantanen Piritta	Leppänen Kari
Poti Jorma	Lindqvist Päivi
Patronen Ulla	Salminen Helena
Rajala Sanna	Sarajärvi Jyri
Rinne kangas Heikki	Sarin Ari
Silvn Tero	Takanen Pertti

Suomen Keskusta r.p.

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
Kyrö Mika	Erkkilä Ville
Lahtinen Merja	Hiekkamki Lea
Mennala Anssi	Kokko Pauliina
Prnjrvi Leena	Määttä Yrjö
Similä Matti	Pekki Sanna
Sipilä Markku	Ruotsalainen Veli-Erkki
Uusipaasto Tarja	Salmio Risto

Uusi Suunta

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
El Sayed Seija	Hakala Mikko
Kokko Jyrki	Kivelä Jukka
Laaksonen Pekka 5.9. asti	Laasonen Hannes 1.11. alk.
Lähdesmäki Antti 5.9. alk.	Lappalainen Tapani
Salokorpi Timo	Minkkinen Katja
Valkeajärvi Joonas	

Vihreä Liitto r.p.

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
Ketola Johanna	Lampinen Tomi
Tapiainen Tommi	Peutere-Heikka Saara

Perussuomalaiset r.p.

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
Frisk Joni	Koskela Eero
Haaparanta Jukka	Olin Taika
Kataja Pekka	Riekkovaara Niko
Koskinen Markos	Ritala Ossi
Kotiahho Jouni	Ruokolahti Kari
Linna Kari 21.2. asti	Salminen Ilkka
Niittymaa Jyrki	Viinjrvi Mira 20.4. alk.
Puttonen Karita (siirtynyt Keskustan ja KD:n valtuustoryhmn 21.2. alkaen)	iks Sami
Rintala Sirpa 21.2. alk.	

Kansallinen Kokoomus r.p.

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
Ahola Lotta	Heinonen Tuomo
Haggrén Ari 10.10. alk.	Koivumäki Elina 17.11. alk.
Konstari Tarmo	Mäntylä Erkki
Laaksonen Erja	Paavisto Heikki
Manninen Antti	Värelä Leo
Peltola Eero 10.10. asti	

Vasemmistoliitto r.p.

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
Kankainen Markku	Kangas Riitta
Myllymäki Ella	Paju Ari
Paakkanen Arja	Västinen Emmaliina

Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.

<i>valtuutetut</i>	<i>varavaltuutetut</i>
Rahkonen Kyösti	Mäkelä Riikka
Puttonen Karita (siirtynyt Perussuomalaisista 21.2. alk.)	

Yleinen ja oman alueen talouden kehitys

Kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulos heikkeni hieman suhteessa aikaisempiin vuosiin, mutta säilyi yhä vahvalla tasolla. Korona aiheutti yhä kustannuksia, mutta kunnat saivat niihin kompensatioita.

Maailmantalouden kasvua heikentää Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Vaikutuksena lisääntyvä epävarmuus, raaka-aineiden, ruoan ja energian hintojen nousu. Koronapandemian jatkuminen osaltaan pitää yllä epävarmuutta maailmantaloudessa. Elinkustannusten nousu heikentää kotitalouksien ostovoimaa ja hidastaa kulutuksen kasvua.

Inflaation kiihtyminen ja sen kehitys on tarkan seurannan alla euroalueella. Riski pidempiaikaisesta inflaatiosta ja sen aiheuttamasta kustannuspaineesta on kasvanut. Vuoden 2022 keskimääräinen inflaatio oli 7 %. Rahoitusmarkkinat ovat toimineet häiriöttä, mutta riskit ovat kasvaneet.

Kuntatalouden keskeisiä tunnuslukuja					
VM taloudellinen katsaus 20.12.2022, Kuntaliitto 20.12.2022					
Muutos%	2021*	2022**	2023**	2024**	2025**
BKT (määrä)	3%	1,90%	-0,20%	1,20%	1,40%
Palkkasumma	5,10%	6,80%	3,50%	3,30%	3,40%
Ansiotaso	2,40%	2,60%	4%	3%	3%
Työlliset, määrä	2,40%	2,70%	-0,50%	0,30%	0,40%
Inflaatio	2,20%	7%	4%	1,90%	1,70%
%-yksikköä	2021*	2022**	2023**	2024**	2024**
Työttömyysaste	7,70%	6,80%	7%	6,90%	6,70%
Veroaste (Verot/BKT)	43%	42%	41,20%	41,10%	40,80%
Julkiset menot/BKT	55,50%	52,60%	53,90%	53,70%	53,80%
Julkisyht. rahoitusjäämä/BKT	-2,70%	-0,80%	-2,30%	-2,20%	-2,70%
Julkinen velka/BKT	72,40%	71,70%	73,40%	74,90%	76,20%
Vaihtotase/BKT	0,60%	-2,20%	-0,60%	-0,40%	-0,30%
Euribor 3kk	-0,50%	0,30%	2,90%	2,90%	2,80%
10 vuoden korko, %	-0,10%	1,70%	2,90%	3,10%	3,40%
* ennakkotieto, ** ennuste					

Kuntien tilinpäätösarviot 2022

Poikkeukselliset ajat ovat jatkuneet edelleen niin kuntataloudessa kuin muuallakin yhteiskunnassa. Kuntatalous on selvinnyt koronavuosista, mutta rakenteellisten ongelmien ratkaisuja ei ole saatu edistettyä. Kuntien saamat koronatuotot ovat kuitanneet lisäkuluja, toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntatalous näyttäisi olevan lähes tasapainossa, mutta kuntien tilinpäätökset sisältävät satoja miljoonia kertaluonteisia tuloja mm. kiinteistöistä. Vanhan kuntatalouden viimeisenä vuonna investoinnit huomioiva rahoitusjäämä oli 300 miljoonaa euroa alijäämäinen. Ilman HKL:n yhtiöittämistä rahoitusjäämä olisi pudonnut vielä 500 miljoonaa euroa. Kuntayhtymien loppulaskut huonontavat edelleen kuntakentän tulosta.

Kuntien menot kasvoivat ripeästi, käyttömenot reilun 5 %:n tahtia, kun tulot laskivat -2 %. Kuntien talous eriytyy vauhdilla ja tulosta selittävät lähinnä poikkeukselliset, kertaluonteiset tekijät, jotka vähensivät myös velanottoa. Kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulos heikkeni hieman suhteessa aikaisempiin kahteen vuoteen, mutta säilyi yhä hyvällä tasolla. Kuntien vuosikate heikkeni -11,6 % ja toimintakate -7,4 %. Katteiden heikkenemiseen vaikutti inflaatio ja varsinkin energiakustannusten nousu. Kuntien verotulot kasvoivat 5,3 % ja valtionosuudet 6,5 %, investointimenot kasvoivat 8,0 %, omaisuuden myyntitulojen tuplaantuessa. Myyntivoitot paransivat kuntien tulosta noin 900 milj. €, joten kuntien yhteenlaskettu tulos olisi ollut vain 400 milj.€ ilman myyntivoittoja. Koronakorvaukset olivat yhteensä 460 milj. €, joten ilman näitä eriä kuntatalous olisi alijäämäinen. Suuren huolen aiheuttaa menojen voimakas kasvu.

Tilinpäätöksissä näkyy ripeä talouskasvu ja vuotta vauhdittanut odotettua vahvempi työllisyyskehitys. Nämä näkyivät kuntien taloudessa kasvaneina verotuottoina. Yhteisöveron tuotto kasvoi viime vuonna peräti 6,6 %, kunnallisvero 5,3 % ja kiinteistöverokin 6,2 %. Valtionosuudet laskivat 660 milj. € eli 6,5 %. Kuntakentän taloudellinen eriytyminen kiihtyi viime vuonna. Tilikauden tulos oli negatiivinen noin 90 kunnassa. Vuosikatteen pisyivät yli 100 000 asukkaan kaupungeissa lähes ennallaan mutta heikkenivät pienemmissä kunnissa. Taloudellinen tulos taottiin Etelä-Suomessa, kun taas Itä-Suomessa tulokset heikentyivät. Kaikki Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset eivät välittyneet kuntatalouteen voimallisesti vielä 2022. Energiakustannukset nousivat noin 8 %, mutta nousupainetta jää vielä kuluvalle vuodelle. Yleinen korkotason nousu ei näy vielä kuntien korkokuluissa kuntien korkean suojausasteen vuoksi.

Väestön väheneminen ja rakenteen muutos on painavin syy kuntien ja alueiden erilaistumisessa, josta on keskusteltu Suomessa pitkään. Samalla kunnille on kuitenkin tullut paitsi uusia tehtäviä, myös leikkauksia valtionosuuksiin. Millään viime aikojen uudistuksella ei olla tavoiteltu suoraan kuntien rahoitusaseman vahvistamista tai pelivaraa kuntien talouteen. Niukkenevien resurssien oloissakin kuntien taloudessa tulisi olla liikkumavaraa, jonka puitteissa kunta pystyy tekemään tarvittavia muutoksia ja säilyttämään laadukkaat palvelut. Vuoden 2022 tulos on tasolla, jolla kuntatalous voisi hyvin, mikäli pysyisimme samoissa lukemissa tulevina vuosina. Koronatuotkien määräaikaisuus ja sote-uudistus, joka siirtää kustannuksia ja tuloja valtiolle ja jättää kunnille mittavat velat ja kiinteistöt, aiheuttaa tulevaisuudessa haasteita kuntatalouteen.

Vuoden 2022 tilinpäätöksien isoimmat tulokset tehtäneen suurimmissa kaupungeissa, mm. Helsingin osalta näyttää muodostuvan noin +350 miljoonan euron tulos ja Espoossa noin +220 milj. €. Manner-Suomen maakuntien parhaan tuloksen tekee Uusimaa, vuonna 2021 Keski-Suomi oli toisena, mutta nyt Keski-Suomen sijoitus on vasta 14. Vuosikate oli edellisvuoden tapaan yli poistotason, mutta laski kuitenkin 4,6 mrd. €:sta noin 4 mrd euroon, ja myös alle nettoinvestointien. Kuntien investoinnit ovat ennakkotietojen mukaan 5,3 mrd. € vuonna 2022. Investointien määrä nousi vuodesta 2021 noin 4,7 %, ollen 4,1 mrd. €. Korkojen noustessa lainanotto kuitenkin väheni aikaisempiin vuosiin verrattuna, kuntien lainakanta on 18,54 mrd. € eli 3 359 euroa/asukas.

Jämsän väestö ja työpaikat

Alueen teollisuuden perinteisenä ja vahvana veturina on toiminut puunjalostusteollisuus, joka on jo pidempään tehnyt sopeuttamistoimia muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä. Vuonna 2020 tapahtunut UPM:n Kaipolan tehtaan sulkeminen lisäsi haasteita paikallistalouteen. Lopulta työpaikkojen vähenemä toteutui pienempänä kuin alkuun pelättiin, jossa suuri merkitys on ollut elinkeinoelämän, yritysten, järjestöjen ja TE-keskuksen ja kaupungin yhteistyöllä mm. ÄRM-ryhmässä. Kaipolan tehdasalue sai lokakuussa 2021 uuden omistajan, Kaipola Green Port Oy:n, jonka tarkoituksena on kehittää ja vuokrata Kaipolan tehdasalueen tiloja teollisille toimijoille. Entisen paperitehtaan tiloissa on aloittanut tammikuussa 2022 Kaipola Recycling Oy, joka käynnisti toimintansa tuottamalla energiaa jätejakeita polttamalla.

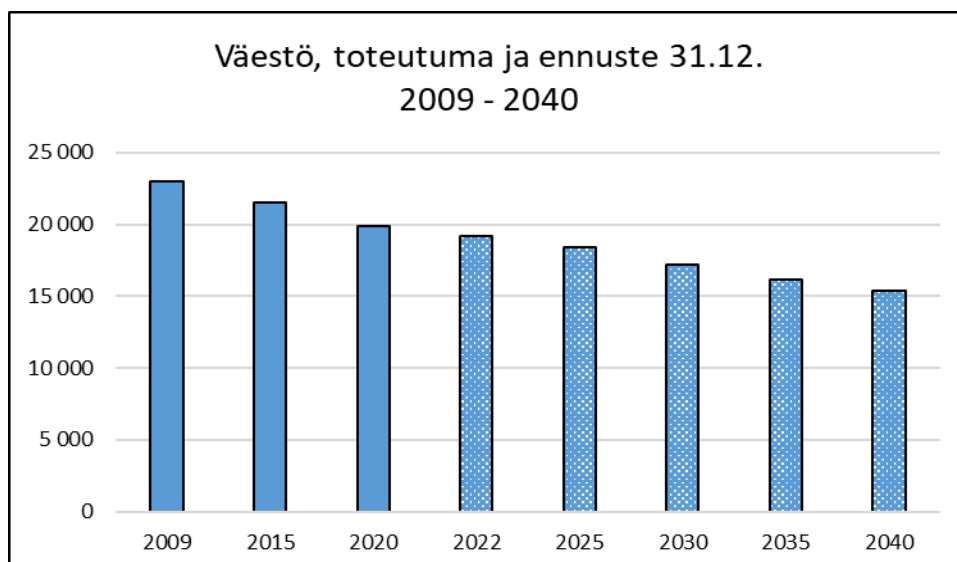
Toinen merkittävä teollisuuden ala, myös globaaleilla markkinoilla toimiva ilmailuteollisuus, on joutunut sopeuttamaan tuotantoaan ja pitämään sen myötä yt-neuvotteluja viime vuosina. Puolustusvoimien hävittäjähankinta ratkaistiin joulukuussa 2020 amerikkalaisen F-35:n hyväksi, ja hankinta tuottaa Jämsän tehtaalle kokoonpanotoimintoja. Lisäksi odotettavissa on, että uusia hävittäjiä huolletaan Jämsässä jopa vuosikymmeniä.

Pienen ja keskisuuren teollisuuden sektori on Jämsässä melko pieni, vaikkakin metalli- ja kuljetusala on varsin vankka ja osittain laajentunutkin. Matkailualalla on paikkakunnalla luonnollisia edellytyksiä kehittää toimintoja Himoksen alueen vanavedessä. Himoksen aluetta kehittämällä on haettu ympärivuotisen käytön lisäämistä laskettelukeskustoimintojen oheen. Yritystalouden arvonnousu kääntyi Jämsän osalta jo vuonna 2020 laskuun ja on jatkanut laskua edelleen, vaikka yritysten toimipaikkojen määrä on pysytellyt samalla tasolla viime vuodet. Yritysten henkilöstömäärä on vähentynyt hyvinkin nopeaan, vuodesta 2017 vuoteen 2021 on tapahtunut noin tuhannen henkilön vähenemä.

Jämsän kaupungin työpaikkaomavaraisuus vuonna 2020 oli 99,8 %, vuoteen 2018 saakka se on ollut yli 100 %. Jämsä on teollisuuden osalta vaikean rakennemuutoksen paikkakunta. Viime vuosikymmenellä Jämsästä väheni valtionhallinnon työpaikkoja mm. Hallin varuskunnan ja koelentokeskuksen toiminnot, lisäksi Jämsää kosketti TE-toimiston, verottajan, poliisin ja käräjäoikeuden paikallis- ja aluehallinnon organisaatiomuutoksista ja palvelujen keskittämistä johtuvat vähenemiset. UPM:n Jokilaakson tehtaiden työntekijämäärä puolittui kuluvalla vuosituhanella jo ennen Kaipolan tehtaan lakkautusta.

Jämsän kaupungin asukasmäärään ovat vaikuttaneet 2000-luvulla tapahtuneet useat kuntaliitokset. Alueen väestömäärä on kuitenkin ollut laskeva 1990-luvulta lähtien. Vuodesta 2012 Jämsän väkiluku on vähentynyt noin 2 980 asukkaalla ja kuluneen vuoden aikana väestön vähenemä oli jopa noin 400 asukasta. Luonnollinen väestönkasvu on ollut viime vuosina hyvinkin negatiivinen, eli syntyvyys on ollut pienempää kuin kuolleisuus. Vuonna 2022 syntyneitä oli Jämsässä vain 75, kun edellisenä vuonna syntyneitä oli vielä 111.

Kuntaliitosten seurauksena Jämsässä on useita taajamia ja kokonaispinta-ala on laajentunut. Suurin osa asukkaista asuu kaupungin keskustassa, Seppolassa. Muut taajamat ovat Jämsänkoski, Halli, Kaipola, Koskenpää ja Länkipohja. Himoksen alueella on merkittävä loma-asumisen keskittymä. Pinta-ala on 1 824,12 km², josta maa-alaa on 1 571,44 km².

Hyvinvoinnin edistäminen

Jämsän kaupungissa laaditaan neljän vuoden välein laaja hyvinvointikertomus, joka ohjaa hyvinvoinnin eteen tehtävää työtä. Vuosittaiset hyvinvoinnilliset toimenpiteet kukin toimiala raportoi omissa osuuksissaan tilinpäätöksessä. Vuonna 2021 valmistunut nykyinen hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus pitää sisällään hyvinvoinnillisen ja turvallisuuden liittyvän hyvinvointikuvauksen lisäksi myös suunnitelman hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä vuosille 2021–2024. Suunnitelmaa varten Jämsän kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden nykytilan kartoitus toteutettiin indikaattoritiedon ja jämsäläisten näkemysten perusteella. Näkemyksiä kartoitettiin kuntalaiskyselyillä, kylätapaamisilla sekä kyselyillä moniammatilliselle hyvinvointityöryhmälle ja kaupungin johtoryhmälle. Yhteenvetona voidaan todeta mitatun tiedon, hyvinvointi- ja johtoryhmän sekä jämsäläisten näkemysten hyvinvointia tukevista ja sitä heikentävistä tekijöistä olleen hyvin yhteneväiset.

Jämsän vahvuudet hyvinvoinnissa ovat toimivat palvelut ja harrastusmahdollisuudet. Lisäksi Jämsä on turvallinen sekä hyvä paikka asua ja elää. Toisaalta nämä samat tekijät uhkaavat myös hyvinvointia eli kaikille todellisuus ei piirry tässä valossa ja kuvaan piiryykin näkymää eriarvoistumisesta. Kaikilla ei mene yhtä hyvin. Tulevaisuudessa on tärkeää keskittyä eriarvoisuuden vähentämiseen ja palveluiden kehittämiseen tarvelähtöisesti. Varhainen tuki on yksilöiden kannalta hyvä asia, mutta myös talouden kannalta merkittävää.

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden tavoitteina on kolme keskeistä asiaa:

1. Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen, jämsäläisten hyvä työ- ja toimintakyky sekä turvallinen elinympäristö. Lasten ja nuorten kohdalla tavoitellaan erityisesti vanhemmuuden vahvistumista sekä mielenterveysoireilun, nuorten riippuvuuksien ja syrjäytymisen ennaltaehkäisyä.
2. Hyvän työ- ja toimintakyvyn säilyttämiseksi tavoitellaan työmahdollisuuksia paikkakunnalla ja lähialueilla sekä aikuisten mielenterveysoireilun pienenemistä. Ikäihmisten hyvinvointia edistetään yksinäisyyttä lieventämällä ja henkistä turvallisuutta lisäämällä. Tavoitteena on edistää jämsäläisten omaa vastuuta ja omatoimisuutta. Tavoitteeksi on asetettu, että osallistavat toimintatavat ovat käytössä päätöksenteko- ja palveluprosesseissa (vaikuttavat palvelut). Kaikissa ikäryhmissä tavoitellaan terveydelle haitallisten elintapojen vähenemistä (ylipainon ennaltaehkäisy, liikunnan lisääminen, pähteidenkäytön väheneminen sekä ravitsemus- ja ruokailusuositusten toteutuminen).
3. Turvallisen elinympäristön osalta tarkempina tavoitteina on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen väkivallan väheneminen (kiusaamista ei sallita) sekä terveellinen ja turvallinen asuin- sekä elinympäristö, toimivat sosiaaliset turvaverkot sekä turvallinen liikenneympäristö.

Kaupungin talouden kehitys ja muut huomattavat muutokset

Talous

Vuosi 2022 jatkoi poikkeuksellista COVID-19-viruksen aikakautta, joka alkoi keväällä 2020. Pandemia aiheutti edelleen epävarmuutta talouden kokonaisuuden hallinnassa. Vuositulokset edellisiltä vuosilta jäivät ylijäämäisiksi mm. pandemian valtionosuuksien ja niiden kohdentamisen vuoksi. Talousarvio oli vuodelle 2022 alijäämäinen -1,8 milj. €. Tilikauden aikana tehtiin lisätalousarvio, joka huononsi toimintakatetta noin -2,1 milj. €. Verotuloennustetta nostettiin 0,7 milj. €, mutta lisätalousarvion jälkeen talousarvio oli silti noin -4 milj. € alijäämäinen. Suurimmat menolisäykset kohdistuivat sosiaalityöhön ja perhepalveluihin, lähes 0,9 milj. €, toisaalta ennakoiduista maanmyynti, metsä- ja tonttituotoista vähennettiin 1,0 milj. €. Lisätalousarvio sisälsi paljon myös pienempiä menojen ja tulojen muutoksia.

Toiminnan osalta linjaukset eläköitymisen hyödyntämisessä eivät johtaneet lisäsäästöihin, koska lisähenkilöstöä jouduttiin palkkaamaan mm. projektiluonteisiin tehtäviin sekä palvelutoimintaan. Lisäksi henkilöstömenojen säästöjä vähensi sosiaalityöntekijöiden ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan resursointi. Henkilöstökulut nousivat tilikaudella noin 2,1 milj. € eli 4,7 % (3,5 milj. €).

Kaupungin tulopohja eli verotulot ja valtionosuudet olivat väheneviä vuoteen 2019 asti, vuonna 2020 pääosa kiky-sopimuksen mukanaan tuomista valtionosuuksista palautui ja lisäksi koronapandemian vuoksi valtio korotti valtionosuuksia, yhteensä näiden tekijöiden vuoksi Jämsän valtionosuudet nousivat tuolloin noin 8,5 milj. €. Tilikaudella 2021 valtionosuudet vähenivät edellisvuodesta 4,5 milj. €, ollen 46,6 milj. €. Valtionosuudet vuonna 2022 olivat noin 47,3 milj. €, eli noin 0,2 milj. € yli ennakoidun ja nousivat edellisvuodesta 0,7 milj. €.

Verotulojen tuotto oli 0,2 milj. € lisätalousarviota suurempi, verotulojen väheneminen johtui yhteisöveron jako-osuuden pienentämisestä kuntaryhmältä (-10 %). Toisaalta yhteisöveron väheneminen Kaipolan tehtaan lakkauttamisen johdosta ei ollut aivan niin suuri kuin pelättiin, mikä johtui UPM:n hyvästä tuloksesta ja yhtiön työpaikkojen vähenemisestä muuallakin. Jämsän kaupungin verotulot vähenivät kuitenkin edelliseen vuoteen verrattuna 1,6 milj.€ eli 1,76 %. Tosin Kaipolan tehtaan poistuminen tulee vaikuttamaan vielä viiveellä yhteisöverotuloihin. Tilikaudella valtionosuudet ja verotulot vähenivät yhteensä noin 0,9 milj. € vuodesta 2021 eli 0,6 %. Päätulolähteet siis huononsivat kaupungin tulosta edelleen toimintakatteen huonontuessa samanaikaisesti. Käyttömenojen neton (toimintakate) nousu oli 7,3 milj. € eli 5,2 % (2021 2,9 %). Pidemmällä tähtäimellä tämä tarkoittaa sitä, että kaupungin on kerättävä tuloja enemmän toimintatuloilla ja samalla karsittava toimintamenojaan.

Kaupungin maksuvalmius on koko vuoden ollut hyvällä tasolla. Kaupungin kokonaisvelkamäärää on pystytty tilikauden aikana vähentämään. Oleellinen merkitys on ollut sillä, ettei kaupungilla ollut suuria investointeja vireillä. Tilikauden tulos vuodelta 2022 on alijäämäinen noin 7,6 milj. €, joten Jämsän kaupungin taseessa ollut kumulatiivinen ylijäämä, reilut 4 milj. € muuttuu kumulatiiviseksi alijäämäksi, joka on kuntalain mukaan katettava.

Pandemia

COVID-19-viruksen aiheuttama pandemia rantautui Suomeen maaliskuussa 2020 ja jatkui myös tilikaudelle. Ylimääräisiä tehtäviä on aiheutunut erilaisista rajoituksista ja koronatartuntojen hallinnasta, joihin kaupungin toiminta on ollut pakko sopeuttaa. Eri asteiset poikkeusolot painoutuivat kevätkauteen ja syksyn myötä rajoitukset poistuivat asteittain. Kaupungin valmiusjohtoryhmä ja muut tilanteen hallintaa varten perustetut alaryhmät lakkautettiin tilanteen parantuessa. Poikkeusoloissa mm. kokoukset ja hallintotoiminta järjestettiin

pääosin etäyhteyksin verkon välityksellä. Rajoitusten purkautumisen jälkeen myös elinkeinoelämä ja harrastustoiminta piristyi.

Varsinaista koronatukea, joka maksettiin suoraan kustannusten korvauksena, Jämsän kaupunki sai vuonna 2021 noin 2,5 milj.€, vuonna 2022 vastaava summa oli 1,4 milj. €, josta pandemiakustannusten korvausta on maksettu Jämsän Terveydelle noin 1,15 milj. €.

Himos

Himoksen alueella suunnitellut maankäyttösopimukset eivät edistyneet. Himos-Patalahti Golf -alueen ja Metsäpyntän alueen osalta kaupunki oli nostanut kanteen maankäyttösopimuksen mukaisten rakentamiskustannusten saamiseksi Himos Resort Oy:ltä vuonna 2019. Jyväskylän kärjäoikeus teki kesäkuussa 2020 päätöksen, jonka mukaan yhtiö joutuu korvaamaan kaupungille maankäyttösopimuksen mukaiset kustannukset oikeudenkäyntikuluihin ja korkoihin täysimääräisesti. Himos Resort valitti päätöksestä Vaasan hovioikeuteen, joka ei ottanut asiaa ratkaistavakseen (4.6.2021). Himos Resort valitti asiasta vielä korkeimpaan oikeuteen, joka piti kärjäoikeuden ratkaisun voimassa. Lisäksi Himos Resort nosti Jämsän kaupunkia vastaan erikseen vahingonkorvauskanteen vuonna 2019, summaltaan 5,2 milj. €. Keski-Suomen kärjäoikeudessa kanne hylättiin kokonaisuudessaan 9.12.2022, ja Himos Resort veloitettiin maksamaan kaupungin oikeudenkäyntikulut. Yhtiö valitti päätöksestä Vaasan hovioikeuteen, joka päätöksessään 22.2.2023 ei myönnä jatkokäsittelylupaa, jolloin kärjäoikeuden päätös jää pysyväksi. Muutosta tähän hovioikeuden ratkaisuun voi vielä hakea korkeimmalta oikeudelta, mikäli se myöntää valitusluvan. Valitus tulee tehdä 24.4.2023 mennessä.

Himoksen alueella tehtiin vuoden 2022 aikana noin 60 kiinteistökauppaa. Säyrylän eritasoliittymän rakentamiskorvaus valmistui syksyllä 2022. Peikkorinteen ja Länsihuipun asemakaavan muutoksia sekä Patajoen etelärannan asemakaavasta käytiin neuvotteluja. Kyseessä olevien alueiden asemakaavat mahdollistavat toteutuessaan merkittäviä investointeja alueelle ja monipuolistavat osaltaan matkailualueen palvelutarjontaa.

Kaipola

Kaipolan paperitehtaan lakkauttamisesta johtuvat kerrannaisvaikutukset työllisyyteen ovat jääneet pelättyä pienemmiksi. Elokuussa 2020 UPM tiedotti Kaipolan paperitehtaan sulkemisesta, jolloin uutisoitiin noin 450 henkilön irtisanomisesta, ja heijastusvaikutuksineen tehtaan lakkauttamisen laskettiin olevan jopa 1 000 työpaikan menetys. UPM:ltä irtisanotuista noin 450 henkilöstä oli työnhakijoina TE-toimistossa vuoden 2022 lopulla 108 henkilöä, joista 72 on työttömänä. Suurin osa Kaipolasta työttömiksi jääneistä on yli 59-vuotiaita. Paperitehtaan lakkauttaminen teki huomattavan menetyksen Keski-Suomen teollisuuden vientiliikvaihtoon.

Jämsän seutu on saanut aiempina vuosina valtiolta 8,7 miljoonaa euroa UPM Kymmenen Kaipolan tehtaan sulkemisesta aiheutuvan rakennemuutoksen hoitoon, josta yritysrahoituksen osuus oli 2,8 miljoonaa euroa ELY-keskukselle ohjattuna myöntövaltuutena. Suomen hallitus päätti lokakuussa 2022 myöntää lisäksi 3 miljoonaa euroa Keski-Suomen ELY-keskukselle käytettäväksi Jämsän äkillisen rakennemuutostilanteen hoitoon. Rahoitus kohdennetaan erityisesti uusia työpaikkoja luoviin sekä uudistumista tukeviin pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin.

Kaipola Green Port Oy osti Kaipolan paperitehtaan alueen rakennuksineen UPM:ltä syksyllä 2021, jonka jälkeen kierrätysmateriaaleihin erikoistunut Kaipola Recycling Oy aloitti energian tuotantotoimintansa alueella. Kaipola Green Port Oy pyrkii hakemaan alueelle suurempien bio- ja kiertotalouden yritysten lisäksi mm. tutkimus- ja kehittämisorganisaatioita. Alueelle haetaan toimijoita, jotka pystyvät hyödyntämään alueen

vahvaa teollista infrastruktuuria.

Jämsän kaupunki on osallistunut rakennemuutostyön jatkotyöskentelyyn yhdessä ELY-keskuksen, Keski-Suomen liiton, TE-hallinnon sekä työllisyyden kuntakoelun kanssa sekä neuvotellut potentiaalisten Jämsään sijoittuvien yritysten kanssa. Kaupunki on osallistunut äkillisen rakennemuutoksen helpottamiseen tähtäävien kehittämishankkeiden työskentelyyn ja valmistellut jatkohankkeita. Keväällä 2023 odotetaan päätöstä hiilinegatiivisen biolujitetuotannon investoinneista Kaipolaan, investoinnin määrä on noin 5-8 miljoonaa euroa, työpaikkavaikutus 15-25 henkilöä. Samoin Kaipolaan odotetaan investointipäätöstä kiertovesiviljelyyn perustuvaan kalankasvatukseen ja siihen liittyvään elintarviketuotantoon, investoinnin määrä toteutuessaan olisi 40-60 miljoonaa euroa ja työpaikkavaikutus 60-100 henkilöä.

Hallinto ja toimitilat

Toimistotyön tehtäviä on jaettu uudelleen eri tiimien kesken, myös eläköitymisen korvaavaa rekrytointia on tehty. Pyrkimyksenä on resurssien tehokkaamman hyödyntämisen lisäksi myös henkilöstöriskien hallinta. Hallinnon tehostamiseen pyritään myös lisääntyvän automaation avulla ja vuoden aikana on ollut kaksikin eri VM-projektia, jotka tähtäävät tiedon ja tietojärjestelmien parempaan hyödyntämiseen.

Syksyllä 2022 luovuttiin toimistotöissä vuokratiloista Seppolan taajamassa, kun pääkirjasto muutti Forumiin tiloihin Jämsänkosken virastotalolta. Taloushallinto ja elinvoimatoimi muuttivat Talvialantieltä ja entiseltä oikeustalolta Jämsänkoskelle. Osa elinvoimatoimen toiminnoista siirtyi varikolle.

Jämsän kaupunki kuului Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin, vaikkakin Keski-Suomen maakuntaan. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluva Kuhmoinen siirtyy 1.1.2023 Pirkanmaan hyvinvointialueelle (siirtyi 1.1.2022 Pirkanmaan maakuntaan). Jämsän kaupunki siirtyy 1.1.2023 Keski-Suomen hyvinvointialueeseen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävien osalta ja Kuhmoinen siis Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Kuhmoinen jatkoi yhteistoiminta-alueessa Paras-lain voimassaoloajan loppuun eli 31.12.2022 asti. Vuoden aikana valmisteltiin hyvinvointialueen muodostamista ja Jämsän kaupunki joutui panostamaan sekä Keski-Suomen hyvinvointialueen että Pirkanmaan hyvinvointialueen valmisteluun. Valmistelu on ollut tietojen keräämistä ja koordinoitua hyvinvointialueiden valmistelutoimielimille sekä omien toimintojen valmistelua uuteen hallintomalliin.

Hyvinvointialueen lainsäädännön vuoksi Jämsän kaupunki joutui perustamaan uuden tukipalveluyhtiön; Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy:n. Yhtiö pohjaa samannimiseen ja samat toiminnot omaavaan Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitokseen. Yhtiö toimii ns. inhouse-periaatteella. Jämsän kaupunki omistaa yhtiöstä 99 % ja Keski-Suomen hyvinvointialue 1 %:n. Yhtiön varsinainen toiminta alkoi 1.1.2023. Yhtiöön siirtyi liikelaitoksen henkilökunta vanhoina työntekijöinä. Hyvinvointialueiden luottamushenkilötoimielimet aloittivat jo vuoden 2022 aikana toimintansa, mutta varsinainen palvelutuotanto alkaa 1.1.2023.

Henkilöstö

Historiallinen sote-uudistus oli yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Soten henkilöstö siirtyi hyvinvointialueiden palvelukseen. Jämsän kaupunki valmisteli henkilöstön siirrot Pirkanmaan ja Keski-Suomen hyvinvointialueille. Hyvinvointialueille siirtyi tehtäviensä mukana liikkeenluovutuksella yhteensä 184 vakituista henkilöä (31.12.2022). Samassa muutoksessa perustettiin Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy, jonka palvelukseen siirtyi ao. liikelaitoksen henkilöstö. Kaupungin palvelukseen jäävän henkilöstön lukumäärä 31.12.2022 oli yhteensä 686, josta vakituisia on 523 ja määräaikaisia 163.

Koronaviruksesta johtuva yhteiskunnan vakauttaminen toteutettiin hybridistrategialla. Merkittäviä terveystarpeita ei enää ollut, joten palvelujen tuottaminen palautui ennalleen. Vaikka valtakunnallinen etätyösuositus päättyi, yhdistetty etä- ja läsnätyö vakiintuivat työn tekemisen tavaksi. Uusien työtapojen oppiminen ja itsenäisyys ovat etätyön myönteisiä puolia. Työyhteisöstä aiemmin saatu tuki on osoittautunut haasteeksi, johon johtamisessa on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota.

Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota edellytti varautumis- ja valmiustoiminnan ottamista erityisen työn alle. Huoltovarmuuteen, hybridivaikuttamiseen ja muihin häiriöihin liittyvät uhat oli tiedostettava sekä suunnitelmia ja henkilövarauksia oli päivitettävä. Ukrainalaiset turvapaikanhakijat tai tilapäisen suojelun direktiivin perusteella tulleiden henkilöiden palveluiden järjestäminen vaati suunnittelua ja koordinaatiota. Kriiseihin varautuminen kaikilla tasoilla on yhä tärkeämpi osa johtamista ja esimiestyötä.

Kriisitietoisuutta lisättiin kaupunkitason ja toimialojen valmiussuunnittelulla, varautumiskoulutuksella sekä valmiusharjoittelulla. Pelkkä valmiussuunnitelmien ja henkilövarausten päivittäminen ei enää riitä, vaan kysymys on mitä suurimmassa määrin koko henkilöstön, päätöksentekijöiden ja sidosryhmien kriiseihin varautumisen ja osaamisen kehittämisestä sekä näiden taitojen ylläpitämisestä.

Henkilöstösuunnittelun painopisteen pitää olla ennakoinnissa. Se tarvitsee reaaliaikaista tietoa. Jotta ennakointi ja reaaliaikaisen tiedon tuottaminen voisi toteutua, ratkaisuna on useista eri järjestelmistä tuleva tietovaranto. VM:n rahoittamassa hankkeessa 2020-2022 tehtiin digiloikka, jossa henkilöstön ja talouden toimintoihin saatiin uusia työkaluja palvelemaan toimialoja ja koko kaupunkiorganisaatiota. HR-analytiikan työkaluksi hankittiin Power Bi, jonka käyttöönotto alkoi projektina. Projektista on edettävä määrätietoiseen käytännön soveltamiseen siten, että HR Power Bi:stä tulee vakiintunut johtamisen työkalu.

Runsas eläköityminen antaa ja ottaa. Se tuo työnantajalle mahdollisuuksia ja haasteita. Mahdollisuutena on mainittava uusien osaamisprofiilien saaminen työyhteisöihin, mikäli uusrekrytoinnit ovat onnistuneet. Tehtävien uudelleen järjestelyä on niin ikään pidettävä mahdollisuutena. Haasteena on kuntien kilpailukyky yksityisiin työnantajiin verrattuna sekä muut henkilöstöriskit. Seuraavan kymmenen vuoden aikana kaupungin työntekijöitä arvioidaan eläköityvän noin 40 % koko henkilöstöstä. Luvussa mahdolliset työkyvyttömyyseläkkeet ovat vanhuuseläkkeiden lisäksi otettu huomioon. Henkilöstösuunnittelussa on entistä voimakkaammin korostettava ennakointiä ja riskien hallintaa.

Jämsän kaupungilla työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden johtamista ohjaa jämsäläinen hyvän työn malli. Malli kuvaa niin työhyvinvoinnilliset tavoitteet kuin mittarit ja keskeisen tausta-ajattelun ja työhyvinvointijohtamisen kokonaisuuden Jämsän kaupungissa. Työhyvinvointia ja työturvallisuutta johdetaan kohti työn sujuvuutta sekä työntekijöiden ja työyhteisöjen voimavarojen jatkuvaa kehittymistä. Pitkäaikaistavoitteena on henkilöstötuottavuuden parantuminen sekä palveluiden laadun myönteinen kehitys.

Jämsäläisen hyvän työn mallin rakentamisessa ovat mukana olleet esimiehet ja henkilöstöä on otettu mukaan kehittämiseen. Hyvinvoiva henkilöstö on perusedellytys hyvälle asiakaskokemukselle. Hyvinvoivan henkilöstön suhteen keskeistä on yksilöiden työkykyisyys, työyhteisöjen toimivuus, laadukas johtaminen ja

esimiestyö. Muita tärkeitä henkilöstön hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat työhön tarvittava osaaminen ja selkeät, kuntalaisten tarpeisiin vastaavat palvelut, joita henkilöstö kehittää kaiken aikaa jämsäläisiä kuullen ja mukaan ottaen. Malli päivitetään heti kaupungin strategiapäivityksen valmistuttua.

Työelämän laatua seurataan henkilöstökyselyn avulla vuosittain. Kysely antaa indeksin työelämän laadusta. Jämsän kaupungin työelämän laatua mittaava indeksi on korkeaa tasoa. Indeksi oli helmikuussa 2022 suoritettussa mittauksessa 71. Keskimäärin Suomen työpaikoilla indeksi on alhaisempi eli noin 60. Tulosten mukaan Jämsän kaupungin henkilöstö on selvinnyt pääosin hyvin haastavista koronapandemian vuosista, mutta kuormittuneisuuttakin ilmenee. Henkilöstö haluaa ja kokee saavansa ylläpitää osaamistaan Jämsän kaupungilla hyvin. Monille jatkuva oppiminen ja halu kehittyä on luonteva osa työtä. Jotta tämä kokemus ja mahdollisuus säilyy, on asiaan kiinnitettävä jatkossa huomiota. Osaamisen kehittämistä uhkaavat resurssipula: kiire, sijaisten saannin vaikeus sekä työmäärä.

Toimintakulttuuri on kehittynyt joiltakin osin myönteiseen suuntaan: toisia autetaan onnistumaan ja yhteisistä käytänteistä sovitaan. Työtä tehdään asiakkaan eteen. Työturvallisuuden koetaan pääosin olevan hyvällä tasolla eli sen eteen tehty työ on ollut vaikuttavaa.

Jämsässä käytössä olevassa kyselyssä on erilaisia tasoja. Työyhteisöjen toimivuuden ja esimerkiksi johtamisen ja esimiestyön lisäksi kyselystä selviää henkilöstön kokema turvallisuuden tunne Jämsän kaupungissa. Tutkimusten mukaan ongelmat tässä aiheuttavat suoranaista työpahoinvointia ja heikentävät henkilöstötuottavuutta.

Jämsän kaupungin henkilöstön kokema turvallisuuden tunne oli vuonna 2022 yhä kriittisillä rajoilla. Turvallisuuden tunnetta heikentävät edelleen toteutumattomat odotukset johtoa kohtaan. Vastauksista huokuvat samat ilmiöt kuin aiempina vuosinakin: niin poliittiselta kuin toimialajohdolta odotetaan enemmän kuuntelemista ja kuulluksi tulemista sekä arvostuksen kokemusta esimerkiksi palautteen saamisen kautta. Kyselystä käy ilmi, että toimialajohtajat ovat onnistuneet lisäämään näitä tekijöitä eli kehitys on heidän osaltaan myönteinen. Kaupunginjohtaja aloitti Teamsilla henkilöstön etäkahvit sekä työyhteisötapaamiset vuoden 2022 aikana.

Jämsän kaupungissa ilmenee kuormitusta ja työpaikkojen välillä on hajontaa työelämän laadun kokemuksessa. Osa työyhteisöistä vahvistaa itseään, mutta kaikissa ei voida yhtä hyvin. Tilanne haastaa esimiehet ja ylemmän johdon toimimaan apunaan asiantuntijat. Synä ongelmiin ovat esimerkiksi puutteet henkilöresursseissa, suuri työmäärä, muutokset ja muu epävarmuus sekä esimiestyöhön tai työyhteisön toimivuuteen liittyvät tekijät.

Jämsässä aloitettiin joulukuussa 2020 toimintakulttuurin kehittämishanke. Hankkeen henkilöstöosuuteen saatiin rahoitusta Työsuojelurahastolta. Hankkeen loppuraportti ja arviointi valmistuivat alkuvuodesta 2022. Hankkeessa pidettiin työpajoja esimiehille muun muassa strategiaan, työhyvinvointiin ja kehittämiseen liittyen. Henkilöstöä opastettiin sähköisen työskentelyalustan avulla arvioimaan toimintakulttuurin nykytila hankkeen alussa ja arvioimaan sen kehitys hankkeen lopussa.

Haasteet luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välillä eivät vielä hankkeen aikana poistuneet, mutta prosessi tuotti parempia valmiuksia keskustella asioita. Esimiesten kanssa päästiin pidemmälle oppivan kokeilukulttuurin synnyttämisessä ja vahvistamisessa sekä vertaistuen tarjoamisessa. Digitaalisista yhteistyömenetelmistä opittiin uutta ja ne tulivat etätyösuosituksen aikaan kuin tilauksesta. Henkilöstön kokema toimintakulttuuri vahvistui.

Henkilöstö 31.12. toimialoittain	Vakinaiset				Määräaikaiset				Koko henkilöstö			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Konsernipalvelut	39	51	53	52	27	18	24	31	66	69	77	83
Sosiaali- ja terveystoimi	144	138	159	174	41	50	57	55	185	188	216	229
Sivistystoimi	390	402	398	394	101	94	96	110	491	496	494	504
Elinvoima	65	65	69	67	12	4	12	22	77	69	81	89
Ateria- ja Puhtauspalvelut	90	87	80	75	16	26	26	19	106	113	106	94
Vesi	11	10	9	10	0	0	0	0	11	10	9	10
Jäte	2				0				2			
Yhteensä	741	753	768	772	197	192	215	237	938	945	983	1009
+/- ed. vuoteen	-23	12	15	4	21	-5	23	22	-2	7	38	26
Muutos 2019 - 2022				31				40				71
Muutos 2009 alkaen				-751				-164				-915

Henkilötyövuodet toimialoittain	Vakinaiset				Määräaikaiset				Koko henkilöstö			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Konsernipalvelut	41,3	49,1	51,6	51,5	21,4	21,4	36	43,5	62,7	70,5	87,6	95
Sosiaali- ja terveystoimi	131	129,3	137,9	145,3	31,6	40,3	44,1	57,1	163	170	182	202,4
Sivistystoimi	350,3	353,9	353,3	330	104	95,8	97,6	129,8	455	450	451	459,8
Elinvoima	64,2	61,8	65	65,5	16,9	13,4	9,8	15,7	81,1	75,2	74,9	81,2
Ateria- ja Puhtauspalvelut	85,2	81,8	74,7	68,8	20,5	21,3	27,9	28,3	106	103	103	97,1
Vesi	11,5	10	9,2	11					11,5	10	9,2	11
Jäte	2								2			
Yhteensä	685,4	686	691,8	672,1	195	192	215	274,5	880	878	907	946,7
+/- ed. vuoteen	-31	0,6	5,8	-19,7	0,7	-2,7	23,3	59,1	-30,3	-2,1	29,1	39,5
Muutos 2019 - 2022				-13,3				79,7				66,5

	Terveysperusteiset poissaolot kalenteripv.				Kalenteripv/henkilötyövuosi			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Konsernipalvelut	1299	352	997	833	20,7	5	11,4	8,8
Sosiaali- ja terveystoimi	3 746	3 275	3 682	4 948	23	19,3	21,1	24,4
Sivistystoimi	7 059	9 078	8 251	9 678	15,5	20,2	18,3	21
Elinvoima	901	495	915	1664	11,1	6,6	12,2	20,5
Ateria- ja Puhtauspalvelut	4 002	3 288	3 072	2 753	37,9	31,9	29,9	28,3
Vesi ja Jäte	207	95	186	81	15,3	9,5	20,3	7,3
Kaikki yhteensä	17 214	16 583	17 103	19 957	19,6	18,9	19	21,1

Terveysperusteiset poissaolot ovat lisääntyneet. Tarkastellessa terveysperusteisia poissaoloja pituuden mukaan luokiteltuna poissaolon kasvu painottuu luokkiin 1-7 ja 8-29 kalenteripäivää. Luokissa 30-59, 60-89 ja 90-179 poissaolot ovat päinvastoin jopa vähentyneet. Yli 180 päivän poissaoloissa on pientä kasvua. Yli 180 päivän poissaolot olivat lähes puolittuneet vuodesta 2020 vuoteen 2021. Poissaolojen pituudesta voidaan tehdä päätelmiä poissaolojen syistä eli koronaepidemia sekä muiden hengitystieinfektioiden merkittävä lisääntyminen ovat kasvattaneet niitä. Kaupungin töistä suurin osa on asiakasrajapinnassa tehtävää ja niihin töihin ei hengitystieinfektio-oireisena voi tulla ja nämä työt ovat mahdotonta toteuttaa täysin etänä. Pidempien poissaolojen määrän lasku kertoo työkykyjohtamisen toimivuudesta.

Tarkasteltaessa poissaoloja voidaan todeta, että kaupungin henkilöstömäärä on monella toimialalla jossain sellainen, että yhden tai muutaman henkilön koko vuoden poissaolo nostaa terveysperusteisten poissaolojen määrän henkilöä kohden herkästi pienimmillä toimialoilla.

Terveysperusteiset poissaolot ovat henkilötyövuotta kohti tarkasteltuna nousseet reilulla kahdella päivällä (2,23 kpv) verrattuna vuoteen 2021. Poissaoloja oli 21,08 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohti (vuonna 2021 vastaavasti 18,85 kpv).

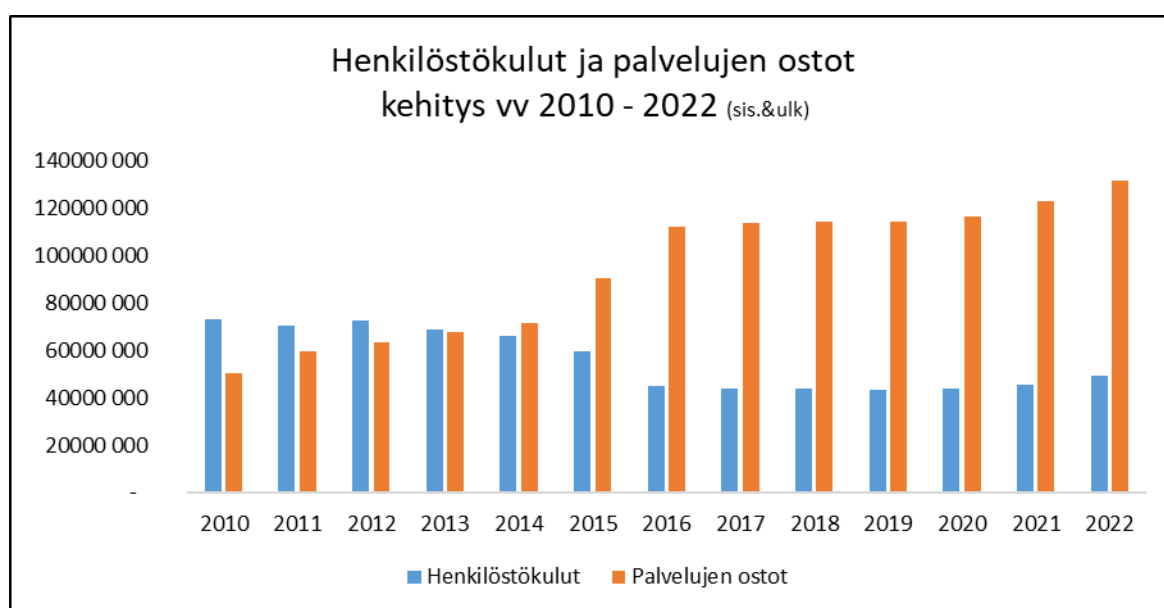
Valtakunnallinen ilmiö on ollut, että sairauspoissaolot ovat lisääntyneet vuonna 2022, näin myös Jämsän kaupungissa. Terveysperusteisia poissaoloja seurataan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa pitkin vuotta. Jämsän kaupungissa erityisesti R-diagnoosit ovat lisääntyneet (muualta ja esimiehen luvalla kirjoitetut). Esimiehen luvalla poissa ollaan diagnostisoidun migreenin, mahataudin tai hengitystieinfektioiden vuoksi. Jälkimmäisissä esimiehellä on lupa myöntää päivä kerrallaan poissaololupaa yhteensä viisi työpäivää, jotta terveydenhuoltoa ei ole kuormitettu turhilla todistusten pyytämisillä. Muissa mainituissa syissä esimiehen poissaoloantolupa on kolme päivää.

Työterveyshuoltoyhteistyössä on todettu kaupungilla tule-ongelmien vähentyneen mutta edelleen myös niistä syistä sairastetaan. Jämsän kaupungilla poissaolot mielenterveydellisistä syistä ovat lisääntyneet ja poissaolojen kasvuun on reagoitu. Jämsän kaupunki oli mukana Kevan Mielen polut -hankkeessa keväällä 2022 ja tässä hankkeessa uudistettiin Jämsän kaupungin aktiivisen tuen mallin käytäntö. Esimiehiä koulutettiin työkykyjohtamisesta kahden päivän verran.

Mielenterveydellisistä syistä johtuviin lisääntyneisiin poissaoloihin on reagoitu työterveyshuoltoyhteistyössä myös siten, että työterveyshuolto on kasannut työkalupakin työterveyshuollon palvelutarjonnasta yksilön henkisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. Tietopaketti on intranetissä kaikkien tutustuttavissa. Jämsän kaupungissa on otettu käyttöön sekä työpsykologien toteuttama lyhytpsykoterapia että kokeiluluontoisesti ulkopuoliselta palveluntarjoajalta hankittu ratkaisukeskeinen lyhytterapia työntekijöiden tukemiseksi.

Työkykyä tuetaan edellä kuvatun lisäksi monilla muilla keinoilla. Työoloja kehitetään jämsäläisen hyvän työn mallin ohjaamana, jotta työolomme olisivat sellaiset, ettei niissä sairastuisi. Henkilöstön työkykyä tuetaan myös työn vaarojen, työpaikkaselvitysten ja muun työterveyshuoltoyhteistyön keinoin. Työssä pysymistä tuetaan erilaisin työjärjestelyin, osa-aikaratkaisuin, korvaavan työn avulla tai yhteistyössä Kevan kanssa esimerkiksi työkokeilujen ja uudelleen koulutuksen avulla. Työterveyshuolto seuraa säännönmukaisesti poissaolevia ja heille on tehty työkyvyn tukemiseksi suunnitelmat. Myös osaamisen kehittämistä tuetaan työkykyä, kun työntekijällä on ajantasainen osaaminen työn vaatimuksiin.

Kaupunki ja liikelaitokset	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	LTA 2022	TP 2022	TA-TP €	TA/TP %
Maksetut palkat	33 752 273	33 506 833	33 934 456	36 194 612	37 780 103	38 587 831	807 728	102,14%
Jaksotetut palkat	57 892	-422 046	-226 385	-740 264	0	-187 229	-187 229	
Korjauserät	510 236	459 677	497 537	493 273	372 560	679 556	306 996	182,40%
Palkat yht.	33 184 145	33 469 202	33 663 303	36 441 603	37 407 543	38 095 504	687 961	101,84%
Henkilösivukulut	10 422 207	9 848 917	9 744 752	10 471 187	10 847 187	11 000 035	152 848	101,41%
Hlöstökulut yht.	43 606 352	43 318 119	43 408 055	46 912 790	48 254 730	49 095 539	840 809	101,74%
Muutos ed. v. €	-68 440	-288 233	89 937	3 504 734	1 341 940	2 182 750		
Muutos ed. v. %	-0,16%	-0,66%	0,21%	8,09%		4,65%		

Työllisyys

Vuosi	Jämsä			Yli 1v	Osuus %	Alle 25 v.	25v. %	Vajaa-kunt.	Miehet	Naiset	Osuus %
	Työvoima	Työttömät	Tyött.aste								
2014	9944	1794	18	676	37,6	262	14,6	191	1024	770	42,9
2015	9826	1811	18,4	680	37,5	265	14,6	187	1019	792	43,7
2016	9586	1741	18,2	760	43,7	227	13	158	1008	733	42,1
2017	9429	1391	14,8	398	28,6	211	15,2	145	774	617	44,4
2018	9334	1201	12,9	306	25,5	208	17,3	119	673	528	44
2019	8977	1134	12,6	289	25,5	202	17,8	117	687	447	39,4
2020	8814	1288	14,6	394	30,6	191	14,8	122	783	505	39,2
2021	8539	1157	13,5	411	35,5	130	10,1	143	728	429	37,1
2022	8451	1180	14	357	30,3	121	10,3	161	706	474	40,2

Keski-Suomessa oli työ- ja elinkeinoministeriön tilaston mukaan joulukuun 2022 lopussa 862 työtöntä vähemmän kuin vuotta aiemmin, mutta 2 024 henkilöä enemmän kuin kuukausi aiemmin. Marras-joulukuun välinen nousu on tyypillistä kausivaihtelua. Keski-Suomessa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,2 %, Jämsässä luku on 14 %. Jämsässä työttömiä työnhakijoita oli joulukuun 2022 lopussa 1 180 (2021 lopussa 1 157). Jämsän työttömyysaste on vuoden 2022 aikana heilahdellut ollen keskimäärin 12,7 % (2021 13,1 %). Pitkäaikaistyöttömien ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on laskenut.

Työllistäminen

Työllistämisyksikkö

Jämsän kaupungin palkkatuettu työllistäminen on keskitetty työllistämisyksikköön, joka on toiminut vuoden 2016 alusta lähtien. Tavoitteena on ollut panostaa työllistämiseen, jotta Kelalle kuntaosuuksina maksettavat korvaukset pysyisivät kohtuullisina. Kaupunki työllistää ensisijaisesti yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita. Nuorten kesätyöllistäminen hoidettiin kokonaisuudessaan työllistämisyksikössä ja yhteistyötä tehtiin 4H:n ja sivistystoimen kanssa.

Vuodesta 2015 lähtien kunnan työmarkkinatuen maksuosuus on ollut yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta 50 % ja 1 000 päivää saaneiden osalta 70 %. Vuonna 2022 Jämsässä maksettiin kuntaosuutta keskimäärin 326 (374) henkilöstä, joista 300 päivää saaneita oli keskimäärin 143 (188) henkilöä ja 1 000 päivää saaneita 184 (187). Keskeinen rooli kuntaosuuden vähenemisessä vuosina 2017-2019 on ollut työllistämisyksiköllä, kuntouttavalla työtoiminnalla, ja Jämsän Terveys Oy:n työllistämällä. Vuosien 2020-2021 aikana Kelan maksuosuus nousi. Osuutta kasvatti mm. yrittäjien väliaikaisen työttömyysturvalain perusteella saama työmarkkinatuki. Loppuvuoden 2022 aikana Kelan maksuosuus laski.

KELAN kuntaosuudet / vuodet	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Maksuosuus keskim.kk	196 558	181 048	155 228	140 131	151 635	160 590	147 849
Henkilöitä keskim.kk	483	444	393	352	354	374	326
Maksuosuus/vuosi	2 358 695	2 172 572	1 862 741	1 681 569	1 819 624	1 927 082	1 774 188
Budjetti	2 200 000	2 321 900	2 050 000	1 700 000	1 800 000	1 970 000	1 800 000
Yli-/ali	158 695	-149 328	-187 259	-18 431	19 624	-42 918	-25 812
Muutos edelliseen vuoteen €	70 696	-186 123	-309 831	-181 172	138 028	107 458	- 152 894
Nousu / lasku - %	3,10%	-7,90%	-14,30%	-9,73%	8,21%	5,91%	- 7,93 %

Työllistämisyksikkö keskittyi yli 300 päivää työttömyysetuutta saaneiden ja TYP-asiakkaiden (monialaista palvelua tarvitsevien) aktivointiin ja työllisyyden edistämiseen. Yksikön toimintaan kuului yksilöllinen asiakastyö, kuntouttava työtoiminta, työkyvyn arviointi, työkokeilut ja palkkatuettu työ kaupungin työyksiköissä, Jämsän Terveys Oy:llä, Työvalmennussäätiö Avituksessa, yhdistyksissä ja yrityksissä. Työllistämismäärärahat sisältyivät työllistämisyksikön palkkamäärärahoihin. Työllistettävien palkkoihin käytettiin 610 448 (459 920) euroa ja palkkatukea saatiin 362 292 (273 064) euroa, joten nettokustannus oli 248 156 (186 856) euroa. Palkkatuella kaupunkikonsernin palvelukseen työllistettiin yhteensä 76 (56) työtöntä. Työllistetyistä 23 oli naisia ja 53 miehiä. 42 palkkatuella työllistetyistä oli velvoitetyöllistettäviä. Velvoitetyöllistettävien määrä nousi, koska joulukuussa ensimmäinen ryhmä Kaipolasta työttömäksi jääneitä yli 57-vuotiaita oli saanut 400 pv työttömyysetuutta ja tulivat velvoitetyöllistämisen piiriin. Velvoitetyöllistettäviä oli 42 (11) henkilöä tavanomaisen n. 30 henkilön sijaan.

Jämsä-lisä

Jämsän kaupunki tukee pitkään työttömänä olleiden jämsäläisten palkkaamista Jämsän seudulla toimivalle työnantajalle (yritys, yhdistys, säätiö, seurakunta, yksityinen työnantaja) maksamalla työllistämiseen Jämsä-lisää 300 €/kk. Jämsä-lisää maksettiin vähintään 35 viikon mittaiseen työsuhteeseen ja enintään 52 viikon ajan. Toimintavuonna lisää myönnettiin 4 työttömän palkkaamiseen.

Koululaisten kesätyöllistäminen

Jämsän kaupungin kesätöitä haki 225 (227) nuorta, joista työllistettiin 64 nuorta kahden viikon pituiseen kesätyöhön ja 28 nuorta teki pidempiä työllistämiskauskoja. Nuoret työllistyivät mm. kesäsomettajaksi, puistotöihin, näyttelyiden valvojiksi, päiväkoteihin ja liikennepuistoon. Kaupunki myönsi 4H-yhdistys ry:lle 10 000 euroa nuorten kesätyöllistämiprojektiin. Kesällä 2022 yhdistys työllisti 90 (64) nuorta eri mittaisiin työkaksoihin pääasiassa puutarha-, myynti-, siivous-, ja ohjaustehtäviin. 4H-yhdistys järjestää myös 4H-yritysten neuvontaa ja ohjausta.

Kesätyösetelillä työllistäminen

Jämsän kaupunki tukee yrityksiä, järjestöjä ja seurakuntaa 250 euron arvoisella kesätyösetelillä, jos he tarjoavat 15-18 -vuotiaalle nuorelle kesätyötä vähintään kahdeksi viikoksi. Palkkauksessa tulee käyttää ao. alan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai maksaa vähintään 360 € (sisältäen lomakorvauksen) kahden viikon työsuhteesta. Sivukulut jäävät työnantajan maksettavaksi. Kesätyösetelillä työllistettiin 114 (103) nuorta 45:een (45:een) eri yritykseen ja 10:een (16) 4H-yritykseen. Kaksi jo myönnettyä seteliä peruttiin, eikä kesätyö alkanut.

Työllisyyden kuntakokeilu

Jämsän kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa, joka alkoi Jämsässä 1.3.2021. Jämsä on kokeilussa mukana Keuruun ja Saarijärven kaupunkien kanssa ja jokainen kokeilukunta vastaa kaikista julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaisten palveluiden järjestämisestä kohderyhmään kuuluville asukkailleen. Kuntakokeilun kohderyhmänä on kaikki ne työttömät työnhakijat tai palveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät saa ansiosidonnaista päivärahaa ja nuoret ja maahanmuuttajat. Kohderyhmään kuuluu Jämsässä hieman yli 1 000 työtöntä.

Työllisyyden kuntakokeiluun on varattu työllistämisyksikön resursseista noin 3 henkilötyövuotta ja kaksi työhönvalmentajaa. Tämän lisäksi TE-toimistosta on siirtynyt Jämsän kaupungin työnjohdon alle 6,5 henkilötyövuotta resurssia, mutta he pysyvät TE-toimiston työntekijöinä ja TE-toimisto vastaa kaikista henkilöstökuluista. Kuntakokeilussa tavoitellaan työttömille henkilökohtaista ja oikea-aikaista lähipalvelua ja aktivointiasteen nousua.

Kuntakokeilu tekee yhteistyötä Jämsän kaupungin yrityspalveluiden ja TE-toimiston yritysneuvojan kanssa.

Yhteistyötä on tehty mm. tiedon kulun, rekry-koulutusten ja starttirahahakemusten osalta sekä lisätty tietoa saatavilla olevista palveluista. Yritys- ja työnantajakontaktit ovat lisääntyneet.

Kuntakokeilu tekee yhteistyötä myös Gradian kanssa ja kuntakokeilu on päässyt vaikuttamaan TE-palveluiden järjestämään koulutukseen Jämsässä. Kuntakokeilun asiakkaille on matalan kynnyksen palvelu, jossa asiakkaat saavat halutessaan Gradian oppilaanohjauksesta yhteydenoton ja keskustelumahdollisuuden opintoihin liittyvissä kysymyksissä. Tietoa opiskelumahdollisuuksista on jaettu niin ohjaavalle henkilöstölle kuin asiakkaillekin.

Toimintavuoden aikana TE-palveluissa on otettu käyttöön valtakunnallinen uusi asiakaspalvelumalli, jonka myötä TE-toimiston resurssia lisättiin Jämsään kaksi henkilötyövuotta. Uuden mallin mukaiset JTYP-lain ja työttömyysturvalain muutokset ovat vaatineet paljon perehtymistä, toimintatapojen kehittämistä ja tiedottamista. Myös henkilöstömuutokset ja työttömyysturvaan liittyvien tehtävien lisäykset ovat lisänneet perehdyttämiseen kuluvaa aikaa.

Kuntakokeilussa on tiivistetty asiakasviestintää tekstiviestein ja sähköpostein tavoitteena lisätä työttömien tietoutta olemassa olevista palveluista ja avoimista työpaikoista. Tietoutta on lisätty myös talous- ja velkaneuvonnasta järjestämällä pop up -tapahtumia. Yhteistyössä Kotopaikka2-hankkeen kanssa on järjestetty myös maahanmuuttaneiden kielikokeita ja valmennusta sekä henkilöstön koulutusta.

Kuntakokeilusta tehdään valtakunnallisesti myös tutkimuksia vaikuttavuudesta ja asiakastyytyväisyydestä, mutta vuoden 2022 asiakastyytyväisyystutkimuksen tulokset valmistuvat vasta keväällä 2023. Aktivointiaste on Jämsä-Keuruu-Saarijärvi kuntakokeilussa maan korkeimpia.

Sisäisen valvonnan järjestäminen ja riskienhallinta

Sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla tarkoitetaan tehtävien, toimivallan ja vastuiden määrittelyä sekä ohjaus- ja toimintaprosesseihin sisältyviä menettelyjä, joiden tarkoituksena on varmistaa kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Kuntalain 13 §:n mukaan valtuusto on päättänyt (18.12.2017 § 353) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Riskienhallinta kuuluu hyvään johtamis- ja hallintotapaan. Riskien tunnistamisen ja arvioinnin tulee tapahtua järjestelmällisesti.

Sisäisen valvonnan ohjeen laadinnan pohjaksi on mallinnettu riskienhallintaprosessi. Valtuuston hyväksymissä perusteissa on määritetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet raportoivat kaupunginhallitukselle talousarviovuoden aikana ainakin puolivuotiskatsauksen yhteydessä toimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta, toimivuudesta ja tuloksellisuudesta, samoin kaupunkikonserniin kuuluvat huomattavimmat tytäryhteisöt. Mikäli laajempia suunnittelu- tai konsernikeskusteluja käydään, riskit kartoitetaan ja raportoidaan myös tässä yhteydessä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa Jämsän kaupunkikonsernin hyvää hallintoa ja johtamista.

Sisäinen valvonta on osa normaalia organisaation toimintaa ja samalla osa operatiivista johtamista. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaavat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Toimialajohtajat vastaavat, että toimialan sisäinen valvonta on riittävää. Toimiala- ja liikelaitosjohtajien on järjestettävä tuloksellisuuden (toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen) seuranta palveleva ja sisäisen tarkkailun kannalta tarkoituksenmukainen tiedonkulku ja raportointi. Tulosalueitten esimiesten vastuulla on sisäisen valvonnan järjestäminen ja raportointi omalla tulosalueellaan. Sisäinen valvonta jaetaan perinteisesti sisäiseen tarkkailuun ja sisäiseen tarkastukseen. Sisäiseen valvontaan kuuluvat kaikki ne toimenpiteet ja menetelmät, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet varmistavat tehokkaan ja tuloksekkaan toiminnan ja palvelutuotannon ml. väärinkäytösten ja virheiden ennaltaehkäisemisen sekä erilaisten riskien tunnistamisen, vaikutuksen ja todennäköisyyden arvioinnin. Sisäisestä tarkkailusta vastaa kukin esimies johtamansa toiminnan osalta.

Riski on uhka ja ei-toivottu tapahtuma, joka toteutuessaan voi aiheuttaa vahinkoa, menetyksiä tai resurssien tuhlausta. Riski voi olla organisaation sisäinen tai ulkoinen. Kaupungin toimintaan ja talouteen liittyvät vaaratekijät ja uhkakuvat tulee tiedostaa joka toiminnan tasolla sekä määrittellä tarvittaessa ne riskienhallinnan keinoin. Riskienhallinnalla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja tarjottavien palveluiden häiriötön jatkuvuus sekä välttämään taloudelliset seuraamukset. Riskienhallinta on myös osa yleistä turvallisuutta ja valmiussuunnittelua.

Kaupungin riskienhallinnan toimintamalli:

- riskien tunnistaminen, nimeäminen ja kuvaaminen; riskien luokittelu kolmeen kategoriaan (talouden tasapaino, toiminnan laatu sekä turvallisuus ja jatkuvuus); riskin vaikutuksen (1-3) ja todennäköisyyden (1-3) arviointi sekä riskin käsittely ja hallinta.

Mitä suurempi on tunnistetun riskin vaikutus ja sen toteutumisen todennäköisyys, niin sitä merkittävämpi riski on kaupungin kannalta. Riskit luokitellaan kolmeen kategoriaan suurimman ja konkreettisimman vaikutuksensa perusteella.

Riskit on jaoteltu koko kaupungin kannalta merkittävimpiin riskeihin ja toimialojen ja liikelaitosten riskeihin. Toimialojen riskit muodostuvat tulosaluetason ja sen alaisen toiminnan riskeistä. Käytössä on siten kaksiportainen riskienhallinnan toimintamalli. Talousarvion laadinnan yhteydessä toimialalle ja sen tulosalueille asetettujen tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit tunnistetaan, kuvataan ja arvioidaan riskin merkitys sekä määritellään hallintatoimenpiteet.

Riskin vaikutuksen ja todennäköisyyden arviointi			
VAIKUTUS	1. LIEVÄ RISKI	2. MERKITTÄVÄ RISKI	3. VAKAVA RISKI
Taloudellinen vaikutus	Näkyvä vaikutus taloudellisen tavoitteen saavuttamiseen	Aiheuttaa säästöpaineen organisaation muussa toiminnassa	Romuttaa organisaation taloudelliset tavoitteet
Vaikutus toiminnan jatkuvuuteen tai turvallisuuteen	Vaaratilanne tai lyhytaikainen katkos normaalitoimintaan	Loukkaantuminen tai yhden päivän katkos toiminnassa	Vakava loukkaantuminen tai usean päivän katkos toiminnassa
Vaikutus toiminnan laatuun	Laatu ei riskin toteutuessa kaikilta osin vastaa tavoitetasoa	Laatu vastaa riskin toteutuessa suurimmalta osin tavoitetasoa	Laatu ei riskin toteutuessa vastaa lainkaan tavoitetasoa
TODENNÄKÖISYYS	1. PIENI	2. KOHTALAINEN	3. SUURI
Riskin todennäköisyys	Riskin toteutumisen todennäköisyys on alle 1/10 tarkastelujakson aikana	Riskin toteutumisen todennäköisyys on alle 1/3 tarkastelujakson aikana	Riskin toteutumisen todennäköisyys on yli 1/3 tarkastelujakson aikana

Riskin merkitys			
TODENNÄKÖISYYS	VAIKUTUS		
	1	2	3
3			
2			
1			

Sisäisessä valvonnassa on keskeinen merkitys kaupungin talouspalveluilla ja henkilöstöhallinnolla. Talouspalveluissa seurataan mm. laskujen tiliointien ja alv-käsittelyn sekä kirjanpidon oikeellisuutta ja annetaan tarvittavaa neuvontaa ja ohjeistusta käytänteiden tarkistuksiin ja korjaamiseen. Palkanlaskennassa seurataan henkilöstön rekrytointia sekä työsopimusten ja palkanmaksun perusteita ja oikeellisuutta sekä puututaan tarvittaessa ohjeiden vastaiseen menettelyyn. Sisäisessä valvonnassa ei toimialojen toiminnassa, taloudenhoidossa ja riskienkontrollissa ole tullut esille sellaisia merkittäviä poikkeamia, joiden perusteella olisi jouduttu ryhtymään erityisiin toimenpiteisiin.

Jämsän kaupungin vahinkoriskejä pienennetään aktiivisella vahinkoriskien torjunnalla ja vahinkovakuutuksilla. Henkilö- ja omaisuusvakuutukset ovat Pohjola Vakuutus Oy:ssä. Kaupungilla on käytössä omaisuusvakuutusten lisäksi toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset, oikeusturvavastuuvakuutus, ulkomaan matkavakuutus sekä vapaaehtoiset ja lakisääteiset tapaturmavakuutukset. Omaisuus-, toiminta- ja henkilövakuutukset käydään vuosittain läpi ns. riskienhallintaryhmässä vakuutusmeklarin ja vakuutusyhtiön kanssa. Riskienhallintaryhmään kuuluvat kiinteistöpäällikkö, talousjohtaja ja taloussihteeri sekä edustus kaupungin toimialoilta ja liikelaitoksista.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehitykseen vaikuttavista tekijöistä

Jämsän seudulla globaalit uhkakuvat ja poliittis-taloudelliset päätökset vaikuttavat suuryritysten toimintaan ja sitä kautta myös paikallistalouteen. Uhkakuvat ovat valitettavasti konkretisoituneet viime vuosina UPM:n Jokilaakson tehtailla, osoituksena tästä Kaipolan tehtaan lakkauttaminen sekä pitkä paperiteollisuuden lakko vuoden 2022 alkajaisiksi. Toisella suurella työnantajalla, Patria-konsernilla, toimintaan sisältyy myös merkittäviä poliittisia riskejä globaalin talous- ja markkinariskin lisäksi. Suurteollisuuden tuotannon supistuksilla ja työpaikkojen vähentämisellä on välittömiä ja välillisiä kerrannaisvaikutuksia myös jämsäläisten pk-yritysten toiminnalle.

Työpaikkojen epävarmuus ja väheneminen näkyvät monella tavoin, ja konkreettisimmin kaupungin väkiluvun vähenemisenä ja juuri aktiiviväestön muuttona paikkakunnalta, mikä konkretisoituu ostovoiman vähenemisenä. Kuntien talous on riippuvainen valtiovallan tulonjako- ja valtionosuusratkaisuista ja harjoitettavasta veropolitiikasta. Valtion tekemät verotusratkaisut eivät ole viime vuosina tukeneet kuntataloutta.

Jämsän kaupungin pitkäjänteisen taloudenhoidon suurimmat epävarmuustekijät johtuvat tulopohjan muutoksista. Alustavien laskelmien mukaan Jämsän kaupunki on yksi eniten tuloja menettävä kunta hyvinvointialueen muodostamisen yhteydessä. Kaupungin elinkeinorakenne on vientiteollisuusvaltainen, joten kansainväliset muutokset vaikuttavat kaupungin talouteen hyvin nopeasti. Yritysten toiminnan supistukset ja muutokset toiminnassa vaikuttavat suoraan kaupungin verotuloihin sekä yhteisöveron että kunnallisveron tuoton kautta.

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen henkilöstön vaihtuvuus on suurta ja uuden työvoiman rekrytointi on vaikeaa	3	3	9
Arviointi	Poismuuton vuoksi ammattitaitoisen ja kokeneen työvoiman saanti on entistä vaikeampaa.			
Toimenpide	Työsuhde-etujen parantaminen. Kuntatyön arvostuksen lisääminen. Työn sisällön kehittäminen. Etätyön tekeminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Eläköityminen ja henkilöstön vähenemä heikentää asiantuntemusta	2	2	4
Arviointi	Toimintaympäristön muutoksen vuoksi myös asiantuntijuus ja tapa toimia muuttuu.			
Toimenpide	Toiminnan ja työtehtävien suunnittelu henkilöstövähennysten ja eläkkeelle jäämisten yhteydessä. Ns. hiljaisen tiedon siirtäminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Lainakorkoihin merkittävä korotus, 2 prosenttiyksikön nousu aiheuttaa 0,5 milj. € vuotuisen lisäkustannuksen.	3	3	9
Arviointi	Riski on toteutunut. Lainamäärän tietoisella vähentämisellä on pystytty hillitsemään riskin toteutumisen vaikutusta.			
Toimenpide	Talouden tasapaino, investointien mitoitus ja ajoitus, korkoallokaatio tasapainossa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso

Turvallisuus ja jatkuvuus	Palvelutoimittajan ja urakoitsijan sopimusrikkomus, kyvyttömyys tai konkurssi aiheuttaa katkoksen palvelussa tai urakassa.	1	1	1
Arviointi	Tilikaudella ei ole havaittu mainittuja riskien toteutumisia.			
Toimenpide	1) Palvelutoimittajan ja urakoitsijan taloudellisen tilanteen selvittäminen sopimusta tehdessä sekä seuranta			
Toimenpide	2) Vaihtoehtoisten palvelutoimittajien tunnistaminen			
Toimenpide	3) Varasuunnitelmat toiminnalle			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeukselliset olosuhteet kuten pandemia, säätila tai sodan uhka aiheuttavat laajasti rajoituksia ja katkoksia palvelutuotantoon ja koko yhteiskunnalliseen toimintaan.	3	3	9
Arviointi	Kansainvälisen tilanteen vuoksi uhka on kasvanut mm. kyberhyökkäysten osalta.			
Toimenpide	1) Turvallisuus- ja varautumissuunnitelmat ajan tasalla. Koulutus ja harjoittelu. Varautumisen resursointi.			
Toimenpide	2) Tiedottaminen. Viranomaisohjeiden ja -suositusten noudattaminen.			
Toimenpide	3) Tilannetietoisuus. Proaktiivinen toiminta viranomaisten ja paikallisten yhteistyöverkoston kanssa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Puutteelliset ostopalvelusopimukset palvelun tuotannossa voivat aiheuttaa taloudellisia menetyksiä tai heikentää palvelun laatua.	1	1	1
Arviointi	Oikeuslaitoksen päätökset ovat tukeneet kaupungin näkökantaa.			
Toimenpide	1) Sopimustekniikka			
Toimenpide	2) Sopimusten seuranta ja hallinta			
Toimenpide	3) Kilpailuttamisen kehittäminen			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Rakennusten korjausvelka ja sisäilmaongelmat. Epäkurantti kiinteistömäärän sijainti nykyiseen toimintaan sopimattomilla paikoilla.	2	3	6
Arviointi	Riski on konkretisoitunut mm. sairaalarakennuksen osalta. Myyntiponnistelut ovat olleet tuloksettomia.			
Toimenpide	Harkitut päätökset palvelutuotannon sijainnista ja tilojen käytöstä ja tarpeesta ottaen huomioon tuleva väestömäärä ja palvelut.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sosiaali- ja terveystoimessa palvelutoimittajan konkurssi tai yritysjärjestely aiheuttaa suuria ja välittömiä ongelmia asiakkaiden ja potilaiden tarvitsemisessa palveluissa.	1	1	1
Arviointi	Riski ei ole toteutunut.			
Toimenpide	1) Varasuunnitelma tuottaa palveluita toimittajan tuotantokatkon tai konkurssin varalta			
Toimenpide	2) Markkinatilanteen seuranta, keskustelut konsernin emon ja sairaanhoitopiirin kanssa.			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietojärjestelmäkatkos aiheuttaa katkoksen kaupungin toiminnoissa. Potilastietojärjestelmän häiriö voi aiheuttaa hengen/terveyden vaaran.	2	1	2
Arviointi	Riski ei ole toteutunut.			
Toimenpide	1) Tietohallinnon sekä toimialojen, liikelaitosten ja yhtiöiden omat varautumissuunnitelmat poikkeusolojen toimintaan			
Toimenpide	2) Kaupungin tietoturvapoliittikka ja tietoturvaohjeistus			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Työllisyystilanteen merkittävä heikkeneminen ja kaupungin ns. Kela-maksuosuuden nousu.	3	3	9
Arviointi	Tilanne ei ole eskaloitunut siinä mittakaavassa kuin ennustettiin. Jatkossa ikääntyneiden velvoitetöyllistettävien määrä kasvaa Kaipolan tehtaan lakkauttamisen vuoksi.			
Toimenpide	Aktiivinen elinkeino- ja työllisyyspolitiikka. Yhteydenpito yrityksiin ja tarpeiden huomioiminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Vesihuoltoverkoston ja tieverkoston korjausvelka, rapistuminen voi aiheuttaa miljoonaluokan taloudelliset vahingot sekä vaikeuttaa muuta palvelutoimintaa.	3	3	9
Arviointi	Riski ei ole toteutunut. Korjausurakoiden kallistuessa riskin todennäköisyys kasvaa.			
Toimenpide	Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja kunnossapidon priorisointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Väestömäärän vähenemisen (keskim. 1,1 %/vuosi 2010-luvulla) jatkuminen pienentää verotuloja ja valtionosuuksia.	3	3	9
Arviointi	Riski on toteutunut.			
Toimenpide	1) Elinvoiman kehittäminen			
Toimenpide	2) Edunvalvonta; Jämsän ajallisen saavutettavuuden parantaminen			
Toimenpide	3) Paluumuuton vetovoimatekijät			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Yhteisyritykselle ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutuotannon laatu poikkeaa palvelusopimuksessa sovitusta.	2	1	2
Arviointi	Riski ei ole pääsääntöisesti toteutunut.			
Toimenpide	1) Seuranta ja nopea reagointi sopimuspoikkeamiin			
Toimenpide	2) Raportoinnin kehittäminen			
Toimenpide	3) Yhteistyön sujuvoittaminen			

Riskien toteutuminen

Hyvinvointialueet on muodostettu 1.1.2023 alkaen. Kaupungin sote-palveluiden järjestäminen jatkui yhteisyhtiön sopimuksella sekä yhteistoiminta-alueella totutun toimintamallin mukaan vuonna 2022. Uutena riskinä olivat Jämsän Terveys Oy:n toisen omistajan uhkailu sopimuksen ennenaikaisella lopettamisella ja omistajien välillä kesken olevat oikeusprosessit. Käräjäoikeuden tuomio riita-asiaan saatiin 4.4.2022. Keski-Suomen käräjäoikeus päätti asian Jämsän kaupungin kannan mukaisesti, mutta päätöksestä on valitettu ja näillä näkymin käsittely Vaasan hovioikeudessa on syyskuussa 2023. Jämsän Terveys Oy:n sopimus ja Jämsän omistusosuus siirtyi 1.1.2023 Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Vuonna 2019 väestötappio oli 430 henkilöä ja 293 henkilöä vuonna 2020, vuonna 2021 väestö väheni 117 henkilöä, ennakkotiedon mukaan tilinpäätösvuonna 2022 väkimäärään vähentyminen on jatkunut 416 hengellä. Väestön väheneminen vähentää vuotuisia tuloja verotuloissa ja valtionosuuksissa. Väestötappion kääntäminen voitoksi vaatii lisää työpaikkoja alueelle. Rahoituspohjaan liittyi epävarmuustekijöitä myös pandemian ja sen kehityksen vuoksi vuonna 2022. Vuodelle 2023 valtionosuuksien laskentatapa muuttuu ja se tuo haasteen, koska suurin osa kaupungin valtionosuuksista lasketaan nuorten ikäluokkien mukaisesti, kun vuonna 2022 suurin osa valtionosuuksista määräytyi iäkkäiden henkilöiden ikäluokkien mukaan. Taustalla vaikuttaa hyvinvointialueudistus.

Työttömyys nousi loppuvuodesta, mutta Kelan kuntaosuudet olivat noin 1,8 milj.€, edellisvuoden hieman yli 1,9 milj. €:n sijaan. Lainojen korot pysyivät ennustetuissa raameissa. Yhden prosenttiyksikön nousu vaihtuvakorkoisten lainojen korkokustannuksissa tuo noin 300 000 €:n lisälaskun rahoitukseen. Valuuttariskiä ei ole kaupungin eikä konsernin lainoissa.

Vesihuollon ja kunnallistekniikan sekä rakennusten korjausrakentaminen eteni suunnitelmien mukaan. Vuonna 2022 ilmeni kuitenkin Jämsän sairaalassa sisäilmaongelmia, joita paikattiin tilapäisratkaisuin, rakennuksen kunnostus tai mahdollinen peruskorjaus kokonaisuudessaan kustantaa noin 40-60 milj. €. Toimenpiteiden suunnittelu ja rakennuksen tuleva tarvekartoitus on tekeillä hyvinvointialueen kanssa.

Taloudellinen riski realisoituu myytäessä tarpeetonta tai epäkuranttia omaisuutta; kaupungin houkuttelevuus näkyy pitkänä kiinteistöjen realisointiaikoina ja alhaisina myyntihintoina niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla. Myyntiaikojen pidentyminen aiheuttaa kaupungille kiinteistöjen käyttö- ja rahoituskustannuksia. Sisäilmaongelmien vuoksi kaupungin omat toiminnot ovat osin hajautettuna eri puolilla kaupunkia. Tämä vaikeuttaa toimintaa ja aiheuttaa lisäkuluja. Toki vuonna 2022 osa ulkopuolisilta vuokratuista tiloista saatiin vaihdettua omiin kunnollisiin tiloihin kirjaston päästyä Forumiin.

Kaupungilla on sosiaali- ja terveystoimen palveluiden järjestäjänä ulkoistettujen palvelujen ja ostopalveluiden valvonta- ja seurantavastuu. Palvelutuotannon ulkoistamisiin liittyy aina myös taloudellinen riski. Ulkoistettu toiminta ei ole enää siten ohjattavissa ja hallittavissa, kuin se olisi kaupungin omana toimintana. Ulkoistetussa palvelutuotannossa on voitu sitoutua palvelutuotantoon, josta luopuminen ei välttämättä ole mahdollista talouden tasapainottamiskeinona. Pitkän ulkoistamissopimuksen riski on myös muuttuva lainsäädäntö, joka aiheuttaa muutoksia toiminnassa ja rahavirroissa, jotka on neuvoteltava ja sovittava kumppanin kanssa.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on ollut haasteellista kaupungin toiminnoissa. Eläköitymistä on organisaatiossa hyödynnetty ja tehtäviä on räätälöity, jaettu uudelleen sekä muodostettu uusia tehtäväkokonaisuuksia.

Urakoitsijoiden konkurssveja ei vuonna 2022 ollut, myös sopimusten riskit on tiedostettu ja peruuntumistilanteessa on saatu sopimuskorvaukset. Myöskään vakavia verkosto- tai tietoliikennekatkoja ei esiintynyt.

Ympäristötekijät

Jämsän kaupungin tarkkailuvastuulla on kaksi kaatopaikkaa: Vierelä Jämsänkosken alueella ja Metsä-Kivelä Jämsän alueella. Vierelän kaatopaikan sulku on toteutettu lain vaatimalla tavalla ja tarkkailua toteutetaan hyväksytyin tarkkailuohjelman mukaan. Metsä-Kivelän kaatopaikka on EU-määräykset täyttävä ja kaatopaikan toimintaa ohjaa ympäristölupa.

Ympäristöluvan uudistaminen tuli ajankohtaiseksi Metsä-Kivelän alueen vuokraamisen yhteydessä. Uusi ympäristölupa laitettiin vireille vuonna 2020. Ensimmäinen osa myönnettiin heinäkuussa 2020 ja vuoden 2022 lopussa saatiin päätös uudesta ympäristöluvasta, joka koskee mm. loppusijoitusalueen laajentamista. Kaikki orgaanista ainetta sisältävä syntypistelajiteltu jäte on 1.1.2016 alkaen viety jätevoimalaan hyödynnettäväksi energiana. Metsä-Kivelän jätepenkkaan on viime vuosina loppusijoitettu enää lievästi saastuneita ja pilaantuneita maita, betoni- ja tiilijätettä sekä asbestia ja kipsiä. Vuoden 2020 aikana jätteiden loppusijoittaminen täyttöön käytännössä loppui. Jätetäyttöön otettiin ainoastaan asbestia ja terveydenhuollon erityisjätettä. Loppusijoitettavien jätelaatujen muutos pienensi oleellisesti ympäristöriskin mahdollisuutta, mutta ei poistanut sitä kokonaan. Olemassa olevan jätepenkereen palaminen hapettomissa oloissa aiheuttaa päästöjä, joiden pitoisuuksia mitataan suotovesistä tarkkailuohjelman mukaisesti.

Jämsän kaupungin toiminnot siirtyivät Metsä-Kivelän alueelta pois 1.6.2021 alkaen ja alueet siirtyivät sopimusperusteisesti alueella toimivalle yritykselle. Ympäristöriskit ovat poltettavan jätteen siirtokuormauksen päätyttyä pienentyneet edelleen.

Metsä-Kivelään on rakennettu vuosina 2018–2019 käsittelykenttäalueella sopimusperusteisesti toimivan yrityksen toimesta siten, että tilaa riittää rakentamiseen ja sulkemistoimenpiteissä tarvittaviin materiaaleihin. Lisätila syntyi rakentamalla määräysten mukainen pohjarakenne vanhan ja uuden jätepenkan vaihettumisvyöhykkeelle. Lisätilaan on varastoitu kaatopaikan kulkuväylien rakentamiseen ja jätepenkan sulkemista varten jätemateriaaleja; soveltuvaa mineraalista seulonta-alitetta, maa-ainesta, käytöstä poistettua raidesepeiliä ja lievästi pilaantuneita maa-aineksia. Vuoden 2021 aikana alueelle on rakennettu uusi pohja jätetäyttöä varten ja kaksi käsittelykenttää. Uusi jätetäyttö saatiin käyttöön vuoden 2022 alussa ja sinne on sijoitettu jätteitä ympäristöluvan mukaisesti. Vuonna 2023 toteutettavaa jätepenkan ensimmäisen vaiheen sulkemista varten on alueelle varattu materiaaleja.

Kummankin kaatopaikan velvoitetarkkailuohjelmat uudistettiin vuonna 2012. Näytteenotto ja analysointi kilpailutetaan kolmen vuoden välein akkreditoitujen laboratorioiden kesken. Metsä-Kivelän suotovedet johdetaan Jämsän Vesi liikelaitoksen jätevedenpuhdistamolle sopimuksen mukaisesti. Suotovesien määrä on niin pieni, että niiden vaikutus puhdistamon puhdistustulokseen on vähäinen eikä siten vaikuta puhdistamolle asetettuihin päästöehtoihin.

Vierelän ja Metsä-Kivelän kaatopaikoilla on pitkäaikaiset, vähintään 30 vuotta sulkemisesta kestävät tarkkailuvastuut. Maisemointi- ja muita jälkihoitovastuita varten on tehty jälkihoitovaraus, joka on 330 000 euroa. Kuoreveden kaatopaikka suljettu jo 90-luvulla.

Metsä-Kivelän uuden 2022 myönnetyn ympäristöluvan myötä lupaviranomainen päätti myös ympäristönsuojelulain mukaisen rahoituslaitoksen myöntämän vakuuden asettamisesta. Luvanhakijan tulee asettaa vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Ympäristöluvan mukaisesti nykyiseen toimintaan kohdistuva kaatopaikan vaiheen 1 ja laajennusalueen vaiheen 2 vakuus on 540 000 €, tarkkailu- ja jälkihoitokustannusten vakuus 105 000 € ja jätteenkäsittelyn vakuus 619 000 €, eli luvan mukaisen toiminnan osalta yhteensä 1 264 000 €. Vakuuksien asettaminen kuuluu kaupungille luvanhakijana. Toimintaa harjoittava yritys on asettanut kaupungille tarvittavat vastavakuudet.

Aiempia Metsä-Kivelän nykyiseen jätteenkäsittelyalueeseen kohdistuvia Jämsän kaupungin antamia vakuuksia on asetettu yhteensä 1 208 300 €. Uuden, nykyiseen toimintaan kohdistuvien vakuuksien tultua asetetuksi, tullaan hakemaan aikaisempien vakuuksien vapauttamista.

Kaupungilla ei ole suoranaisia muita merkittäviä ympäristöön liittyviä riskejä ja vastuita. Mahdollisia riskikohteita ovat kaikki jätepiisteet sekä jäteasemat. Henkilöriski on merkittävä jätelain uudistamisen myötä lisääntyneiden velvoitteiden myötä. Jätepiisteet on sisällytetty kaupungin vastuu- ja omaisuusvakuutukseen.

Korruption ja lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat

Korruptio määritellään vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöksiksi, joka voi olla erilaisissa ilmenemismuodoissa lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Jämsän kaupungin toimintaa ohjaa ”Eettiset pelisäännöt” -ohje, joka ottaa kantaa mm. lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottamiseen, viestinnän yhdenmukaisuuteen ja painottaa kunnan vastuullista kumppanuutta toisia yrityksiä ja järjestöjä kohtaan. ”Hyvä hallinto- ja johtamistapa” -ohje tukee kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta varmistaen osaltaan, että kaupungin omaisuutta hoidetaan tarkoituksenmukaisesti ja kaupungin kokonaisuus turvaten. Läpinäkyvyyttä tulee edistää kaikessa toiminnassa ja talouden hoidossa korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi. Jämsän kaupungin toiminnassa ei ole tunnustettu korruption tai lahjontaan liittyviä riskejä.

Jämsän kaupungissa on hyväksytty yhdenvertaisuussuunnitelma, joka perustuu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeihin. Seuranta tapahtuu henkilöstökertomuksen osana koko kaupungin tasolla. Yhdenvertaisuuteen on kiinnitettävä huomiota myös palvelujen suunnittelussa ja tarjonnassa ja erityisryhmien tarpeet tulee huomioida.

Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista, sitä täydentävää asetusta ja kaupungin omaa hankintaohjetta ja muita sääntöjä. Hankinnoissa tulee toimia vastuullisesti ja ihmisoikeuksia edistäen sekä työelämän perusnormeja noudattaen muun muassa lapsityövoiman käytön vähentämiseksi. Hallintoa ja taloutta koskevia menettelytapaohjeita annetaan tarpeen mukaan.

Johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden tulee tehdä sidonnaisuusilmoitukset. Sidonnaisuuksien ilmoittamisella pyritään turvaamaan kunnan asukkaiden luottamus hallinnon riippumattomuuteen ja lisäämään päätöksenteon avoimuutta.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja tunnusluvut

Kaupunki ja liikelaitokset, ulkoiset (1 000 €)	2022	2021	muutos €	muutos %
Toimintatuotot	50 627	48 877	1 750	3,6 %
Valmistus omaan käyttöön	298	263	34	13,1 %
Toimintakulut	- 188 962	- 179 921	- 9 041	5,0 %
Toimintakate	- 138 037	- 130 780	- 7 257	5,5 %
Verotulot	91 106	92 720	- 1 614	-1,7 %
Valtionosuudet	47 272	46 570	702	1,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut	516	376	140	37,3 %
Korkotuotot	209	202	7	3,7 %
Muut rahoitustuotot	809	588	221	37,6 %
Korkokulut	- 492	- 409	- 83	20,4 %
Muut rahoituskulut	- 9	- 5	- 5	106,9 %
Vuosikate	857	8 886	- 8 028	-90,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	- 8 631	- 8 551	- 80	0,9 %
Satunnaiset tuotot				
Poistoeron muutos	247	247		
Rahastojen muutos		- 182	182	-100,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 7 527	400	- 7 927	-1 983,1 %

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	26,8	27,1
Vuosikate/Poistot, %	9,9	103,9
Vuosikate, euroa/asukas	44,3	449,4
Asukasmäärä	19 351	19 770

Toimintamenot ja -tulot sekä toimintakate

Kaupunki ja liikelaitokset yhteen lukien ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot toteutuivat noin 8 milj. € suurempina lisätalousarvioon nähden ja nousu edelliseen tilinpäätökseen verraten oli noin 2 milj. €:n luokkaa. Vain ulkoiset erät huomioiden edelliseen tilinpäätökseen verraten myyntituottojen osalta nousu oli 1,9 %, noin 0,6 milj. €. Maksutuottojen nousu edelliseen vuoteen verrattuna oli 5,8 % eli noin 0,5 milj. €. Tukien ja avustusten osuus laski edellisvuoteen verrattuna, lasku on euromääräisesti varsin pientä, alle 0,1 milj. €. Muissa toimintatuotoissa oli 0,7 milj. €:n nousu edellisvuoteen verrattuna, joka muodostui pääasiassa pysyvien vastaavien luovutusvoitosta.

Toimintakuluissa oli noin 5 prosentin nousu edelliseen tilinpäätökseen verrattuna, joka on reilu 9 milj. €, lopulliseen talousarvioon nähden kaupunki ja liikelaitokset yhteen lukien toteuma oli 106,5 %, joka merkitsee euroissa 12,7 milj. €. Henkilöstökulut ovat nousseet edelliseen tilinpäätökseen nähden noin 4,65 %, reilu 2 milj. € ja lisätalousarvioon verrattuna 1,74 %, noin 0,8 milj. €. Vuodesta 2020 henkilöstökulujen nousu on ollut 5,6 milj. €. Suurin nousu on ollut kuitenkin edelleen palveluiden ostoissa, ulkoiset palvelujen ostot ovat nousseet noin 6 milj. € edelliseen tilinpäätökseen verrattuna, lopulliseen talousarvioon nähden noin 5 milj. €. Avustuksia maksettiin kaikkiaan noin 0,2 milj. € vähemmän kuin vuonna 2021 ja vähennys oli samaa luokkaa lisätalousarvioon nähden. Muut toimintakulut toteutuivat vuoden 2021 tasoisina, vain pientä laskua edellisvuoteen.

Toimintakate nousi edellisestä tilinpäätöksestä noin 5,6 % ja lisätalousarvioon nähden noin 3,5 %. Toimintakatteen toteuma on 103,52 %.

Verotulot ja valtionosuudet toteutuivat lähes talousarvion muutoksen mukaisina, molemmat noin 0,2 milj. € lisätalousarviossa arvioitua suurempina. Kumulatiiviseksi alijäämäksi muodostuu tilinpäätöksen mukaan vajaa 3,6 milj. €.

Tilinpäätöksen tunnuslukujen laskennassa on käytetty Jämsän asukasluvun ennakkotietoa joulukuun lopussa 2022, joka on 19 351.

Verotulot, valtionosuudet ja rahoitusosan toteutuminen

Verotulot

VEROTULOJEN KEHITYS (1 000 €)	2016	2017	2018	2019	2020	2021 TA-muut 2022	TP2022
Kunnallisvero	71 839	69 890	69 472	69 037	70 253	71 228	71 723
Yhteisövero	8 939	9 416	8 479	9 669	11 485	15 605	13 901
Kiinteistövero	6 179	6 107	6 087	6 157	5 635	5 886	5 481
Vero yhteensä	86 957	85 413	84 038	84 863	87 372	92 720	91 105
Muutos € / TP/LTA	-148	-1 543	-1 375	825	2 509	5 438	-1 615
Muutos % TP/LTA	-0,20%	-1,80%	-1,80%	1%	3%	6,10%	-1,8

VERTULOJEN NOUSU - %	2016	2017	2018	2019	2020	2021 TA-muut 2022	TP2022
Kunnallisvero	-0,30%	-2,70%	-0,60%	-0,60%	1,80%	1,40%	0,70%
Yhteisövero	-1,60%	5,30%	-10%	-14%	18,80%	35,90%	-16,70%
Kiinteistövero	3,30%	-1,20%	-0,30%	1,10%	-8,50%	4,50%	5,30%
Muutos yhteensä	-0,20%	-1,80%	-1,86%	-1%	3%	6,10%	-1,70%

VEROJEN MUUTOS LAJEITTAIN (1 000 €)	2016	2017	2018	2019	2020	2021 TA-muut 2022	TP2022
Kunnallisvero	-201	-1 949	-418	-435	1 216	975	495
Yhteisövero	-146	478	-938	1 190	1 816	4 120	-1 705
Kiinteistövero	198	-72	-20	70	-523	252	-405
Muutos yhteensä	-148	-1 543	-1 375	825	2 509	5 348	-1 615

Jämsän kaupungin kokonaisverotulot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna -1,8 milj. € eli noin -2,0 %. Verotulojen toteutuma on lisätalousarvioon verrattuna 0,2 milj. € suurempi. Talousarvioon verrattuna verotulot ylittyivät kunnallisveron ja yhteisöverotulojen osalta, mutta kiinteistövero-osuudet jäivät arvioidusta verojärjestelmän muutoksen vuoksi. Kokonaisuutena verotuloarvio osui hyvin kohdalleen. Kokonaisverotulot nousivat kunnissa 5,3 % (6,5 % 2021), kun Jämsässä laskua oli -1,7 % (6,1 % 2021). Jämsän kaupungin veronalaiset tulot/asukas ovat noin 24 000 € ja noin 27 000 €/tulonsaaja eli Keski-Suomen korkeimpia. Kuntien joukossa Jämsä kuuluu 100 parhaan joukkoon (293 kuntaa). Verotulotasausjärjestelmän kautta em. vaikuttaa valtionosuuksia vähentävästi.

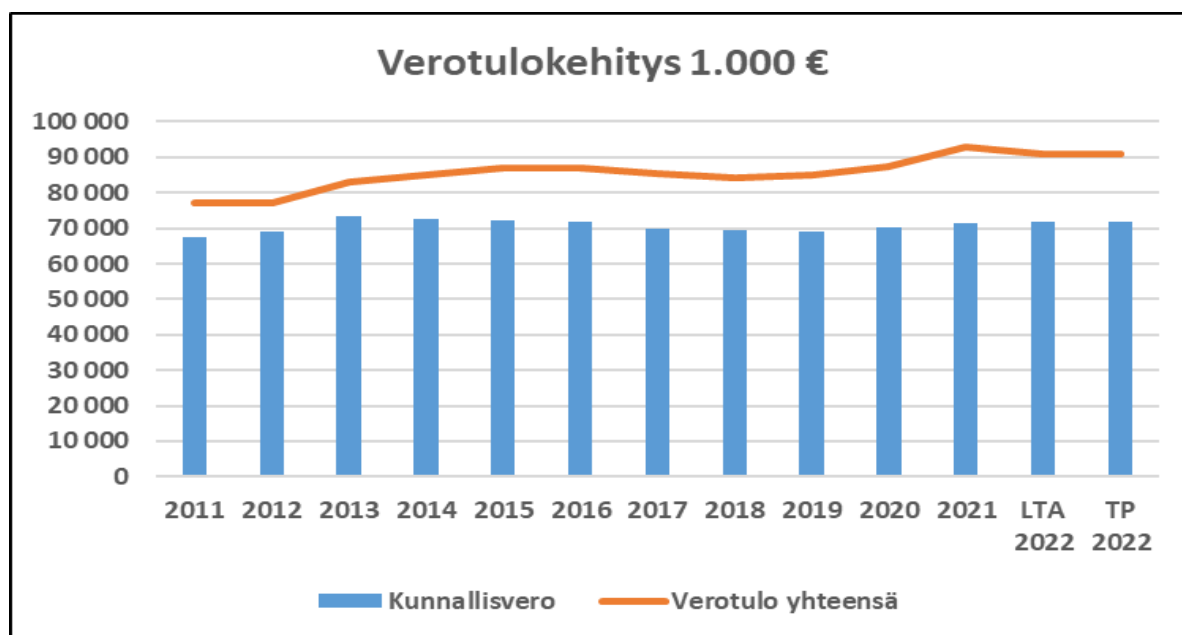
Kunnallisvero

Kunnallisverotulojen toteuma oli 71,7 milj. € eli 23 000 € yli ennakoidun. Kunnallisveron tuotto oli kuitenkin vuoden 2016 tasoa -0,1 milj. € pienempi. Kunnallisveron tuotto on Jämsässä ollut jo pitkään samaa suuruusluokkaa.

Kunnallisveron kertymään vaikuttaa työpaikkojen ja väestön määrän kehitys. Valtakunnallinen keskimääräinen kunnallisverotulojen nousu on vuodesta toiseen ollut Jämsän kaupungin kunnallisverotuottoa korkeampi. Yhden veroprosentin tuotto kunnallisverossa on laskennallisesti reilut 3 milj. € (0,76 veroprosentista). Alueen elinkeinorakenne on pääosin pääomavaltaista kansainvälistä teollisuutta, jolloin kansainväliset suhdanteet vaikuttavat tulopohjaan. Puskurina toimiva PKT-sektori on kapea ja osin sekin riippuvainen suurteollisuudesta. Kunnallisverotuottoon on oma vaikutuksensa myös UPM:n Kaipolan tehtaan lakkautuksella.

Jämsän kaupungin veroprosentit	2022
Tulovero	21,0 %
Kiinteistövero yleinen	1,00 %
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %
Vakituiset asuinrakennukset	0,45 %
Muut asuinrakennukset	1,05 %
Kiinteistövero, voimalaitokset	2,50 %
Rakentamattomat tontit	3,00 %

Kunnallisveroprosenttia on nostettu viimeksi 1,5 %-yksiköllä 21 %:iin vuodelle 2010. Kuntien keskimääräinen verotuloilla painotettu tuloveroprosentti vuonna 2022 oli 20,01 % ja aritmeettinen keskiarvo 21 %. Huolimatta kuntien keskimääräisten veroprosenttien noususta kymmenen vuoden aikana efektiivinen veroprosentti ei ole noussut. Tämä johtuu osin verotulojen vähennysjärjestelmästä. Jämsän kaupungin efektiivinen veroprosentti vuonna 2022 oli 14,97 %, kun se vuonna 2014 oli vielä 15,62 %. Kaupungin tulopohjan kannalta verotulojen vähennysjärjestelmän vaikutus kunnallisiin tuloverotuloihin on oleellinen tekijä, koska kompensatio valtionosuuksissa tarkoittaa Jämsän kaupungin kannalta kokonaistulon vähenemistä.

Yhteisövero

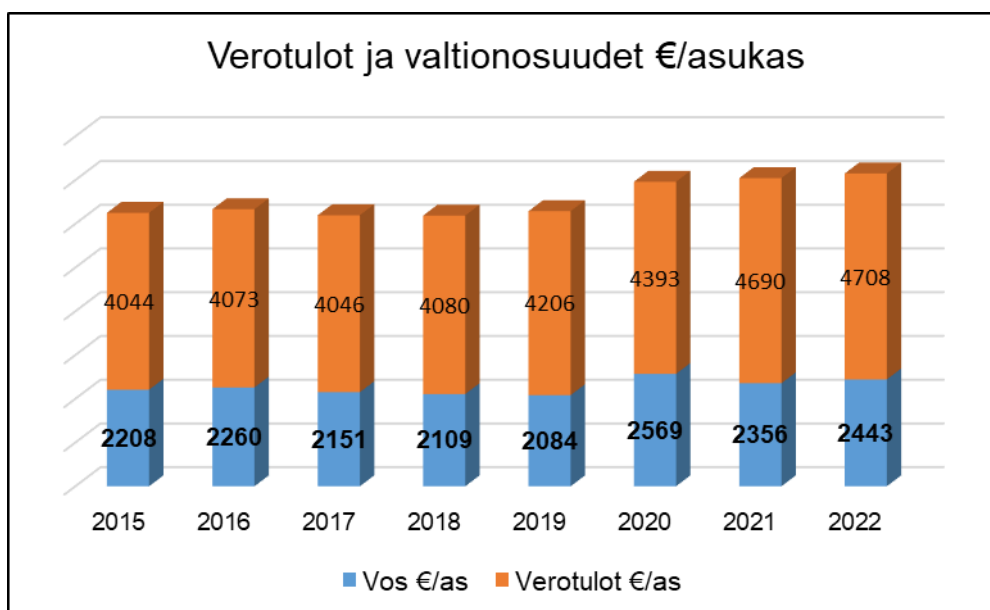
Myös yhteisöveron osalta viime vuosi oli odotettua parempi. Myönteinen kehitys verovuosina 2020 ja 2021 johtui pääosin 10 %-yksiköllä korotetusta kuntien yhteisöveron jako-osuudesta, joka kuitenkin poistui vuonna 2022. Verovuodesta 2021 kuntaryhmän jako-osuus nousi reilulla 2 %-yksiköllä, pääosin varhaiskasvatusmaksujen alentamisen ja tämän kompensoimisesta johtuen. Yhteisöveron tuotto on noussut aikaisemminkin valtion kompensoidessa ja hyvittäessä yhteisöverojärjestelmän kautta erilaisia leikkauksia.

Yhteisöveron jako-osuuteen vaikuttavat kunnan alueella toimivien yritysten yhteisöveromäärien lisäksi, konsernien työntekijämäärät ja metsätalouden hakkuut. Yritystoimintaerän yhteisöveron tuotto vaihtelee vuosittain riippuen erityisesti UPM:n vuosittaisesta tuloksesta, joka osaltaan on lieventänyt Kaipolan tehtaan lakkautusta, lakkautus alkaa näkyä yhteisöverotuloissa tulevina vuosina, henkilöstön määrän väheneminen vaikutti ja 2022 yhteisöverotuloihin, mutta ennakoitua vähemmän.

Kiinteistövero

Kiinteistöverotus siirtyi verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen. Näin ollen edellisen verovuoden kokonaismaksuunpanosta piti siirtyä noin 10 % vuodelle 2021 ja edelleen vuodelle 2022. Nykyisen tiedon mukaan tämä siirtymä on jatkuva, joka osaltaan selittää kiinteistöverojen kertymän alhaisuutta ennakoituun verrattuna, koska siirtymää tapahtui edelleen vuodelle 2022. Kiinteistöveron prosentit korotettiin viimeksi vuodelle 2009 ja asumisen kiinteistöveroprosentteja edelleen vuodelle 2010. Rakentamattomalle tontille on määrätty 3 %:n vero. Näitä tontteja on Jämsässä noin 150-200 kappaletta. Verontilityslain mukaisille yleishyödyllisille yhteisöille on myönnetty täysi verovapaus kiinteistöverosta. Kiinteistörekisteriä on tarkistettu vuodesta 2020 alkaen kumppanina on ollut KPMG, jonka kanssa työ ei ole edennyt kaavaillussa aikataulussa ja se on edelleen kesken.

Valtionosuudet

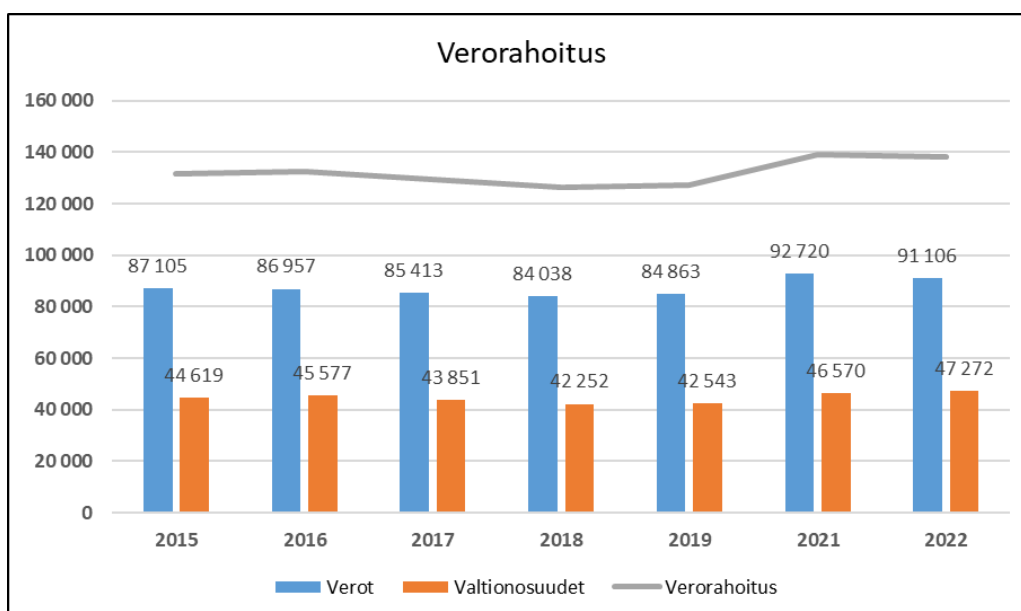

Valtionosuusjärjestelmään on tehty muutoksia lähes vuosittain. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on osa kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Uudistusten tavoite on ollut yksinkertaistaa järjestelmää, mikä ei ole toteutunut. Varsinkin käyttötalouteen kirjattavat valtionosuudet ovat vaikeita laskea ennakolta ja kunnat ovat lähes täysin valtionvarainministeriön laskennan varassa. Valtionosuusennakot laskettiin lopullisesti vuodelle 2022 vuoden 2021 joulukuussa. Vuoden 2020 osalta valtio muutti valtionosuuspäätöksistään useita kertoja Covid 19 -pandemian kulujen vuoksi. Tuolloin yleisiin valtionosuuksiin sisältyi osittain koronatukia (5,4 milj. €) peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä. Vuoden 2021 osalta

koronatuet kohdentuivat pääosin kulujen korvauksena sosiaali- ja terveystoimeen (lähes 3 milj. €), vuonna 2022 valtion koronatuet Jämsälle olivat reilu 1,4 milj. €.

Lopulliset valtionosuudet ovat noin 47,3 milj. € (46,6 milj. €), nousua 0,7 milj. €, kun edellisenä vuonna oli vähennystä edelliseen vuoteen peräti 4,5 milj. €, jolloin vähennys johtui pääosin pandemiatuista. Valtionosuuden nousu vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna johtui myös kiky-sopimuksen vaikutusten osittaisesta loppumisesta. Sivistystoimen valtionosuus oli vuonna 2022 noin -2,1 milj. €.

Jämsän kaupungin korkea verotulo/asukas aiheuttaa valtionosuuksien vähenemää, koska verotulojen tasausjärjestelmä ottaa huomioon kaupungille tilitettävät verotulot tasausrajan mukaisesti. Järjestelmä lasketaan jälkijättöisesti, vuodelle 2022 verotulojen tasaus laskettiin vuoden 2020 verotustietojen perusteella.

Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitustuotot ja kulut

Anto- ja ottolainojen korot kirjautuvat lainojen korkojen eräpäivien mukaan, tilinpäätöksessä tehdään myös jaksotukset. Vuoden lopussa kaupungilla ei ole ollut johdannaissopimuksia, vaan ne on päättyneet tilinpäätösvuoden aikana.

Suurimmat osingot tulivat Jämsän Aluelämpö Oy:ltä. Rahoitustuotot toteutuivat lähestulkoon ennustetusti. Korkokulut lainoista toteutuivat myös talousarvion mukaisesti. Korkokanta on edelleen pysynyt alhaisena.

Vuosikate

Vuosikate on tärkein kuntatalouden mittari, sen suuruudella arvioidaan kunnan tulosta. Vuosikate ilmoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on niukimmillaan riittävä. Jämsän kaupungin tavoitteeksi oli suunnitelmakaudelle asetettu tasapainon alarajalla oleva talous eli vuosikatteen olisi riitettävä vuosipoistoihin ilman satunnaisia eriä. Tilinpäätöksessä vuosikate on noin 0,8 milj.€ (8,9 milj. € 2021 ja 2020 12,5 milj.€), vuosikate on Jämsän kaupungin historian surkein. Poistot ovat yli kymmenkertaiset vuosikatteeseen verraten, joten talouden hallinta on pettänyt pahasti. Vuosikate/asukas on 44 €/asukas (449 €/asukas).

Vuosikatteen pidemmän ajan tavoitetasoksi on asetettu 10-12 milj. €, vuosikatteen tavoitetaso on arvioitava tehtävän taloussuunnitelman yhteydessä uudestaan, koska hyvinvointialueen muodostaminen vaikuttaa koko kaupungin toimintaan ja rakenteeseen. Vuosikatteen pitäminen nykyisellä tasolla tulee olemaan haasteellista, koska verotulojen ennustetaan suunnitelmavuosina laskevan hyvinvointialueen perustamisen lisäksi työpaikkojen vähenemisen ja yhteisöverotuoton laskun vuoksi.

Talouden taso	Vuosikate
<u>Vahvan talouden taso</u>	VK on suurempi kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset uusinveistoinnit ja korvausinvestoinnit.
<u>Tasapainossa oleva kuntatalous</u>	VK = pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja korvausinvestoinnit korvausinvestoinnit.
<u>Tasapainon alarajalla oleva kuntatalous</u>	VK = suunnitelmapoistot (=korvausinvestoinnit)
<u>Heikkenevä talous</u>	VK = positiivinen, mutta tilikauden tulos on negatiivinen, ilman satunnaisia eriä.
<u>Kriisitalous</u>	VK= negatiivinen

Monen taajaman kaupungissa on investointipaineita enemmän kuin tiiviin rakenteen kunnassa, lisäksi kehittämisinvestoinnit tarvitsevat myös kaupungin toimenpiteitä, jotta yritykset uskaltavat ja haluavat sijoittaa Jämsään. Vuosikate poistoista oli 9,9 %, kun se edellisenä vuonna oli 103,9 % (147,9 % v. 2020).

Muut erät

Vuosipoistot on kirjattu suunnitelman mukaisten poistojen mukaan. Jämsän kaupunki on noudattanut poistojen kirjaamisessa kestävän talouden periaatteita. Poistoerokirjaukset on tehty rahastoista katettujen investointien poistojen katteeksi. Vuoden 2022 tilinpäätökseen ei ole kirjattu lisäpoistoja erillisin päätöksin.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelma on ns. kassavirtalaskelma. Tulorahoituksen korjauseriin kuuluvat mm. pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot sekä toiminnan muihin kuluihin merkityt pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot sekä pakollisten varausten kirjaukset. Korjauserä näyttää, paljonko vuosikatteeseen sisältyy nettona myyntivoittoa tai tappiota ja varausten purkua tilikaudella. Tilikauden aikana tapahtuneet omaisuuden myynnit ja niiden luovutusvoitot ja tappiot on esitetty tilikauden tuloksen muodostumisen yhteydessä jäljempänä. Investoinnit on selostettu jäljempänä toteutumisvertailun yhteydessä.

Investointien tulorahoitusprosentti kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on katettu kaupungin tulorahoituksella. Käänteinen prosenttiluku kertoo investointimenojen pääomarahoituksen osuuden ts. osuuden, joka on katettu omalla pääomalla, lainalla tai käyttöomaisuuden myynnillä. Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluku on yli kahden, tyydyttävä kun se on 1–2, ja heikko, kun tunnusluku jää alle yhden. Lainanhoitokate laski viime tilikauden 1,82:sta 0,23:een. Rahoitusaseman nostamiseen riittävän hyvälle tasolle tarvitaan pitkäjänteistä, suunnitelmallista toimintaa.

Rahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	1.1-31.12.2022	1.1-31.12.2021
Vuosikate	857	8 886
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	- 820	- 259
	37	8 626
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 6 617	- 7 100
Rahoitusosuudet investointimenoihin	22	644
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 578	308
	- 4 017	- 6 149
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 3 980	2 478
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	- 682	- 527
Antolainasaamisten lisäys	- 1 150	- 1 000
Antolainasaamisten vähennys	468	473
Lainakannan muutokset	- 3 801	- 4 447
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 4 492	- 4 777
Lyhytaikaisten lainojen muutos	691	329
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 645	- 1 119
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	- 261	- 110
Vaihto-omaisuuden muutos	32	6
Saamisten muutos	855	- 2 527
Korottomien velkojen muutos	2 017	1 512
Rahoituksen rahavirta	- 1 838	- 6 093
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 583	12 402
Rahavarat 1.1.	- 12 402	- 16 018
	- 5 819	- 3 616
Rahavarojen muutos	- 5 819	- 3 616

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT 1 000 €	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	5 250	7 166
Investointien tulorahoitus, %	13,0	137,6
Laskennallinen lainanhoitokate	0,26	1,95
Lainanhoitokate	0,23	1,82
Kassa riittävyys, pv	12	23
Asukasmäärä	19 351	19 770
Investointien tulorahoitus, % = 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Laskennallinen lainanhoitokate = Vuosikate + Korkokulut / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)		
Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)		
Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksu tilikaudella		
Kassasta maksut	-201 755 802	-182 161 331

Maksuvalmius pysyi kohtuullisen vakaana eikä kassalainaa otettu tilinpäätösvouden aikana. Kaupungin kassan riittävyys oli 12 päivää (23 pv v. 2021 ja 32 pv v. 2020), tunnusluvun laskiessa kassalainan tarve lisääntyy.

Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin rahoitusasema on säilynyt kohtuullisen hyvänä viime vuosina. Pitkäaikaisten lainojen määrä oli vuonna 2012 huipussaan 44,9 milj.€, 2017 43,5 milj.€. Lainamäärä on vähentynyt kymmenessä vuodessa noin 17 milj.€.

Antolainasaamiset lisääntyivät vuoden aikana noin 1,5 milj.€. Antolainaa myönnettiin Jämsän Yrityskiinteistöt Oy:lle 750 000 € ja Kiinteistö Oy Jämsänmäelle 400 000 €. Kaupungin omistamat yhtiöt vähensivät antolainojaan maksusuunnitelmien mukaisesti.

PITKÄAIKAISET OTTOLAINAT JA LYHENNYKSET								
pääoma	1.1.	nosto	lyhennys	31.12.	+ / -	korot	lainaa €/as	korot €/as
2015	31 306 794	4 000 000	4 484 136	30 822 658	-484 136	506 575	1 431	24
2016	30 822 658	11 000 000	4 092 100	37 712 566	6 889 908	556 438	1 767	26
2017	37 712 566	10 000 000	4 263 577	43 448 989	5 736 423	354 810	2 080	17
2018	43 448 989	4 000 000	4 530 910	42 918 078	-530 910	314 086	2 083	15
2019	42 918 078		4 531 553	38 386 525	-4 531 553	313 835	1 873	15
2020	38 386 525	4 000 000	5 176 331	37 210 194	-1 176 331	253 540	1 842	13
2021	37 210 194		4 776 596	32 433 598	-4 776 596	305 000	1 626	15
2022	32 433 598		4 492 148	27 941 450	-4 492 148	160 399	1 444	8

Antolainat								
pääoma	1.1.	Uudet	lyhennys	Pääoma 31.12	+/-	Korot	lainaa €/as	korot €/as
2015	6 783 407	70 000	435 854	6 417 553	-365 854	84 332	298	4
2016	6 417 553	138 600	641 610	5 914 543	-503 010	52 369	277	2
2017	5 914 543	154 000	610 616	5 457 927	-456 616	47 723	261	2
2018	5 457 927	850 000	347 104	5 960 822	502 896	40 646	289	2
2019	5 960 822	950 000	1 320 481	5 609 341	-351 481	39 149	278	2
2020	5 609 341	414 676	597 906	5 426 112	-183 230	35 237	273	2
2021	5 426 112	1 098 460	528 806	5 995 766	569 654	35 470	301	2
2022	5 995 766	1 549 300	627 417	6 917 649	921 883	43 301	357	2

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	120 216	123 328
I AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	495	595
1. Aineettomat oikeudet	143	217
2. Muut pitkävaikutteiset menot	352	377
II AINEELLISET HYÖDYKKEET	97 077	100 662
1. Maa- ja vesialueet (sis. arvonkorotukset)	17 154	17 000
2. Rakennukset	45 119	48 984
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	32 140	33 439
4. Koneet ja kalusto	1 106	1 167
5. Muut aineelliset hyödykkeet	72	72
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 485	
III SIOITUKSET	22 645	22 071
1. Osakkeet ja osuudet	15 406	15 514
3. Muut lainasaamiset	6 226	5 543
4. Muut saamiset	1 013	1 013
VAIHTUVAT VASTAAVAT	19 367	26 073
I VAIHTO-OMAISSUUS	227	259
1. Aineet ja tarvikkeet	227	
3. Valmiit tuotteet		259
II SAAMISET	12 556	13 411
Pitkäaikaiset saamiset	99	121
1. Myyntisaamiset	99	121
Lyhytaikaiset saamiset	12 457	13 290
1. Myyntisaamiset	7 145	7 715
2. Lainasaamiset	740	1 052
3. Muut saamiset	1 926	2 361
4. Siirtosaamiset	2 645	2 163
III RAHOITUSARVOPAPERIT	61	61
1. Osakkeet ja osuudet	61	61
IV RAHAT JA PANKKISAAMISET	6 522	12 340
VASTAAVAA YHTEENSÄ	139 583	149 400
VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	81 095	88 622
I PERUSPÄÄOMA	77 660	77 660
III MUUT OMAT RAHASTOT	6 949	6 949
IV EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	4 013	3 613
V TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	- 7 527	400
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 892	3 138
1. Poistoero	2 892	3 138
PAKOLLISET VARAUKSET	330	330
2. Muut pakolliset varaukset	330	330
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	867	1 128
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	388	700
3. Muut toimeksiantojen pääomat	479	428
VIERAS PÄÄOMA	54 399	56 182
I PITKÄAIKAINEN	25 120	29 591
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 449	27 941
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 671	1 649
II LYHYTAIKAINEN	29 279	26 592
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		4 492
Pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden ly	4 492	
3. Lainat julkisyhteisöiltä	3 722	
4. Lainat muilta luotonantajilta		3 031
5. Saadut ennakot		2
6. Ostovelat	11 236	9 721
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 029	1 047
8. Siirtovelat	8 799	8 299
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	139 583	149 400

	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	60,17	61,42
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	28,78	29,86
Kertynyt yli-/alijäämä (1 000 €)	-3 514	4 013
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-182	203
Lainakanta 31.12. (1 000 €)	31 664	35 465
Lainakanta 31.12. €/asukas	1 636	1 794
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €	48 019	52 598
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €/asukas	2 481	2 660
Lainasaamiset (1 000 €)	6 226	5 543
Asukasmäärä	19 351	19 770

Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot kaupunki ja liikelaitokset ulkoiset					
TULOT			MENOT		
	1 000 €			1 000 €	
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
toimintatuotot (ulkoiset)	50 627	26,27%	toimintakulut (ulkoiset)	188 962	93,97%
verotulot	91 106	47,28%	-valmistus omaan käyttöön	-298	-0,15%
valtionosuudet	47 272	24,53%			0%
korkotuotot	-56	-0,03%	korkokulut	227	0,11%
muut rahoitustuotot	809	0,42%	muut rahoituskulut	9	0%
satunnaiset tuotot		0%	satunnaiset kulut		
Tulorahoituksen korjaukset			Tulorahoituksen korjaukset		
pysyvien vastaavien myyntivoitot	-822	-0,43%			
pysyvien vastaavien myyntitappiot	2	0%	+/- pakollisten varausten muutos		
			pysyvien vastaavien myyntitappiot		
Investoinnit			Investoinnit		
rahoitusosuudet investointimenoihin	22	0,01%	investoinnit	6 617	3,29%
pysyvien vastaavien myyntitulot	2578	1,34%			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
antolainasaamisten vähennykset	468	0,24%	Antolainasaamisten lisäykset	1 150	0,57%
pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0%	pitkäaikaisten lainojen vähennys	4 492	2,23%
lyhytaikaisten lainojen lisäys	684	0,35%	lyhytaikaisten lainojen vähennys	-70	-0,03%
oman pääoman lisäykset			oman pääoman vähennykset		
Kokonaistulot yhteensä	192 690	100%	Kokonaismenot yhteensä	201 090	100%
Taulukon täsmäytys					
muut maksuvalmiuden muutokset	2 581		Kokonaistulot	192 690	
kassavarojen muutos	-5 819		kokonaismenot	201 090	
	8 400		erotus	8 400	
erotus, jos samanmerkkiset /summa, jos erimerkkiset					

Konsernin toiminta ja talous

Konserniyhtiöt ja kuntayhtymät	Kotipaikka	Omistus
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö Oy Jämsänmäki	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	Jämsä	100,00 %
Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsän Aluelämpö Oy	Jämsä	100,00 %
Himos-Infra Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsek Oy (lepäämässä, odottaa toimenpiteitä)	Jämsä	100,00 %
Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Koskenpään Terveystalo	Jämsä	79,60 %
Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4	Jämsä	59,74 %
Längelmäki Halli Oy (jäähalli)	Jämsä	57,18 %
Kuntayhtymät		
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	8,99 %
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Tampere	1,30 %
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia	Jyväskylä	17,88 %
Yhteis- ja omistusyhteisyhteisöt 20-50%	Ei eliminoida saatavia, velkoja, ostoja, myyntejä	
Jämsän Terveys Oy	Jämsä	49,00 %
Muut yhteisöt, ei yhdistelty		
Jämsänkosken Tekojäärata Oy	Jämsä	19,20 %
Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy	Jämsä	26,64 %

Jämsän kaupunkikonsernin toimintaa säätelee kaupunginvaltuuston hyväksymä hallintosääntö ja konserniohje, jossa on määritelty toimintatavat konsernissa. Konserniohjetta tarkentava käytännön ohjeistus (Corporate Governance) uudistetaan kevään 2023 aikana, koska se sisältää osin päällekkäisyyksiä uudistetun konserniohjeen kanssa (KV 20.2.2023). Kaupunginvaltuusto on lisäksi päättänyt omistajapoliittisista periaatteista, joka antaa puitteet yhtiöiden ohjaukselle. Myös omistajapoliittiset periaatteet tarkistetaan vuoden 2023 aikana. Kaupunkikonsernin ohjauksesta oli vuonna 2021 koulutus, jonka ohessa konserniohjausta käytiin lävitse. Konkreettisenä tuloksena valittiin hallitusjäsenet yhtiöihin uudella tavalla, jossa painotetaan substanssiosaamista ja yhtiöiden talouden tuntemusta. Tarkoitus on muutoinkin selkiyttää edelleen konserniohjausta valtuustokaudella. Vuoden 2023 alusta aloitti toimintansa konsernijaosto, jolle on delegoitu osa kaupunginhallituksen konsernia koskevasta päätöksenteosta.

Toimintavuoden aikana konsernin rakennetta muutettiin siten, että Himos Matkailu Oy:n lopettamistoimet suoritettiin loppuun kevään aikana. Kiinteistö Oy Jämsän komposiittihalli myytiin laaditun puitejärjestelyn mukaisesti Patria Oyj:lle syksyllä 2022. Lisäksi perustettiin marraskuussa 2022 ns. Inhouse-yhtiö Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy kaupungin omia ja Keski-Suomen hyvinvointialueelle siirtyviä tukipalvelutoimintoja varten. Yhtiön varsinainen toiminta alkoi 1.1.2023.

Konserniyhtiöt

Kiinteistö Oy Jämsänmäki

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Kiinteistö Oy Jämsänmäen pääasiallinen toimiala on vuokra-asuntojen omistaminen ja vuokraaminen. Yhtiö on muodostunut nykyiseen laajuuteensa fuusioiden kautta. Jämsän kaupunki on tukenut sulautuvia yhtiöitä, jotta fuusiot on pystytty toteuttamaan.

Taulukossa alla on yhtiön omistamat asunnot, niiden sijainti ja käyttöaste eriteltyinä. Vuoden 2022 aikana purettiin ja myytiin rivitalokohteet Jämsänkoskelta. Tämän lisäksi myytiin kaksi asunto-osaketta Länkipohjasta. Yhtiön käyttöasteelle asetettu tavoitetaso on yli 90 %, ja tilikauden lopussa käyttöaste olikin noin 94 %. Käyttöasteen nopea parantuminen johtuu ennen kaikkea Ukrainan sodasta: SPR vuokrasi yhtiöltä merkittävän määrän asuntoja ukrainalaisten pakolaisten asuttamiseen. Toki myös kohdekohtaiset sopeuttamistoimet ovat olleet merkittävässä roolissa vajaakäytön vähentämiseksi.

Vuosi	Käyttöaste %				Tyhjät asunnot				Asunnot yhteensä			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Seppola	83,60 %	82,30 %	83,90 %	92,30 %	62	67	61	29	378	378	378	378
Halli	63,60 %	57,60 %	75,80 %	74,30 %	12	14	8	8	33	33	33	33
Länkipohja	81,80 %	81,80 %	100,00 %	92,60 %	2	2	0	1	11	11	9	7
Vanha Jämsänmäki	82,00 %	80,30 %	84,00 %	90,90 %	76	83	69	38	422	422	420	418
Jämsänkoski	79,00 %	80,70 %	84,90 %	90,20 %	43	37	28	15	210	192	185	176
Koskenpää	87,50 %	87,50 %	100,00 %	93,80 %	1	1	0	1	8	8	8	8
Kokonaiskäyttöaste	80,98 %	80,55 %	84,18 %	90,70 %	120	121	97	54	640	622	613	602

Oleellisin syy pitkittyneeseen vajaakäyttöön on ollut paikkakunnan väestönkehitys. Jämsän väestönkehitys on ollut koko 2000-luvun negatiivinen. 1992-2022 välillä asukasluku on pudonnut 25 %. Väestöennusteet osoittavat samansuuntaisen kehityksen edelleen jatkuvan. Vaikka käyttöaste nousi tilikauden aikana hyvälle tasolle, on odotettavissa, että jossain vaiheessa tilanne alkaa normalisoitua, joskin Ukrainan tilanteeseen liittyy vielä paljon epävarmuutta.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA avustaa rakennusten purkamisessa. Pienkerrostalokohteelle saatiin ARA:sta purkulupa, mutta purkusuunnitelmat laitettiin toistaiseksi jäihin, koska kohteen tyhjät asunnot vuokrattiin SPR:lle.

Myös keskimääräinen asuntokunnan koko on vuosi vuodelta pienentynyt. Tästä syystä yhtiön asuntokanta ei täysin vastaa nykyiseen kysyntään. Pienet yksiöt ovat edelleen melko helposti vuokrattavissa, mutta isompien kaksioiden ja kolmioiden osuus asuntokannasta on suhteessa keskimääräiseen asuntokuntaan nähden turhan suuri

Hyväksytyn vuokra-asumisen kehittämissuunnitelman mukaisesti yhtiön vuokrattavia asuntoja vähennetään eri toimenpitein siten, että yhtiöllä on suunnitelmakauden jälkeen noin 500 vuokrattavaa asuntoa. Suunnitelmassa on kartoitettu yhtiön lainat, asunnot ja talot sekä niiden kunto ja korjaustarve. Myytävistä kohteista saatava myyntitulo on käytettävä pääosin myytävien kohteiden jäljelle olevien lainojen maksuun, jotta vuokrakorotustarve olisi maltillinen. Tilikauden aikana laadittiin tarkempi PTS ja sitä vastaava taloudellinen malli tulevista korjausinvestoinneista.

Yhtiöllä oli 31.12.2022 omistuksessaan asuinvuokrataloja (vuokranmääritysyksiköitä) 30 kpl. Lisäksi yhtiöllä

on omistuksessa 1 asunto-osake Länkipohjassa. Vuokrattavia asuntoja yhtiöllä on yhteensä 602. Asuntojen huoneistoala on 31 078 m². Lisäksi yhtiöllä on kahdessa kohteessa tiloja vuokrattavana yhdistys- ja harrastustoimintaan. Asunnot sijoittuvat Jämsän, Jämsänkosken, Hallin, Länkipohjan ja Koskenpään taajamiin.

Yhtiön asuntojen vähentäminen ei ole ollut mahdollista ilman konsernin emoyhteisön tukea. Vuokrankorotuksille on ollut painetta, joskin kuluneella tilikaudella yhtiön taloudellinen tilanne parantui merkittävästi keskimääräiseen pitemmän ajan keskimääräiseen verrattuna. Viime vuosien korotukset on pidetty maltillisina, koska jo yhtiön nykyinen vuokrataso on suhteessa yksityiseen markkinaan melko korkea. Vuodelle 2023 päätettiin 0,5-1,5 %:n vuokrankorotuksesta.

Toiminta ja tavoitteet

Tunnusluvut	TP2021	TA+Ita 2022	TP2022
Vuokranmääritysyksiköitä, kpl	33	28	30
Asuntoja, kpl	613	597	602
Toimitilat, kpl	2	2	2
Huoneistoala, m ²	31 499	30 391	31 078
Yksikköhinnat:			
Vuokra, €/m ² /kk	8,8	8,95	8,95

Ki Oy Jämsänmäki	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022
Liikevaihto	3 907 000	3 587 000	3 171 000	3 038 000	3 010 000	3 380 000
Tilikauden tulos	483 000	225 000	62 000	- 594 000	87 000	223 000
Taseen loppusumma	16 324 000	15 749 000	14 795 000	13 427 000	13 440 000	12 664 000
Lainakanta	13 129 000	12 147 000	10 976 000	9 942 000	10 198 000	9 638 000
Kaupungin myönt. lainat *)	2 574 000	2 889 000	2 533 000	2 303 000	3 082 000,00	3 277 000
Yhtiön opo/Peruspo	192 000	192 000	192 000	192 000	192 000	192 000
SVOP/+muut rahastot	1 775 000	1 775 000	1 775 000	1 775 000	1 775 000	1 775 000
Tilikausien vli-/alijäämät	- 342 000	- 118 000	- 56 000	- 650 000	- 563 000	- 340 000
Kaupungin rasisijoitus	2 192 000	2 192 000	2 192 000	2 192 000	2 192 000	2 192 000
Muu omistajan po.sijoitus	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Kaupungin pääomalainat	86 000	86 000	86 000	86 000	86 000	86 000
Maksetut osingot/pääoman palautus yms.						
Kaupungin kokonaisj. yhtiöön	4 765 000	5 080 000	4 723 000	4 494 000	5 273 000	5 469 000
Kaupungin takaukset**)	9 672 000	9 022 000	8 222 000	7 541 000	6 884 000	6 044 000

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Henkilöriski: Henkilöstön irtisanoutumiset	2	2	4
Arviointi	Tilanne parantunut tilikaudella 2021 kun yhtiölle palkattiin kiinteistömestari. Henkilöstömuutokset kuitenkin pienessä organisaatiossa oma riskinsä.			
Toimenpide	1) Henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen.			
Toimenpide	2) Varahenkilöiden nimeäminen.			
Toimenpide	3) Rekrytoinnit, sijaistaminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	3	1	3
Toimenpide	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Toimenpide	2) Tavoitteiden arviointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Toimintaympäristön muutos: Alueen negatiivinen väestönkehitys	3	3	9
Arviointi	Tilikaudella 2022 käyttöaste noussut nopeasti kestäväälle tasolle. Riski on silti relevantti, tilanne ei ole välttämättä pysyvä.			
Toimenpide	1) Sopeutuminen, ennakointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	3	3	9
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua	3	1	3
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6
Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahdollinen pääomitus.			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut			

Kiinteistöyhtiön toiminnassa tai toimintaympäristössä ei ole tapahtunut tilikaudella oleellisia muutoksia.

Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli

Toimitusjohtaja Jani Aittakorpi

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö omistaa ja hallinnoi Patria Aviation Oy:n käytössä olevaa avioniikkatuotannon toimitilarakennusta (Passi) ja NH90-helikoptereiden kokoonpanohallia, joka on rakennettu HW-hallin yhteyteen. Kiinteistöyhtiön tilat on vuokrattu 20 vuoden vuokrasopimuksella Patria Aviation Oy:lle.

Toiminta ja tavoitteet

Tunnusluvut	TP2021	TA+Ita 2022	TP2022
Kerrosala kem ²	8 070	8 070	8 070
Rakennustilavuus rm ³	48 575	48 575	48 575
Vuokra/kem ² /kk	5,2	4,03	4,05
Vuokratulot euroa	503 226	391 000	391 935

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	541 935	541 935	525 806	503 225	503 225	503 225	391 935
Tilikauden tulos	49 293	72 589	68 303	61 198	71 901	86 015	8 204
Lainakanta	2 355 755	1 945 501	1 535 247	1 124 993	714 739	304 485	62 500
Taseen loppusumma	3 565 590	3 207 664	2 875 911	2 548 212	2 222 187	1 899 148	1 582 166
Yhtiön opo / peruspo	1 127 141	1 199 730	1 268 033	1 329 231	1 401 133	1 487 147	1 495 351
Tilikausien yli-/alijäämät	-572 859	-500 270	-431 967	-370 769	-298 867	-212 852	-204 648
Kaupungin pääomasijoitus	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000

Vuokralla katetaan yhtiön lainojen lyhennykset, rahoitus- ja hallinnointikulut sekä muut yhtiölle vuokraohteen omistamisesta ja hoidosta aiheutuvat välttämättömät kulut. Yhtiön rahoittajana on Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. Lainapääoma on kokonaan maksettu helmikuussa 2023. Omistajapoliittisen linjauksen ja Patria Oyj:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaan yhtiöstä luovutaan. Yhtiöstä on tehty kauppa Patrian ja Jämsän kaupungin välillä ja kauppa tehdään puitesopimuksen mukaisin ehdoin viimeistään huhtikuussa 2023.

Riskienhallinta

Kiinteistö Oy Hekohalli -yhtiön lainat maksetaan loppuun helmikuussa 2023. Vuokralaisen vuokrasopimus on irtisanottu keväällä 2022 päättymään 2023 kevääseen. Tällöin yhtiö siirtyy Patria Oy:n omistukseen.

Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihalli

Toimitusjohtaja Eija Arvaja

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö omisti ja hallinnoi komposiittituotantolaitoksen toimitiloja, jotka oli vuokrattu 20 vuoden vuokra- ja lunastussopimuksella Patria Aerostructures Oy:lle. Vuokralla katettiin yhtiön lainojen lyhennykset, rahoitus- ja hallinnointikulut sekä muut yhtiölle vuokrakohteen omistamisesta ja hoidosta aiheutuvat välttämättömät kulut. Lainapääoman viimeisen erän maksu oli helmikuussa 2022.

Omistajapoliittisen linjauksen mukaan yhtiöstä luovuttiin Patria Oyj:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti syyskuussa. Kauppahinta oli elinkustannusindeksin mukaisesti korotettu osakepääoma eli noin 2,4 milj.€, voitoksi kaupasta kirjattiin noin 0,7 milj.€.

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön kannalta merkittävä tapahtuma tilikaudella oli keväällä saatu KHO:n päätös koskien Verohallinnon ennakkoratkaisua vuokratuottojen arvonlisävero-kohtelusta. Päätös oli Yhtiön kannan mukainen. Tämä mahdollistaa jatkossakin vastaavan lunastusoption soveltamisen, mitä tähänkin asti on käytetty.

Tilikauden 2022 aikana valmistui Jokilaakson Juuston laajennus, noin 1 500 kerrosneliötä tuotanto- ja toimistotilaa. Investoinnin lopullinen koko oli noin 2,6 M€. Investoinnin toteutusvaiheessa markkinaympäristö oli varsin epävakaa, esimerkiksi monien rakennustuotteiden saatavuus ja hintojen nousu toi haasteita rakennushankkeeseen. Projekti onnistui kuitenkin hyvin sekä teknisesti että taloudellisesti. Tuotanto uusissa tiloissa alkaa alkuvuodesta 2023.

Tilikauden aikana käytiin neuvotteluja Himos-Yhtiöiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä rinnekeskus-hankkeessa. Kaupunginhallitukselta- ja valtuustolta pyydettiin ennakkokanta hankkeeseen, ja se oli myönteinen. Hankkeen suunnittelu jatkuu tilikaudella 2023.

Vuonna 2020 yhtiölle omistajaohjauksen myötä tullut uusi kohde, Vehkaojantie 290 (sotilaskoti), on käynnistämävaiheessa. Kohde on melko suuri ja tästä syystä myös sen kiinteät kulut. Toistaiseksi siitä on vuokrattu noin puolet. Tilikauden tappio kohteen osalta oli 57 233,28 €, josta korjausten osuus 33 167,89 €. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti kaupunki vastaa kohteen nettotappioista kolmen vuoden ajan ja näin ollen kaupungin avustus tilikaudelle 2022 oli vastaavan suuruinen. Kaupungin takaus nettotappioiden osalta on voimassa vielä tilikauden 2023.

Tilikauden alkupuolella maailman taloustilanne muuttui huomattavan paljon epävarmemmaksi Venäjän aloitettua Ukrainassa sotatoimet. Tällä oli Yrityskiinteistöjenkin talouteen vaikutusta etenkin energian hinnan sekä korkojen nousun vuoksi. Myös kiinteistöjen ylläpidon (KYK) indeksi nousi rankasti tilikauden aikana, nousu oli noin 11 %. Tämän vuoksi myös tulevalle tilikaudelle päätetty vuokrienkorotus oli tavanomaista suurempi.

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	1 113 141	954 087	1 021 354	597 588	862 196	946 680	1 292 894
Tilikauden tulos	102 798	59 050	-11 515	-375 149	7 665	-47 720	143 255
Taseen loppusumma	7 053 576	7 820 878	7 254 021	6 846 369	6 401 105	6 783 755	8 593 612
Lainakanta	5 860 867	5 413 532	4 901 984	4 842 647	4 062 748	4 243 665	5 834 477
Kaupungin myöntämät lainat	1 425 000	1 275 000	1 050 000	1 236 430	1 037 860	839 290	1 390 720
Yhtiön opo/Peruspo	458 248	517 296	505 781	130 632	583 682	535 962	679 217
SVOP/rahastot	446 377	446 377	446 377	446 377	446 377	446 377	446 377
Tilikausien vli-/alijäämät	-1 490 929	-1 388 131	-1 399 646	-1 774 795	-1 270 360	-1 262 695	-1 310 415
Kaupungin rahasijoitus	1 932 708	1 932 708	1 932 708	1 932 708	1 932 708	1 932 708	1 932 708
Muu omistajan pääsijoitus (sis.ed.)	1 039 954	1 039 954	1 039 954	1 039 954	1 039 954	1 039 954	1 039 954
Kaupungin pääomalainat	446 377	446 377	446 377	446 377	446 377	446 377	446 377
Maksetut osingot/pääoman palautus ym							
Kaupungin kokonaissijoitus yhtiöön	3 357 708	3 207 708	2 982 708	3 169 138	2 970 568	2 771 998	3 323 428
Kaupungin takaukset	3 395 912	4 595 912	3 951 032	3 555 932	3 419 988	3 964 992	4 443 757

Vuokrattavia rakennuksia on 9 kpl, 34 392 m², jotka sijaitsevat kaikki Jämsän kaupungissa. Rakennukset ovat yhtiön omilla ja vuokratonteilla. Merkittävimmät ovat Jyki Oy:n laajennukset 7 500 m² ja Jalostamontie 1 (Thyssenkrupp Aerospace Finland Oy) 9 440 m², ja laajennuksen myötä myös Juustotie 12, 3 601 m². Tavoitteena on tilojen käyttöasteen pitäminen yli 95 %:ssa, perittävät vuokrat pidetään markkinahintaisina.

Käyttöaste tilikauden lopussa oli 91 %. Muut tilat olivat 100 % käyttöasteella, mutta Hallin varuskunta-alueen entinen sotilaskotirakennus (Vehkaojantie 290, 5 600 m²) oli vielä vajaakäytöllä käyttöasteen ollessa noin 50 %. Kohteesta pyritään tarjoamaan nopeasti kohtuuhintaista toimitilaa Jämsään sijoittuvalle yritykselle.

Omistajapoliittisena tavoitteena on pitää käyttöaste korkeana, ja myydä kiinteistöjä vuokralaisille tai Jämsän alueelle tuleville yrityksille siten, että mahdollistetaan toimitilojen rakentamista uusille yrityksille. Yrityksen toimitilojen myynneissä on aikaisemmin syntynyt tasetappioita, jotka ovat johtuneet lunastussumman ja käyttöomaisuuden poistoerien kohtaamattomuudesta, ongelma on poistumassa tasapoistojen myötä.

Toiminta ja tavoitteet

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Rakennuksia kpl	9	9	9
Vuokrattava ala kem ²	32 896	34 392	34 392

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	3	1	3
Arviointi	Ei muutosta. Yhtiön hallinnollinen rakenne ja tiivis yhteistyö emoyhtiön kanssa minimoi tämän riskin.			
Toimenpide	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Toimenpide	2) Tavoitteiden arviointi			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Toimitusjohtaja on ainoa toimihenkilö	3	2	6
Arviointi	Tilanne parantunut oleellisesti kiinteistömasterin rekrytoinnin jälkeen. Kaikki operatiivinen toiminta ei ole enää yhden henkilön varassa.			
Toimenpide	1) Konsernikeskustelut, toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan aktiivinen yhteistyö.			
Toimenpide	2) Yhtiön hallituskokoonpanon vaihtuvuus. Koko hallitus saattaa vaihtua kerralla.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Verolainsäädännön/tulkinnan muutokset	3	2	6
Arviointi	Yhtiöllä on ollut arvonlisäverotukseen liittyen erimielisyys verohallinnon kanssa, ja sen käsittely päättyi yhtiön eduksi. Kiinteistöliiketoiminta kuntalain vaatimukset huomioiden voi jättää kuitenkin esimerkiksi sopimustekniikkaan tulkinnanvaraa, joten riski on aina olemassa kun toimintaa harjoitetaan.			
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiöiden toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua.	3	1	3
Arviointi	Yhtiön hallituksessa riskin todennäköisyydeksi arvioidaan jo nolla, eli riski nähdään tältä osin olemattomaksi. Yhtiön hallituksessa on hallituskaudesta riippumatta laaja edustus konsernin puolelta, virkamiesjäsenen lisäksi poliittisia päättäjiä. Tämän lisäksi vuoropuhelu emon ja yhtiön välillä on jatkuvaa, konsernin puolella on ajantasainen tieto yhtiön suunnitelmista. Yhtiö tarvitsee emon tuen merkittävässä päätöksissä, jo rahoituksenkin vuoksi.			
Toimenpide	1) Yhtiön hallitusjäsenten ohjeistus / koulutus.			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	2	1	2
Arviointi	Investointikyky on ollut melko hyvä, yritysten tarpeeseen on pystytty vastaamaan. Aikatauluhaasteita voi tuoda päätöksentekoon vaadittava aika ensin yhtiön ja sitten emon hallinnossa. Merkittävämmät investoinnit vaativat valtuuston päätöksen. Suurin este investoinneille on kuitenkin se, että konsernirakenteen vuoksi Yhtiö ei ole oikeutettu ELY-keskuksen investointitukiin - tämä on usein kynnyksikysymys rakennushankkeen käynnistämiseksi.			
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Toimenpide	2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6

Arviointi	Investointipäätökset ja lainanotto on suunnitelmallista ja tarkkaan harkittua. Kaikki ei ole kuitenkaan yhtiön hallittavissa, esimerkiksi maailmantalouden äkilliset muutokset saattavat heijastua ensin yhtiön tiloissa toimiviin yrityksiin ja sitä kautta yhtiön talouteen. Tilojen ollessa hyvällä käyttöasteella, lainojen ja rahoituskulujen hoito toimii niin kuin pitääkin.
Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahdollinen pääomitus.
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut

Kiinteistöyhtiön toiminnassa tai toimintaympäristössä ei ole tapahtunut tilikaudella oleellisia muutoksia.

Jämsän Aluelämpö Oy

Toimitusjohtaja Hannu Soikkeli

Yhtiön toiminta-ajatus

Jämsän kaupungin 100-prosenttisesti omistama yhtiö on perustettu vuonna 1979 ja se työllistää 7 henkilöä. Jämsän Aluelämpö Oy:n toimialana on kaukolämmön tuottaminen ja jakelu. Toiminta-alueena on Jämsän kaupungin alue. Jämsän ja Jämsänkosken kaukolämpöverkot on yhdistetty vuonna 2011. Hallin taajamassa kaukolämpöä tuotetaan pääosin kotimaisilla polttoaineilla. Vuonna 2017 valmistui biolämpölaitos, jolla korvattiin raskasöljykattila. Vuonna 2020 UPM lopetti Kaipolan tehtaan tuotannon, jonka seurauksena yhtiö osti lämmöntuotantoon tontin, johon rakennettiin hybridilämpölaitos. Se mahdollistaa myös lämpöenergian oston uusilta toimijoilta. Tiirinniemen ja Kaipolan keskustan verkostot yhdistettiin 2021 kesällä.

Jämsän Aluelämpö Oy:n tilinpäätökseen vuodelta 2022 sisältyy Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden arvon 1.369.352,83 euroa alakirjaus. Kirjaus on tulosvaikutteinen ja huonontaa yhtiön sekä Jämsä konsernin tulosta.

Toiminta ja tavoitteet

SELITE	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lämmön tuotto MWh	124 050	132 488	125 425	119 313	115 897	105 182	122 258	119 030
Asiakkaat lkm	434	494	517	530	537	545	557	562
Asiakkaista pientaloja	141	142	159	168	171	172	175	180

VUOSI	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	6 161 488	5 760 680	5 756 939	5 330 546	6 298 630	6 713 741
Tilikauden tulos	744 694	535 214	506 206	601 237	584 917	-1 549 962
Taseen loppusumma	11 022 937	10 686 383	10 771 649	10 281 833	11 281 028	9 451 456
Yhtiön osakepääoma	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Tilikausien yli-/alijäämä	5 162 093	5 906 788	5 642 001	5 348 207	5 149 444	3 584 399
Oma pääoma	6 106 787	5 842 001	5 548 207	5 349 444	5 634 361	3 784 399
Kaupungin pääomasij.	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000

Jämsänjokilaaksossa myytävä lämpö hankitaan pääosin paikkakunnan paperitehtaalta. Yhtiön tehtävä on toimittaa kaupungille, yrityksille ja sen asukkaille edullista lämmitysenergiaa ja maksaa omistajalle kohtuullista vuosittaista sijoitetun pääoman tuottoa. Vuosi 2022 oli Suomen mittaushistoriassa lämpötiloiltaan tavanomaista lämpimämpi. Lämmönmyynti kasvoi edellisvuoteen nähden noin 6,59 %. Uutta verkostoa

rakennettiin Jämsään Paavolanpolulle, Lukkoilantielle, Kelhänkujalle ja Annantielle, Jämsänkoskella Männistöntielle. Yhtiön taloutta on heikentänyt poikkeuksellisen korkea energianhankinnan sekä sähkön hinnan nousu. Kevyellä öljyllä toimivia varavoimalaitoksia jouduttiin käyttämään erityisen paljon, mikä on nostanut energian tuotantokustannuksia. Yhtiö maksoi vuonna 2022 vuoden 2021 tuloksestaan omistajalle 300 000 euroa osinkoa.

Tavoitteiden toteutuminen:

- 1) Laajentaa mahdollisuuksien mukaan kannattavaa liiketoimintaa ja pitää yhtiön lämmön myynti vähintään nykyisellä tasolla (yli 100 000 MWh, 545 asiakasta).
  - a) On toteutunut vuonna 2022, vuoden lopussa oli 562 asiakasta.
- 2) Varautua lainsäädännön muutoksiin ja kriisitilanteisiin kaupungin lämmötoimittajana
  - a) On varauduttu vuonna 2022 lainsäädännön muutoksiin ja kriisitilanteisiin kaupungin lämmötoimittajana.
- 3) Huolehtia yhtiön hoitamien kaupunginosien kaukolämpöratkaisuiden kannattavuudesta ja osallistua tarvittaessa yhteistyössä kaupungin kanssa lämmön tuotannon suunnitteluun
  - a) On toteutunut.
- 4) Pitää kaukolämmön ohjauksen ja valvonnan käyttöjärjestelmät ajanmukaisina.
  - a) On pidetty kaukolämmön ohjauksen ja valvonnan käyttöjärjestelmät ajanmukaisina.
- 5) Turvata kaukolämmön saanti asiakkaille muuttuvassa toimintaympäristössä Kaipolan alueella.
  - a) On toteutunut, yhtiö on varmistanut Kaipolan lämmönsaannin omalla hybridilämpölaitoksella.

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Henkilösuhteet - Avainhenkilöiden puuttuminen	2	1	2
Arviointi	Riski ei toteutunut, avainhenkilöt olivat paikalla 2022.			
Toimenpide	Ristiin kouluttaminen / Varahenkilöjärjestelmä			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kaipolan liiketoimintaympäristön heikkeneminen	3	3	9
Arviointi	Riski toteutui 2022. Jouduimme investoimaan oman tuotannon.			
Toimenpide	Yhtiö on varmistanut Kaipolan lämmönsaannin omalla hybridilämpölaitoksella			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kaupungin / Omistajan tulopohja	2	3	6
Arviointi	Riski realisoitui 2022.			
Toimenpide	Vaikuttaminen / Avoin keskusteluyhteys omistajaan			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kiinteistömäärän pieneminen	3	3	9
Arviointi	Riski realisoituu koko ajan ja kiinteistömäärät pienenevät.			
Toimenpide	Uusien asiakkaiden hankinta			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso

Turvallisuus ja jatkuvuus	Koronan vaikutus liiketoiminnan kehittämiseen	1	1	1
Arviointi	Riski ei toteutunut, koronan vaikutukset jäivät vähäisiksi 2022.			
Toimenpide	Suojellaan henkilökuntaa kaikilla mahdollisilla keinoilla			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Mainetta vahingoittava viestintä	2	2	4
Arviointi	Riski ei toteutunut, mainetta vahingoittava viestintä vähentynyt 2022.			
Toimenpide	Oma viestintä perustuu faktoihin			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Taloudellinen riski - ongelma-asiakkaat	1	3	3
Arviointi	Riskitaso kasvava 2022.			
Toimenpide	Toimitaan lain mukaan / Pyritään välttämään riskejä			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tekniset häiriöt laitoksilla	2	1	2
Arviointi	Riskitaso ei toteutunut, teknisten häiriöiden vaikutukset jäivät vähäisiksi 2022.			
Toimenpide	Toimintojen kahdentaminen / Rinnanajo			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietoliikennekatkot - automaatio ei toimi	3	1	3
Arviointi	Riski ei toteutunut, tietoliikennekatkojen vaikutukset jäivät vähäisiksi 2022.			
Toimenpide	Paikallisajomahdollisuus/miehitys			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminnan laatu	3	1	3
Arviointi	Riski toteutui 2022, varavoimaa jouduttiin käyttämään erityisen paljon.			
Toimenpide	Varavoiman käyttö / Sähkön varasyöttö			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tulipalo - tuotannon katkos	3	1	3
Arviointi	Riski ei toteutunut 2022.			
Toimenpide	Varakeskukset / Varavoiman käyttö			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ylivelkaantuminen	2	1	2
Arviointi	Riski ei toteutunut 2022.			
Toimenpide	Toimitaan pitkäjänteisesti / Suojatut lainat			

Himos-Infra Oy

Toimitusjohtaja Katja Rissanen

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön toimialana on vesihuoltopalvelujen tuottaminen Himoksen matkailukeskuksen alueella. Yhtiö rakennuttaa tai tarvittaessa vuokraa/ostaa kaupungilta/liikelaitokselta tarvitsemansa verkostot laitteineen. Alueen suuria vesihuollon investointeja suunnitellaan yhteistyössä Jämsän Vesi liikelaitoksen ja kaupungin kanssa tarkoituksena saada edullisin lopputulos kokonaisuuden kannalta.

Toiminta ja tavoitteet

Vuosi	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liikevaihto	348 489	353 482	445 154	381 441	524 650	568 136
Tilikauden tulos	16 083	-33 779	14 932	7 242	66 923	58 379
Taseen loppusumma	2 341 030	2 309 571	2 367 594	2 336 384	2 522 018	2 564 645
Pysyvät vastaavat 31.12.	1 223 053	1 138 706	1 149 781	1 135 687	1 142 479	1 085 034
Yhtiön opo/peruspääoma	2 110 979	2 077 060	2 091 993	2 099 235	2 166 159	2 224 538
SVOP/+muut rahastot	0	0	0	0	0	0
Tilikausien yli-/alijäämät	1 994 756	2 010 839	1 977 060	1 991 992	1 999 235	2 066 159
Kaupungin pääomasijoitus	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000

Yhtiön liittymismaksut ovat siirtokelpoisia, jolloin liittymismaksu on arvonlisäverollinen ja saadut maksut kirjataan tuloksi tuloslaskelmaan. Yhtiön ja Jämsän Vesi liikelaitoksen välisen sopimuksen mukaisesti yhtiö maksaa liikelaitokselle kulloinkin voimassa olevan vesihuoltotaksan mukaista käyttömaksua. Yhtiö on ollut mukana Himos-alueen kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvissä hankkeissa. Vesilaskutus pysyi vuoden 2021 tasolla, vuonna 2021 vedenkulutus nousi edelliseen vuoteen verrattuna merkittävästi, suurimpana syynä vedenkulutuksen nousuun on koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen vauhdittama kotimaan matkailu.

Yhtiö on vuoden 2022 aikana toteuttanut WSP-riskinarvioinnin, jolle on haettu talousveden riskinarvioinnin hyväksymistä vuoden 2023 alussa. Yhtiölle ei tehdä enää erillistä valvontatutkimusohjelmaa vaan yhtiön toiminta on huomioitu Jämsän Vesiliikelaitokselle vuoden 2023 alussa valmistuvassa valvontatutkimusohjelmassa, joka sisältää mm. jatkuvan valvonnan näytteiden otto vesihuoltoverkostosta ja toimintaohjeistus esim. vesihuollon häiriötilanteissa. Vesihuoltoverkostojen suunnittelua ja rakentamista valvotaan. Verkostoa ja siihen liittyviä pumppaamoja ja laitteita hoitaa tehtävään koulutettu henkilöstö. Yhtiön vakuutukset ovat ajantasaiset.

SELITE	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liittymäasiakkaat	491	504	509	517	540	559
Vesilaskutus m ²	49 174	53 243	62 714	53 633	74 981	76 245
Putkistot km	35	35	35	36	36	36
Paineenkorotuspumppaamo	2	2	2	2	2	2
Jätevedenpumppaamot	6	6	6	6	6	6
Pvsvvien vastaavien arvo	1 223 053	1 138 706	1 149 781	1 135 867	1 142 479	1 085 034

Tavoitteiden toteutuminen:

- 1) Osallistuminen Himoksen alueen hankkeisiin yhteistyössä kaupungin kanssa.
  - a. Lintutöyryn alueelle aloitettiin suunnitelman laatiminen, hanke ei edennyt toteutukseen vuoden 2022 aikana.

- 2) Himoksen alueen vesihuollon kehittäminen ja varmistaminen yhteistyössä Himos-Infran ja Jämsän kaupungin ja Vesi liikelaitoksen kanssa.
  - a. Vuoden aikana alueella oli kaksi isohkoa vesijohtovuotoa
  - b. Tiedottamista pyritään parantamaan ja käyttöön otettiin häiriöviestipalvelu, se edellyttää kuitenkin myös kiinteistön omistajalta aktiivisuutta tietojen syöttämisessä
  - c. Yhtiön valvontatutkimusohjelma on yhdistetty Vesi liikelaitoksen ohjelmaan.
- 3) Yhtiö maksaa Jämsän Vesi liikelaitokselle rakenteista, laitteista ja käyttämästään vedestä omakustannusperusteisen hinnan.
  - a. Yhtiö on maksanut Jämsän Vesi liikelaitokselle vedestä ja jätevedestä liikelaitoksen voimassa olevan taksan mukaiset maksut.
- 4) Pidemmällä aikavälillä tarkoitus on, että yhtiö pystyy itsenäisesti investoimaan alueen vesihuollon tarvitsemat peruskorjausinvestoinnit ja maankäyttösopimusten ulkopuolisen vesihuollon uusinvestoinnit.
  - a. Yhtiö on vastannut Himos-alueen vesihuoltoverkoston kunnossapidosta kustannuksellaan.

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Investointien ruuhkautuminen	2	2	4
Arviointi	Talouden tasapainon osalta riski ei ole toteutunut. Lähtöleveysuudessa on kuitenkin tiedossa muutamia asemakaavahankkeiden toteutuksia eri puolille Himos-alueetta. Kaavoituksesta keskustellaan mm. Ylä-Himoksen alueella, alueen rakentuminen edellyttää rakennusinvestointia vesihuollon runkoverkoston.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Toimitusjohtaja ainoa toimihenkilö	2	2	4
Arviointi	Toiminnan laadun ja henkilöstöriskin osalta riski on osittain toteutunut. Valvontatutkimusohjelma on kuitenkin valmistumassa yhteistyössä Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa, laatiminen on viivästynyt henkilöressursista johtuen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Vesihuollon häiriöt, veden laadun häiriöt, vesihuollon keskeytyminen	3	1	3
Arviointi	Toimitettavan veden laatu on pysynyt laatuvaatimusten mukaisena ja verkostovedestä on otettu tarvittavat näytteet. Häiriöviestipalvelu otettu käyttöön Himos-alueella, palvelu edellyttää kiinteistönomistajan aktiivisuutta tietojen syöttämisessä.			

Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy

Toimitusjohtaja Mervi Västinen

Yhtiön toiminta-ajatus

Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitoksesta perustettiin ns. inhouse-yhtiö yhdessä Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Yhtiöittämiseen pakotti paitsi hyvinvointialueen muodostaminen myös huomattava ulosmyynti ulkoistettujen sosiaali- ja terveystalouden osalta. Yhtiö perustettiin 31.10.2022 ja se merkittiin rekisteriin 1.12.2022. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti yhtiön osakepääoma on 100 000 €. Lisäksi Jämsän kaupunki on tehnyt 1 500 000 €:n sijoituksen vapaaseen omaan pääomaan. Yhtiön toisena osakkaana on Keski-Suomen hyvinvointialue 1 %:n osuudella alkaen 1.1.2023. Yhtiön valmistelevia

toimia tehtiin vuonna 2022, mutta varsinainen toiminta alkoi vasta 1.1.2023, jolloin yhtiölle siirtyi liikelaitoksen henkilökunta ns. ”vanhoina työntekijöinä”. Yhtiön toiminnan tavoite on mahdollistaa palvelut liikelaitoksen entisille asiakkaille lainmuutoksesta huolimatta. Yhtiö toimii samoissa tiloissa vuokralla kuin tähän asti liikelaitoksena.

Jämsek Oy

Jämsek Oy perustettiin vuonna 1994 Jämsän seudun kuntien yhteiseksi elinkeino-yhtiöksi. Jämsek toimi aktiivisesti seudun elinvoiman kehittäjänä ja verkostokumppanina 27 vuotta, joista viimeiset 8 vuotta pelkästään Jämsän kaupungin omistuksessa. Yhtiön toiminta lopetettiin Jämsän kaupunginvaltuuston 2.12.2019 § 60 päätöksellä kaupungin elinvoimatoimialan organisaatiomuutoksen yhteydessä. Päättynyt tilikausi oli yhtiön toinen lepävänä yhtiönä.

Kiinteistö Oy Koskenpään Terveystalo

Yhtiö omistaa ja hallitsee Koskenpään kylässä noin 1 980 m²:n suuruista liikerakennusta. Yhtiön toimitiloissa toimii mm. alueen kotihoito.

Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4

Kiinteistössä on kaupungin omistuksessa kirjastotila ja vanha apteekki, muut huoneistot ovat yksityisten omistuksessa olevia liikehuoneistoja (2 kpl) ja asuinhuoneistoja (10 kpl). Omistajapoliittisena tavoitteena on ollut luopua yhtiön omistuksesta. Osakkeet ovat olleet myynnissä pitkään. Kaupungin kustannukset yhtiöstä ovat vuositasolla noin 35 000 euroa. Tiloihin on tehty uusi arkisto ja se on nyt käyttökunnossa ja odottaa aineiston siirtoa vanhalta Jämsän kaupungin talolta.

Längelmäki Halli Oy

Längelmäki Halli Oy:n sopimuksen mukaan yhtiö jatkaa toistaiseksi pääasiassa vapaaehtois pohjalta jäähallin toimintojen pyörittämistä Länkipohjassa. Yhtiölle annettava avustus vastaa suunnilleen kaupungin ylläpitämän jääkiekkokaukalon vuosikustannuksia. Yhtiön rahoitustilanne on korjattu edellisten tilivuosien aikana. Yhtiön normaali toiminta-avustus on 30 000 euroa.

Osakkuusyhteisöt

Jämsän Terveys Oy

Vuonna 2015 perustettu Jämsän Terveys Oy on Pihlajalinna Oy:n tytäryhteisö. Jämsän kaupungin osuus yhtiön osakepääomasta on 49 % ja Pihlajalinna Oy:n 51 %. Kaupunki on sijoittanut yhtiön osakepääomaan 9 800 euroa. Yhtiön toimialana on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottaminen; lukuun ottamatta sosiaalitoimea, vammaispalveluita ja yhteistoimintaa Kuhmoisten kanssa. Yhtiön tavoitteena on toimia yhteiskunnallisen yrityksen periaatteiden mukaisesti. Yhtiö ja Jämsän kaupunki ovat solmineet palvelusopimuksen palvelujen tuottamisesta ajalle 1.9.2015-31.8.2025. Yhtiön palvelukseen siirtyi kaupungilta 431 vakinaista työ- tai virkasuhteista henkilöä. Yhtiölle on siirretty vuoden 2016 alusta Jämsän kaupungin osalta kokonaisvastuu sote-palveluiden tuottamisesta. Palvelusopimuksen hinta on kiinteä, kokonaisvastuun

alkaessa 1.1.2016 lähtien 5 675 000 €/kk. Kokonaisvastuu sisälsi myös sairaanhoitopiireiltä ostettavan erikoissairaanhoidon. Tätä hintaa korotetaan tai alennetaan tiettyjen sopimuksessa mainittujen indeksien mukaisesti. Yhtiön toimintaa valvottiin palvelutuotannon osalta palvelusopimuksen ja erillisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Yhtiön omistajien välillä on osakassopimus, joka säätelee tiedonantovelvoitteita ja tarkentaa yhtiöjärjestystä.

Jämsän Terveys Oy irtisanoi vuonna 2019 tukipalvelusopimuksista pesulapalveluiden, puhtauspalveluiden ja ICT-sopimuksen. Näistä Jämsän kaupunki ei ole hyväksynyt ICT-palveluiden irtisanomista, koska Jämsän kaupunki on kuitenkin vastuussa toiminnasta ja tietojen tuottamisesta valvontaviranomaiselle.

Kaupungin ja JT:n välillä oli myös riita-asiana käräjäoikeudessa sopimuksen hinnankorotusmekanismi, koska sovitulla indeksillä laskettu hinta voi myös alentua, yhtiön mielestä hinta voi indeksin mukaan vain nousta. Jämsän Terveys nosti koko prosessin ajan kaupunkia vastaan erilaisia vastakanteita ja vahingonkorvausvaatimuksia, jotka eivät kaupungin käsityksen mukaan olleet relevantteja. Asia oli käräjäoikeuden työlliställä vuodesta 2018, mutta eri syistä käräjäoikeuden istuntoa lykättiin. Keski-Suomen käräjäoikeus antoi päätöksensä 4.4.2022 ja hylkäsi Jämsän Terveiden nostamat vastakanteet, joissa yhtiö vaati Jämsän kaupungilta yhteensä noin 15 milj. €:n saatavia. Lisäksi yhtiö joutui maksamaan Jämsän kaupungin oikeudenkäyntikustannukset. Yhtiö on valittanut päätöksestä Vaasan hovioikeuteen, asian käsittely on hovioikeudessa syyskuussa 2023.

Uutena kiista-asiana yhtiö nosti marraskuussa 2021 käyttöpääoman lisäyksen yhtiöön, yhtiön maksuvaikeuksien johdosta. Yhtiön tulos vuodelta 2021 oli jo -2,5 milj. €, eikä Jämsän kaupunki hyväksynyt käyttöpääoman lisäyspyyntöä. Vuodelta 2022 yhtiön tulos oli jo 8,4 milj. € tappiolla, mikä aiheuttaa koko kaupunkikonsernin tuloksen huonontumisen. Jämsän kaupunki haki erityistarkastusta, koska kaupungille ei ole esitetty kunnollisia selvityksiä tuloksen nopeasta heikkenemisestä, eikä selvitystä tilinpidosta muutoinkaan. Tähän pyyntöön ei suostuttu, mutta Jämsän kaupunki ei ole osallistunut käyttöpääoman lisäykseen, eikä myöskään pääomistaja ole yhtiötä pääomittanut.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta Jämsän kaupungin osakkeet Jämsän Terveys Oy:stä siirtyivät 1.1.2023 Keski-Suomen hyvinvointialueelle ja hyvinvointialue nimeää uudet hallintoelimien edustajat. Omistusmuutoksen johdosta myös kaupungin konsernitase tältä osin oikenee vuonna 2023.

Jämsänkosken Tekojäärata Oy

Jämsänkosken Tekojäärata Oy:n vuosiavustus on 60 000 euroa. Yhtiön toiminta on saatu normalisoitua ja vuosiavustus riittää toiminnan pyörittämiseen.

Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy

Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy:n vuotuinen tuki on 126 000 euroa. Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy:n toiminta on saatu normalisoitua ja yhtiön vuosiavustus riittää toiminnan pyörittämiseen. Koronapandemian sulkujen vuoksi yhtiö menetti tulojaan, joten yhtiölle annettiin tilivuoden aikana ylimääräinen 25 000 euron toiminta-avustus.

Himos Matkailu Oy

Himos Matkailu Oy perustettiin vuonna 2007 Himoksen matkailukeskuksen ja Jämsän yhteiseksi markkinointiyhtiöksi. Yhtiön omistivat Jämsän kaupunki, Jämsek Oy, Holiday Club Resorts Oy, Himos Resort Oy

ja Tobermore Oy. Yhtiö oli ollut lepäämässä, vailla toimintaa vuodesta 2011 lähtien. Yhtiö purettiin ja varat jaettiin osakkaille kesäkuussa 2022, selvitystila päättyi 19.9.2022.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja omaisuus sekä voimavarat turvataan.

Jämsän kaupungin konserniohje on hyväksytty valtuustossa maaliskuussa 2018, valtuusto on hyväksynyt samalla omistajapoliittiset periaatteet. Konserniohjetta täydentävä hyvän hallinto- ja johtamistavan toimintaohje on uusittavana (hyväksytty 2013). Konserniohjeella ohjeistetaan kaupunginvaltuuston tytäryhteisölle asettamien omistajapoliittisten linjauksien sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuttaminen sekä myös, miten tytäryhteisöjen ohjaus, seuranta, raportointi ja valvonta on järjestetty. Tilivuonna 2022 hyväksytty hallintosääntö määrittelee konsernijohtoon; kaupunginhallitus, konsernijaosto, kaupunginjohtaja ja talousjohtaja sekä konsernipalvelujohtaja. Uusi konserniohje on ollut joulukuussa 2022 kaupunginhallituksen käsittelyssä ja valtuusto hyväksyi sen 20.2.2023. Uusi hyvän hallinto- ja johtamistavan ohje käsitellään kevään 2023 aikana konsernijaostossa, josta se etenee kaupunginhallitukseen.

Konserniohjeistusta on esitelty erikseen suurimmille tytäryhteisöille sekä velvoitettu näitä käsittelemään ohjeet omissa toimielimissään. Konsernin suurimpina riskeinä on nähty taulukossa olevat riskitekijät. Kaikissa näissä valvontavastuu on konsernin johdolla. Konsernin yhtiöiden ja kaupungin käytännön yhteistoimintaan osallistuu koko organisaatio.

Kaupunkikonserniin kuuluvien huomattavimpien tytäryhteisöjen kanssa on vuoden aikana käyty konsernikeskusteluja asiakohtaisesti. Jatkuvassa yhteistyössä ovat olleet huomattavimmat tytäryhteisöt, Jämsän Aluelämpö Oy, Kiinteistö Oy Jämsänmäki, Jämsän Yrityskiinteistöt ja Himos-Infra Oy. Tytäryhteisöt ovat raportoineet valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä kuluvan vuoden talouden ja toiminnan kehittymisestä ja toimintaympäristöön vaikuttavista muutostekijöistä. Lisäksi puolivuotisraportissa olivat mukana konserniyhtiöt riskien osalta. Asioiden käsittelyjen yhteydessä on tarvittaessa otettu kaupunginhallituksessa kantaa yhtiöiden toimintaan ja talouteen. Yleisempi linjausten esittely käytiin kaupunginhallituksessa Kiinteistö Oy Jämsänmäen ja Jämsän Yrityskiinteistöjen osalta. Kiinteistö Oy Jämsänmäen osalta yhteistyötä on tehty myös Jämsän Vanhustentuki ry:n tilanteen osalta mietittäessä kokonaisratkaisua yhdistyksen ongelmiin.

Tytäryhteisöjen oleelliset investoinnit ja rahoitusasiat on valmisteltu sääntöjen mukaisesti yhdessä kaupungin talousjohtajan kanssa. Konsernitilin piiriin kuuluvat kaikki merkittävimmät tytäryhteisöt. Kaupunkikonsernissa tiivistetään edelleen yhteistä tilojen käyttöä, hankintojen suunnittelua ja palkka- ja kirjanpito- ja taloushallinnon asiantuntemuksen käyttöä ja hyödyntämistä.

Henkilöstömäärät	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jämsek Oy	6	6	6	6/3	0	0
Jämsän Aluelämpö Oy	7	6	6	6	6	7
Kiinteistö Oy Jämsänmäki	3	4	4	3,7	4,4	3,4
Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	0,3	0,3	0,3	0,3	0,6	0,6

Jämsän Terveys Oy 31.12.2022; 518 henkilöä.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	77 875	76 657
Toimintakulut	-226 383	-216 142
Osuus osakkuusyhteisön voitosta(tappiosta)	-51	-1 189
Toimintakate	-148 560	-140 674
Verotulot	91 106	92 720
Valtionosuudet	62 794	61 988
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	-70	17
Muut rahoitustuotot	474	243
Korkokulut	-509	-534
Muut rahoituskulut	-1 491	-83
Vuosikate	3 745	13 676
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 455	-13 491
Arvonalentumiset	-62	-122
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-9 772	63
Tilinpäätössiirrot	4	16
Tilikauden verot	-44	-102
Laskennalliset verot	-3	-1
Vähemmistöosuudet	-80	-196
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 895	-220
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	34,4	35,5
Vuosikate/Poistot, %	27,7	100,5
Vuosikate, euroa/asukas	194	938
Asukasmäärä	19 351	19 770

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 745	13 676
Tilikauden verot	-44	-102
Tulorahoituksen korjaukset	-519	1 220
	3 182	14 794
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-13 989	-12 456
Rahoitusosuudet investointeihin	22	884
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 017	436
	-10 950	-11 136
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 768	3 658
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys	50	55
	50	55
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 314	1 459
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 069	-7 424
Lyhytaikaisten lainojen muutos	652	-1
	-4 103	-5 965
Oman pääoman muutokset	-57	-126
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	-97	-108
Vaihto-omaisuuden muutos	-86	-109
Saamisten muutos	3 743	-4 249
Korottomien velkojen muutos	1 371	2 208
	4 931	-2 258
Rahoituksen rahavirta	-821	-8 294
Rahavarojen muutos	-6 948	-4 636
Rahavarat 31.12.	11 074	18 027
Rahavarat 1.1.	18 021	22 663
	-6 948	-4 636
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, 1000 €	10 219	16 020
Investointien tulorahoitus, %	26,8	118,2
Laskennallinen lainanhoitokate	0,63	1,92
Lainanhoitokate	0,56	1,79
Kassa riittävyys, pv	16	28
Asukasmäärä	19 351	19 770

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	152 593	158 246
Aineettomat hyödykkeet	864	1 171
Aineettomat oikeudet	468	748
Muut pitkävaikutteiset menot	372	399
Ennakkomaksut	24	24
Aineelliset hyödykkeet	150 020	155 406
Maa- ja vesialueet	18 958	18 756
Rakennukset	90 058	96 449
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 564	34 959
Koneet ja kalusto	3 383	3 689
Muut aineelliset hyödykkeet	130	152
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 927	1 400
Sijoitukset	1 708	1 669
Osakkuusyhteisöosuudet	417	321
Muut osakkeet ja osuudet	769	792
Muut lainasaamiset	342	370
Muut saamiset	181	186
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	718	800
VAIHTUVAT VASTAAVAT	27 659	35 483
Vaihto-omaisuus	865	779
Saamiset	15 721	16 678
Pitkäaikaiset saamiset	270	135
Lyhytaikaiset saamiset	15 451	16 542
Rahoitusomaisuusarvopaperit	299	1 491
Rahat ja pankkisaamiset	10 775	16 537
VASTAAVAA	180 969	194 530
VASTATTAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA	94 599	104 621
Peruspääoma	77 660	77 660
Arvonkorotusrahasto	4	4
Muut omat rahastot	14 038	14 113
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	12 792	13 064
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	-9 895	-220
VÄHEMMISTÖOSUUDET	299	550
PAKOLLISET VARAUKSET	677	711
Muut pakolliset varaukset	677	711
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 779	1 959
VIERAS PÄÄOMA	83 615	86 689
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	42 945	47 538
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	5 863	5 740
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	7 302	7 355
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	27 505	26 057
VASTATTAVAA	180 969	194 530

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	52,4	54,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	36,1	41
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	2 897	12 844
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	150	650
Lainakanta 31.12., 1000 €	50 246	54 893
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 597	2 777
Lainat ja vuokravastuut 31.12.,1000 €	75 723	81 447
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	3 913	4 095
Lainasaamiset, 1000 €	342	370
Asukasmäärä	19 351	19 770

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= $\text{Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja Muut lainasaamiset}$

Talouden tasapainottamistoimenpiteet ja niiden toteuttaminen

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva kaupungin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta, olennaisuusperiaatteen mukaisesti. Tätä varten tarpeelliset seikat on ilmoitettava liitetiedoissa.

Kuntalain 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos 118 § mukaiset erityisen vaikeassa asemassa olevan kunnan kriteerit täyttyvät. Jämsän kaupungissa nämä kriteerit eivät vielä täyty, tilinpäätöksen 2021 jälkeen kaupungilla on taseessaan kumulatiivista ylijäämää 4 012 912,81 €. Tilinpäätöksessä vuodelta 2022 alijäämää syntyy -7 527 010,44 €, joten kaupungilla on tilinpäätöksen jälkeen kumulatiivista alijäämää taseessaan -3 514 097,63 €.

Konsernin osalta tilikauden tulos on alijäämäinen -9 771 903,94 €. Tilinpäätössiirtojen jälkeen alijäämää syntyy tilikaudelta -9 894 712,12 €, kumulatiivista ylijäämää konsernissa on tilinpäätöksen jälkeen 2 897 332,92 €.

Pääosa kuntaliitosten jälkeisistä järjestelyistä, toimintojen normalisoimisesta ja toimipisteiden vähentämisestä on tehty. Palvelut ovat kuitenkin edelleen osin hajallaan ja palveluja tarjotaan ”vanhan tavan mukaan” laajasti lähipalveluina johtuen myös laajasta alueesta. Lisäksi epäkurantteja toiminnassa tarpeettomia kiinteistöjä kaupungilla on edelleen muutamia. Tehostamistarve kumuloituu väestötappion seurauksena eri toimi- ja tulosalueille. Koulujen oppilasmäärä on vähentynyt ennusteita nopeammin ja sama tahti näyttää jatkuvan. Peruskoulurakenne on pysynyt samana, vaikka väestön väheneminen kohdistuu

valtaosalta aktiiviväestöön ja kouluikäisiin, vuodesta 2012 perusopetuksen oppilasmäärä on vähentynyt 515 oppilasta ja vuoteen 2025 ennusteiden mukaan peruskoulujen oppilasmäärä vähenee edelleen 260 oppilaalla. Kouluverkkoa on pakko supistaa 2020 luvulla, ellei väestökehityksessä tapahdu jotakin radikaalia muutosta. Työväenopiston toiminta on osin keskitetty taajama alueille ja päällekkäisyyksien karsimista on jatkettu. Länkipohjan ja Hallin kirjasto toimivat omatoimikirjastoina osittain yhdistysten kanssa talkoovoimin. Hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023 ja nykyiset sosiaali- ja terveydenhoidon toiminnot siirtyvät alueelle, joten näiden toimintojen tulevaisuuden suunnittelu on Keski-Suomen hyvinvointialueen alaisuudessa. Siirtymiseen liittyy riskejä henkilöstön työpaikkojen suhteen, toimitilojen ja rahoituksen suhteen. Toimitilojen vuokrasopimukset hyvinvointialueelle siirtyneiden toimintojen osalta ovat määräaikaista ja lopullisesta tilan tarpeesta ja toimintojen sijoittelusta ei vielä ole tietoa. Rahoituksen osalta kaupungin veroperusteinen rahoitus vähenee jatkossa yli puolet.

Toimipisteiden vähentäminen on mahdollistanut henkilökunnan vähentämisen pääosin eläköitymisen kautta. Kaupungin eri yksiköt ovat tehneet yhteistyötä hallinnossa ja henkilöstöä on siirretty yli toimialarajojen tehokkuuden lisäämiseksi. Hallinnon hajallaan olevat toimipisteet haittaavat edelleen toimintaa ja järkevintä olisikin saada hallinnolliset toimipisteet samaan rakennukseen tai ainakin lähelle toisiaan, jolloin tehokkuus kasvaa luonnostaan ja ns. transaktiokustannukset minimoidaan. Tätä auttoi kirjaston siirtyminen entisen Forumin tiloihin, jolloin pääosin vuokratiloista luovuttiin. Kuitenkin toimipisteet ovat edelleen Kenraalintiellä ja Seppolassa, joka tuo mukanaan lisäkustannuksia.

Entisen Jämsän kaupungintalon myynti on edelleen kesken. Toimitilapalvelun ja puistotoimen henkilöstö pitää käytöstä muutoin poistettua kaupungintaloa ja Kankarisveden koulua tukikohtanaan sekä tarvikkeiden varastona. Arkiston siirtyessä Jämsänkoskelle rakennuksesta voitaisiin luopua nopeastikin. Tilinpäätös ei sisällä kaupunginhallituksen erillispäätöksellä tekemiä suunnitelman mukaisista poistoajoista poikkeavia poistoja. Kaupungin tulevaisuudessa tarvitsema kone-, laite- ja ajoneuvokantaa on selvitetty. Kaluston määrä ja alueiden hoitotasoa ja laajuus vaikuttavat oleellisesti kustannuksiin. Osa hoitotasoselvityksistä on vielä tekemättä. Kiinteistöjä on myyty vuosittain tehdyn ohjelman mukaisesti. Jämsänkosken entiseen kirjastoon on tehty arkistotiloja, koska se ei ponnisteluista huolimatta mennyt kaupaksi. Isompia myymättömiä kiinteistöjä on kaupungintalon lisäksi Lukkoilakoti, jonka myynnistä ei ole vielä päätöksiä, koska sille saattaa löytyä muutakin käyttöä.

Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain mukaisesti kaupunginhallitus on toimintakertomuksen antamisen yhteydessä tehnyt esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen, -7 773 621,70 euroa, käsittelystä seuraavaa:

1. tuloutetaan investointivarauxiin liittyviä poistoeroja 246 611,26 euroa
2. konsernirahastoa ei kartuteta, koska tilinpäätös on alijäämäinen
3. tilikauden alijäämä, -7 527 010,44 euroa, siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämättilille.

Siirron jälkeen Jämsän kaupungin kumulatiivinen alijäämä on -3 514 097,63 euroa.

Tilinpäätöksen vaikutus vuoden 2022 talousarvioon ja arvio todennäköisestä kehityksestä

Vuoden 2023 talousarvio on juuri ja juuri tasapainossa ja suunnitelmakausi noin -4,5 milj.€ alijäämäinen, joten alijäämäinen tilinpäätös tuo tuskaa koko suunnitelmakaudelle. Talouden tasapainottamisen toimenpiteet on aloitettava välittömästi, koska tiedetään jo nyt, että vuoden 2023 budjettiin on tulossa lisämenoja mm. Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy:n kustannusrakenteen johdosta.

Talousarviovaiheessa ei osattu huomioida toimitilojen vuokrien nousua, eikä inflaation vaikutusta elintarvikkeiden hintoihin täydellä määrällä. Vaikutusta tällä hinnanmuodostuksella on mm. varhaiskasvatukseen ja koulutoimeen. Toisaalta sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöjen vuokraus hyvinvointialueelle tuo lisätuloja toimitilapalveluihin. Yksittäisenä määrärahana on talousavioon lisättävä maapalasan lunastusoikeuden käyttämisen vuoksi reilut 1 milj.€ maan ostoon, joka ei ole kuitenkaan tulosvaikutteinen. Talousarvion muutoksessa on ensivaiheessa käytävä läpi ja korjattava kaikki ne muutokset, joita hyvinvointialueen muodostaminen aiheutti kaupungin talouteen tulosalueittain kohta kohdalta. Toimenpiteitä on tehtävä koko ajan kaupungin taloudellisen pohjan vankistamiseksi, koska tulevaisuuden näkymät ovat epävakait mm. inflaation ja kansainvälisen tilanteen vuoksi. Palveluverkon järkipäätämisen neljän kunnan muodostamasta hajanaisesta rakenteesta on tuonut tuloksia, mutta työtä on jatkettava, jotta toimintamenojen nousu pysyy kohtuullisena. Varsinkin vuoden 2023 kuntien valtionosuus ja verorahoitusratkaisut valtiolla ovat tulevaisuuden muodostumisen kannalta ratkaisevia.

Suurimmat haasteet liittyvät koronaviruksen lisäksi Kaipolan tehtaan lakkautuksen jälkihoitoon ja kuntalaisten työpaikkojen turvaamiseen mahdollisimman laajasti. Tilanteen toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset ovat tilinpäätöksen laatimistilanteessa avoimina mm. verotulojen kertymisen osalta. Tehtaan lakkautus vaikuttaa tulevaisuudessa varsinkin yhteisöverotuloihin laskevasti. Kunnallisverotuksen osalta uhkakuvana on, paitsi työpaikat, myös valtion veroperusteiden ja jako-osuuksien muutokset hyvinvointialueiden hyväksi. Toisaalta myös positiivisia signaaleja on olemassa sekä Himoksella, että muutoinkin yrityselämässä. Myös valtionosuudet ovat kysymysmerkki, varsinkin kun suurin määräytymisperuste on muuttunut vanhimmasta ikäluokasta nuorimpaan, joka juuri Jämsässä on lähtömuuttoon altista. Ongelmia lisää vielä Gradian oppilaitosten supistustoimet Jämsän alueella.

Väestökato ja ikäluokkien pieneminen aiheuttaa jatkuvia paineita pienten koulujen lakkauttamiselle. Väestön väheneminen näkyy myös vuokra-asuntokannassa. Vaikka asuntokantaa on vähennetty jatkuvasti, käyttöaste laahaa liian matalalla. Toki vuonna 2022 käyttöastetta nosti ukrainalaisten pakolaisten asuttaminen vuokratotaloyhtiön kiinteistöihin, maksajana on Suomen Punainen risti. Todennäköisesti ilmiö on kuitenkin tilapäinen, mutta antaa aikaa tilanteen ainakin osittaiselle korjaamiselle. Yhtiön lainamäärä on myös riski ja estää isojen ratkaisujen tekemisen, jossakin vaiheessa saattaa olla tilanne, jossa kaupunki joutuu pääomittamaan yhtiötä. Valtiovallan nostaessa avustuksia suunnitelmassa on huonokuntoisempien talojen purkamisia käyttöasteen parantamiseksi, samalla kuitenkin peruskunnostusta vaaditaan osassa rakennuksia, jonka toteuttamiseksi on jo tehty suunnitelmia em. tekijät huomioiden.

Valtakunnan ja koko maailman energiapolitiikka on muutosvaiheessa ja poliittiset pitkäaikaisratkaisut ovat tekemättä. Noiden päätösten linjaukset vaikuttavat myös Jämsän kaupungin tulevaisuuteen ja tulevaisuuden linjauksiin. Ukrainan kriisi lisää energiapolitiikan arvaamattomuutta. Konsernin yhtiöistä varsinkin Jämsän Aluelämpö Oy on uuden edessä nykyisen yhteistyösopimuksensa loppuessa ja Kaipolan tehtaan loppumisen myötä. Myös Hanhikiven voimalan kariutuminen näkyy yhtiön tuloksetekokyvyssä jatkossa. Kriisin kesto ja ratkaisut ovat suuri riski paitsi kuntien toiminnan kannalta, myös koko kansakunnan itsenäisyyden kannalta. Varautuminen Ukrainan kriisiin johdosta on kaupungissa aloitettu viranomaisten ja kuntaliiton ohjeistuksen mukaisesti.

Investointien suunnittelussa on saatava aikaan kokonaissuunnitelma, jonka pohjalta tehdään tasapainoinen pitkän tähtäyksen kaupungin toimitila- ja aluevaraussuunnitelma, jota lähdetään toteuttamaan askel kerrallaan. Suunnitelman on huomioitava kaupungin väestökehitys sekä määrän että rakenteen osalta ja kiinteistömässä mitoitetaan tulevaisuuden tarpeisiin. Kaupungin käyttämätöntä ja vajaalla käyttöasteella olevaa omaisuutta myydään sitä mukaan, kun löytyy kysyntää. Isojen kiinteistöjen myynti on erittäin vaikeaa, joten tulevaisuudessa on varauduttava ongelmakiinteistöjen purkamiseen ja/tai peruskorjaukseen. Kiinteistöjen tasearvot ovat monesti liian suuria ja/tai kiinteistöt on suojeltu. Kiinteistöjen mahdollista myyntiä on viime tilikausien aikana selvitelty. Myynti on yksi keino välttää kiinteistöriskiä, ongelmana on pitkäaikainen tuotantosopimus palveluntuottajan kanssa. Yksittäisenä suurena kiinteistö- ja toimintariskinä on Jämsän

sairaalan toiminnallinen tarve hyvinvointialueella ja sen kunnostaminen tarvekartoituksen perusteella.

Sosiaali- ja terveystoimi on siirtynyt hyvinvointialueelle. Palveluiden tuottajan Jämsän Terveys Oy:n vuoden 2023 osalta vastuu palvelutuotannosta sekä yhteistoiminnasta on siirtynyt hyvinvointialueelle.

Ilman tuottavuutta nostavia ja menojen kasvua hillitseviä toimenpiteitä paineet kunnallisveroprosentin nousuun ja siten julkisen talouden kokonaisveroasteen kiristymiseen ovat mittavat. Sillä on negatiivisia vaikutuksia työllisyyteen ja ostovoimaan. Hyvinvointipalvelujen tuottavuuden nosto on kuntatalouden rahoituksen kannalta välttämätöntä. Talouden tasapainottamiseksi on kaikkia palveluita arvioitava rakenteellisesti väestön rakenteen ja määrän muuttuessa valtuuston asettaman tavoitteen mukaisesti. Pysyvän tasapainon saavuttamiseen tarvitaan paitsi poliittista tahtoa, myös sitoutumista strategiaan. Vaikeita päätöksiä tulee eteen, koska kaupungin tulopohjaa ohjaa pääasiassa valtio ja markkinavoimat. Palveluita taas säädökset, joita on noudatettava. Yhtenä keinona eteen tulevat mahdollisesti harkittavaksi myös veroprosenttien nostot, erilaiset maksujen ja taksojen nostot sekä myös uudelleen organisoinnit ja tasejärjestelyt, kuten esim. vesilaitoksen yhtiöittäminen.

ALI-/YLIJÄÄMÄ JA ENNUSTE			Kumulat Ali-/Ylijäämä	
Vuosi	Selite	TP/TA ja ennuste jäämä	euroa	euroa/asukas
2016	Tilinpäätös	-1 412 250	3 531 676	164
2017	Tilinpäätös	-3 279 813	251 863	12
2018	Tilinpäätös	1 514 383	1 766 246	86
2019	Tilinpäätös	-2 368 217	-601 971	-30
2020	Tilinpäätös	4 215 166	3 613 194	182
2021	Tilinpäätös	399 719	4 012 913	203
2022	Tilinpäätös	-7 527 010	-3 514 097	-182
2023	TA 2023	80 748	-3 433 349	-177
2024	Talsu 2024	-2 732 760	-6 166 109	-319
2025	Talsu 2025	-1 735 643	-7 901 752	-408

TOTEUTUMISVERTAILU

Käyttötalouden toteutuminen

Kaupunki, ei liikelaitoksia, ulk ja sis.	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	ero € tp-lta	tot %	TP 2021
Toimintatuotot	52 321 960	52 232 889	60 346 349	8 113 460	115,53 %	58 330 020
Valmistus omaan käyttöön	205 380	205 380	284 233	78 853	138,39 %	237 399
Myyntituotot	27 176 760	26 528 760	32 514 660	5 985 900	122,56 %	31 638 146
Maksutuotot	8 070 860	8 070 860	9 282 586	1 211 726	115,01 %	8 772 612
Tuet ja avustukset	2 866 070	3 160 170	5 130 918	1 970 748	162,36 %	5 232 336
Muut toimintatuotot	14 208 270	14 473 099	13 418 185	-1 054 914	92,71 %	12 686 925
Toimintakulut	-186 368 500	-188 359 060	-199 999 137	-11 640 077	106,18 %	-190 699 452
Henkilöstökulut	-43 543 700	-44 102 660	-44 940 349	-837 689	101,90 %	-42 721 416
Palvelujen ostot	-117 014 380	-118 312 180	-129 611 521	-11 299 341	109,55 %	-122 905 759
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 618 030	-5 624 030	-6 534 654	-910 624	116,19 %	-5 899 082
Avustukset	-8 737 850	-8 797 350	-7 746 750	1 050 600	88,06 %	-7 965 604
Muut toimintakulut	-11 454 540	-11 522 840	-11 165 864	356 976	96,90 %	-11 207 591
Toimintakate	-133 841 160	-135 920 791	-139 368 555	-3 447 764	102,54 %	-132 132 033
Verotulot	90 200 000	90 900 000	91 105 829	205 829	100,23 %	92 719 663
Valtionosuudet	47 038 000	47 069 124	47 272 039	202 915	100,43 %	46 570 072
Rahoitustuotot ja -kulut	997 000	197 000	797 676	600 676	404,91 %	550 314
Korkotuotot	179 000	179 000	209 083	30 083	116,81 %	201 624
Muut rahoitustuotot	1 059 000	259 000	793 052	534 052	306,20 %	571 968
Korkokulut	-240 000	-240 000	-195 036	44 964	81,27 %	-219 046
Muut rahoituskulut	-1 000	-1 000	-9 422	-8 422	942,22 %	-4 232
Vuosikate	4 393 840	2 245 333	-193 011	-2 438 344	-8,60 %	7 708 015
Poistot ja arvonalentumiset	-7 222 310	-7 222 310	-7 060 365	161 945	97,76 %	-7 160 580
Tilikauden tulos	-2 828 470	-4 976 977	-7 253 376	-2 276 399	145,74 %	547 435
Poistoeron muutos	246 610	246 610	246 611	1	100,00 %	246 611
Rahastojen muutos						-181 792
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 581 860	-4 730 367	-7 006 764	-2 276 397	148,12 %	612 255

Konsernipalvelut

Toimialajohtaja: kaupunginjohtaja

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	4 248 240	4 946 669	4 134 275	-812 394	83,58 %
Valmistus omaan käyttöön					
Myyntituotot	1 922 620	1 914 620	2 040 740	126 120	106,59 %
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	1 094 110	1 085 710	1 067 609	-18 101	98,33 %
Muut toimintatuotot	1 231 510	1 946 339	1 025 927	-920 412	52,71 %
Toimintakulut	-14 101 080	-14 432 133	-13 702 943	729 190	94,95 %
Henkilöstökulut	-5 230 350	-5 318 503	-4 954 542	363 961	93,16 %
Palvelujen ostot	-6 220 240	-6 337 340	-6 023 768	313 572	95,05 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-82 030	-82 030	-77 709	4 321	94,73 %
Avustukset	-1 903 500	-1 963 000	-1 968 490	-5 490	100,28 %
Muut toimintakulut	-664 960	-731 260	-678 434	52 826	92,78 %
Toimintakate	-9 852 840	-9 485 464	-9 568 668	-83 204	100,88 %
Poistot ja arvonalentumiset	-125 040	-125 040	-48 509	76 531	38,79 %
Poistoeron muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 977 880	-9 610 504	-9 617 176	-6 672	100,07 %

Toimialan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Konsernijohtamisen ja omistajaohjauksen ohjeistus ovat ajan tasalla ja niitä noudatetaan.
Mittari	Laadullinen arviointi.
Tavoite	Päätöksenteko ja johtaminen on johdonmukaista. Luottamus yhteiseen tekemiseen on lisääntynyt. Yhteinen näkemys strategisista tavoitteista.
Mittari	Työelämän laatu qwl.
Mittari	Talouden keskeiset tunnusluvut.
Mittari	Strategia on päivitetty.
Tavoite	Elinvoimaorganisaatio on vakiinnutettu osaksi kaupungin toimintoja.
Mittari	Elinvoimaorganisaatiouudistuksen vaikuttavuusarviointi.
Toteutumisen arviointi	<p>Organisaatiouudistus toteutettu päätösten osalta täysimääräisesti. Yrityspalvelujen, maankäytön ja kaavoituksen organisoiminen samalle tulosalueelle on parantanut tiedonkulkua niiden välillä.</p> <p>Toimintojen kehittäminen elinvoimatoimessa jatkuu. Elinvoimaneuvottelukunnan toiminta on käynnistynyt.</p> <p>Markkinointi, matkailu ja viestintä toimii osana konsernipalveluita ja osallistuu yhteistyöhön kaupungin eri toimialojen kanssa.</p> <p>Uudistuksen vaikuttavuusarviointi toteutetaan syksyllä 2022.</p>
Tavoite	Konsernipalvelujen kehittäminen (laatu ja prosessit) sekä organisaatiomuutokset.
Mittari	Selvitys organisaatiomuutoksesta, päättäminen ja toimeenpanon aloittaminen.
Tavoite	Yhteistyö ja henkilöstöressurssien käyttö tiimien välillä on tiivistä. Osaamista jaetaan.
Mittari	Työelämän laatu qwl.

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöressurssien riittävyys, henkilöstön jaksaminen.	2	3	6
Toimenpide	Tehtävänkuvien ja toimivallan tarkastaminen. Työkuormien kohtuullistaminen ja tasaaminen. Välttämättömät lisärekrytoinnit. Sijaisuuksien varmistaminen. Sähköisten työvälineiden käyttöön ottaminen ja hyödyntäminen. Henkisen kuormituksen huomioiminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöstön laaja ja nopeatahtinen eläköityminen. Asiantuntemuksen ja hiljaisen tiedon katoaminen.	3	3	9
Toimenpide	Rekrytointien oikea-aikaisuus ja onnistuminen. Riittävän pitkät perehdytykset. Työnantajakuvan parantaminen. Toimialan organisaation kehittäminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Oikeudellisiin riita-asioihin liittyvät taloudelliset riskit.	3	1	3
Toimenpide	Oikeudellisen asiantuntemuksen ostaminen ja jatkuvuuden varmistaminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toimialaan kohdistuviin ulkoisiin muutospaineisiin ei kyetä varautumaan riittävästi (hyvinvointialue, TE-palvelujen siirtyminen kunnille, äkillinen rakennemuutos jne.) Päätöksiä tehdään ohuen tiedon varassa. Korjausliikkeitä tarvitaan.	2	2	4
Toimenpide	Laaja-alainen ja koordinoitu valmistelu. Ennakointi. Valmistelun resursointi.			

Kaupunginvaltuusto

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja tässä ominaisuudessa päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä kaupungin toiminta-ajatuksen ja strategian pohjalta.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut		
Tavoite	Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien osallisuutta edistävien vuorovaikutteisten kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä.	
Mittari	Valtuustoseminaarit, iltakoulut.	Toteuma 12/2022

		3
Mittari	Aloitteet osallistavassa budjetoinnissa.	Toteuma 12/2022 5
Mittari	Kumppanuustilaisuudet.	Toteuma 12/2022 3
Toteutumisen arviointi	Valmistelun avoimuudessa on edelleen kehitytty. Koronarajoitusten hellitettyä kokoontumisia on pystytty järjestämään myös fyysisesti, mikä on parantanut vuorovaikutusta ja osallisuutta. Osallistuvan budjetoinnin toimintamalli kehittyi edelleen ja nuorisovaltuustokin pääsi toteuttamaan omat ideansa. Kuntalaistilaisuuksia järjestettiin ensisijaisesti hyvinvointialueen käynnistämiseen liittyen. Syksyllä järjestettiin kaksipäiväinen valtuustoseminaari Ylivieskaan.	
Tavoite	Johdonmukainen päätöksenteko. Toimintakulttuurin kehittäminen. Uuden kaupunginvaltuuston perehdyttäminen jatkuu.	
Mittari	Sujuvat päätöksentekoprosessit.	
Toteutumisen arviointi	Toimintakulttuuria on kehitetty hankkeen johtopäätösten mukaisesti. Valmistelun avoimuuden ja valmisteluvaiheen yhteistyön lisääntymisen kautta myös päätöksenteko on sujuvoitunut. Koulutuksia on järjestetty tarpeen mukaan ja kaupungin koulutusportaali mahdollistaa laajan koulutustarjonnan myös luottamushenkilöille.	
Tavoite	Strategian päivittäminen ja muiden strategisten asiakirjojen (esim. matkailustrategia) hyväksyminen.	
Mittari	Päivitetty strategia, päivitetyt ohjelmat.	
Toteutumisen arviointi	Strategiat on päivitetty ja hyväksytyt.	

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-234 120	-211 151	-235 646	-24 495	111,60 %
Toimintakate	-234 120	-211 151	-235 646	-24 495	111,60 %
Poistot ja arvonalentumiset	-8 730	-8 730	-8 736	-6	100,07 %
Tilikauden tulos	-242 850	-219 881	-244 382	-24 501	111,14 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Valtuuston kokoukset	8	5	7
Valtuustoseminaarit	1	2	2
Valtuuston iltakoulut	2	2	1
Valtuustoaloitteet	17	15	11
Kaupungin asukasluku	19 770	19 351	19 351
Toimintakate € / as.	- 11,48	- 12,1	- 12,17

Vaalit

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen kunnallinen lautakunta, joka toimii sekä kunta- että valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunta huolehtii yhdessä vaalikohtaisten vaalilautakuntien ja -toimikuntien kanssa laissa määrätyistä vaalien valmistelu-, järjestely- ja tarkastustehtävistä.

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelystä kunnassa. Kuntavaaleissa se huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta. Vaalilautakunnat ja –toimikunnat hoitavat vaalipäivän ja laitosäänestyksen toimittamisen.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Aluevaalien toteuttaminen
Toteutumisen arviointi	Aluevaltuustot valittiin ensimmäiselle kolmivuotiskaudelle. Hyvinvointialueen toimielinten toiminta on käynnistynyt.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	23 440	45 040	45 122	82	100,18 %
Toimintakulut	-66 840	-85 840	-62 232	23 608	72,50 %
Toimintakate	-43 400	-40 800	-17 109	23 691	41,93 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-43 400	-40 800	-17 109	23 691	41,93 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Keskusvaalilautakunnan kokoukset	10	4	7
Äänioikeutettujen lukumäärä	16 774	16 795	16 712
Toimintakate € / äänioikeutettu	- 4,75	- 2,24	- 1,02

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta 1.1. - 31.12.2022

Jäsen:

Tero Silván, puheenjohtaja
Markku Kankainen, varapuh.johtaja
Helena Salminen
Kyösti Rahkonen
Sirpa Rintala
Tuula Koponen
Jyrki Kokko

Varajäsen:

Pertti Takanen
Lasse Rikkonen
Marketta Salonen
Arja Maunula
Sami Äikäs
Elina Koivumäki
Tapani Lappalainen

Toiminnan kuvaus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan tehtävänä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta arvioi myös, onko sisäinen valvonta riittävää ja tutkii tilinpäätöksen sisältämän tiedon oikeellisuuden ja riittävyden. Tarkastuslautakunta laatii toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja sen pohjalta vuosittaisen työohjelmansa ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunta valvoo myös kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan toimikausi on 2021-2024. Lautakunnan tehtävät jatkuvat siihen saakka, kun toimikauden viimeisen tilikauden tilintarkastus on suoritettu.

Kaupungin tilintarkastusyhteisöksi on valtuusto 24.5.2021 (§ 34) valinnut BDO Auditor Oy:n vuosille 2021-2022. Optiot vuosille 2023 – 2024 päätettiin lunastaa valtuuston päätöksellä 7.11.2022 § 153 BDO Auditor Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHT, KHT Minna Havia-Niemi.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Arvioinnin työohjelman laatiminen vuodelle 2022 arviointisuunnitelman 2021-2024 pohjalta.
Mittari	Työohjelman 2022 toteutumisen seuranta.
Toteutumisen arviointi	Työohjelmaa on noudatettu.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi tilivuodelta 2022
Mittari	Arviointikertomus vuodelta 2022
Toteutumisen arviointi	Arviointikertomus vuodelta 2022 valmistuu toukokuussa.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot			28	28	
Toimintakulut	-60 170	-60 170	-62 824	-2 654	104,41 %
Toimintakate	-60 170	-60 170	-62 796	-2 626	104,36 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-60 170	-60 170	-62 796	-2 626	104,36 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Tarkastuslautakunnan kokoukset	11	13	12
Tilintarkastuspäivät	41,5	35	43
Toimintakate € / as.	- 2,89	- 3,11	- 3,24

Kaupunginhallitus

Tulosalueen esimies: kaupunginjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudesta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Hallintosäännössä on erikseen määritelty päätösvallan delegointi.

Kaupunginhallitus –tulosityksikkö

Hallintopalvelut:

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan hallinnolliset menot, kaupungin yleinen vieraanvaraisuus ja huomionosoitukset, maksuosuudet Keski-Suomen liitolle ja Kuntaliitolle, jäsenyydet, tekijänoikeusmaksut ja kohdeavustukset.

Kaupunginhallituksen projektit:

Himoksen matkailukeskuksen jätevirtojen selvitys- ja kehittämishanke jatkuu tällä kustannuspaikalla myös 2022. Uutena hankkeena kustannuspaikalla aloitti alkukesästä Uutta kilpailukykyä Himos-Jämsä matkailuun -hanke, joka jatkuu matkailu, markkinointi ja viestintä -kustannuspaikalla 2023. Kustannuspaikalta maksettiin myös Jyväskylän yliopistolle Polku 2.0. -hankkeen 2/3 rahoitusosuus ja Vesuri-ryhmän vuosittainen kuntaosuus (80 480 euroa).

Maaseututoimi:

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen (Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Multia, Mänttä-Vilppula, Petäjävesi, Ruovesi ja Virrat) toiminta. Yhteistoiminta-alueen isäntäkunta Keuruu laskuttaa sopimuskuntien maksuosuudet. Maksullisen lomittaja-avun sekä hyötyeläinten hoitamisesta aiheutuvien kustannusten subventointi.

Työllistäminen

Työmarkkinatuen kuntaosuus 1,77 milj.€.

Palo- ja pelastustoimi:

Ostopalvelumaksuosuus Keski-Suomen pelastuslaitokselle.

Joukkoliikenne/Henkilöliikenne:

Kaupungin henkilöliikenne sisältää sisäisen joukkoliikenteen ja asiointiliikenteen järjestämisen Jämsän kaupungin alueella sekä ELYn kilpailuttaman kuntarajat ylittävän joukkoliikenteen maksuosuudet. Joukkoliikenteen järjestämiseen haetaan vuosittain valtionavustusta.

Tavaraliikenne:

Jämsä-Jämsänkoski-Kaipola-Juokslahti-Halli-Länkipohja -alueen toimipisteisiin sisäisen postin, toimistotarvikkeiden ja muun materiaalin sekä pienten pyykkimäärien kuljetukset hoitaa kaupungin oma lähettiauto.

Hankintapalvelut:

Kaupungin toimialojen ml. sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen pientarvikehankinnat sekä hoito- ja hoivatarvikkeiden hankinnat hoidetaan keskitetysti. Tilaukset tehdään materiaalikeskuksen kautta. Jämsän kaupunki on mukana useissa Hansel Oy:n kilpailuttamissa puitesopimuksissa. Lisäksi tehdään sidosyksikköhankintoja Tuomi Logistiikka Oy:n ja Sarastia Oy:n kautta. Kaupungissa on käytössä tavaroiden ja palvelujen hankintojen sekä urakoiden sähköistä kilpailuttamista varten Cloudia Kilpailutus ja Cloudia Pienhankinta -ohjelmistot.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut		
Tavoite	Joukkoliikenteen palvelutaso vastaa kysyntää.	
Mittari	Joukkoliikenteen vuorotarjonta vastaa kysyntää ja joukkoliikenteen käyttö lisääntyy.	
Toteutumisen arviointi	Joukkoliikennesuunnitelman laadinnassa vuonna 2020 otettiin huomioon todelliset matkustajamäärät eri vuoroilla ja reiteillä. Joukkoliikenteen vuorotarjontaa supistettiin ja reittejä muutettiin aiemmasta. Kilpailutus tehtiin joukkoliikennesuunnitelman perusteella. Uusi liikennöintikausi alkoi kesällä 2021. Joukkoliikenteestä on tullut yksittäisiä palautteita ja esityksiä, joiden perusteella valmisteltiin ensimmäiset vuorokokeilut.	
Tavoite	Kuntastrategian päivittäminen. Toimeenpanoa ohjaavien ohjelmien laadinta tai päivittäminen. Matkailustrategian laatiminen.	
Mittari	Toimeenpanoa ohjaavien ohjelmien hyväksyminen.	
Mittari	Hyväksytty päivitetty strategia.	
Mittari	Matkailustrategian hyväksyminen.	Toteuma 6/2022 1
Toteutumisen arviointi	Kuntastrategia on päivitetty ja hyväksytty. Matkailustrategia on laadittu laajassa yhteistyössä ja hyväksytty.	
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut		
Tavoite	Kaupungin hallinto, taloudenhoito, päätösvalmistelu ja täytäntöönpano on laadukasta ja tehokasta.	
Mittari	Reklamaatioiden määrä.	
Toteutumisen arviointi	Hallintolain tarkoitus ja hyvä hallintotapa on toteutunut. Määräaikoja (asioiden käsittely kohtuullisessa määräajassa) on pystytty toteuttamaan.	
Tavoite	Toimintakulttuurin kehittäminen.	
Mittari	Pelikirjan käyttöönotto.	
Toteutumisen arviointi	Hallintolain tarkoitus on toteutunut eikä reklamaatioita ole tehty. Valtuustoryhmien yhteistyönä on valmisteltu ohjeistus toimintakulttuurille luottamustoimielimissä, joka on hyväksytty käyttöön.	
Tavoite	Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä.	
Mittari	Osallistuva budjetointi.	
Mittari	Uudet digitaaliset vaikuttamiskanavat.	

Mittari	Kuntalaistilaisuuksien määrä.	
Toteutumisen arviointi	Ajankohtaiskatsausten määrä ja laajuus niin kaupunginhallituksessa kuin lautakunnissa on edelleen kehittynyt ja lisännyt päätöksenteon ja valmistelun avoimuutta. Sähköisten asiointikanavien käyttö on vakiintumassa. Kuntalaistilaisuuksia järjestettiin konserni- ja toimialatasolla, hyvinvointialueen ja uusien ohjelmien valmisteluun liittyen.	
Tavoite	Matkailupalvelujen ja markkinoinnin parantaminen. Työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät toimenpiteet Kaipolan paperitehtaan lakkauttamisessa. Hyvinvointialueen valmistelu Jämsän osalta.	
Mittari	Matkailijatilastot, asiakaspalautteet, palvelujen käyttöaste, verkkopalvelujen käyttötilastot.	
Toteutumisen arviointi	Matkailupalvelut ja markkinointi ovat edenneet suunnitelmallisesti uuden matkailustrategian ja brändin mukaisesti. Rakennemuutoksen hallinta eteni kriisivaiheesta kehittämisvaiheeseen. Toimintaympäristön kehittämishankkeita ja yritysten kehittämis- ja investointihankkeita on käynnistynyt runsaasti. Jämsän siirtyminen korkeampaan yritystukialueeseen toteutui, mikä parantaa alueen kilpailukykyä. Hyvinvointialueen valmistelu kahdelle eri hyvinvointialueelle toteutui. Valmistelu sitoi ennätysmäärän henkilöstön työpanosta. Turvallinen siirtymä vuodenvaihteessa onnistui.	
Tavoite	Työllisyyden lisääminen ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen erillisten työllisyshankkeiden avulla. Te palvelujen siirtymisen (2024) suunnittelun aloittaminen.	
Mittari	KELA:n kuntaosuus.	Toteuma 9/2022 1 354 909,75
Mittari	Työttömyysaste.	Toteuma 9/2022 12,2
Toteutumisen arviointi	Työllisyyden kuntakokeilu on toiminut hyvin. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kääntynyt laskuun. Työllisyyspalvelu-uudistuksen lainsäädännön vahvistuminen venyi vuoden 2023 puolelle, joten valmistelussa on keskitytty kuntakokeilun ja hyvinvointialueen yhteistyöhön.	

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	2 023 420	2 700 249	1 626 106	-1 074 143	60,22 %
Toimintakulut	-7 885 400	-8 035 400	-7 517 425	517 975	93,55 %
Toimintakate	-5 861 980	-5 335 151	-5 891 319	-556 168	110,42 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-5 861 980	-5 335 151	-5 891 319	-556 168	110,42 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+Ita 2022	TP2022
Hallituksen kokoukset	26	24	22
Hallituksen iltakoulut	2	6	9
Toimintakate € / as.	- 332,96	- 302,92	- 304,44

Hallintopalvelut

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja

Toiminnan kuvaus

Hallintopalvelujen tulosalueeseen sisältyy tuloyksikköinä hallintopalvelut, tietohallinto ja henkilöstöpalvelut.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtäväkokonaisuudesta tiimille kuuluvat kaupungin keskitetyt hallintopalvelut, kaupunginhallituksen, -valtuuston, lautakuntien sekä johtokuntien ja toimikuntien kokousten valmistelu, kaupungin asianhallinnan, tiedonohjauksen, tiedonhallinnan sekä asiakirjahallinnon järjestäminen, kirjaamotoiminnot, arkistot sekä muita eri toimialojen toimistotehtäviä.

Tietohallinto

Tietohallinnon yhtenä keskeisenä tehtävänä on tietoturvan ylläpito ja kehittäminen, laitteiden, verkon ja tietojärjestelmien kehittämisen, käytettävyyden sekä jatkuvuuden turvaamisen lisäksi. Tietoturvapoikkeamien estäminen ja niihin varautuminen tapahtuu osin teknisin keinoin, mutta myös käyttäjien ohjeistus ja ohjeiden noudattaminen on erittäin tärkeässä roolissa. Käytännön tietoturvatyökaluina on otettu käyttöön mm. tietokoneen automaattinen lukittuminen, kaksivaiheinen tunnistautuminen, sähköpostin salaus sekä turvatulostus. BDO Oy toteutti IT-tarkastuksen Jämsän kaupungissa syksyllä 2022. Seurantatarkastuksen tuloksena BDO:n tarkastajat totesivat, että aiemmin annetut kehitysuositukset on otettu huomioon.

Ukrainan sodan käynnistyminen keväällä 2022 sai aikaan uusia uhkia kyberturvallisuuden suhteen. Tämän seurauksena aloitettiin järjestelmällinen kyberturvallisuusriskien arviointi, sekä riskinhallintasuunnitelman laatiminen. Työ tulee olemaan jatkuvan tarkastelun kohteena teknologian kehittyessä mahdollistaen uusien kyberuhkien olemassaolon.

Jämsän kaupunki on toteuttanut joitakin VM:n rahoittamia digitalisaatiohankkeita. Jämsän oman Talousdigi-hankkeen aikana kehitettiin taloushallinnon prosesseja, terveydenhuollon kuntalaskutusta, talousarvion ja tilinpäätöksen laatimiseen liittyviä kokonaisuuksia, sekä tiedolla johtamista. Kuntalaskutukseen otettiin käyttöön robotiikkaratkaisu, joka on ensimmäinen laatuaan Jämsän kaupungissa. Tiedolla johtamisen iso kokonaisuus toi kaupungille käyttöön merkittävän sähköisen raportointiratkaisun. Hanke valmistui ja päättyi 31.8.2022. VM:n digirahoituksen avulla on saatu toteutettua isoja kokonaisuuksia ja tehty merkittävä digiloikka.

Laki hyvinvointialueesta tuli voimaan kesäkuussa 2021. Tästä käynnistyi Suomen suurin muutosprosessi, mitä on koskaan tehty. ICT-muutosten valmistelu oli erittäin työllistävä ja haasteellinen kaupungin tietohallinnon ja toimialojen asiantuntijoiden osalta. Työtä lisäsi vielä valmistelu kahdelle hyvinvointialueelle, Jämsän osalta Keski-Suomeen ja Kuhmoisten osalta Pirkanmaalle. Terveystyöryhmien rooli monimutkaisti valmistelua entisestään. Hyvinvointialueet käynnistyivät ilman suurempia ICT-ongelmia, mutta muutoksen läpivienti jatkuu vielä melko pitkään.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut huolehtii Jämsän kaupungin työnantajavelvoitteista kuten mm. henkilöstön työsuhteasioista ja yhteistoiminnasta sekä koordinoi henkilöstösuunnittelua ja henkilöstöraportointia sekä vastaa hyvinvointityön vaikutusten seurannasta ja arvioinnista.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Tietopyyntöjä koskevan ohjeistuksen päivittäminen. Asianhallinnan ja arkistoinnin ohjeistuksen päivittäminen.
Mittari	Päivitetyt ohjeet vuodelle 2022.
Toteutumisen arviointi	Päivitetyt ohjeet vuodelle 2022. Toteutui osittain: Asianhallinnan ja arkistoinnin ohjeistus lähes valmis, hyväksyntä vuoden 2023 puolella
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Sähköisen arkistoinnin käyttöönotto. Sähköisen kokousjärjestelmän versiopäivitys ja käyttöönotto 2022.
Mittari	Asiakaspalautteet, reklamaatioiden määrä.
Toteutumisen arviointi	Toteutui osittain: sähköisen kokousjärjestelmän versiopäivitys hankittiin ja käyttöönotto vuonna 2023. Sähköisen arkistoinnin kilpailutuksen kriteerit työn alla.
Tavoite	Palveluprosessien ja niihin liittyvien ICT-toimintojen ylläpito, kehittäminen ja uudistaminen. Valtakunnallisten ja alueellisten ICT-ratkaisujen valmisteluun osallistuminen ja edelleen kehittäminen.
Mittari	Ajantasaiset käyttöjärjestelmät, ohjelmistot, laiteympäristö ja tietoliikenneyhteydet.
Toteutumisen arviointi	Tavoite toteutui
Tavoite	Hyvinvointialueen asioiden valmisteluun osallistuminen (tiedon keruu, nykytilaselvitys ym).
Mittari	Onnistunut muutos.
Toteutumisen arviointi	Aikataulussa. Hyvinvointialueille (KS/Jämsä ja Pirha/Kuhmoinen) on toimitettu kaikki pyydetty taustamateriaalit valmistelun tarpeiden mukaisesti. Valmisteluun liittyviin työryhmiin, suunnitteluun ja muutokseen on osallistuttu aktiivisesti. Muutosprosessi jatkuu.
Tavoite	Henkilöstöpolitiikan, henkilöstösuunnittelun ja toimintakulttuurin kehittäminen.
Mittari	Oikea määrä henkilöstöä suhteessa tuotettaviin palveluihin.
Toteutumisen arviointi	Jatkuvaa ennakkointia.
Tavoite	Henkilöstökertomuksen uudistaminen uuden suosituksen pohjalta 2022.

Mittari	Uudistettu henkilöstökertomus, joka on vertailukelpoinen muihin kuntiin nähden.
Toteutumisen arviointi	Toteutunut.
Tavoite	Tietojohdamisen kehittäminen ottamalla käyttöön henkilöstöä koskeva PowerBi -raportointi (jatkuva henkilöstötietojen raportointi, VM 1 hankeen osana)
Mittari	Aktiivinen ja tehokas raportointityökalun käyttö.
Toteutumisen arviointi	Päätynyt ja raportoitu.
Tavoite	Hyvinvointijohtamisen kehittäminen erityisesti vuosiraportoinnin sekä mittareiden osalta ja uuden hyvinvointisuunnitelman/kertomuksen mukainen toiminta.
Mittari	Vuosittainen hyvinvointiraportti talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä sisältää keskeiset kaupunkitason ja toimialakohtaiset hyvinvointimittarit.
Toteutumisen arviointi	Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus päivitetään kaupungin strategiapäivityksen valmistuttua, Hyvinvointityöryhmä kokoontunut säännöllisesti.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	1 408 210	1 408 210	1 567 721	159 511	111,33 %
Toimintakulut	-2 766 730	-2 939 252	-2 733 725	205 527	93,01 %
Toimintakate	-1 358 520	-1 531 042	-1 166 004	365 038	76,16 %
Poistot ja arvonalentumiset	-91 310	-91 310	-23 432	67 878	25,66 %
Tilikauden tulos	-1 449 830	-1 622 352	-1 189 436	432 916	73,32 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Toimintakate € / as.	- 61,23	- 70,2	- 60,25

Talospalvelut

Tulosalueen esimies: talousjohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue koostuu talospalveluiden, kirjanpidon ja palkkahallinnon kustannuspaikoista. Toimistopalvelujen uudelleen organisoinnin päätöksen mukaisesti tulosalueelle siirtyi taloustiimi. Tiimiin kuuluvien henkilöiden palkkakustannus on talousarviossa tulosalueella, josta kustannukset jaetaan liikelaitoksille ja muille tulosalueille erillisen laskelman mukaan. Yksikkö vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman sekä tilinpäätöksen laadinnasta sekä valvoo ja ohjeistaa talouden ja omaisuuden hoitoa, koordinoi kaupungin laskentatoimintaa sekä huolehti palkkojen sekä laskujen maksusta. Kaupungin vakuutuspalvelut, kirjanpito-, maksuliikenne- ja palkanlaskentapalvelut hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta. Rahoitusta, konsernitilien käyttöä ja maksuvalmiutta koordinoidaan koko kaupunkikonsernin tasolla. Taloustiimin tehtävät ovat laajemmalla kuin perinteinen taloustoimi, tiimille kuuluu myös laskutuksia ja erilaista kontrollointia.

Kaupungin talouden ohjausjärjestelmä perustuu keskitettyyn rahoituksen ja kirjanpidon järjestelmään. Tytäryhteisöt noudattavat konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamia ohjeita rahoituksen suunnittelussa ja talouden järjestämisessä. Kaupunkikonsernin toiminnan käytännön ohjeistus hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta.

Käytössä on hajautettu ostolaskujen sähköinen tarkastus- ja hyväksymisjärjestelmä. Kaupunki käyttää sähköistä myyntilaskutusta kaikissa laskutusjärjestelmissään. Palkanlaskentapalveluita tuotettiin sopimusperusteisesti myös Kuhmoisten kunnalle, lisäksi palkanlaskentapalveluiden tehtävänä on omaishoitajien ja perhehoitajien palkkioiden maksatus sekä henkilökohtaisten avustajien palkkojen maksatus silloin, kun vammaisen henkilö itse toimii työnantajana.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Taloushenkilöstön resursointi
Mittari	Aikatauluissa pysyminen
Toteutumisen arviointi	Aikatauluista ei ole poikettu.
Tavoite	TOPA-hankkeen hyödyntäminen. Tehtäväkokonaisuuksien suunnittelu ja sijaistuksien varmistaminen tukee tehtävien hoidon varmuutta ja ajantasaisuutta.
Mittari	Toimenkuvien läpikäynti tehty ja tehtäväkokonaisuudet muodostettu.
Tavoite	Toimintojen automatisoiminen.
Mittari	Talousarvio ja tilinpäätös luodaan talousdokumentti-järjestelmällä.
Toteutumisen arviointi	Talousarvio, tilinpäätös ja neljännesvuosiraportointi on toteutettu Opiferus-talousdokumenttijärjestelmällä.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	536 640	536 640	588 581	51 941	109,68 %
Toimintakulut	-2 082 430	-2 082 430	-2 075 582	6 848	99,67 %
Toimintakate	-1 545 790	-1 545 790	-1 487 000	58 790	96,20 %
Poistot ja arvonalentumiset	-25 000	-25 000	-16 341	8 659	65,36 %
Tilikauden tulos	-1 570 790	-1 570 790	-1 503 341	67 449	95,71 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Osuus verotuskustannuksiin €	483 263	- 470 000	- 447 800
Toimintakate € / as.	- 76,27	- 79,88	- 76,84

Matkailu ja markkinointi

Tulosalueen esimies: matkailu- ja markkinointijohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa kaupungin strategisesta ja operatiivisesta markkinointi-, matkailu- ja viestintätoimenpiteistä. Tulosalueelta johdetaan, kehitetään ja toteutetaan Jämsän kaupungin sisäistä ja ulkoista markkinointia, viestintää sekä matkailutoimialaa. Tulosalueella on myös kaupungin asiakaspalvelutiimin esimiestyö. Tulosalueen toiminnan kehittäminen strategiselta pohjalta (Jämsän kaupungin strategia, matkailustrategia, viestintäohje) ja vakiinnuttaminen osaksi kaupunkikonsernin yhteistä, toimialojen kanssa tehtävää työtä on ollut uuden tulosalueen keskeinen tehtävä ja tätä työtä jatketaan.

Himos-Jämsä-matkailualueen toimintaympäristön kehittämishanke on johdettu matkailu ja markkinointi - tulosalueelta. Hankkeelle on haettu jatkoa vuoden 2023 kesäkuun loppuun. Matkailustrategiatyö on ollut hankkeen keskeinen työ sekä reitistöhankeen kehittäminen. Matkailutoimialan kehittäminen ja operatiivinen toiminta rakentuu strategian johtoryhmän ohjauksessa, missä keskeiset matkailutoimijat ja verkostot ovat läsnä. Ylä-Pirkanmaan kuntien sekä Jämsän yhteisessä Matkalla Suomen Sydämessä -matkailuverkostossa on toteutettu hankkeen mukaisia toimenpiteitä, mm. sähköistä markkinointia, verkostoyhteistyötä ja yhteistä esitettä. Hankkeeseen suunnitellut kansainväliset messu- ja myyntitapahtumat on jouduttu perumaan koronapandemian vuoksi. Maakunnan matkailun yhteinen strategiatyö, joka viitoitti Visit Jyväskylä Region - 3-vuotisen yhteistyön aloittamista vuonna 2022, saatiin päätökseen. Visit Jyväskylä Region yhteistyökumppanuuden ensimmäinen vuosi on takana.

Uutta kilpailukykyä Himosjämsä -matkailuun käynnistettiin kesäkuussa 2022, hanke vie matkailustrategiassa esille tulleita toimenpiteitä eteenpäin, mm. digitaalista kasvuohjelmaa yritysten tarpeisiin, matkailun aluetalousselvitystä, tapahtuma- ja vaikuttajamarkkinointia.

Jämsä-brändin lanseeraus sekä brändin tunnettuuden lisäämiseen liittyviä toimenpiteitä oli vuoden aikana runsaasti ja työ jatkuu edelleen yhteistyöverkostossa sekä kaupunkikonsernissa. Jämsän nettisivuston kilpailutus toteutettiin suunnitellusti ja toimenpiteitä toteutettiin suunnitellusti, mm. kieliversiotyö aloitettiin. Markkinointitoimenpiteitä toteutettiin markkinointisuunnitelman mukaisesti.

Viestinnässä toteutetaan lähtökohtaisesti konsernitason viestintää ja tavoitteena on vahvistaa ja kehittää viestinnällistä yhteistyötä koko kaupunkikonsernissa. Nettisivusto- ja somealustoilla tehtävä työ päätösviestinnän ohessa on merkittävä osa viestinnän työkenttää. Rekrytointiviestintä ja kriisiviestintä on ollut myös merkittävä kehittämiskohde, missä työ jatkuu.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima				
Tavoite	Matkailupalvelut ja matkailijoiden määrä lisääntyvät			
Mittari	Rekisteröidyt yöpymiset per vuosi	Lähtöarvo	Tavoite	Toteuma
		12/2020	12/2022	12/2022
		207 000	220 000	289 000

Toteutumisen arviointi	Rekisteröidyt yöpymiset (= yli 20 vuodepaikkaa sisältävä hotelli, motelli, matkustajakoti, retkeilymaja, lomakylä, leirintäalue) vuonna 2022 olivat yhteensä 289 000, kasvua 5,8 % edelliseen vuoden tilastoon verrattuna (273 000). Kasvua on tuonut ulkomaisten matkailijoiden lisäys etenkin Virossa ja Hollannista. Sen sijaan kotimaisten matkailijoiden osuus on vähentynyt edellisestä vuodesta yhteensä -11,8 %.			
Tavoite	Jämsä-brändien (Jämsä, Himos-Jämsä, Invest in Jämsä) tunnettavuus			
Mittari	Asiakastutkimus / brändin tunnettavuus (%)	Tavoite 12/2022		
		30		
Toteutumisen arviointi	Edetään suunnitelman mukaisesti; Jämsä-brändin tunnettuudesta toteutetaan tutkimus vuoden 2023 lopussa.			
Tavoite	Kaupungin uusi verkkosivusto			
Mittari	Verkkosivuston jamsa.fi kävijämäärä/käyttäjät per vuosi	Lähtöarvo 10/2020	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		216 000	220 000	256 344
Mittari	Verkkosivuston himosjamsa.fi kävijämäärä/käyttäjät per vuosi	Lähtöarvo 10/2020	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		168 000	180 000	166 234
Toteutumisen arviointi	Himosjamsa.fi -verkkosivuston kävijämäärät edellisestä vuodesta ovat hieman nousseet (vuonna 2021 yhteensä 164 441, noin 1 %). Arvioitu tavoite oli korkeahko 180 000. Koronavuosien jälkeen matkailijoiden kiinnostus on kohdentunut myös ulkomaille, joten kotimaan matkailun sivustoja ei niin usein ole haettu. Markkinointikampanjat tuovat sivustolle näkyvyyttä selkeästi. Se on näkynyt myös kv-markkinoinnissa Viroon ja Hollantiin. Ko. maista istuntoja himosjamsa.fi -sivustolle on tehty Suomen jälkeen eniten. jamsa.fi -verkkosivuston kävijämäärä vuonna 2022 oli yhteensä 256 344. Sivuston kokonaiskävijämäärä on pienessä laskussa edelliseen vuoteen verrattuna 257 563, noin -0,47 %.			
Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Kaupungin näkyvyys eri medioissa			
Mittari	Näkyvyyden lisääntyminen, osuma Jämsä mainittu somessa	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		1 200	1 800	1 700
Mittari	Julkaistujen tiedotteiden lkm ePressissä / kk	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		200	200	251
Mittari	Medianäkyvyys/osuma printti- ja verkkolehdistä / kk	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		700	700	479

Toteutumisen arviointi	<p>Näkyvyys/osuma Jämsä mainittu somessa vuoden 2022 aikana yhteensä 21 000 osumaa, joka on keskimäärin 1 700/kk. Somenäkyvyyden osalta kasvua on edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan merkittävästi, +37 %. Vuoden loppuun tavoitearvo oli 1 800/kk. Julkaistujen tiedotteiden lukumäärä vuonna 2022 oli yhteensä 251 kpl, keskimäärin 20,9 tiedotetta/kk. Tavoite ylittynyt selkeästi (tavoite 200).</p> <p>Medianäkyvyys printti- ja verkkolehdistä vuonna 2022 yhteensä 5 700 osumaa/479 osumaa/kk. Luku on pienentynyt -30 % edellisestä vastaavasta ajankohdasta.</p> <p>Somenäkyvyyden kasvu ja merkitys vs. printti- ja verkkolehdet selittänevät muutosta. Kokonaismäärä on lähes korjatun tavoitearvon, 500 osuman mukainen.</p>
------------------------	---

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	256 530	256 530	306 716	50 186	119,56 %
Toimintakulut	-1 005 390	-1 017 890	-1 015 510	2 380	99,77 %
Toimintakate	-748 860	-761 360	-708 793	52 567	93,10 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-748 860	-761 360	-708 793	52 567	93,10 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Toimintakate €/asukas	- 35,45	- 38,7	- 36,63

Sosiaali- ja terveystoimi

Toimialajohtaja: sosiaali- ja terveystoimien johtaja

Sosiaali- ja terveyslautakunta 1.1.-31.12.2022

jäsenet

Tuula Peltonen, puheenjohtaja
 Merja Lahtinen, varapuheenjohtaja
 Mikko Hakala
 Reijo Himanen
 Esa Niivee
 Karita Puttonen
 Leo Värelä
 Kuhmoisten kunnan edustajat:
 Henna Hellstén
 Martti Kankkunen

varajäsenet

Tarja Kuisma
 Riikka Mäkelä
 Jukka Kivelä
 Reima Lahtinen
 Teemu Kotilainen
 Mira Viinijärvi
 Heikki Paavisto
 Minna Korppila
 Kari Paajanen

Lotta Ahola, Jämsän kaupunginhallituksen edustajana
 Ulla Salmi, Kuhmoisten kunnanhallituksen edustaja

Pinja Pietarinen ja Malla Myyry, Jämsän nuorisovaltuuston edustajina.

Sosiaali- ja terveyslautakunta kokoontui vuoden 2022 aikana 15 kertaa ja käsitteli 141 julkista asiaa sekä 31 ei julkista yksilöasiaa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat muodostaneet vuodesta 2013 vuoden 2022 loppuun asti kuntalain 76 §:n 2 momentin mukaisen sosiaali- ja terveystoimien yhteistoiminta-alueen. Palveluiden järjestämistä vastuu on ollut Jämsän kaupungilla ja järjestämisen ja tilaamisen valmistelun ja toimeenpanon vastuu yhteisellä sosiaali- ja terveyslautakunnalla. Kuhmoisten kunnasta on tullut vuoden 2021 alusta osa Pirkanmaan maakuntaa. Kuhmoisten sotepalveluiden järjestämistä vastuu on Pirkanmaan hyvinvointialueella vuoden 2023 alusta. Jämsä puolestaan kuuluu Keski-Suomen hyvinvointialueeseen.

Yhteistoiminta-alueen tehtävinä ovat olleet kunnille kuuluvien lakisääteisten ja sopijakuntien yhteisesti hyväksymien muiden sosiaali- ja terveystoimien järjestäminen. Yhteistoiminta-alue on tuottanut itse, ostanut ja välittänyt palveluita. Hallinnon järjestämisessä on noudatettu vastuukuntana toimivan Jämsän kaupungin valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja sen nojalla annettuja muita määräyksiä ja ohjeita. Kustannusten kohdentaminen on tapahtunut yhteistoiminta-alueen sopimuksessa olevan liitteen mukaisesti. Pääperiaatteena kustannusten kohdentamisessa on ollut aiheuttamisperiaate.

Toiminnan vuosittaiset ja taloussuunnitelmakauden tavoitteet on määritelty sopijakuntien valtuustojen toimesta sopimuksen mukaisesti vuosittain. Kuhmoisten kunnan kanssa on käyty erikseen tilausneuvottelut, jossa kunnan tavoitteet on sovitettu yhteen yhteistoiminta-alueen tuottamien tai välittämien tai palvelukokonaisuuksien sisältöjen kanssa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa on ollut yhdeksän jäsentä (7 Jämsä, 2 Kuhmoinen), on toiminut Jämsän kaupungin organisaatiossa ja siihen on sovellettu kuntalain ja erityislakien määräyksiä tältä pohjalta. Lautakunnan toimikausi on ollut valtuuston toimikausi. Lautakunnan kokoonpanosta, tehtävistä ja esittelystä on määrätty Jämsän kaupungin hallintosäännössä.

Jämsän kaupunki kilpailutti suuren osan sosiaali- ja terveyspalveluistaan talvella 2014-2015. Kilpailutuksen ulkopuolelle jäivät vain vammaispalvelut ja sosiaalihuolto sekä viranomaistoiminta. Kuhmoisten kunta ei ollut mukana palvelujen ulkoistamisessa. Jämsän kaupunki solmi Pihlajalinna Terveys Oy:n kanssa 10 vuoden (+ 5 vuoden optio) sopimuksen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannosta 1.9.2015 alkaen. Jos optioita ei oteta määräaikaan mennessä käyttöön, palvelusopimus loppuu 31.8.2025. Yhteisyrityksestä omistaa Pihlajalinna Terveys Oy 51 % ja Jämsän kaupunki 49 %. Palvelusopimuksen mukaisen palvelutuotannon seuranta ja valvonta ovat olleet ensisijaisesti sosiaali- ja terveyslautakunnan vastuulla. Vuoden 2023 alusta palvelusopimuksen seuranta ja valvonta tehdään Keski-Suomen hyvinvointialueen toimesta.

Hyvinvointialueet 1.1.2023 alkaen

Hallituksen esitys koskien hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista, hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021. Hyvinvointialueiden toimintaa säätelevät lait ovat tulleet voimaan porrastetusti, osa jo 1. heinäkuuta 2021 ja viimeiset vuoden 2023 alusta. Suomeen on muodostettu 21 hyvinvointialuetta, joiden vastuulla ovat vuoden 2023 alusta kunnilla ja kuntayhtymillä aiemmin olleet sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät.

Hyvinvointialueiden toimintaa valmisteli kesästä 2021 alkuvuoteen 2022 väliaikainen toimielin "vate". Väliaikainen valmistelutoimielin johti hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelua ja käytti sitä koskevaa päätösvaltaa sekä vastasi tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä aluevaltuuston toimikauden alkuun asti.

Hyvinvointialueen ylin päättävä toimielin on suorilla vaaleilla 23.1.2022 valittu aluevaltuusto. Edellisellä hallituskaudella tehtyjä selvityksiä ja hanketyötä on käytetty hyväksi uusien hyvinvointialueiden palvelutuotannon valmistelussa. Vuonna 2022 on myös Jämsän kaupungin osalta tuotettu runsaasti alueellista tietoa sekä Pirkanmaan että Keski-Suomen hyvinvointialueille sen toiminnan käynnistämistä varten. Myös sotetoimialan henkilö on osallistunut laajasti valmisteluun.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteistoiminta-alueen väestömäärä on ollut yhteensä noin 22 000 asukasta. Väkiluku on ollut vähenevä niin Jämsän kaupungissa kuin Kuhmoisten kunnassa. Väestön ikärakenne myös on muuttunut yhä vanhuspainotteisemmaksi heikentäen ns. huoltosuhdetta. Erityisesti yli 85 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy tulevina vuosina huomattavasti nykyisestäään. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tullaan tarvitsemaan erilaisia uusia toimintatapoja hoitaa ikääntyneiden palvelujen kysynnän kasvu. Muun muassa erilaiset digitaaliset palvelut ovat osa palvelurakennemuutosta ikääntyneiden kuten myös muissa sotepalveluissa.

Kuntouttavaa työtoimintaa on ostettu sosiaalipalveluna Työvalmennussäätiö Avitukselta. Nuorten työllisyyden parantamiseen sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen ennalta ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen on suunnattu voimavaroja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminta jatkuu edelleen hyvinvointialueella.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 alkaen muutti laskentaperiaatteita mm. tehostetussa palveluasumisessa. Myös terveydenhuollon maksukattoon sisältyy entistä enemmän palveluja ja maksuttomien palvelujen määrä on lisääntynyt. Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyivät vielä vuoden 2022 asiakasmaksut. Hyvinvointialueella tulevat käyttöön koko Keski-Suomen alueella yhtenäiset asiakasmaksut.

Sosiaali- ja terveysministeriöltä on saatu jatkolupa Jämsän Terveiden tuottamalle perusterveydenhuollon ympärivuorokautiselle päivystykselle 31.12.2024 saakka. Leikkaustoiminnan jatkumista nykymuotoisena Jokilaakson sairaalassa on uhkaamassa leikkaustoiminnan keskittämistä koskeva lainsäädäntö sekä yksityisen

leikkaustoiminnan kriteerejä koskevan ohjeistuksen valmistelu. Leikkaustoiminnalle on haettu jatkolupaa syksyllä 2020. Päätöstä asiaan ei ole vielä saatu.

Sosiaalihuollon kanta-arkisto ja digitaaliset palvelut

Jämsän kaupunki liittyi sosiaalihuollon sähköiseen Kanta-arkistoon vuoden 2021 lopulla. SosKantaan liittyminen koskee sekä julkisia että yksityisiä sosiaalihuollon toimijoita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen palvelu- ja asiointikanava Omaolo tulee olemaan tärkeä julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalinen palvelu. Ensimmäisenä yhteistoiminta-alueella otettiin käyttöön koronaoirearvio vuonna 2021. Kehittämistyö on jatkunut vuoden 2022 aikana mm. ottamalla käyttöön erilaisia oirearvioita. Yhteistyötä Omaolon tiimoilta on tehty sekä Keski-Suomen että Pirkanmaan hyvinvointialueiden kanssa.

Suvanto Care-etähoivapalvelun käyttöönotto päätettiin hyväksyä Jämsän kotihoitoon huhtikuun kokouksessa. Palvelukokonaisuuteen sisältyy videopuheluyhteys, kotiin asennettavat sensorit (sänky-, liike-, ovi- ja sähkölaiteanturit), lääkemuistuttaja, paikantava turvapuhelin. Laitteita on asennettu kotihoidon asiakkaiden kotiin. Alussa uuden etähoivapalvelun piirissä on kuulunut 10 asiakasta.

Kuhmoisissa otettiin Päijännekodilla käyttöön hoitajakutsujärjestelmä loppukesästä 2022.

Viranomaistyön vahvistaminen Jämsässä

Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeenarvioinnit ja viranomaispäätökset valmisteluineen on tehtävä viranhaltijan toimesta. Aluehallintoviraston ohjauksesta vuoden vaihteessa 2021-2022 Jämsän Terveydeltä siirtyi työntekijöitä kaupungille perhe-, päihde- ja mielenterveys- sekä ikääntyneiden palveluiden virkoihin, jotta viranomaistyötä voidaan tehdä lain edellyttämällä tavalla. Vuoden 2022 aikana uutta toimintaa on vakiinnutettu kaupungilla.

Koronaepidemia

Covid19 -pandemian aiheuttamaa hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa on kertynyt myös vuonna 2022. Vuoden 2022 aikana kehittyi useita ns. pandemia-aaltoja. Kuitenkin karanteeneista ja eristämisestä luovuttiin tammikuussa, koska todettiin ettei enää yksilönrajoituksilla pystytä vaikuttamaan taudin leviämiseen. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä on ollut paljon poissaoloja mm. Omikron-variantin levittyä väestön keskuudessa.

Vuoden 2022 oli voimassa tartuntatautilain väliaikainen pykälä, jonka tarkoitus oli suojata Covid-19 taudilta vakaville seuraamuksille alttiita potilaita ja asiakkaita sosiaali- ja terveydenhuollossa. Jämsän kaupungin linjauksen mukaan työnantaja käytti lain soveltamista vaativissa tehtävissä vain työntekijöitä, joilla oli suoja rokotuksien tai puolen vuoden sisällä sairastetun Covid-19 taudin kautta saatuna.

Valtio korvaa suurelta osin koronasta aiheutuvia välittömiä kustannuksia. Pandemia on kasvattanut merkittävästi sotemenoja.

Jämsän kaupungin ja Jämsän Terveysyhtiön riita-asia

Jämsän kaupungin nostama kante kaupunkin ja terveysyhtiön välisen palvelusopimuksen vuosihinnan tarkistamisesta hyväksyttiin käräjäoikeudessa. Asiasta saatiin päätös julkaistavaksi 4.4.2022. Jämsän Terveys veloitettiin maksamaan kaupungille sopimuksen mukaisesta vuosihinnan tarkistamisesta johtuva hinnan lasku.

Vastakanteena Jämsän Terveys vaati kaupungilta 15 miljoonan euron kustannusperusteista suoritusta. Perusteena vaatimuksilleen Jämsän Terveys esitti muun muassa tehostetun palveluasumisen paikkalukua ja henkilöstömitoituksen muutoksen aiheuttamia kustannuksia, Pirkanmaan sairaanhoitopiirin investointien rahoitusta sekä kohonneita ICT-kustannuksia. Käräjäoikeus hylkäsi kaikki Jämsän Terveysten vaatimukset.

Jämsän Terveys on saanut oikeuden valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa asiaa käsitellään seuraavan kerran syksyllä 2023.

Pirkanmaan hyvinvointialue ja Keski-Suomen hyvinvointialue

Erkaantuminen eri hyvinvointialueille on tuonut sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksyttäväksi sekä Keski-Suomen että Pirkanmaan hyvinvointialueen tulevia toimintaohjeita. Lautakunnassa on hyväksytty vuoden aikana mm. Keski-Suomen maakunnallinen ikäihmisten, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten perhehoidon toimintaohje vuodelle 2022. Samassa lautakunnassa hyväksyttiin myös Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikön toiminnan järjestäminen yhteistoimintana.

Kevään aikana tuli hyväksyttäväksi lautakuntaan Pirkanmaan omaishoidon tuen vapaan palvelusetelin sääntökirja ja palvelusetelien koordinointi. Kuhmoisten osalta päätettiin osallistua PirKOTI-kehittämishankkeeseen, jonka kohderyhmänä ovat kotona asuvat ikäihmiset ja yli 65-vuotiaat omaishoidon piirissä olevat asiakkaat ja heidän hoitajansa. Tampereen kaupungin lastensuojelun sijaishuollon palvelun hankintamenettelyn hallinnointiin ja päätöksentekoon päätettiin mennä mukaan Kuhmoisten osalta.

Sotelautakunta hyväksyi kesäkuussa Kuhmoisten osalta Hoppu-hankkeeseen osallistumisen. Sen tuella jatkettiin Omaolo-palvelun jalkauttamista ja edelleen kehittämistä kaikissa Pirkanmaan kunnissa ja tätä kautta kunnat tulivat hankkeeseen mukaan osatoteuttajiksi ja niille delegoitiin osa myönnetystä avustuksesta.

Monialainen yhteistyö

Sosiaalitoimi valmisteli Jämsän kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelman. Se käsiteltiin ensin sotelautakunnassa 28.9, josta se eteni edelleen kaupunginhallitukseen ja valtuustoon.

Myös Keski-Suomen valmiussuunnittelussa oltiin aktiivisesti mukana. Jämsän uutta sosiaalihuollon valmiussuunnitelmaa valmisteltiin pitkälle. Sosiaalitoimi sai eväitä uuteen valmiussuunnitelmaansa kahdesta eri syksyn aikana järjestetystä valmiusharjoituksesta.

Valvonta

Sosiaali- ja terveyslautakunnan vastuulle on kuulunut valvoa yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajia. Jämsän Terveysten sopimusvalvonnan lisäksi valvontatyötä on tehty jokapäiväisessä työssä laatu- ja palveluasiantuntijan toimesta yhteistyössä muiden valvontaviranomaisten ja kaupungin viranhaltijoiden kanssa. Vuoden 2023 alusta sekä omaa että yksityistä palveluntuotantoa valvontaan hyvinvointialueen erillisen valvontayksikön toimesta.

Vuonna 2022 palveluntuottajien ohjaus ja valvonta kohdistui pääsääntöisesti tulevaisuuteen suuntaamiseen kuten neuvontaan ja tiedonvälitykseen. Keski-Suomen hyvinvointialue järjesti kotiin vietävien palveluiden palveluseteli-palveluntuottajille Teamsin välityksellä tiedostustilaisuuksia tulevista muutoksista.

Jämsän kaupungin ylläpitämässä yksityisten sosiaalipalveluntuottajien rekisterissä oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 69 palveluntuottajaa.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatuksena on ollut tuottaa ja välittää asiakkaiden tarpeisiin laadukkaita ja vaikuttavia sosiaali- ja terveystoimen palveluita yhdessä muiden palveluntuottajien kanssa. Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on ollut järjestää vähintään lakisääteiset sosiaali- ja terveystoimen palvelut kuntalaisille/yhteistoiminta-alueen asukkaille. Jotkut palvelut ovat olleet sisällöltään määriteltyjä ns. subjektiivisia oikeuksia, jotka pitää asiakkaille myöntää, vaikka talousarviossa ei olisi ollut niihin riittävästi budjetoituna. Muut palvelut on tuotettu kuntalaisille talousarvioon sisältyvien määrärahojen puitteissa tai Jämsän Terveyden sopimuksen mukaisesti.

Jämsän sosiaali- ja terveystoimen tavoitteena on ollut yhteistoiminta-alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa on painotettu ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttamista, kuntouttavaa lähestymistapaa sekä ohjaamista omahoitoon ja vastuunottoon omasta hyvinvoinnista. Yhteistoiminta-alueella on vakinaisessa ja määräaikaisessa työ- tai virkasuhteessa yhteensä noin 230 henkilöä, joista suoraan Kuhmoisten palvelutuotannossa on ollut noin 107 henkilöä.

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta on jakaantunut seuraaviin tulosalueisiin:

- sosiaali- ja terveystoimen hallinto
- sosiaalityö ja perhepalvelut
- vammaispalvelut
- vanhuspalvelut
- terveystoimen palvelut
- erikoissairaanhoido.

Tulosalueet puolestaan ovat jakautuneet tulosityksiköihin ja edelleen kustannuspaikkoihin.

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	29 552 950	29 552 950	38 461 551	8 908 601	130,14 %
Valmistus omaan käyttöön					
Myyntituotot	20 597 520	20 597 520	26 335 899	5 738 379	127,86 %
Maksutuotot	6 690 880	6 690 880	8 038 271	1 347 391	120,14 %
Tuet ja avustukset	340 890	340 890	2 253 668	1 912 778	661,11 %
Muut toimintatuotot	1 923 660	1 923 660	1 833 713	-89 947	95,32 %
Toimintakulut	-116 601 220	-117 494 520	-129 499 446	-12 004 926	110,22 %
Henkilöstökulut	-11 416 210	-11 494 210	-12 434 301	-940 091	108,18 %
Palvelujen ostot	-94 597 470	-95 412 770	-107 457 708	-12 044 938	112,62 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-589 360	-589 360	-694 500	-105 140	117,84 %
Avustukset	-5 705 250	-5 705 250	-4 722 596	982 654	82,78 %
Muut toimintakulut	-4 292 930	-4 292 930	-4 190 341	102 589	97,61 %
Toimintakate	-87 048 270	-87 941 570	-91 037 895	-3 096 325	103,52 %
Poistot ja arvonalentumiset	-31 010	-31 010	-72 196	-41 186	232,81 %
Poistoeron muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	-87 079 280	-87 972 580	-91 110 091	-3 137 511	103,57 %

Toimialan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Sosiaali- ja terveystoimen palveluiden rakenneuudistuksen suunnitteluun ja valmisteluun osallistuminen aktiivisesti paikallisella ja hyvinvointialueiden (Keski-Suomi ja Pirkanmaa) tasolla.

Mittari	Osallistuminen hyvinvointialueen valmistelutyöryhmiin ja yhteishankkeisiin ja sitä kautta yhteistoiminta-alueen edunvalvonta
Toteutumisen arviointi	Eri tulosalueilla on osallistuttu aktiivisesti sekä Keski-Suomen että Pirkanmaan hyvinvointialueen valmisteluun.
Tavoite	Asiakkaat ja kuntalaiset ovat osallisena sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnittelussa ja asiakaspalveluprosessien kehittämisessä.
Mittari	Asiakasraatien määrä ja kattavuus (kpl, millä tulosalueilla)
Mittari	Asiakastyytyväisyyskyselyt (yli 90 % tyytyväisiä)
Toteutumisen arviointi	Asiakasraateja ei ole vuonna 2022 järjestetty. Hyvinvointialue järjestää asiakkaiden osallisuuteen liittyvän toiminnan uudella tavalla.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaminen tapahtuu sovitusti ja niiden valvonta ja ohjaus hoidetaan suunnitellusti.
Mittari	Palvelusopimuksen seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei)
Mittari	Jämsän Terveys Oy:n palvelusopimuksen ohjaus- ja valvontakäyntien toteutuminen (kyllä/ei, puutteet) sekä raportointi lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle 4 krt/vuosi)
Toteutumisen arviointi	Vuoden 2022 valvontakäynnit ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Viimeisen vuosineljänneksen valvontakäynnit tehdään tammikuulla 2023 Jämsän tuloaluejohtajien toimesta. Valvontakäynneistä on raportoitu lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle. Vakavia poikkeamia ei ole ollut. Vuoden 2023 alusta valvontakäynnit siirtyvät vähitellen HyvaKS-valvontayksikölle.
Tavoite	Kuhmoisten palvelusopimuksen sekä palvelutuotannon toteutuminen ja sen seuranta tapahtuvat sovitusti.
Mittari	Kuhmoisten palvelusopimuksen tarkistaminen (1 krt/vuosi) ja tilausneuvottelujen käyminen (2 krt/vuosi) sekä palvelun tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei)
Toteutumisen arviointi	Kuhmoisten palvelusopimuksen tarkastaminen ja tilausneuvottelut toteutuivat suunnitelmien mukaisesti.
Tavoite	Palvelutuotanto on kustannustehokasta ja palvelutarvetta vastaavaa.
Mittari	Jämsän ja Kuhmoisten sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut menot: nettomenot (euroa/asukas), tarvevakioidut menot (indeksi)
Toteutumisen arviointi	Palvelutuotannon siirtäminen hyvinvointialueille tarkentaa mittaristoja ja niiden yhdenmukaisuutta. Vertailukelpoisen tiedon saanti on ollut vaikeaa, koska tieto eri kunnissa ei ole ollut yhdenmukaista.

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Sosiaali- ja terveystoimi, kustannukset yhteensä			
Jämsä (euroa/asukas)	4 373	4 390	6 552
Kuhmoinen (euroa/asukas)	4 808	4 980	6 148

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Avainhenkilöiden sairastuminen tai siirtyminen uusiin tehtäviin	2	2	4
Arviointi	Korona aiheutti vuoden 2022 aikana edelleenkin paljon poissaoloja henkilökunnan keskuudessa, mikä teetti omat haasteensa mm. asiakastyöhön.			
Toimenpide	Jokaisella työntekijällä pitäisi olla sijaistaja, joka osaa tehtävän sisällön, työnkierto, koulutukset.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ennakoimaton palvelujen kysynnän kasvu	2	3	6
Arviointi	Palveluntarve pysynyt melko tasaisena ensimmäisen ensimmäisen puolen vuoden aikana.			
Toimenpide	Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen ja piilevien ongelmien tunnistaminen. Lastensuojelun asiakkaiden ja kotikunnan vaihtajien määrää vaikea ennakoida.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöstön osaaminen ei ole ajantasalla	1	2	2
Arviointi	Henkilöstön osaamista on kehitetty vuoden 2022 aikana jo hyvinvointialueiden toimesta.			
Toimenpide	Henkilöstön vuosittaisten lakisääteisten koulutusten toteutuminen, lisäkoulutukset ja osaamisen seuranta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Lakimuutosten perusteella tapahtuvat sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän muutokset	2	3	6
Arviointi	Vanhuspalvelulain uudistus; mitoitus 0,55 :sta 0,7 lisää kustannuksia. Asiakasmaksulain uudistuksesta johtuen 10 % asiakasmaksutuotoista vähenee. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitus suositus (Suhdeluku on vuonna 2022 1/35 - vuonna 2024 lähtien 1/30) Jälkihuollon ikärajan nosto 25 ikävuoteen lisää asiakkaiden määrää			
Toimenpide	Lakimuutoksiin ennakolta varautuminen, toiminnan sopeuttaminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpula sekä julkisessa että yksityisessä palveluntuotannossa.	3	3	9
Arviointi	Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpula jatkuu. Hyvinvointialueet vastaavat resurssoinneista jatkossa.			
Toimenpide	Jatkuva rekrytointi ja henkilöstön hyvinvointiin huomion kiinnittäminen.			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos	2	2	4
Arviointi	Palvelurakennemuutosta on tehty intensiivisesti kaikilla tulosalueilla koko alkuvuoden ajan. Palvelurakenteiden yhdistyminen hyvinvointialueeseen on riski sille, että kaikki palvelut eivät heti pelaa suunnitelmien mukaan.			
Toimenpide	Henkilöstön muutosjohtaminen, osallistuminen aktiivisesti hyvinvointialueen kehittämiseen jokaisella organisaation tasolla.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietojärjestelmien toimintakatkos	2	3	6
Arviointi	Tietojärjestelmien toiminta on kyetty turvaamaan vuoden 2022 aikana.			
Toimenpide	Tietohuollossa on tehty järjestelmien useampikertainen varmistaminen. Sähkönsyötön varajärjestelmä on käytössä. Suunnitelmat toiminnan alustajasta henkilöturvallisella tavalla. Suunnitelmallinen tiedotus poikkeustapauksissa.			

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sosiaali- ja terveysjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto on vastannut hallinnosta, taloudesta sekä lautakunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallintoyksikkö on koordinoanut tulosalueiden toimintaa ja vastannut koko toimialan palvelutuotannon kehittämisestä sekä sisäisten ja ulkoisten palvelujen laadun valvonnasta.

Tulosalue on järjestänyt potilas- ja sosiaaliasiamestotoiminnan.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Sosiaali- ja terveystoimen siirtyminen hyvinvointialueille.
Mittari	Henkilöstötiedon tuottaminen hyvinvointialueille.
Mittari	Taloustiedon tuottaminen hyvinvointialueille.
Toteutumisen arviointi	Sosiaali- ja terveystoimen palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle ja kaikki henkilöstö- ja taloustieto tuotettiin pyydetyn mukaisesti.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	712 430	712 430	906 639	194 209	127,26 %
Toimintakulut	-1 340 170	-1 370 170	-1 654 904	-284 734	120,78 %
Toimintakate	-627 740	-657 740	-748 265	-90 525	113,76 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3 100	-3 100	-1 525	1 575	49,18 %
Tilikauden tulos	-630 840	-660 840	-749 789	-88 949	113,46 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Jämsä			
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	39	29	38
Kuhmoinen			
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	93	31	38

Sosiaalityö ja perhepalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue on tuottanut sosiaalityön, perhepalveluiden, lastenvalvojan, täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentuloturvan palvelut. Perhepalvelukeskus-, päihde- ja mielenterveyspalvelut on hankittu Jämsän Terveys Oy:ltä. Alueella on sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon toimintoja.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Osallistutaan tulevaisuuden sotekeskushankkeeseen.
Mittari	Laaja-alaisen sosiaali- ja terveyskeskusten ja niiden palveluprosessien kehittämisen seuranta
Toteutumisen arviointi	On osallistuttu.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	SosKanta -tietojärjestelmäpalvelujen vaiheittainen käyttöönotto.
Mittari	Valmistelun vaiheittainen eteneminen ja seuranta
Toteutumisen arviointi	Kanta-arkistoiva sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä Effica on käytössä sosiaalihuollon palveluissa.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	

Tavoite	Osallistutaan 1.1.2023 toimintansa aloittavan Keski-Suomen hyvinvointialueen valmisteluun.
Mittari	Valmistelun vaiheittaisen etenemisen seuranta
Toteutumisen arviointi	Valmisteluun osallistuttiin aktiivisesti.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	3 429 620	3 429 620	4 362 997	933 377	127,22 %
Toimintakulut	-17 754 510	-18 582 510	-19 820 712	-1 238 202	106,66 %
Toimintakate	-14 324 890	-15 152 890	-15 457 715	-304 825	102,01 %
Poistot ja arvonalentumiset			-15 638	-15 638	
Tilikauden tulos	-14 324 890	-15 152 890	-15 473 352	-320 462	102,11 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Jämsä			
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	694	715	783
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä (määrä)	40	54	53
Jälkihuollossa olevat (määrä)	58	63	69
Toimeentulotukiruokakunnat (määrä)	455	550	163
Kuhmoinen			
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	296	402	330
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä (määrä)	1	1	3
Jälkihuollossa olevat (määrä)	1	1	2
Toimeentulotukiruokakunnat (määrä)	34	45	16

Työikäisten sosiaalityö- ja ohjaus

Toimeentulotuen tarve on vähentynyt vuonna 2022, mikä saattaa johtua siitä, että asiakkaita on pystytty tukemaan kokonaisvaltaisemmin sosiaalityön palveluin.

Lastensuojelun perhehoito

Perhehoidon ylitys johtuu siitä, että tänä vuonna on ollut enemmän pieniä lapsia, jotka on jouduttu sijoittamaan kodin ulkopuolelle. Lasten hoitoisuuden vuoksi perhehoidon peruspalkkio ei ole ollut riittävä korvaus, vaan on jouduttu kaksinkertaistamaan palkkio. Perhehoitajia on myös jouduttu hankkimaan Pelastakaa Lapset ry:n kautta, sillä Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön kautta perheitä ei ole ollut saatavilla. Lasten hoitoisuuden kasvaessa perhehoitajille ostetaan sekä tukea arkeen että työn tekemiseen. Perheen tilanteen selvittäminen ja muutoksen aikaansaaminen vaatii aikaa, joten kiireellisen sijoituksen jälkeen on jouduttu jatkamaan sijoitusta muulla tavoin.

Lastensuojelun laitoshoido

Kuluvan vuoden aikana on sijoitettu nuoria kiireellisesti laitoksiin. Kiireellisen sijoituksen 30 päivän aikaraja on ollut liian lyhyt tilanteen selvittelyyn, joten sijoituksia on jouduttu jatkamaan. Perustason huolenpito laitoksissa ei ole ollut kaikissa kohdissa riittävää suhteessa nuoren tarpeisiin ja täten on jouduttu ostamaan lisätukea laitoksiin, jotta nuori pystytään turvallisesti pitämään laitoksessa. Lisätuen tarve on usein seurausta siitä, ettei nuorelle ole ollut riittäviä terveydenhuollon palveluja.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteet

Avohuollon tukitoimien alittumiseen vaikuttaa se, että sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa on onnistuttu tukemaan perheitä aiemmin eikä avohuollon asiakkuudet ole lisääntyneet.

Vammaispalvelut

Tulosalueen esimies: vammaispalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tulosalue on järjestänyt ja tuottanut Jämsä-Kuhmoinen yhteistoiminta-alueelle

- vammaispalvelut
- vammaisten henkilöiden perhetyön ja palveluohjauksen
- kehitysvammaisten avopalvelut
- vammaisten asumispalvelut
- vammaisten työ- ja päivätoiminnan
- vammaisten henkilöiden perhehoidon
- alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen sekä
- sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen palvelut

Toiminnan tavoitteena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisen henkilön yhteiskunnassa kohtaamia esteitä.

Vammaispalvelulain mukaisessa henkilökohtaisessa avussa asiakasmäärät ovat olleet vuosittain kasvussa. Lakisääteiset avustajatunnit 30 h/kk ovat pääsääntöisesti täysimääräisesti asiakkaiden käytössä.

Vammaispalvelut olivat mukana SosKanta-projektissa ja kirjaamisvalmennuksissa. Yhteistoiminta-alueella otettiin vuoden 2021 lopulla käyttöön asiakastietojärjestelmä Kanta-Effica, johon asiakkuudet siirrettiin YPH-Efficasta.

Keski-Suomen sote-henkilöliikenne palvelut kilpailutettiin vuoden 2021 aikana. Jyväskylän kaupungin hankintapäätöksestä valittiin ja markkinaoikeus hylkäsi päätöksen. Keski-Suomessa toteutetaan sotepalvelujen uusi hankintamenettely siten, että toiminta alkaa hyvinvointialueen laajuisesti vuonna 2023.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Kehitysvammaliiton tekemän palvelurakenteen selvityksen mukaiset kehittämistoimet ja uusien arviointimenetelmien ja toimintatapojen käyttöönotto.
Mittari	Asiakastytyväisyyskyselyt

Toteutumisen arviointi	Asiakastyytyväisyyskyselyjä ei ole tehty. Henkilöstö on koulututtunut ja edelleen koulutuu Kehitysvammatyön RAI-arviointiin. Ensimmäiset arvioinnit on tehty.
Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen	
Tavoite	Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut toimivat alueella asiakastarvetta vastaavasti
Mittari	Kuljetusohjauskeskuksen raportit
Mittari	Asiakastyytyväisyyskyselyt
Toteutumisen arviointi	Kuljetusten toteutumisessa on edelleen ollut ajoittain haasteita. 1.6.2022 aloitettiin ns. toivetaksikokeilu Jämsän alueella. Jämsän alueen kuljetuspalveluiden tuottajien (taksiryttäjät) kanssa pidettiin keskustelu- ja infotilaisuus 31.8.2022. Keski-Suomen kuntien kanssa on tehty uuden hankinnan valmistelu huomioiden 1.1.2023 aloittava hyvinvointialue. Uuden hankinnan päätöksenteko on Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallituksen käsittelyssä.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Sähköisen palvelusetelin käyttöönoton laajentaminen asteittain vammaispalveluissa.
Mittari	Palveluseteli otettu käyttöön yhdessä uudessa toiminnossa (esim. palveluasuminen)
Mittari	Palvelutuottajien määrä
Mittari	Palvelusetelin valinneiden asiakkaiden määrä
Toteutumisen arviointi	Päätöksiä uuden palvelusetelipalvelun käyttöönotosta ei ole tehty. Palvelusetelipalveluiden hankintaa ja sääntökirjoja on aloitettu valmistella Keski-Suomen hyvinvointialueen työryhmissä ja yhteiset toimintatavat aloitetaan hyvinvointialueella vuonna 2023.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	3 113 740	3 113 740	3 139 575	25 835	100,83 %
Toimintakulut	-15 186 160	-15 186 160	-15 677 318	-491 158	103,23 %
Toimintakate	-12 072 420	-12 072 420	-12 537 743	-465 323	103,85 %
Poistot ja arvonalentumiset			-14 410	-14 410	
Tilikauden tulos	-12 072 420	-12 072 420	-12 552 153	-479 733	103,97 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Jämsä			
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	607	606	635
Omaishoidontuen saajia	35	32	35
Kuhmoinen			
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	588	609	582
Omaishoidontuen saajia	2	2	3

Vanhuspalvelut

Tulosalueen esimies: vanhuspalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Vanhuspalvelut järjestää vanhusten kotihoidon, vanhusten ympärivuorokautisen hoidon ja yhteisissä vanhuspalveluissa vanhusten palvelujen sosiaalityön ja palveluohjauksen, omaishoidon ohjauksen, palvelupäivä- ja päiväkeskustoiminnan sekä muistipoliklinikkatoiminnan Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan muodostamalla sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella. Vanhuspalvelujen palvelujen tuotannosta Jämsän kaupungin alueella vastaa 1.9.2015 lukien Jämsän Terveys Oy. Kuhmoisten vanhuspalvelut tuottaa Jämsän kaupunki.

Vanhuspalvelujen toimintoja suunniteltaessa ja palveluja kehitettäessä lähtökohtana palvelusopimuksen ohella on ”Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimista” (980/2012) annetussa laissa ja lain muutoksessa (voimaan 1.10.2020) sekä laatusuosituksessa ”Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023” (STM ja Kuntaliitto 2020) esitetyt linjaukset. Edellä mainittujen asiakirjojen hengen mukaisesti palvelurakenteen lähtökohtana on kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston antaman ohjeistuksen perusteella Jämsän Terveydeltä siirtyi Jämsän kaupungille vastatacaksi ja omaksi toiminnaksi ikääntyneiden asiakas- ja palveluohjaus tehtävien edellyttämän julkisen vallan käytön ja viranhaltijapäätösten tekemisen vuoksi. Viranomaistyön toteuttamiseksi Jämsän kaupungissa lain edellyttämällä tavalla Jämsän kaupungin puolelle perustettiin kahden asiakasohjaajan, omaishoidon asiakasohjaajan ja gerontologisen sosiaalityöntekijän virat ko. toimintoja varten. Henkilöstön siirto toteutettiin 1.12.2021 liikkeenluovutusperiaatteella.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Palvelusopimuksen valvonta- ja ohjaukikäynnit ovat toteutuneet palvelusopimuksen mukaisesti.
Mittari	Valvonta- ja ohjaukikäynnit tehty 4 kertaa vuodessa.
Toteutumisen arviointi	Valvontakäynnit Jämsän Terveys Oy:n toiminnan valvomiseksi on suoritettu suunnitellusti neljä kertaa vuodessa vuoden 2022 aikana.
Tavoite	SosKanta -tietojärjestelmäpalvelujen vaiheittainen käyttöönotto.
Mittari	Vanhuspalvelut ovat siirtyneet SosKantaan soveltuvin osin.
Toteutumisen arviointi	1.12.2021 vanhuspalveluissa on siirrytty käyttämään Sosiaali-Effica asiakastietojärjestelmää soveltuvin osin.
Tavoite	Valmistautuminen sote-uudistukseen.
Mittari	Osallistuminen sote-uudistuksen työryhmiin ja hankkeisiin.

Toteutumisen arviointi	Vanhuspalveluissa nimetyt henkilöt ovat osallistuneet Pirkanmaan ja Keski-Suomen hyvinvointialueen valmisteluun liittyvien sote-palveluiden alatyöryhmien työskentelyyn.
Tavoite	Kuhmoisissa on Pirkanmaan ikääntyneiden asiakasohjausmalli käytössä.
Mittari	Ikäneuvo -puhelin on käytössä
Toteutumisen arviointi	Siirtyminen Pirkanmaan ikääntyneiden asiakasohjausmalliin on toteutunut.
Tavoite	Onnistuminen vanhuspalveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa
Mittari	Oman palvelutuotannon valvonta ja ohjaus tehty vähintään kerran vuodessa
Toteutumisen arviointi	Vanhuspalvelujen oma sisäinen valvonta- ja ohjauskäynti vanhuspalvelujen yksiköihin on tehty elo-syyskuun aikana.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	10 560 560	10 560 560	12 803 856	2 243 296	121,24 %
Toimintakulut	-33 826 260	-33 861 560	-37 460 416	-3 598 856	110,63 %
Toimintakate	-23 265 700	-23 301 000	-24 656 560	-1 355 560	105,82 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-23 265 700	-23 301 000	-24 656 560	-1 355 560	105,82 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Jämsä			
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 314	1 173	1 248
Jämsän Terveys/Tehostetun asumispalvelun asiakkaita, oma toiminta ja ostopalvelut (asiakkaita keskimäärin/kk)	237	326	316
Kuhmoinen			
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 925	1 798	2 199
Omaishoidon tuen saajat Kuhmoinen	25	20	28
Tehostetun asumisen asiakkaita, oma toiminta ja ostopalvelut (asukkaita keskimäärin/kk)	30	27	36
TK:n vuodeosastot	22	20	20

Terveyspalvelut

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri

Toiminnan kuvaus

Jämsässä terveyspalveluiden saatavuus on ollut hyvällä tasolla. Pandemia on vaikuttanut rajusti terveyspalveluiden käyttöön sekä tuottamiseen, mutta palveluita ei ole jouduttu supistamaan. Infektiovastaanotot ja koronatestaus ovat toimineet joustavasti ja nopeasti. Toiminta on mukautunut hyvin pandemiatilanteeseen niin tilojen, hygienian kuin yleisten ohjeistusten osalta.

Pandemian lisäksi keväällä 2022 toiminnallisen haasteen muodostivat hoitoalan työtaistelut sekä Ukrainan sota. Näihinkin kriiseihin on pystytty vastaamaan hyvin eikä esimerkiksi valtakunnallisesti haastava hoitajapula ole näkynyt käyttäjäasiakkaan suuntaan. Suunterveydenhuollon puolella haasteeksi on muodostunut pula sekä hammashoitajista että suuhygienisteistä. Hammashoitajia on saatu kuitenkin haasteista huolimatta rekrytoitua tarpeen mukaan, hygienistien osalta tilanne on ollut vielä vaikeampi ja tilannetta on jouduttu kompensoimaan hammaslääkäriresurssilla. Tähänkin haasteeseen on kuitenkin pystytty vastaamaan.

Kuhmoisissa palvelut ovat pyörineet normaalisti. Aikojen saatavuus Kuhmoisissa on ollut hyvä, ja jonoja ei ole ollut.

Suurimmat haasteet Kuhmoisissa ovat liittyneet lääkäri- ja hammaslääkäriresurssiin. Näitä on onnistuttu paikkaamaan ostopalveluilla, joten palvelun saatavuudessa tämä ei ole näkynyt.

Kokonaisuutena alueen terveyspalveluiden saatavuus on ollut hyvällä tasolla hankalasti henkilöstötilanteesta huolimatta. Samaan aikaan katseita on pystytty kääntämään jo hyvinvointialueiden suuntaan ja tekemistä on suunnattu kohti tulevia organisaatiomalleja, Jämsän osalta Keski-Suomen hyvinvointialuetta ja Kuhmoisten osalta Pirkanmaata.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Kansallisen digipalvelun Omaolon toimintojen laajentaminen
Mittari	On otettu käyttöön vähintään kaksi uutta oirearviota
Mittari	On otettu käyttöön terveystarkastustoiminto
Mittari	On otettu käyttöön vähintään yksi hyvinvointivalmennus

Toteutumisen arviointi	<p>Kuhmoisissa otettu laajasti oirearviot käyttöön. Omaoloa markkinoidaan käyttäjille, jotta tietoisuus palvelusta lisääntyisi ja olemassa olevaa palvelua käytettäisiin. Jatkossa tämä koodinoiduu hyvinvointialueen yhtenäisten ohjeistusten mukaisesti.</p> <p>Jämsässä Omaolon käyttöönotto odottaa palveluntuottajan vastuuhenkilöiden nimeämistä, tähän liittyy kustannuskysymyksiä. Neuvolatarkastuksissa Omaolo on otettu käyttöön syksyllä 2022. Omaolon käyttöönoton laajennus vaatii jatkossa hyvinvointialueen ja yhtiön välisen neuvottelun resursseista ja mahdollisista kustannuksista ja niiden jakautumisesta, mikäli asiasta sellaisia tosiasiallisesti muodostuisi.</p> <p>Kuhmoisten osalta on aktiivisesti osallistuttu Pirsote -hyvinvointialueen kehittämiseen ja viety Kuhmoisia toiminnallisesti kohti hyvinvointialuetta.</p> <p>Jämsän osalta on osallistuttu Keski-Suomen hyvinvointialueen palavereihin ja kyseisellä ajanjaksolla koottu yhdenvertaista tietoa alueen palveluntuotannosta. Lisäksi on osallistuttu aktiivisesti sopimuksen hallittuun siirtämiseen hyvinvointialueelle.</p>
------------------------	---

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	5 315 480	5 315 480	6 457 553	1 142 073	121,49 %
Toimintakulut	-17 012 860	-17 012 860	-18 343 420	-1 330 560	107,82 %
Toimintakate	-11 697 380	-11 697 380	-11 885 867	-188 487	101,61 %
Poistot ja arvonalentumiset	-27 910	-27 910	-39 590	-11 680	141,85 %
Tilikauden tulos	-11 725 290	-11 725 290	-11 925 457	-200 167	101,71 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Jämsä			
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	489	592	603
Kuhmoinen			
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	596	529	813

Kuhmoinen

Kuhmoisissa terveyspalveluiden talous hallinnon ja avoterveydenhuollon osalta on pääosin budjetin mukaista. Suunterveydenhuollon osalta talousarvioon on tullut ylitystä etenkin ostopalveluiden vuoksi. Hammaslääkärin poissaolon johdosta hammashoitajan työpanos on kasvanut keväällä, jolloin toisen hammashoitajan panosta on jouduttu ostamaan. Lisäksi vakituisen hammaslääkärin helmikuussa alkaneen äkillisen poissaolon vuoksi on jouduttu ostamaan hammaslääkäriyöpanosta saatavuuden mukaan. Lisäksi kuhmoislaisia on hoidettu yksityisellä suunterveydenhuollon palveluasemalla ostopalveluina kriittisten palveluiden turvaamiseksi. Vakituisen hammaslääkärin poissaolo on jatkunut vuoden loppuun, joten ostopalvelut ylittyvät tänä vuonna selkeästi budjetoidusta. Toisaalta palkkakulut tulevat olemaan selkeästi budjetoidun alle loppuvuoden aikana.

Avoterveydenhuollon osalta toinen vakituisista lääkäreistä jäi virkavapaalle toukokuun alussa ja virkavapaa on jatkunut vuoden loppuun. Viransijaisuuteen ei ollut hakijoita, joten myös lääkäripanosta on jouduttu hankkimaan ostopalveluna. Hoitajaresurssi on pystytty hankkimaan suoraan työsuhteeseen. Lääkäreiden T3 ajat ovat pysyneet koko vuoden hyvällä tasolla, pääsääntöisesti yhdestä kahteen viikkoa, hoitajille ja fysioterapeuteille on päässyt käytännössä heti, eli hoitoonpääsy on ollut hyvällä tasolla. Fysioterapeutin suoravastaanotto toimii ja lisäksi

Omaolon on otettu käyttöön ja henkilökunta on koulutautunut sitä varten. Syksyn aikana on jouduttu ottamaan ylimääräistä sairaanhoitajaresurssia Pirkanmaan integroitumisesta johtuvan lisätyön vuoksi, esihenkilö on joutunut tekemään käytännössä puolet työstä hyvinvointialueeseen liittyviä työtehtäviä. Palkkakulut tämän vuoksi ylittivät budjetoidusta tänä vuonna.

Jämsä

Ostopalvelut ovat toteutuneet lähes suunnitellun mukaisesti. Q3 valvontakäynnit on suoritettu lokakuun 2022 alussa (7-9/2022) ja Q4 valvontakäynnit on suoritettu tammikuussa 2023. Henkilöstömitoitus on ollut sovittunlaista lukuun ottamatta suuhygienistejä, joiden määrä on alittanut minimimäärän. Tätä on kompensoitu ylimääräisellä hammaslääkäriresurssilla. Lisäksi suuhygienistien osalta on järjestetty loppuvuoden aikana jononpurkua viikonloppuisin. Suunterveydenhuollon puolella hammaslääkäreiden kiireettömät vastaanottoajat menevät syksyyn, mutta pysyvät hoitotakuun piirissä.

Lääkärivastaanoton puolella T3 ajat ovat vaihdelleet pääosin 7-14 vrk:n sisällä eri terveysasemilla. Koronan vaikutus on näkynyt suurentuneina äkillisinä sairaspotilaidena, jotka on kuitenkin pystytty paikkaamaan siten, että palvelutuotannossa ei ole ollut toistaiseksi ongelmaa. Asiakaspalaute on ollut korkealla tasolla kaikissa yksiköissä. Etävastaanottoa on lisätty edelleen, sen osuus arviolta noin 10 % vastaanottoa. Etävastaanoton avulla on pystytty työllistämään myös immuunipuutteisia työntekijöitä.

Erikoissairaanhoito

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri

Toiminnan kuvaus

Erikoissairaanhoidon tulosalue on järjestänyt yhteistoiminta-alueen erikoissairaanhoidon palvelut. Yhteistoiminta-alue on kuulunut Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin vuoden 2022 loppuun saakka. Palveluiden tuotannosta vastaa Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa palvelut yhteistyössä mm. Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa. Paikallisesti tuotettavien erikoislääkäripalveluiden määrä on lisääntynyt joka vuosi. Jokilaakson sairaalan leikkaustoiminta on aluehallintoviraston tarkkailun ja selvityksen alla. Leikkaustoiminnasta on valvovalle viranomaiselle annettu selvitys viimeksi heinäkuussa 2020. Leikkaustoiminnan säilyttäminen Jokilaakson sairaalassa mahdollisimman laajamittaisena on yksi tärkeimmistä tavoitteista lähivuosina. Vaativat erikoissairaanhoidon palvelut on hankittu Pirkanmaan ja vähäisemmässä määrin myös Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä. Jatkossa tämä tulee muuttumaan, koska sairaanhoitopiirit ovat lakanneet hyvinvointialueudistuksen astuttua voimaan vuoden 2023 alusta. Jokilaakson sairaalan leikkaustoiminta on lisääntynyt joka vuosi ja tekonivelleikkausten määrä on ylittänyt 700 kpl rajan vuonna 2022.

Tulosalueeseen sisältyy myös Jämsän kaupungin dialyysiyksikkö, joka jatkaa toimintaansa entisen käytännön mukaisesti Jämsän Terveys Oy:n tuottamana, mutta on toiminut samalla Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ns. satelliittiyksikkönä. Vuodesta 2023 eteenpäin yhteistyö myös dialyysin osalta siirtyy Keski-Suomeen.

Yhteistoiminta-alueen toiminnan lakkaaminen vuoden 2023 alusta tarkoittaa Kuhmoisten osalta palveluiden erkaantumista Jämsästä myös erikoissairaanhoidon osalta. Kuhmoinen jää osaksi Pirkanmaan hyvinvointialuetta Jämsän siirtyessä Keski-Suomeen. Jatkossa Kuhmoisten palvelut tulevat siten siirtymään entistä enemmän Pirkanmaan suuntaan. Terveystieteiden mukainen erikoissairaanhoidon valinnanvapaus tuki mahdollistaa jatkossa Jämsän paikallisten erikoissairaanhoidonpalveluiden käytön myös kuhmoislaisille, ja muutenkin siirtymä toteutetaan hallitusti olemassa olevat hoitosuhteet huomioiden ja potilasturvallisuus taaten.

Erikoissairaanhoidon kulut kuuluvat Jämsän osalta Jämsän Terveydelle. Kuhmoisten osalta kustannukset ovat olleet vaikeasti ennakoitavissa, koska yksittäiset potilastapaukset ovat vaikuttaneet pienessä kunnassa erikoissairaanhoidon menoihin suuresti.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Alueen erikoissairaanhoidon kehittäminen osana hyvinvointialueen prosesseja hallintoylilääkärin toimesta.
Mittari	Erikoissairaanhoidon rooli selkiytyy osana hyvinvointialuetoimintoja.
Toteutumisen arviointi	<p>Kuhmoisten osalta erikoissairaanhoido säilyy Pirkanmaalla, neuvotteluja käydään edelleen siitä kuinka laajasti voidaan palveluita tuottaa jatkossa myös Jämsässä. Valinnanvapauden perusteella toteutus potilaslähtöisesti onnistuu jatkossakin Jämsässä potilaan niin halutessa.</p> <p>Jämsän osalta on osallistuttu aktiivisesti Keski-Suomen hyvinvointialueen kehittämiseen ja varmistettu paikallisten erikoissairaanhoidtopalveluiden jatkuminen nykyisessä laajuudessaan. Kiireettömän erikoissairaanhoidon lähetteet on alettu ohjaamaan Keski-Suomeen marraskuun 2022 alussa. Hoitosuhteiden siirtäminen Pirkanmaalta Keski-Suomeen tapahtuu asteittain potilaan etu huomioiden ja potilasvirtojen siirtymistä arvioidaan hyvinvointialueiden välillä keväällä 2023.</p>

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	6 421 120	6 421 120	10 790 930	4 369 810	168,05 %
Toimintakulut	-31 481 260	-31 481 260	-36 542 676	-5 061 416	116,08 %
Toimintakate	-25 060 140	-25 060 140	-25 751 745	-691 605	102,76 %
Poistot ja arvonalentumiset			-1 034	-1 034	
Tilikauden tulos	-25 060 140	-25 060 140	-25 752 779	-692 639	102,76 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Jämsä			
Erikoissairaanhoido, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 228	1 274	1 303
Kuhmoinen			
Erikoissairaanhoido, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 390	1 612	1 574

Talouden näkökulmasta erikoissairaanhoido kyseisellä ajanjaksolla on Kuhmoisissa toteutunut alle budjetoidun ja se tasaa perusterveydenhuollossa tapahtunutta ylitystä hyvin. Jämsässä kustannukset ylittävät jonkin verran talousarvion. Erikoissairaanhoidon kysyntä on pysynyt ennakoitua suurempana koko loppuvuoden ajan.

Jokilaakson sairaalassa sekä polikliiniset käynnit että leikkaustoiminta ovat edelleen käynnissä ja lähetemäärä edelleen kasvaa. Asiakastytyväisyys on korkealla tasolla ja kehittämistä ja tehostamista tehdään aktiivisesti. Valvontakäynnit Q3 (7-9/2022) osalta on tehty lokakuun 2022 alussa ja Q4 käynnit on tehty tammikuussa 2024. Leikkaustoiminnan osalta huomionarvoista on, että tekoniivelleikkauksia tehtiin ensimmäistä kertaa yli 700 vuonna 2022.

Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Sivistyslautakunta

Jäsenet

Jyrki Niittymaa, puheenjohtaja

Heikki Paavisto, varapuheenjohtaja

Eero Peltolalle myönnettiin ero 10.10.2022

Aki Lemmetyinen

Tiina Altti

Saara Peutere-Heikka

Lean Hiekkamäki

Veli-Erkki Ruotsalainen

Taika Olin

Timo Salokorpi

Varajäsenet

Ilkka Salminen

Leo Väreä

Ari Sarin

Päivi Lindqvist

Leila Seppälä

Pauliina Kokko

Ville Erkkilä

Karita Puttonen

Katja Minkkinen

Sivistyslautakunnan kokouksia oli yhteensä kaksitoista. Niistä kaksi toteutettiin Teamsillä ja kolme hybridinä. Asiantuntijat ovat osallistuneet kokouksiin joko veron välityksellä tai olleet läsnä kokouksissa. Käsiteltyjä asioita oli yhteensä 171 pykälää. Asiantuntijat osallistuivat kevätkauden verkon välityksellä; tämän jälkeen paikan päällä.

Toiminnan kuvaus

Yleistä

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala on ollut v. 2022 kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Sivistyslautakunta on asettanut valtuuston hyväksymille talousarviotavoitteille painopistealueet, joilla on yhtymäkohta hyvinvointikertomukseen. Painopistealueet on arvioitu lautakuntatasolla.

Toimialan alkuvuotta sävytti vielä koronapandemia mutta vähitellen siirtyi taka-alalle. Kevääseen ajoittui kasvatuksessa ja opetuksessa ajanjakso, jolloin sekä lasten, oppilaiden, opiskelijoiden että henkilöstön sairastavuus oli korkealla tasolla. Sijaisten rekrytointi vaikeutui. Palvelut pystyttiin kuitenkin turvaamaan.

Suomalainen yhteiskunta siirtyi koronakriisistä toiseen: Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Tilapäisen suojelun piirissä olevien varhaiskasvatus-, esiopetus- ja valmistavan opetuksen järjestelyt ajankohtaistuivat. Loppuvuoteen ajoittuivat Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen suunnittelu ja opetussuunnitelman valmistelu. Koulutus alkoi joulukuun alusta. Ennen sitä kotouttamiskoordinaattorin toimesta koulutukseen osallistuville tehtiin alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat.

Syyskauteen ajoittuivat Jämsän kaupungin ja Koulutuskuntayhtymän Gradian väliset näkemuserot siitä, mihin toimenpiteisiin jälkimmäisen yhteistoimintaneuvotteluiden tuloksen vahvistaminen johtaa Jämsässä järjestettävän ammatillisen koulutuksen osalta (koulutusalat / koulutuksen saatavuus, elinkeinoelämän kehittymisenäkymä; oppilaitosstatus; hallinnollinen rakenne jne.). Yhteistä näkymää ei löytynyt. Kaupunki ryhtyi tekemään johtopäätelmiä yhteistyörakenteesta.

Ikäluokkien kehitys ja palvelutarve sekä asiakasmäärät on arvioitu kunkin tulosalueen kohdalla. Lasten ja nuorten ikäluokkien pieneneminen vaikuttavat palvelutarpeisiin ja edellyttävät ennakoivaa henkilöstösuunnittelua. Vuoden 2022 syntyneiden ikäluokka on alhaisin koskaan: 75 lasta.

Tilinpäätösvuonna varhaiskasvatuksessa oli 587 lasta, joista esioppilaita 152. Tilapäisen suojelun piirissä olevia lapsia osallistui varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen noin 15 (ei täyttä toimintakautta). Perusopetuksen lv. 2021-2022 oppilasmäärä oli 1 763 ja lv 2022-2023 1 722. Iltapäivätoiminnassa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta. Valmistavassa opetuksessa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta. Lukiokoulutuksessa oli kalenterivuonna 2021 opiskelijoita keskimäärin 229 ja v. 2022 keskimäärin 214. Syksyllä 2022 lukion aloitti 95 uutta opiskelijaa. Musiikkiopistossa opiskelijoita oli 362 ja työväenopistossa 1 800. Kirjaston kävijämäärä oli 98 789 ja uimahallin asiakasmäärä 47 310.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toimintavuosi toteutui pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti niin talouden kuin laadun näkökulmasta. Varhaiskasvatukseen lisättiin uusi luku 3a lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavaan tukeen. Muutos tuli voimaan 1.8.2023. Varhaiskasvatuspaikkoja oli riittävästi huolimatta kahden varhaiskasvatusryhmän vähenemästä 1.8.2022 alkaen. Luonteensa mukaisesti lähipalveluna toteutettava varhaiskasvatus ja siitä johtuva palveluverkko vaikuttavat resurssien käyttöön.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkaohjelmaa jatkettiin 1.8.2022. Toisessa vaiheessa palkkaohjelma kohdentui pääosin varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien ja esimiesten palkkaukseen. Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa on edelleen suuria haasteita. Myös muihin tehtäviin tarvittavien sijaisten, erityisesti lyhytaikaisten, saatavuus on vaikeutunut. Palkkaohjelman jatkumiselle onkin tehty määräraahavarauksia vuoden 2023 talousarviossa.

Perusopetus

Lukuvuoden 2021-2022 painopisteet perusopetuksessa olivat kestävä kehitys, henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi ja kiusaamisen vastainen työ. 2022-2023 teemana on ollut edellisen lv:n painopisteiden lisäksi Huomaa hyvä. Opetushallitus täsmensi useita opetussuunnitelmaperusteiden määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Opetussuunnitelmamuutokset hyväksyttiin sivistyslautakunnassa esiopetusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta koskevin.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit ovat siirtyneet osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Siirto edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita. Muutos koskettaa esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta, Gradia Jämsään ja Jämsän Kristillistä Kansanopistoa. Oppilashuoltohenkilöstön Kouluverkko on Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 mukainen.

Lukiokoulutus

Oppivelvollisuuslain myötä (2021) oppivelvollisuuden laajentui 18 ikävuoteen asti. Maksuttomuus jatkaa lukio-opintojen loppuun saakka, kuitenkin enintään sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta.

Vuonna 2022 oppivelvollisia oli keskimäärin 98. Oppivelvollisten määrä kasvaa vuosittain.

Lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2021 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Uudessa opetussuunnitelmassa vahvistetaan sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2016 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Lukiokoulutuksen kansainvälisyystoiminnan toimintaedellytyksiä vahvistettiin.

Korkeakouluopetus

Jyväskylän ammattikorkeakoulu aloitti syksyllä lähihoitajasta sosionomiksi -polkuopinnot. Kaupunginhallitus päätti 3.5.2022 § 128 pilotoinnista, jossa tuetaan toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevien varhaiskasvatuksen lastenhoitajien ja avustajien osallistumista ammattikorkeakoulun polkuopintoihin. Kaupunki varautuu myöhemmin henkilöstösuunnitelmassaan huomioimaan vakanssimuutoksien polkuopintojen kautta sosionomin tutkinnon suorittaneet.

Jämsän työväenopistossa käynnistyi kasvatustieteen perusopintokokonaisuuden 25 op omalla järjestämisluvallaan Jyväskylän yliopiston tutkintovaatimusten mukaisesti. Paikallisesti järjestetyt opinnot lisäävät kasvatusta- ja opetusalailla työskentelevien jämsäläisten osaamista.

Paikallisia korkeakouluopintoja koordinoi ja suunnittelee työryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Elämänlaatu- ja palvelut

Musiikkiopiston ja työväenopiston opiskelijamäärät kasvoivat hieman. Työväenopisto otti aktiivisen roolin sekä Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tilapäisen suojelun piirissä oleville noin 16-18-vuotiaalle että kasvatustieteiden perusopintokokonaisuuden toteuttamisessa. Vinnille virtaa -hankkeen myötä Vinni avautui yleisölle lukuisten tilaisuuksien myötä, joita oli ideoitu yhteisöllisissä työpajoissa.

Raitti-kokonaisuuden (pääkirjasto, ydinkeskustan nuorisotilat, neuvonta ja matkailuneuvonta) suunnittelu, toteutus ja käyttöönotto olivat keskiössä. Sekä lainaus- että kävijämäärät edellisen vuoden kasvoivat vastaavaan tarkastelujaksoon nähden. Tavoitteesta jäätin hieman johtuen arvioitua pidemmästä muuttoon liittyvästä sulkuajasta. Keskeinen sijainti, tilojen saavutettavuus, nykyaikaisuus ja tarkoituksenmukaisuus, omatoimikirjastokonsepti, ajanmukainen tekninen varustus, digiopastus ja tapahtumatuotanto ovat saaneet myönteistä, kiittävää palautetta. Jämsänkosken omatoimikirjasto kalustaminen edistyi loppuvuodesta suotuisasti ja kirjasto avautuu alkukevästä 2023.

Museovirasto avustuksen turvin jatkettiin Pälämäen kotiseutumuseon kokoelmatyötä. Juuso Waldenin ja paperiteollisuuden veistoksen korjaussuunnitelmat hyväksyttiin ja toteutus aloitettiin.

Ennaltaehkäisevän päihdetyön tiimi aloitti toimintansa. Loppuvuodesta aloitettiin ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelman valmistelu. Liikuntaneuvonta ja elintapaohjaus käynnistettiin. Uimahallin asiakasmäärätavoitetta ei aivan saavutettu. Astetta alemmaksi -energiasäästökampanjan myötä käyttöönotetut edulliset lipputuotteet saivat huikean suosion. Nuorisovaltuuston toiminta oli aktiivista. Koulunuorisotyötä tehostettiin toisella asteella hankkeen avulla. Koronapandemian aiheuttamista rajoituksista sekä varovaisuudesta tapahtumien ja toiminnan järjestämisessä rajoitusten purkautuessa jätti jälkensä ja avustusmäärärahoja haettiin arvioitua vähemmän

Sivistystoimialan hanketoiminta on kuvattu kunkin tulosalueen kohdalla. Hankkeiden lukumäärä vuonna 2022 oli 25. Avustusten suuruus 2 000 € - 441 000 €. Osa avustuksista ja hankkeista on ollut toiminnan osa vuosikautia. Koronapandemian johdosta osaan avustuksista on saatu jatkoaikaa automaattisesti. Osa jatkoaikaa on haettu itse rekrytointiongelmien vuoksi. Koronavaikutusten lieventämiseen liittyvien haettavien avustusten voidaan arvioida tulevan päätepisteeseen. Valtakunnan tasoinen väestön koulutustason lasku ja osaamistulosten heikkeneminen tullevat olemaan eduskuntavaalien jälkeisissä hallitusohjelmaneuvoittelussa tarkastelussa. Ratkaisuja haettaessa nimenomaisesti perusrahoituksen riittävydestä huolehtiminen on suotavaa.

Henkilöstöresurssien toteutuminen: Sivistyslautakunta on käsitellyt asian toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Talousarvion laadinnan yhteydessä henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosiksi on arvioitu 455 htv toteuma on 460 htv. Henkilöstövoimavarat käytännössä toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Ylitys on vähäinen; selittävinä tekijöinä hanketoiminnan laajuus ja tilapäisen suojelun piirissä olevien palvelutarpeet.

Lautakuntatasoiset tavoitteiden mukaiset **painopistealueiden arvioinnit** lautakunta on hyväksynyt toimintakertomukset ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

Maksut ja taksat

Taksamuutokset tulivat voimaan 1.1.2022 ja 1.8.2022 alkaen.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja niiden perustana olevia tulo- ja maksurajoja tarkastettiin asiakasmaksulain

mukaisella indeksitarkastuksella 1.8.2022 alkaen. Astetta alemmaksi -energiansäästökampanjan myötä uimahallissa otettiin käyttöön tuntuvilla alennuksilla olevat lipputuotteet ajalla 12/2022-4/2023. Kampanja on saanut suuren suosion. Asiaa on kuvattu elämänlaatu palveluiden tulosalueen kohdalla.

Talouden toteutuminen

Sivistyslautakunta on käsitellyt merkittävimmät ylitykset ja alitukset kokouksessaan 8.2.2023 Kaupunginvaltuusto on käsitellyt asian kokouksessaan 20.2.2023. Toimialan tilinpäätöksessä toimintakate ylittyy hienoisesti.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta koostuu 1) annettujen ja laadittujen ohjeiden toimeenpanosta ja niiden valvonnasta 2) työnjohtamisesta 3) laskujen oikeellisuuden valvonnasta 4) esimiesketjujen varmentamisesta 5) talousseurannasta ja raportoinnista neljännesvuosittain kirjallisesti 5) riskien arvioinnista puolivuositain kirjallisesti 6) kiinnitetään erityistä huomiota vaitiolovelvollisuuteen (sivistyslautakunnan päätös), hallintopäätösten salassapidon perusteiden oikeellisuuteen 7) julkisen vallan käytön osalta selvitetään toimivalta 8) oppilas- ja opiskelijaluetteloiden osalta edellytetään laitosten johtajan varmentavan luetteloiden oikeellisuus 9) varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten välisen suhdeluvun valvonta Daisy-toiminnanohjausjärjestelmällä. 10) keskeisten kyselyjen tulokset käsitellään lautakunnassa 11) Rekrytoitavan henkilöstön kelpoisuus, rikosrekisteriotteet ja muut palvelusuhteet alkamiseen liittyvät toimenpiteet tarkastetaan.

VÄESTÖN KOULUTUSTASO	tot 200 9	tot 2014	tot 201 7	tot 2019 *	ta 202 0	tot 2020 **	ta 202 1	ta 202 2	ta 202 3	ta 20 24	ta 2025
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	194 08	1869 5	180 75	17 574		17 378					
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	729 7	6220	564 4	5 157		4 957					
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	33	31	29,3	29	28,5	27	27	27	26, 5	26
Tutkinnon suorittaneita yhteensä	121 11	1247 5	124 31	12 417		12 421					
suorittaneita %	62	67	69	70,7	71	71,5	73	73	73	73, 5	74
Toinen aste yhteensä	803 4	8338	833 9	8 167		8 165					
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	45	46	46,5		47					
Korkea-aste yhteensä	407 7	4137	409 2	4 076		4 074					
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	22	23	23,2		23,4					
*) 5.11.2020	Tilastokeskus										
***) 11.10.2022	Tilastokeskus										

Talousarvioon tavoitteet asetetaan vain ei tutkinnon suorittaneet ja suorittaneet

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	2 808 530	3 021 030	3 164 845	143 815	104,76 %
Valmistus omaan käyttöön					
Myyntituotot	668 600	578 600	689 975	111 375	119,25 %
Maksutuotot	831 980	831 980	836 757	4 777	100,57 %
Tuet ja avustukset	967 550	1 270 050	1 273 827	3 777	100,30 %
Muut toimintatuotot	340 400	340 400	364 286	23 886	107,02 %
Toimintakulut	-38 188 880	-38 743 087	-39 164 498	-421 411	101,09 %
Henkilöstökulut	-22 863 470	-23 256 277	-23 372 824	-116 547	100,50 %
Palvelujen ostot	-8 364 950	-8 518 350	-8 761 169	-242 819	102,85 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-971 680	-977 680	-991 518	-13 838	101,42 %
Avustukset	-761 500	-761 500	-701 849	59 651	92,17 %
Muut toimintakulut	-5 227 280	-5 229 280	-5 337 138	-107 858	102,06 %
Toimintakate	-35 380 350	-35 722 057	-35 999 653	-277 596	100,78 %
Poistot ja arvonalentumiset	-264 910	-264 910	-238 527	26 383	90,04 %
Poistoeron muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	-35 645 260	-35 986 967	-36 238 180	-251 213	100,70 %

Toimialan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla.			
Mittari	Väestön koulutustaso			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 1 757	- 1 846	- 1 860,35
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut pääosin. Toimintakate 1 860 €/as ylittyy hivenen tavoitteeseen nähden 1 846 €. Toimintakateen ylitys arvioidaan kuitenkin vähäiseksi toimialan kokoluokkaan nähden. Kaikkea ei ole voitu ottaa huomioon etukäteen. Jatkossa kiinnitetään enemmän huomiota ennakkointiin ja vielä nykyistä enemmän talousarvioprosessin yhteydessä tarkistusten tekemiseen. Väestön koulutustasotavoite on saavutettu ja toisen asteen koulutuksen suorittaneiden määrä väestössä kasvaa, samoin korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden määrä. Tilastokeskuksen tilastot tulevat noin vuoden viiveellä.			
Kilpailukyky ja elinvoima				
Tavoite	Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta.			
Mittari	Kuvailu			
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Tuloalueiden suorittamaan arvioinnin perusteella toiminta on toteutunut pääosin tavoitteiden mukaisesti ja uudistuksia toteuttaen. Asiaa on kuvattu toiminnan kuvauksen osuudessa ja tulosalueiden osuudessa. Ennakoimattomia seikkoja kohdentui vuoteen 2022 ja niitä on otettu haltuun ja hallinnoitu ajassa eläen ja toimien. Raitti-kokonaisuuden käyttöönotto on keskeinen osa tämän tavoitteen toteutumisen arviointia. Raitin toteutus, suunnittelu ja käyttöönotto toteutuivat, joskin joitakin toimialasta riippumattomia viiveitä käyttöönottovaiheessa oli.			

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Toimintakate € / as.	- 1 757	- 1 846	- 1 860,35

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	3	3	9
Arviointi	<p>Riski on toteutumassa osin. Riskiarvioinnin riskitaso on korotettu 1-6 / arvioinnin yhteydessä. Haasteet henkilöstön saatavuudessa on kokonaisuus, joka koskettaa koko kaupunkiorganisaatiota. Rohkeita ja riittävän vaikuttavia toimenpiteitä kaupungin työmarkkinakilpailukyvyyn vahvistamiseksi tarvitaan. Henkilöstön saatavuudessa on edelleen haasteita. Varhaiskasvatuksen lisäksi siitä on viitteitä myös opetustoimessa esim. erityisopetus ja sijaiset sekä uinninvalvonnan tehtävissä. Valmistavan opetuksen ja kotoutumiskoulutuksen henkilökunnasta on valtakunnallisesti pula. Varhaiskasvatuksen palkkaohjelmilla on yritetty vaikuttaa vetovoimaan. Työväenopistossa toteutettavat kasvatustieteiden perusopinnot mahdollistavat väyläopintojen suorittamisen varhaiskasvatuksen kandidaatti-/maisteriohjelmiin. Avoimen ammattikorkeakoulun sosionomin väyläopintoja suorittaa kuusi (6) lastenhoitajaa. Uusi sopimuskierrös toi mukanaan hinnoittelutunnuksen varhaiskasvatuksen sosionomeille. Tämä on huomioitu v. 2023 henkilöstösuunnitelmassa. Uinninvalvonnan osalta määräaikaista henkilöstöä on koulutettu tehtäviin. Rekrytoinneissa on myös onnistumisia: hyvinvointikoordinaattorin, kotouttamiskoordinaattorin ja kirjastopalvelupäällikön virkoihin oli hyvin kelpoisia ja tosiasiallisesti päteviä hakijoita.</p> <p>Hanketoiminta mahdollistaa lisäresurssien kautta henkilökunnan lisäykset ja mm. panostukset digitalisaatioon. Hanketoiminnan ongelmat liittyvät pirstaleisuuteen ja jatkumon vähäisyyteen sekä hakemisen, raportoinnin ja toiminnan suunnittelun työmäärään versus käytettävissä oleva henkilöresurssi. Vapaa-aikapalveluissa ja toimialan johdossa on tehty työmäärän suhteuttamista käytettävissä oleviin resursseihin. Samalla vapaa-aikapalveluissa osa-aikainen työntekijä on saanut lisätunteja. Todentuvat v. 2023 alkaen. Sivistyslautakunnan kokouksessa 23.2. käsittelemässä tulosaluetasoissa riskien arvioinnissa on kuvattu tulosalueiden ja tulosyksikköjen toimenpiteitä.</p>			
Toimenpide	<p>Työnantajamaineesta huolta pitäminen, arvostuksen osoittaminen kuntatyötä kohtaan, kouluttautumismahdollisuudet, työnohjaus, työvoimapulasta kärsiville palvelualueille pitkäkestoiset palkkaohjelmat, työmäärän suhteuttaminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin.</p> <p>Hanketoiminnan kautta lisähenkilökuntaa: toiminnan vakiinnuttamisen tarve jatkumon ja henkilökunnan palvelussuhteiden näkökulmasta.</p>			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Arjen turvallisuus	3	3	9

Arviointi	<p>Riski ei ole toteutunut. Koronan osalta alkuvuosi jatkettiin johtamisen ja perustyön osalta niitä huolellisia ja tarkkoja työskentelytapoja, jotka omaksuttiin varsin varhaisessa vaiheessa v. 2020. Sairastavuus oli korkealla tasolla ennen kevätkauden talvilomaa mutta erinäisillä järjestelyillä palvelutoiminta pystyttiin varmentamaan.</p> <p>Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan arvioidaan olleen vaikutuksena koettuun hyvinvointiin ja turvallisuuskokemukseen. Valmiussuunnitelman päivittämistä on jatkettu. Toimialan hallinto osallistui kahteen valmiusharjoitukseen. Valmiuskoordinaattori ja toimialajohtaja osallistuivat kunnan valmiussuunnittelun peruskurssille. Sivistyslautakunnan kokouksessa 23.2. käsittelemässä tulosaluetasoissa riskien arvioinnissa on kuvattu tulosalueiden ja tulosyksikköjen toimenpiteitä. Varauduttiin sähkökatkoihin hankinnoilla ja ohjeita laatimalla.</p>			
Toimenpide	Yksikötason harjoitukset, osaamisen vahvistaminen, digitaidot (digiturvallisuus), koronapandemiasta johtuvien ohjeiden seuranta ja soveltaminen menettelytavoiksi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	<p>Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys.</p> <p>Talousarvion valmistelun aikataulu, siihen käytettävissä oleva aika, tehtävän laajuus ja vaikutukset eivät ole tasapainossa. Kaikki ei ole ennakoitavissa, esim. kansainvälisen tilanteen = Venäjän hyökkäyssodan moninaiset vaikutukset / tilapäinen suojelu, energiakriisi, lakimuutosten vaikutukset, haettavaksi tulevista avustuksista ei ole tietoa talousarviota laadittaessa.</p>	2	3	6
Arviointi	<p>Riski on osin toteutunut. Talousarviomuutos tehtiin mutta kaikkia muutostarpeita ei onnistuttu tunnistamaan / näkemään. Talousarvion valmistelun yhteydessä tarkastuksissa ei kaikkia virheitä havaittu. Alkuvuodesta koronapandemia vaikutti mm. uimahallin asiakaskäyntään ja tuloarviota jouduttiin muuttamaan. Tilapäisen suojelun piirissä olevien lasten lukumäärä kasvoi loppuvuotta kohti. Muualla koulua käyvien ja sijoituksessa olevien perusopetuksen oppilaiden määrä oli arvioitua suurempi.</p> <p>Vuodelle 2022 tehty riskiarviointi ei pystynyt ottamaan huomioon Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan johtuvia asioita millään tavalla. Talousarvion valmisteluaikatauluun ei onnistuttu vaikuttamaan. Avautuvat hankkeet ovat olleet seurannassa ja niitä on aktiivisesti haettu. Sivistyslautakunnan kokouksessaan 23.2. käsittelemässä tulosaluetasoissa riskien arvioinnissa on kuvattu tulosalueiden ja tulosyksikköjen toimenpiteitä.</p>			
Toimenpide	<p>Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa.</p> <p>Talousarvioaikatauluun vaikuttaminen.</p> <p>Ennakointi toimialan taloustehtävien järjestämisen osalta.</p> <p>Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi, mitä avustuksia haetaan.</p>			

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä.

Hallintopalvelu tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin keskushallinnon, muiden toimialojen ja liikelaitoksen kanssa.

Suomalainen yhteiskunta siirtyi Korona-kriisistä toiseen: Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Valmiussuunnitelman päivittämistä jatkettiin. Toimialan hallinto osallistui kahteen valmiusharjoitukseen. Tilapäisen suojelun piirissä olevien varhaiskasvatus-, esiopetus- ja valmistavan opetuksen järjestelyt ajankohtaistuivat. Kotouttamispalvelut sijoittuvat 1.1.2023 sivistystoimialalle. Loppuvuoteen ajoittuivat Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen suunnittelu ja opetussuunnitelman valmistelu. Koulutus alkoi joulukuun alusta. Ennen sitä kotouttamiskoordinaattorin toimesta koulutukseen osallistuville tehtiin alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat.

Syyskauteen ajoittuivat Jämsän kaupungin ja Koulutuskuntayhtymän Gradian väliset näkemyserot siitä, mihin toimenpiteisiin jälkimmäisen yhteistoimintaneuvotteluiden tuloksen vahvistaminen johtaa Jämsässä järjestettävän ammatillisen koulutuksen osalta (koulutusalat / koulutuksen saatavuus, elinkeinoelämän kehitysnäkymä; oppilaitosstatus; hallinnollinen rakenne jne.). Yhteistä näkymää ei löytynyt. Kaupunki ryhtyi tekemään johtopäätelmiä yhteistyörakenteesta.

Toimeenpantuja uudistuksia on kuvattu tarkemmin tulosalueiden kohdalla. Uudistuksia ovat mm.:

Lapsen oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen. Muutos yhtenäistää käytäntöjä ja luo jatkumon esi- ja perusopetuksessa annettavan kolmiportaisen tuen kanssa.	Opetushallituksen täsmentämät opetussuunnitelmien perusteet ja määräykset, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Näistä johtuvat opetussuunnitelmamuutokset.
Varhaiskasvatuksen palkkaohjelma 2	Elämänlaatupalveluiden tulosaluejohtajan tehtävien hoito vastaamaan kaupunginhallituksen päättämää linjausta.
Valmistautuminen hyvinvointialueiden käynnistymiseen; hyvinvointityön resurssointi ja kotouttamistehtävän järjestäminen, vammaisneuvoston sihteeri- ja vastuvalmistelijan järjestelyt, oppilashuolto henkilöstön siirto, mikä edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita	Kotouttamisen valmistelutoimet ja Suomen kielen ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelma
Lukiokoulutuksen kansainvälisyysstrategia	Oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanon jatkaminen
Korkeakoulukoulutuksen uudet avaukset	Raitti-kokonaisuuden valmistelut, muutto ja käyttöönotto
Harrastamisen Suomen mallin valmistelu ja toimeenpano	Liikuntaneuvonta ja elintapa -hanke Ennaltaehkäisevä päihdetyön tiimi

Sivistystoimialan hallinnon riskiarviointi sisältyy toimialan kokonaisuuteen.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut				
Tavoite	Uudistusten eteenpäin vieminen ja uudistusten toteutumisessa tukeminen			
Mittari	Kuvailu.			
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Uudistuksia on kuvattu tulosalueiden osuudessa. Hallinnon tulosalueen kohdassa toiminnan kuvaus on asiasta tiivistetty taulukko.			
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö				
Tavoite	Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 13,66	- 16,56	- 14,92
Toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutunut. Hallinnon €/as tavoite 16,56 alittuu ollen 14,92 /as. Strategisten tavoitteiden ja talousarviotavoitteiden mukaisesti arviointikautena toteutunut useita hankehakuja. Taloustavoitteiden toteutumista koko toimialan osalta selittävät talousarvio vuoteen kohdentuneet ennakoimattomat tekijät ja talousarvion valmistelun yhteydessä todentuneet valitettavat inhimilliset virheet. Jälkimmäisten osalta jatkossa tehdään ennakointia ja varmentamista huolellisemmin. Valmiussuunnitelman päivitystä jatkettiin ja eräitä suunnitelman osakokonaisuuksia hyväksyttiin.			
Tavoite	Kuntavaalien jälkeen valitun sivistyslautakunnan perehdyttämisen jatkaminen ja päätöksenteon tukeminen.			
Mittari	Kuvailu. (Lautakunta arvioi kollegiona)			
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Toimialaa koskeva perehdytys on toteutunut alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Päätöksentekoa on tuettu huolellisella valmistelulla, toimialajohtajan antamilla ajankohtaiskatsauksilla, iltakouluilla sekä mahdollistamalla lautakunnalle lähetekeskustelujen käymistä. (Arvioinnin valmistelu: sivistyslautakunnan pj. Niittymaa 5.2.2023)			

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	240	240	911	671	379,43 %
Toimintakulut	-295 120	-320 760	-289 785	30 975	90,34 %
Toimintakate	-294 880	-320 520	-288 874	31 646	90,13 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-294 880	-320 520	-288 874	31 646	90,13 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Toimintakate € / as.	- 13,66	- 16,56	- 14,92

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen toimintavuosi on ollut paluuta normaalimpaan arkeen kahden koronan täyteen vuoden jälkeen. Kevätkaudella oli vielä voimassa ohjeistuksia ja toimintarajoituksia. Asiakasmaksuhyvityspäätöksillä varauduttiin mahdollisiin päiväkotipalvelujen supistamisiin koronasairastavuuden ja työtaistelutoimien johdosta. Syyskaudella varhaiskasvatusta ja esiopetusta on järjestetty normaalisti ja lasten läsnäolo varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on palannut lähes aiempien vuosien tasolle.

Varhaiskasvatukseen osallistui talousarviotavoitteen mukaisesti 75 % 1 - 5 vuotiaiden lasten ikäryhmästä. Ikäluokkien vaihtelu (syntyvät lapset, alle 3-vuotiaiden määrä ja osallistuminen) sekä perheiden valinnat lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseksi tekevät palveluntarpeen ml. perheille maksettavien tukien ennakoinnista haastavaa. Varhaiskasvatuksen palvelutarve on vähentynyt syntyvien ikäluokkien pienentymisen myötä. Vuonna 2022 syntyi Jämsässä 75 lasta, mikä on 37 lasta vähemmän kuin vuonna 2021. Vuosittainen vaihtelu on ollut suurta vuodesta 2013 alkaen. Rakenteellisten varhaiskasvatuspaikkojen määrä väheni ennakoitusti 1.8.2022 yhteensä 49 paikalla Hallin ja Jämsänkosken alueilla sekä perhepäivähoitajien eläköitymisen myötä.

Varhaiskasvatuksessa oli 15 tilapäisen suojelun piirissä olevaa lasta, joista kymmenen (10) esiopetusikäistä. Lapset ovat tavanomaisissa ryhmissä ja lisäresursointi toteutui osa-aikaisten avustajilla. Opetushallitus myönsi avustusta tilapäisen suojelun piirissä olevien lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen noin 25 000 euroa syksyllä 2022.

Varhaiskasvatuslaki muuttui 1.8.2022. Lakiin tuli uusi luku 13a, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen. Myös varhaiskasvatussuunnitelmaperusteet mm. näiltä osin muuttuivat. Muutokset yhtenäistävät käytäntöjä ja luo jatkumon esi- ja perusopetuksessa annettavan kolmiportaisen tuen kanssa. Sivistyslautakunta hyväksyi paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman kokouksessaan 31.8.2022. Lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää joko yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Voimaan astuneiden muutosten myötä muutokset lisäävät hallintopäätösten tekemistä. Kolmitasoista tukea on toteutettu käytännössä varhaiskasvatuksessa jo ennen lain voimaantuloa.

Opetushallitus on täsmentänyt 10.5.2022 annetussa määräyksessä useita opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Täsmennykset mahdollistavat aiempaa tehokkaammat ja oikea-aikaiset keinot puuttua kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Sivistyslautakunta hyväksyi 21.06.2022 asiaa koskevat esiopetussuunnitelman muutokset. Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyi 31.08.2022 suunnitelman oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa on edelleen suuria haasteita. Myös muihin tehtäviin tarvittavien sijaisten, erityisesti lyhytaikaisten, saatavuus on vaikeutunut. Varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkaohjelmaa jatkettiin 1.8.2022. Toisessa vaiheessa palkkaohjelma kohdentui pääosin varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien ja esimiesten palkkaukseen. Palkkaohjelma saa jatkoa v. 2023. Se kohdentuu seuraavaksi kasvatushenkilöstön palkkaukseen. Perhepäivähoitajien palkkausjärjestelmä muuttui valtakunnallisten työehtosopimusneuvottelujen myötä 1.10.2022 kuukausipalkkaukseksi, joka ei ole riippuvainen perhepäivähoitajalta varattavista hoitopaikoista tai hoidossa olevien lasten määrästä.

Oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty muun muassa Jyväskylän yliopiston kanssa niin, että

Jokivarren päiväkoti toimii kehittäjäpäiväkotiverkostossa ja yhtenä harjoittelupäiväkotina varhaiskasvatuksen opiskelijoille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu aloitti syksyllä lähihoitajasta sosionomiksi -polkuopinnot. Kaupunginhallitus päätti 3.5.2022 §128 pilotoinnista, jossa tuetaan toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevien varhaiskasvatuksen lastenhoitajien ja avustajien osallistumista ammattikorkeakoulun polkuopintoihin.

Varhaiskasvatuksen tulevaisuutta ja tilatarpeita tuleville vuosille selvittämään perustettiin työryhmä, jossa on edustajia sekä varhaiskasvatuksesta että perusopetuksesta. Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön keväällä 2019. Sivistyslautakunta päätti 24.2.2022 käyttää sopimuksen mukaiset kolme optiovuotta ja jatkaa järjestelmän käyttöä kevääseen 2025. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja niiden perustana olevia tuloarvoja tarkastettiin asiakasmaksulain mukaisella indeksitarkastuksella 1.8.2022. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja kertyi noin kuusi (6) prosenttia enemmän kuin talousarviossa oli ennakoitu.

Varhaiskasvatuksen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on hyväksytty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta

Varhaiskasvatuksessa jatkui varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvon kehittämishanke 2021-2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää avustus oli noin 151 000 euroa. Hankkeessa vahvistettiin erityisesti varhaiserityiskasvatusta, perhelähtöistä toimintaa ja perhepäivähoitajien pedagogista osaamista. Hankkeelle saatiin jatkoa vuosille 2022-2023 varhaiserityiskasvatuksen ja perhepäivähoidon kehittämiseen sekä päiväkotien lapsiryhmien lisähenkilöstöön 288 000 euroa. Avustusta siirtyy vuodelle 2023.

Esi- ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseen saatiin rahoitusta yhdessä perusopetuksen kanssa. Hankerahoituksella on saatu lisähenkilöstöä esiopetukseen. Varhaiskasvatuksen osuus avustuksesta on 45 000 €.

Avustusta saatiin myös koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2021-2022 varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen yhdessä perusopetuksen kanssa. Varhaiskasvatuksen osuus avustuksesta oli 58 000 euroa. Avustusta käytettiin varhaiskasvatuksen avustajaresurssin lisäämiseen. Tälle hankkeelle saatiin myös jatkorahoitusta vuodelle 2023.

Jämsä oli mukana Jyväskylän ja Laukaan kanssa maakunnallisessa Uudet lukutaidot -hankkeessa, jolla vahvistettiin henkilöstön tieto- ja viestintäteknologista osaamista toimintavuonna 2021-2022. Hanke päättyi toukokuussa. Jämsän osuus hankeavustuksesta vuonna 2022 oli noin 13 000 euroa.

Varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamiseen vuosille 2022-2023 saatiin hankerahoitusta keväällä 2022 144 000 euroa. Hankerahoituksella on palkattu koordinoivan erityisopettaja, jonka tehtävänä on suunnitella, koordinoita ja ohjata kolmitasoisien tuen käyttöönottoa varhaiskasvatuksessa ja tukea varhaiskasvatuksen erityisopettajia ja kehittää toimintamallia yhdessä heidän kanssaan. Lisäksi hankerahoituksella järjestetään koulutusta uudistuvan varhaiskasvatussuunnitelman sisällöistä, varhaiskasvatuslain mukaisen tuen kolmitasoisuudesta ja tuen muodoista sekä toteuttamisesta varhaiskasvatuksen arjessa koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Syntyneet vv. 2013-2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Syntyneet koko	175	158	157	136	120	123	81	96	112	75
Jämsä										

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 -vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2020	% varhaiskasvatuksessa	TP 2021	% varhaiskasvatuksessa	TA 2022	% varhaiskasvatuksessa	TP 2022	% varhaiskasvatuksessa
Lapset 1-5 v	616	73 % (447)	589	77 % (451)	613	75 % (464)	579	75 % (435)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP 2019	TP2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	723	723	715	708	695
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	675	643	608	554	587
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	491	477	451	406	435
Lapsia esiopetuksessa	184	166	157	148	152
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha)	223	198	170	157	166
Lapsia yksityisissä päiväkodeissa	7,5	0	0	0	0
Lapsia vuorohoidossa	102	70	60	60	50

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 75 % ikäryhmästä. Mikäli osallistumisaste kasvaa ennustevuosina esim. 81 %:iin, lapsimäärät nousevat noin 30 lapsella vuosittain. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa.

Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut				
Tavoite	Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut			
Mittari	Varhaiskasvatukseen osallistuminen %/ 1-5 vuotiaat	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		77	75	75
Mittari	Toimintakate €/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 16 135,35	- 18 734	- 17 299
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 497,05	- 536,34	- 520,34

Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Toimintakate euroa/asukas (520,34) ja euroa/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi (17299) alittuivat talousarviossa ennakoidusta. Varhaiskasvatukseen osallistui toimintavuoden aikana 75% 1-5 vuotiaista lapsista, mikä on talousarviotavoitteen mukainen. Varhaiskasvatuksen hanketoiminta näkyi aktiivisesti varhaiskasvatuksen arjessa niin päiväkodeissa kuin perhepäivähoidossa. Uudella hankerahoituksella saatiin myös lisähenkilöstöä päiväkotiryhmiin. Varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen hanke käynnistyi syyskuussa. Saadulla varhaiskasvatuksessa työskentelee koordinoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Henkilöstön koulutus uudistuneesta varhaiskasvatussuunnitelmasta ja lapselle annettavasta tuesta käynnistyivät syksyllä ja jatkuvat vuonna 2023. Palkkaohjelman toinen vaihe toteutui 1.8.2022 alkaen.
Toimenpide	Painopistealueet: varhaiskasvatuksen laatu, palveluohjauksen kehittäminen, kestävän kehityksen huomioiminen, perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen
Toimenpiteen kuvaus	Koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle on järjestetty koulutusta uudistuneesta varhaiskasvatussuunnitelmasta ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman kirjaamisesta. Esiopetuksessa otettiin käyttöön uusi lapsen esiopetussuunnitelma. Päiväkodeissa on keskitytty tiimeittäin toiminnan arviointiin ja kehittämiseen muun muassa varhaiskasvatuksen laatukriteereiden pohjalta. Varhaiskasvatuksen pedagogisten asiantuntijoiden myötä pedagoginen ohjaus on lisääntynyt. Varhaiskasvatuksen perhetyöntekijät olivat aktiivisesti mukana varhaiskasvatuksen arjessa ja valmistivat henkilöstölle materiaalia lasten ja perheiden tukemiseen. Vuorohoitopäiväkodissa työskentelee oma varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Henkilöstön, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien rekrytoinnissa on edelleen haasteita. Palveluohjauksesta vastaavat pedagogiset asiantuntijat ovat yhteydessä perheisiin, kun varhaiskasvatushakemus tulee järjestelmään. Haasteena on varhaiskasvatuspaikkojen järjestäminen erityisesti alle 3-vuotiaille lapsille. Vanhempien osallisuutta ja toiveita on selvitetty kyselyllä, jonka vastauksia hyödynnettiin myös varhaiskasvatussuunnitelman päivityksessä. Kestävän kehityksen osalta on kiinnitetty huomioita luonnossa liikkumiseen, lelujen kohteluun, kierrätykseen, sähkön käyttöön ja hävikkiruuan vähentämiseen. Hankinnoissa on käytetty entistä tarkempaa harkintaa.
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla
Mittari	asiakaskysely lapsille
Mittari	henkilöstökysely
Mittari	asiakaskysely huoltajille

Toteutumisen arviointi	<p>Tavoite on toteutunut. Lasten kanssa toteutettu arviointi Mitä pidät päiväkodista - pelillä kevään aikana. Tuloksia on hyödynnetty varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisessä ja päiväkotien oman toiminnan arvioinneissa. Tulokset on esitelty sivistyslautakunnalle joulukuussa 2022.</p> <p>Huoltajille toteutettu kysely 1/2022 painopisteenä huoltajien osallisuus ja yhteistyö. Tuloksia on hyödynnetty varhaiskasvatussuunnitelman päivytyksen yhteydessä. Tulokset on esitelty sivistyslautakunnalle joulukuussa 2022.</p> <p>Henkilöstön tiimi- arvioinnit toteutettiin keväällä 2022. Tulokset on esitelty sivistyslautakunnalle joulukuussa 2022.</p> <p>Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetty valtakunnallisten perusteiden mukaisesti ja hyväksytty sivistyslautakunnassa 31.8.2022.</p>
Toimenpide	Painopistealueet: varhaiskasvatuksen hyvä arki, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäisy, verkostoissa toimiminen
Toimenpiteen kuvaus	<p>Tavoite on toteutunut. Positiivista pedagogiikkaa toteutetaan varhaiskasvatuksen arjessa.</p> <p>Koronarajoitusten päätyttyä kesällä 2022 on Sapere-hankkeen mukaista toimintaa pystytty toteuttamaan arjessa, esimerkiksi lapset voivat ottaa itse ruoka-annoksensa.</p> <p>Fyysiseen aktiivisuuteen ja toimintaan on kiinnitetty huomiota. Tunnekasvatus näkyy arjessa, erilaisten tunteiden salliminen ja sanoittaminen.</p> <p>Henkilöstön koulutuksia on jatkettu, mahdollisuus osallistua erilaisiin webinaareihin. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmaa varhaiskasvatukseen työstetään, asiat kirjataan myös päiväkodeissa käytettäviin tiimikirjoihin. Tilapäisen suojelun piirissä oleville lapsille on tarvittaessa järjestetty varhaiskasvatuspaikat.</p> <p>esioppilaille on järjestetty valmistavaa opetusta. Lapsiryhmissä on työskennellyt venäjän/ukrainan kielen taitoisia avustajia. Perhepäivähoidossa konsultoiva varhaiskasvatuksen opettaja on ollut perhepäivähoitajien tukena toiminnan arjessa, varhaiskasvatussuunnitelmien laadinnassa ja järjestänyt koulutusta.</p>

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	927 610	986 610	1 159 174	172 564	117,49 %
Toimintakulut	-11 306 260	-11 407 575	-11 223 299	184 276	98,38 %
Toimintakate	-10 378 650	-10 420 965	-10 064 124	356 841	96,58 %
Poistot ja arvonalentumiset	-11 260	-11 260	-11 721	-461	104,09 %
Tilikauden tulos	-10 389 910	-10 432 225	-10 075 845	356 380	96,58 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Toimintakate € / as.	- 497,05	- 538,52	- 520,34
Toimintakate € / hoitolapsi	- 16 135,35	- 18 734	- 17 299
Varhaiskasvatus päiväkodissa € / hoitopäivä / lapsi	- 101,15	- 103,95	- 105,7
Varhaiskasvatus perhepäivähoito € / hoitopäivä / lapsi	- 90,8	- 90,76	- 97,1

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetus- ja opiskeluhuollon palvelut. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Oppilasmäärä lv. 2022-2023 on yhteensä 1 715 oppilasta. Toteuma on alle talousarviossa laaditun ennusteen, 1 769 oppilasta, mukainen. Lukuvuonna 2021-2022 perusopetuksen oppilasmäärä oli 1 763. Oppilasmäärän vähenemisellä ei ollut vielä vaikutusta sarjaisuuteen. Iltapäivätoiminnassa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta. Iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.–2.-luokkalaisten määrä on vähentynyt oppilasmäärän vähenemisen vuoksi. Toimintaa järjestettiin Jämsänjoen yhtenäiskoululla/Vitikkala, Jämsänkosken yhtenäiskoululla/Korven koulu ja Kaipolan koululla.

Suomen Punainen Risti perusti Jämsään keväällä vastaanottokeskuksen ja Jämsässä oli vuoden 2022 lopussa noin 500 ukrainalaista tilapäisen suojelun piirissä. Perusopetuksen yhteyteen on perustettu valmistavan opetuksen ryhmiä Jämsänjoen ja Jämsänkosken yhtenäiskouluihin. Valmistavassa opetuksessa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 oppilasta, viisi opettajaa ja viisi ohjaajaa.

Oppilasennusteen mukaan lv. 2023-2024 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1628 oppilasta. Oppilasmäärä laskee lv. 2028-2029 mennessä 1 116 oppilaaseen. Sarjaisuudet vähenevät suunnittelukautena 12:llä ja ennustejaksolla noin 20:lla. Sarjaisuuksien vähenemisellä on suora vaikutus perusopetuksen henkilöstösuunnitteluun. Tulevat henkilöstön eläköitymiset tulevat luontaisesti osaltaan vaikuttamaan henkilöstön määrän vähenemiseen. Toisaalta esimerkiksi uusia resurssiopettajien määräaikaista tehtäviä on avautunut hanketoiminnan avulla. Kouluverkko on Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 mukainen.

Opetushallitus on täsmentänyt 10.5.2022 annetussa määräyksessä useita opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Täsmennykset mahdollistavat aiempaa tehokkaammat ja oikea-aikaiset keinot puuttua kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Sivistyslautakunnan kokouksessa 21.06.2022 hyväksyttiin asiaa koskevat opetussuunnitelman muutokset. Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyi kokouksessaan 31.08.2022 suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Lukuvuoden 2021-2022 painopisteet perusopetuksessa olivat kestävä kehitys, henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi ja kiusaamisen vastainen työ. Perusopetus on mukana Kiva koulu- toimenpideohjelmassa. Ohjelman tavoitteina ovat kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas puuttuminen kiusaamistilanteisiin ja jatkuva seuranta. Turvallisen oppimisympäristön varmistamiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä oppilashuollon, huoltajien ja tarvittaessa poliisin sekä sosiaalitoimen kanssa. Yhteistyötä on tehty myös paikallisten lasten ja nuorten kanssa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lukuvuoden 2022-2023 teemana on ollut edellisen lukuvuoden painopisteiden lisäksi Huomaa hyvä. Teeman hengessä pyritään huomaamaan lapsen ja nuoren luontevahvuudet sekä hyödyntämään niitä opetuksessa.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit ovat siirtyneet osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Hanketoiminta on tuonut kouluihin enenevässä määrin sitouttavan

kouluyhteistyöhön henkilöstöä ja oppilashuoltohenkilöstön siirto hyvinvointialueille edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita.

Jämsän perusopetus on ollut mukana yrityskylätoiminnassa. Yrityskylätoiminta on suunnattu erityisesti 6. ja 9.-luokkalaisille oppilaille. Toiminnan sisällöt ovat osa yrittäjyyskasvatusta. Yrityskylä tarjoaa nuorille tietoa ja kokemuksia taloudesta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä opettajille välineitä opetuksen tueksi. Keski-Suomen Yrityskylä koulutti perusopetuksen opettajia Yrityskylän oppimiskokonaisuuteen. Opettajat kävivät saatua oppimateriaalia läpi oppilaiden kanssa koulussa. Oppilasryhmiä vieraili Yrityskylän oppimisympäristössä Jyväskylässä. Vierailun antia käytiin jälkikäteen läpi koulussa.

Koulukuljetuspalvelujen osalta noudatettiin 1.8.2021 alkanutta sopimuskautta. Polttoaineiden hinnan noususta johtuen sopimushintoja nostettiin 1.8.2022 lähtien.

Perusopetuksen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on hyväksytty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Perusopetuksen hanketoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on aiempien vuosien tapaan myöntänyt Jämsän kaupungille avustusta esi- ja perusopetuksen koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi vuosille 2022-2023. Avustuksen käytössä erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen, erityisen ja tehostetun tuen oppilaisiin, maahanmuuttajataustaisiin oppilaisiin sekä sosiaalisen tuen tarpeisiin.

Jämsän kaupunki sai valtion erityisavustusta varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021-2022. Vuonna 2022 tätä avustusta käytettiin 81 000 euroa. Kaupunki marraskuussa sai uutta esi- ja perusopetuksen avustusta 187 000 euroa, tästä perusopetuksen osuus on noin 98 000 euroa. Valtionavustuksen tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten edellytyksiä jatkaa opiskelua perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Korona-avustuksissa omarahoitusosuus on 5 %.

Lisäksi kaupunki sai valtion erityisavustusta oppilas- ja opiskelijahuollon henkilöstömitoituksen vaatimiin toimenpiteisiin esi- ja perusopetuksessa sekä lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuosille 2021-2022. Avustuksen käytön tavoitteena on se, että yhteisöllisen opiskeluhoollon sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon ennaltaehkäisevä tuki tulisi olla kaikkien opiskelijoiden saatavilla yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja yhdenvertaisesti. Hankkeeseen palkattiin yksi psykologi ja kaksi koulukuraattoria. Hankkeeseen saatiin avustusta noin 61 000 euroa. Hankekulut olivat 85 000 euroa omavastuun ollessa 30 %.

Harrastamisen Suomen malli sisällytettiin nuorisolakiin vuoden alusta. Tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Jämsässä mallin mukaista kerhotoimintaa on järjestetty kaikilla kouluilla yhteistyössä oppilaitosten, paikallisten seurojen ja yhdistysten, sekä muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kerhotoiminnan kehittämiseksi on saatu jo usean vuoden ajan valtion tukea, mutta nyt harrastamisen Suomen malli korvaa erilliset kerhotoiminnan avustukset. Kaupunki sai avustusta noin 54 000 euroa ja sitä käytettiin 27 000 euroa.

Kaupunki sai valtion erityisavustusta joustavan esi- ja alkuopetuksen pilotointiin vuosille 2022-2023. Siihen liittyen perustettiin työryhmä, joka on suunnitellut toimintaa. Hankkeeseen saatiin avustusta 240 000 euroa ja sitä käytettiin vuoden aikana noin 132 000 euroa.

Valtionavustus kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen päättyi vuonna 2022, ja sen puitteissa toteutettiin erilaisia koulutuksia ja kehittämistoimintaa perusopetuksen kieltenopettajille. Avustuksen suuruus oli 3000 euroa.

Erityisavustusta varhaiskasvatukseen ja alkuopetuksen lukemisen kulttuuria ja lukutaitoa vahvistaviin toimenpiteisiin käytetään lukukoordinaattorin palkkaamiseen, mutta toiminta käynnistyy vasta vuonna 2023. Avustuksen suuruus oli 22 000 euroa.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 994	- 1 004	- 1 048,87
Mittari	Kouluterveyskyselyn tulokset			Toteuma 9/2022
				520
Toteutumisen arviointi	<p>Tavoite on toteutunut pääsääntöisesti. Koko vuoden toimintakate on 103,6 % koko vuoden tavoitteesta, joten perusopetus on ylittänyt suunnitellun talousarvion. Vuoden toimintakate on- 11627 €/oppilas. Tämä ylittää 5,1 % koko vuoden toimintakatetavoitteen.</p> <p>Kouluterveyskysely toteutettiin keväällä 2021 4.-5. luokkien ja 8.-9. luokkien oppilaille. Kouluterveyskyselyn tuloksia käsiteltiin sivistystoimen laajennetussa johtoryhmässä, kaupungin johtoryhmässä, hyvinvointiryhmässä ja sivistyslautakunnassa.</p> <p>Kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta tehtiin hankehakemus koulutuksellinen tasa-arvon edistämiseksi esi- ja perusopetuksessa. Hankkeelle saatiin avustusta 389 000 euroa. Hankkeessa on 20 %:n omavastuu, joten hankkeen kokonaissumma on 486 250 euroa. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea.</p> <p>Erityisesti vuoden ensimmäisten kuukausien aikana henkilöstöllä ja oppilailla oli paljon poissaoloja koronan vuoksi.</p> <p>Syyskuussa haettiin korona-avustusta esi- ja perusopetukseen koronavaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022-2024. Avustusta myönnettiin yhteensä 187 000 €. Perusopetuksessa hankkeen suuruus on 98 400 €.</p>			
Toimenpide	Painopistealue: Henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi, kiusaamisen vastainen työ			
Toimenpiteen kuvaus	<p>Tavoite toteutunut osittain.</p> <p>Hankerahalla on lisätty oppilashuollon palveluja, erityisopetusta. Lisäksi hankerahoituksella on rekrytoitu kouluille nuoriso-ohjaajia ja sosiaaliohjaajia. Isoja oppilasryhmiä on voitu jakaa palkkaamalla resurssiopettajia. Laadittiin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Järjestettiin kaikkien opettajien yhteinen VESO-koulutuspäivä, missä oli luentoja mm. tietoturvasta, neuropsykologisista haasteista, poliisin ja koulun yhteistyöstä sekä Huomaa hyvä-luento. Koulut ovat noudattaneet Kiva Koulu kiusaamisen vastaista toimenpideohjelmaa. Kouluissa on pyritty lisäämään aktiivista liikumista koulupäivän aikana. Kouluissa on ollut aktiivista oppilaskuntatoimintaa. Oppilaita on ollut mukana myös nuorisovaltuuston toiminnassa. Kouluissa on ollut päihteiden vastaista toimintaa. Koulun työtä ovat tukeneet erilaiset verkostot, kuten vanhempaintoimikunnat, kolmannen sektorin toimija ja sosiaalitoimi.</p>			
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö				

Tavoite	Kestävä kehitys
Mittari	Käytännön toimet kouluissa
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Kestävä elämäntapa on tuotu osaksi koulujen arkea ja siihen liittyy esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtiminen, energia-agentit, kierrätysmateriaalien käyttö. Aihetta on käsitelty oppitunneilla mm. äidinkielessä ja kirjallisuudessa ympäristöteemaiset tekstit sekä median vaikutus ihmisten ajatteluun ja arvoihin. Askartelussa on pyritty käyttämään kierrätysmateriaaleja. Tavoitteen mukainen toiminta antaa monia mahdollisuuksia. Länkipohjan koulu on Vihreä lippu-koulu.
Toimenpide	Painopistealue: Kestävä kehitys
Toimenpiteen kuvaus	Kestävä elämäntapa ollut osa koulujen arkea, esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtiminen, energia-agentit ja kierrätysmateriaalien käyttö. Kestävän kehityksen teemaan liittyen on järjestetty monialaisia oppimiskokonaisuuksia sekä aiheeseen liittyviä teemapäiviä. Perusopetuksessa on pohdittu kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitty ja toteutettu yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaa korjaavia ratkaisuja. Oppilaita on myös ohjattu tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja sekä vaikuttamaan niihin.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	1 102 710	1 348 710	1 263 072	-85 638	93,65 %
Toimintakulut	-20 528 080	-20 899 248	-21 562 305	-663 057	103,17 %
Toimintakate	-19 425 370	-19 550 538	-20 299 232	-748 694	103,83 %
Poistot ja arvonalentumiset	-177 910	-177 910	-151 250	26 660	85,02 %
Tilikauden tulos	-19 603 280	-19 728 448	-20 450 483	-722 035	103,66 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Oppilasmäärä	1 763	1 756	1 746
Euroa / oppilas	- 11 162	- 11 062	- 11 627,56
Euroa / asukas	- 994	- 1 010,31	- 1 049,13

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Oppilasmäärä	1 913	1 862	1839	1763	1756	1746

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Oppilasennuste	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Juokslahti	58	66	56	46	42	41	39	30
Kaipola	125	114	107	101	88	87	80	79
Koskenpää	32	36	37	34	27	25	22	18
Länkipohja	33	27	30	26	24	20	18	17
Jämsänkosken 1-6 ml. Korven koulu	305	296	278	250	228	219	193	201
Kuorevesi 1-6	91	86	77	71	67	53	51	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu sisältää pienluokat	445	427	393	370	333	304	275	247
Alakoulut yhteensä	1089	1025	943	860	711	710	639	643
Kuorevesi 7-9	56	64	64	69	62	63	55	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu	363	355	363	359	343	312	274	254
Jämsänkosken	207	205	209	206	204	194	188	178
sisältää pienluokat								
Yläkoulut yhteensä	626	603	602	594	569	529	477	443
Perusopetus yhteensä	1715	1628	1545	1454	1343	1239	1116	1086

PERUSKOULUN PÄÄTTÄVÄT JÄMSÄ – JATKOKOULUTUSTAUUKKO

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 arvio	TP 2022
Peruskoulun 9.-luokan	255	241	229	237	206	196	194	207	198
Jatkoi heti opiskelua	118	92	112	116	91	90	82	93	99
Jatkoi heti opisk. ammatill.	127	135	105	100	115	99	93	96	93
Jatkoi heti opisk. valmistavassa	6	4	2	12	0	6	18	18	6
Ei jatkanut heti em.	4	10	10	8	0	6	1	0	0

Vuodet 2014-2018 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin

Vuodet 2019-2022 perustuvat yläkoulujen opinto-ohjaajilta saatuihin tietoihin

Vuoden 2022 arviossa ei ole mukana pienluokkia.

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja (LL 2 §, 1 mom.). Laki vahvistaa yleissivistystä ja edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä. Laki velvoittaa antamaan erityisopetusta ja opinto-ohjauksen velvoitteet ovat lisääntyneet.

Vuonna 2010 lukiolaisia oli 353, vuonna 2021 keskimäärin 229 ja vuonna 2022 keskimäärin 214. Vuoden lopussa päätoimisia lukion opiskelijoita oli 227. Lukion henkilöstön määrä on tällä hetkellä 19 ja se on vähentynyt suunnilleen samassa suhteessa opiskelijamäärän vähenemiseen. Syksyllä 2022 lukion aloitti 95 uutta opiskelijaa. Kahden tutkinnon opiskelijoita oli vuoden lopussa 23. Heidän pääkoulunsa on Gradia. Urheiluvalmennuksessa on 25 lukion opiskelijaa.

Oppivelvollisuuslain myötä (2021) oppivelvollisuuden laajentui 18 ikävuoteen asti. Maksuttomuus jatkuu lukio-opintojen loppuun saakka, kuitenkin enintään sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta. Vuonna 2022 oppivelvollisia oli keskimäärin 98. Vuonna 2022 valmistui yhteensä 57 ylioppilasta, joista kaksoistutkintoja oli neljä. Määrä on huomattavasti pienempi kuin vuonna 2021 jolloin lukiosta valmistui 100 ylioppilasta. Valmistuvien ylioppilaiden määrä pysyy likimain vuoden 2022 tasolla myös vuonna 2023 ja 2024, mutta kääntyy sitten nousuun vuodesta 2025 lähtien.

Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä lukuvuonna 2023-2024 on 255 ja lv. 2024-2025 280. Tämän jälkeen opiskelijamäärä kääntyy laskuun. Lähivuosina lukio on osittain neli- ja kolmisarjainen. Ennusteen mukaan lukio on kolmisarjainen ainakin vuosikymmenen loppuun saakka. Näin voidaan mahdollistaa myös kahden tutkinnon opinnot Gradia Jämsän opiskelijoille. Ennusteisiin sisältyy epävarmuutta.

Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2021 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Uudessa opetussuunnitelmassa vahvistetaan sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia. Lukion kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijat noudattavat 1.8.2016 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa.

Opetushallitus on täsmentänyt 10.5.2022 annetussa määräyksessä useita opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Täsmennykset mahdollistavat aiempaa tehokkaammat ja oikea-aikaiset keinot puuttua kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Sivistyslautakunta hyväksyi 21.06.2022 asiaa koskevat opetussuunnitelman muutokset. Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyi 31.08.2022 suunnitelman oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Lukuvuoden 2021-2022 teema oli kestävä hyvinvointi. Siihen sisältyvät niin kestävä kehitys, yksilön henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi kuin kiusaamisen vastainen työ. Lukion liikunnan opettajat ovat olleet mukana Hyvinvointia lukioon -hankkeessa (2019–2022), jossa edistetään opiskelijoiden taitoja huolehtia omasta jaksamisestaan riittävän unen, liikunnan ja mielen hyvinvoinnin avulla. Lv. 2022-2023 teemana on ollut edellisen lukuvuoden painopisteiden lisäksi Huomaa hyvä. Teeman hengessä pyritään huomaamaan opiskelijan luonteenvahvuudet sekä hyödyntämään niitä opetuksessa.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit ovat siirtyneet osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueille edellyttää opiskeluhoitotyöhön uudenlaisia rakenteita.

Sivistyslautakunta hyväksyi lukiokoulutuksen kansainvälisyysstrategia 16.11.2022. Opetushallitus myönsi lukiolle Erasmus+ yleissivistävän koulutuksen akkreditoinnin 23.12.2022. Tämä mahdollistaa kansainvälisyystoiminnan pitkäjänteisen toteuttamisen ja kehittämisen. Akkreditoinnin myötä lukiolle myönnetään säännöllisesti vuosittaista tukea sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin seuraavien viiden vuoden ajan. Jämsän lukion opettajat ovat hankkineet projektien, kansainvälisten koulutusten ja eTwinning-alustan kautta kontakteja eurooppalaisiin oppilaitoksiin.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontui neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Lukiolaki velvoittaa myös korkeakouluysteistyöhön. Yhteistyökumppaneina ovat olleet Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Keväällä 2022 lukion toisen opiskelijat osallistuivat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän avoimen yliopiston järjestämälle korkeakouluviikolle. Huhtikuussa 2023 kaikki lukion toisen vuoden opiskelijat osallistuvat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän avoimen yliopiston järjestämälle korkeakouluviikolle.

Lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat osallistuivat THL:n kouluterveyskyselyyn keväällä 2021. Tuloksia on käsitelty opettajien kokouksessa ja vanhempainilloissa. Kouluterveyskyselyn tuloksia on käsitelty sivistystoimen laajennetussa johtoryhmässä, kaupungin johtoryhmässä, hyvinvointiryhmässä ja sivistyslautakunnassa.

Lukiokoulutuksen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on hyväksytty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Lukiokoulutuksen hanketoiminta

Liikkuva opiskelu -hanke päättyi mutta liikkuvan opiskelun käytänteet pysyvät mukana lukion päivittäisessä arjessa mm. tehtyjen hankintojen (seisomapulpetit ja kampuspyörät) myötä. Hankkeen avustusta oli vuonna 2022 käyttävissä noin 5 000 euroa ja toimintakulujen ollessa noin 12 000 euroa. Hankkeessa oli 50 %:n omavastuu.

Korona-vaikutusten lieventämiseen (oppimisen tuki ja hyvinvointivajeen korjaaminen) on ollut käytettävissä avustukset nro 2 ja 3. Nro 2 avustus on suuruudeltaan noin 34 000 euroa ja hanke päättyi lv. 2022-2023 lopussa. Avustusta käytettiin vuoden 2022 aikana yhteensä noin 27 000 euroa. Hankkeessa on 5 %:n omavastuu. Nro 3 avustus on suuruudeltaan 38 000 euroa. Avustuksen turvin tullaan mm. lisäämään lukiokoulutuksen erityisopetusresurssia lukuvuonna 2023-2024. Hankkeessa on 5 %:n omavastuu.

Yhteishankkeina toteutuu Muuramen kunnan hallinnoima Kestävän kehityksen tiekartta -hanke. Tavoitteena on lukion toimintakulttuurin ilmasto- ja kestävyysosaamisen ja pedagogiikan kehittäminen vahvistamaan arjen kestävyyskasvatusta. Hanke päättyy 31.5.2024. Hanke sai avustusta 45 000 euroa ja omavastuu on 10 %. Muuramen kunta hallinnoi myös Muuramen, Laukaan ja Jämsän lukion yhteisessä Laatua ja hyvinvointia lukioihin -hanketta. Tavoitteina ovat laadukkaan oppimisen edellytysten parantaminen, tiedolla johtamisen ja tietoperustaisuuden kehittäminen sekä opiskelijoiden ja henkilöstön osallisuutta ja hyvinvointia mahdollistavan toimintakulttuurin vahvistaminen. Hanke sai avustusta yhteensä noin 77 000 euroa ja siinä on 10 %:n omavastuu.

Toisen asteen yhteinen nuoriso-ohjaaja on työskennellyt lukiolla helmikuusta 2021 lähtien Nuorten rinnalla koulussa- hankerahoituksen turvin.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö
Mittari	Päivittäinen liikkuminen
Mittari	Terveys- ja opiskelijakyselyjen tulokset

Toteutumisen arviointi	<p>Tavoite toteutunut: Lukiokoulutuksen koko vuoden toimintakate -100.18 €/asukas ja -9058 €/opiskelija. Koko vuoden osalta tavoitteena on 100,58 €/asukas ja 9053 €/opiskelija.</p> <p>Kouluterveyskysely tehtiin keväällä 2021 lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille. Tulosten mukaan yleinen uupumus ja pahoinvointi on lisääntynyt edellisen tutkimuksen jälkeen. Tuloksia on käsitelty koulujohtajien kokouksissa, kaupungin hyvinvointiryhmässä, laajennetussa sivistystoimen johtoryhmässä, kaupungin johtoryhmässä ja sivistyslautakunnan kokouksessa. Lisäksi tuloksia on käsitelty lukion omissa kokouksissa. Opiskeluhuollon palveluja on lisätty ja palveluihin on myös hakeuduttu aiempaa enemmän. Koronarajoituksista luopumisen jälkeen lukiossa on voitu järjestää yhteisöllisyyttä lisääviä tapahtumia, kuten penkkarit, vanhojen tanssit, liikunnallinen teemapäivä ja syyslukukaudella uusien opiskelijoiden tervetulojuhla.</p> <p>Haettiin ja saatiin avustusta lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushankkeeseen. Hankkeen yhtenä painopistealueena on osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen.</p>
Toimenpide	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Toimenpiteen kuvaus	Aktiivinen osallistuminen lasten ja nuorten hyvinvointia lisäävään toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteisöllisyyden lisääminen erilaisten tapahtumien muodossa. Päivittäisen liikunnan lisääminen. Liikkuva opiskelu- hankkeen toiminnan juurruttaminen osaksi koulun toimintakulttuuria. Hyvät opiskelu- ja terveydenhuollon palvelut. Oppimisvajeiden paikkaaminen koronatuella. Nuorisotyön kehittäminen osana oppilaitoksen päivittäistä toimintaa. Opiskelijoiden aktiivinen osallistuminen mm. opiskelijakuntatoiminnan ja tutortoiminnan kautta.
Ympäristö	
Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyviä asioita käsiteltiin oppitunneilla. Lukion ilmastosankarit-ryhmä kokoontui säännöllisesti suunnitellen erilaisia teemaan liittyviä tapahtumia. Ryhmä kiersi kevään aikana Jämsän alakouluilla vesilähettiläinä kertomassa vesistöistä ja niiden tilasta. Toukokuussa ja lokakuussa lukiossa oli sähköttömät päivät. Kyseisinä päivinä ei käytetty puhelimia, tietokoneita, AV-laitteita eikä valoja. Aloitettiin yhteinen hanke Muuramen lukion kanssa: Kestävän kehityksen tiekartta. Hankkeen aikana kehitetään lukion toimintakulttuuria ilmasto- ja kestävyysosaamisen osalta sekä kehitetään pedagogiikkaa vahvistamaan arjen kestävyyskasvatusta. Tavoitteen mukainen toiminta antaa monia mahdollisuuksia.
Toimenpide	Ympäristötietoisuuden lisääminen lukiossa
Toimenpiteen kuvaus	Aktiivinen osallistuminen ympäristötietoisuutta lisäävään toimintaan. Lukion ilmasto-ohjelman käytännön toteutus. Teemaviikkojen (mm. kasvisruokaviikko) järjestäminen. Biologian ryhmien vuotuinen puiden istutus.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	52 500	52 500	49 031	-3 469	93,39 %
Toimintakulut	-1 998 830	-2 026 241	-1 987 688	38 553	98,10 %
Toimintakate	-1 946 330	-1 973 741	-1 938 657	35 084	98,22 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-1 946 330	-1 973 741	-1 938 657	35 084	98,22 %

Tunnusluvut

opiskelijaennuste												
lv	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
lukio	227	255	280	277	258	274	272	262	244	225	209	195

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Opiskelijamäärä	281	278	263	229	215	214
€ / asukas	- 94,25	- 96,12	- 93,44	- 92,38	-100,58	-100,18
€ / opiskelija	- 6911	- 6976	- 7066	- 8133	-9053	-9058

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Ylioppilaiden määrä	87	77	87	100	70	57
Yhdistelmäutkintojen määrä	3	2	2	2	5	4
Urheiluvallmennettavien määrä	17	24	23	25	24	24

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
	tilastokeskus 2016, syksyllä 2013 aloittaneet	tilastokeskus syksyllä 2014 aloittaneet	tilastokeskus syksyllä 2015 aloittaneet	tilastokeskus, syksyllä 2016 aloittaneet		tilastokeskus, syksyllä 2017 aloittaneet
Lukiokoulutuksen läpäisy enintään 3,5 v:ssä; Jämsä (sujuva arki tavoitteen mittari)	87,1 %	82,8 %	84,4 %	82,8 %	90 %	77,4 %
Koko valtakunta	76,6 %	79,9 %	78,6 %	77,3 %		75,8%
	tilastokeskus 2016, vuoden 2015 ylioppilaat	tilastokeskus vuoden 2016 ylioppilaat	tilastokeskus vuoden 2017 ylioppilaat	tilastokeskus vuoden 2018 ylioppilaat		tilastokeskus vuoden 2019 ylioppilaat
Sijoittuminen 1 vuosi YO-tutkinnon jälk. jatko-opintoihin; Jämsä (elinvoimatavoitteen mittari)	63,3 %	53,6 %	44,8 %	53,8 %	60 %	50 %
Koko valtakunta	57,6 %	52,5 %	51,1 %	53,2 %		52,4 %

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatupalveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatupalveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Tulosalueella valmistauduttiin hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen tehtäviä uudelleen järjestelemällä ja lisäresursoinneilla. Kotouttamispalvelut sisältyvät v. 2023 alusta sivistystoimialan palvelukokonaisuuteen ja tähän saatiin lisäresursseja. Kotouttamispalvelut sijoittuvat opistopalveluihin. Kaupungin ja toimialan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävän vahvistamiseksi saatiin lisäresursseja. Samalla vapaa-aikapalveluiden yksikköjohtajan laajaa tehtäväkenttää voidaan rajata ihmisen kokoiseksi. Toimialalla huolehditaan vammaisneuvoston vastuuvastuun/valmistelijan/sihteerin tehtävistä.

Nuorisotilatyön uudelleen järjestelyjä valmisteltiin käyttöönotettavaksi v. 2023 alusta, jotta Raitti-kokonaisuuden tapahtumatuotanto vahvistuu. Järjestely toteutettiin kohdentamalla lisätunteja osa-aikaisille. Kirjastopalveluissa tehtäväkokonaisuuksia on edelleen järjestely uudelleen, johtuen henkilöstövähennyksen hyödyntämisestä. Elämänlaatupalvelujen tulosaluejohtajan tehtävät päätettiin sisällyttää kirjastopalvelupäällikön virkatehtäviin 1.9.2023 alkaen.

Elämänlaatupalveluiden hanketoiminta

<p>Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä 9 500 €:n avustus <u>työväenopiston</u> opintoseleihin. Setelit kohdentuvat mm. työttömiin, eläkeläisiin ja maahanmuuttajiin.</p>	<p>Maakunnallisena verkostona toteutettava Joustavia polkuja työelämään (JoPo) -hanke; Jämsän kaupungin työllisyyspalvelut ja <u>työväenopisto</u> ovat mukana Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttamassa OKM:n rahoittamassa kehittämissuorituksessa ajalla 1.2.2021 - 30.6.2023. hankkeen tavoitteena on tukea työllisyyden kuntakokeilua kehittämällä keinoja alueiden osaamiskohtaantojen ratkaisemiseksi.</p>
<p>E-palvelut tutuksi -hanke; avin myöntämän avustuksen suuruus 14 000 €. Pääkirjaston tiloihin on avustuksella hankittu ajanmukainen tekninen varustus mm. sähköisten aineistojen käytön opastamiseen</p>	<p>Avin myöntämä noin 10 000 €:n avustus kirjastopalvelun saavutettavuuden parantamiseen omatoimikonseptin avulla pääkirjastossa.</p>
<p>Avin myöntämä avustus noin 6 000 € Jämsän Ääni -hankkeeseen. Hankkeen tarkoituksena on järjestää moniääninen tapahtumasarja pääkirjastossa, jossa käsitellään niin paikallisia kuin valtakunnallisia aiheita. Pääpaino on puhetaidolla, kyvyllä perustella väitteitä ja näkemyksiä.</p>	<p>Tunkelon säätiö myöntämä 2 000 € avustus kirjastopalveluihin Länkipohjan lasten ja nuorten toiminnan edistämiseen. Avustuksella toteutui satutuokioita, tarinapajoja sekä taikuriesityksiä ja taikurikurssi.</p>
<p>Museoviraston 5 000 €:n avustus vapaa-aikapalveluihin Pälämäen kotiseutumuseon kokoelmatyön jatkamiseen.</p>	<p>Avin myöntämä noin 6 000 € avustus vapaa-aikapalveluihin lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan toteuttamiseen kerho- ja leiritoimintaa järjestämällä.</p>

<p>V. 2021 alkanut Nuorten Rinnalla koulussa -hanke jatkui vuonna 2022 toisella asteella Jämsän lukiossa ja Gradia Jämsässä. Hanke päättyi keväällä 2023. Avin myöntämä 70 000 €:n avustus Nuorten rinnalla koulussa 2023-2024 – hankkeeseen. Hankkeessa vahvistetaan ja tuetaan perusopetuksen kouluissa sekä lukiossa tehtävää nuorisotyötä. Avustus myönnettiin <u>vapaa-aikapalveluihin</u>.</p>	<p>Avin myöntämä noin 7 000 € avustus <u>vapaa-aikapalveluihin</u> liikuntaneuvontaan ja elintapaohjaukseen 2022-2024. Avustus haetaan kutakin toimintavuotta kohti erikseen. Syksyllä käynnistyneessä hankkeessa aloitettiin moniammatillisen liikuntaneuvonnan palveluketjun kehittäminen Noin puolet asiakkaista ohjautui palvelun käyttäjiksi terveydenhuollon kautta. Suurin osa yksilöohjausasiakkuuksista jatkuu vuonna 2023.</p>
--	--

Elämänlaatupalvelujen tulosalueen riskiarvioinnin toteuma on hyväksytty sivistyslautakunnassa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Opistopalvelut 2022:

Jämsän työväenopisto järjestää vapaan sivistystyön opintoja kaikenikäisille kuntalaisille. Jämsänjokilaakson musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia opintoja. Molemmat opistot myyvät palveluja myös Kuhmoisten kunnalle.

Molempien opistojen opiskelijamäärät vähenivät koronavuosien 2020 ja 2021 aikana. Vielä vuoden 2022 alussa oli ryhmäopetuksen osallistujamäärärajoituksia molemmissa opistoissa. Musiikkiopiston opetus jatkui katkeamattomasti siirtyen koronarajoitusten ajaksi etäopetukseen. Opistojen opiskelijamäärät lähtivät varovaiseen nousuun syyslukukauden 2022 aikana. Musiikkiopiston oppilasvalinta suoritettiin sivistyslautakunnan päätöksen mukaisesti ilmoittautumismenettelyllä. Työväenopistossa jatkettiin kevätlukukautta pois jääneiden opetuskertojen korvaamiseksi. Myös joitakin maksupalautuksia tehtiin, koska kaikkia kurssikertoja ei pystytty korvaamaan.

Kotouttamispalvelut sijoitettiin opistopalveluihin. Jämsän työväenopisto aloitti loppuvuodesta maahanmuuttajien suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen. Koulutuksen kohderyhmänä on nuoret 15-19-vuotiaat maahanmuuttajat, jotka eivät vielä ole saaneet kotikuntaoikeutta ja eivät täten ole työllisyyden kuntakokeilun tai suomalaisen oppivelvollisuuden piirissä. Osallistujia oli vuoden 2022 lopussa 19. Valtio korvaa koulutuksen kustannukset takautuvasti kokonaisuudessaan koulutuksen järjestäjälle.

Jämsän työväenopisto aloitti syyskuussa 2022 kasvatustieteen perusopintokokonaisuuden 25 op omalla järjestämisluvallaan Jyväskylän yliopiston tutkintovaatimusten mukaisesti. Paikallisesti järjestetyt opinnot lisäävät kasvatus- ja opetusalaalla työskentelevien jämsäläisten osaamista. Ryhmässä on ollut 10 opiskelijaa. Paikallisia korkeakouluopintoja koordinoi ja suunnittelee työryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Vinnille virtaa -hanke on Leader-avustuksen myötä toteuttanut lukuisia tilaisuuksia, joissa kävijöitä on ollut noin 1 000. Yhteisöllisissä työpajoissa ideoitujen tilaisuuksien järjestelyiden takana oli runsas joukko yhdistyksiä ja muita tahoja. Toimintaa ideoitiin erilaisissa yhteisöllisillä työpajoissa. Hankkeen hallinnoja on Jämsänlaakson Settlementti ry.

Kirjastopalvelut 2022

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin ja edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille.

Kirjaston alkuvuotta leimasi koronaan liittyvä asiakkaiden varovaisuus asioinnissa, myös lukupaikkamääriä oli rajoitettu. Kevätkautta sävytti pääkirjaston uusien tilojen vaatimat suunnittelut ja toteutukset sekä muuton valmistelu ja toteutus. Pääkirjaston, nuorisotilan, kaupungin neuvonnan ja matkailuinfon muodostama

palvelukokonaisuus sai nimikilpailun kautta yhteiseksi nimekseen Raitti.

Asiakaspalutteen ja henkilökunnan kokemuksen mukaan tilat ovat toimivat ja viihtyisät. Keskeinen sijainti, omatoimimallin käyttöönotto sekä laajentunut palveluvalikoima on otettu hyvin vastaan. Lainausmäärillä mitattuna käyttö on kasvanut edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna lähes 40 %, kävijämäärissä kasvu on ollut 112 %. Asetettuja tavoitteita ei aivan saavutettu: pääkirjaston sulkuajan pidentyi johtuen tilojen käyttöönoton viivästyisestä ja alkuvuoden koronarajoituksista. Kasvaneen käytön myötä aineiston riittävyys tuo haastetta.

Tapahtumia on ollut runsaasti sekä omana toteutuksena että yhteistyökumppaneiden järjestämänä, näistä mainittakoon mm. kirjailijavierailut, lukukoukku- ja lukupiiritapahtumat sekä yhdistysten esittäytymiset. Digiopastusta on tarjottu viikoittain yhteistyössä Muistiyhdistyksen kanssa.

Omatoimikirjastot Kuorevedellä ja Länkipohjassa ovat toimineet vakiintuneeseen tapaan ilman erityisiä muutoksia, samoin kirjastoauto Severus, jonka reittiakataulua on muokattu pääkirjaston muuton myötä. Jämsänkosken omatoimikirjaston varustaminen on edennyt loppuvuonna suotuisasti, tila on sisustettu lähes täysin kierrätyskalustein, avaaminen tulee tapahtumaan keväällä 2023.

Vapaa-aikapalvelut 2022

Galleria Kivipankin näyttelytoiminta oli melko vilkasta, vuoden aikana järjestettiin yhteensä 12 2-5 viikon mittaista näyttelyä. Näyttelyissä vieraili yhteensä 2 677 henkilöä. Kulttuuripalveluissa järjestettiin kalendaariset juhlat. Juuso Waldenin ja paperiteollisuuden muistomerkkiveistoksen kunnostaminen aloitettiin muotokuvan kunnostuksella. Muotokuva ja uusi jalusta asennetaan paikalleen toukokuussa 2023.

Liikunta- ja nuorisopalvelut järjesti ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Timmi-tilavarausjärjestelmä otettiin käyttöön helmikuun lopulla (liikuntatilat, uimahalli, Monitoimitalo Kyöpeli).

Nuorisotilatyötä toteutettiin Kuitissa, Köpiksellä, Nurkkiksella ja Nuorten Raitilla. Nuorten moottoripajatoiminta muutti keväällä uusiin tiloihin Kilpakorpeen. Muuton myötä moottoripajatoiminnan kohderyhmälle tehtiin asiakaskysely toiminnan kehittämiseksi. Maauimalan alue täydentyi skeittiparkilla lisäten alueen ja lainavälineiden käyttöä. Liikennepuiston toiminta jatkui vilkkaana. Työvalmennusäätiö Avitus toteutti nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä yksilövalmennus-, nuorten starttipaja (LuovaStartti -hanke) ja etsivän nuorisotyön hankkeita ostopalveluna.

Nuorisovaltuuston toiminta oli aktiivista ja se käyttöönotti osaltaan osallistuvan budjetoinnin. Ehkäisevän päihdetyön tiimi (7 jäsentä) aloitti toimintansa ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman valmistelu käynnistettiin.

Uimahalli avautui kaikille käyttäjille 7.2 koronarajoitusten poistuessa. Asiakaskunnan keskuudessa oli nähtävissä varovaisuutta palvelun käytössä kevään aikana mutta syksyllä kysyntä kasvoi. Asiakasmäärätavoitteeseen ei aivan ylletty: asiakkaita oli noin 47 000 kävijään. Kaupungin energiansäästökampanjan myötä uimahallilla otettiin käyttöön joulukuussa edulliset lipputuotteet hiljaisiin uintiaikoihin. Kampanja on saanut runsaasti myönteistä palautetta. Uimahallin edullisia lipputuotteita myytiin joulukuussa noin 2 000 kpl. Uimahallin käyttösäännöt päivitettiin 1.12.2022 alkaen.

Avustuksia myönnettiin 67 eri taholle, yhteensä 152 000 €. Avustusmäärärahoja jäi käyttämättä noin 28 000 €. Tämän arvioidaan johtuvan koronapandemian aiheuttamista rajoituksista sekä varovaisuudesta tapahtumien ja toiminnan järjestämisessä rajoitusten purkautuessa.

Myönnetyt palkinnot:

Jämsän kaupungin vuoden 2021 urheilijapalkinto myönnettiin pituushyppääjä Kristian Pullille.

Viljo Järvisen kulttuuripalkinto 2022 myönnettiin Jämsän Seudun Kameraseura ry:lle.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Kehitämme ja toteutamme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa uudesta pääkirjastosta kaikkien yhteisen kohtaamispaikan ja olkkarin.			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		- 157,84	178,61	176,15
Toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Talousarviomuutoksella korjattu toimintakate €/as 178,61 €. Toteuma 1-12 /2022 on 176,15 €/as. Raitti-kokonaisuus avattiin yleisölle 9.6.2022. Asiakkaat ovat löytäneet palvelujen kokonaisuuden. Palvelujen käyttö ja kävijämäärät ovat lisääntyneet merkittävästi. Tilojen käyttö on ollut monipuolista; omaehtoinen toiminta on lisääntynyt. Sijainti, saavutettavuus ja esteettömyys sekä omatoimikirjastokonsepti ovat saaneet kiitosta. Jatkossa kiinnitetään huomiota henkilöstön yhteistoiminnan vahvistamiseen elämänlaatu palveluissa. Raitti-raati valmistellaan v. 2023 aikana			
Toimenpide	Tavoitteen mukainen painopistealue: jämsäläisen aktiivisuuden, osallisuuden, yhteisöllisyyden edistäminen sekä turvallinen ympäristö			
Toimenpiteen kuvaus	Raitin raati -toiminnan arvioidaan käynnistyvän vuonna 2023. Kuntalaisten osallisuutta on lisätty mm. sosiaalisen median kanavien kautta. Nuorisovaltuuston toiminta on ollut aktiivista. Alkuvuodesta nuorisovaltuusto keräsi ideoita nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi osallistavan budjetoinnin kautta. Ideoista toteutettiin mm. syksyllä torilla järjestetty nuorten kulttuuritapahtuma Tapahtuma X. Vinnin tilan kehittämisessä on tehty yhteistyötä Jämsänjokilaakson Settlementti ry:n kanssa. Vinnin tilalla on järjestetty erilaisia tapahtumia, joihin on osallistunut yhteensä n. 1 000 henkilöä. Tilojen turvallisuudesta on huolehdittu työpaikkaselvitysten ja lakisääteisten terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä. Omatoimikirjastoja on käytetty aktiivisesti. Pääkirjaston omatoimikirjasto on tuonut asiointimahdollisuuden myös varhaisaamuihin, myöhäisiltoihin ja viikonloppuihin. Jämsänkosken omatoimikirjaston käyttöönottoa on valmisteltu; käyttöönotto tapahtuu keväällä 2023.			
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla			
Mittari	% /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		29	31	29
Mittari	yli 65-vuotiaiden osuus kaikista opiskelijoista		Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
			43	43
Mittari	lainaus/asukas	Lähtöarvo 12/2021	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		10,3	12,9	11,17

Toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutunut. Yli 65-vuotiaiden osuus kaikista opiskelijoista oli 43%, joten tavoitetaso toteutui. Laina-asukas tavoitetaso 12,91 ja toteuma koko vuoden osalta 11,17. Pääkirjaston lainausmäärä kasvoi (216 175 lainausta / v.2022), mutta koko vuoden toteumaan vaikutti pääkirjaston 6,5 viikon sulku-aika muuton takia. Alkuvuoden koronarajoitukset ja asiakkaiden varovaisuus näkyvät lukemassa. Digitutor-toiminta alkoi syksyllä ja jatkuu vuonna 2023. Lukukoordinaattorihankkeen rekrytointi käynnistettiin. Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan 29 % 8-9 -luokkalaista liikkui vähintään tunnin päivässä. Seuraava kysely toteutetaan vuonna 2023, joten tavoitteen toteutumista näiltä osin ei voida arvioida tänä vuonna. Uimahallin asiakasmäärätavoite alkuperäisessä talousarviossa on 60 000, lisätalousarviossa 50 000. Asiakasmäärä oli 47 310, joten tavoitetta ei aivan saavutettu. Joulukuussa alkaneen energiansäästökampanjan myötä saatiin myönteistä medianäkyvyyttä ja kuntalaiset aktivoituivat käyttämään uimahallin palveluja enemmän. Liikuntaneuvontahanke käynnistyi syyskuussa, toiminta tavoitti 27 asiakasta. Uuden Raitti-kokonaisuuden palvelujen käynnistyminen on otettu ilolla vastaan. Työväenopisto aloitti marraskuussa maahanmuuttajien suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen.
Toimenpide	Tavoitteen mukainen painopistealue: kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Toimenpiteen kuvaus	Järjestettiin ohjattua toimintaa kaikenikäisille vapaa-aikapalveluissa ja opistopalveluissa esim. työväenopiston kurssitarjonnassa huomioitiin eri ikäiset kuntalaiset ja heidän toiveitaan. Kirjaston palvelulupaus toteutui varsin kattavasti, järjestettiin mm. satutuokioita, kirjavinkkauksia 3. ja 7. luokkalaisten sekä tiedonhaun opastukset toisen asteen opiskelijoille. Elämänlaatu- ja palveluissa järjestettiin runsaasti tapahtumia (Satuverstas, Toimintalauantait, musiikkiopiston konsertit, yleisöluennot, lukupiirit). Koulunuorisotyö jatkui kaikilla yhtenäiskoulualueilla ja toisella asteella. Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminta alkoi syksyllä kaikilla perusopetuksen kouluilla. Liikuntaneuvontatoiminta alkoi syyskuussa yksilöohjauksina sekä pienryhmätoimintana. Digitutor-toiminta käynnistyi syksyllä Raitilla tarjoten digiopastusta sähköiseen asiointiin. Työväenopiston senioriliikuntakursseja suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen kanssa.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	725 470	632 970	692 657	59 687	109,43 %
Toimintakulut	-4 060 590	-4 089 263	-4 101 422	-12 159	100,30 %
Toimintakate	-3 335 120	-3 456 293	-3 408 765	47 528	98,62 %
Poistot ja arvonalentumiset	-75 740	-75 740	-75 556	184	99,76 %
Tilikauden tulos	-3 410 860	-3 532 033	-3 484 321	47 712	98,65 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Elämänlaatu- ja palvelut	- 157,84	- 178,61	- 176,15

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA + Lta 2022	TP2022
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	350	338	350	350	362
Työväenopiston opiskelijamäärä	1540	1727	1700	1700	1800

Yli 65-vuotiaat opiskelijat (määrä)	505	499	730	730	774
Yli 65-vuotiaat kaikista opiskelijoista (%)	40 %	29 %	43 %	43%	43 %
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	71850	70889	110 000	110 000	98 789
Lainaus/asukas	10,08	10,3	12,9	12,9	11,17
Uimahallin asiakasmäärä	36368	28428	60000	50 000	47 310
vähintään tunnin päivässä liikkuvat 8-9 luokkalaiset %-osuus (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	26,5	29	31	31	29

Elinvoima

Toimialajohtaja: elinvoimajohtaja

Elinvoimalautakunta

Jäsenet

Seija El Sayed, pj.
Mika Kyrö, vpj.
Heikki Rinnekangas, jäsen
Mikko Laitinen, jäsen
Sari Jussila, jäsen
Leena Pärnäjärvi, jäsen
Kari Linna, jäsen 21.2.2022 saakka
Markos Koskinen, jäsen
Erja Laaksonen, jäsen
Ilkka Salminen, jäsen 21.2.2022 alkaen
Anssi Mennala, kh:n edustaja

Varajäsenet

Joonas Valkeajärvi
Risto Salmio
Markku Korpela
Kari Leppänen
Tiina Altti
Sanna Pekki
Eila Sahala
Sami Äikäs
Tuula Koponen

Toiminnan kuvaus

Elinvoimatoimen perustehtävänä on kaupungin yhdyskunnan perusrakenteen ylläpitäminen ja kehittäminen, asukkaiden arjen sujuvuus sekä elinvoiman vahvistaminen. Kunnallistekniikan keinoin ja menetelmin toimialalta luodaan taajamaluonteisen yhdyskunnan perusrakenne, joka on välttämätön kaikelle toiminnalle: kaupungin ja hyvinvointialueen palvelutuotannolle, elinkeinoelämän toiminnalle, kansalaisten asumiselle, liikkumiselle, vapaa-ajan vietolle ja virkistytymiselle. Kaavoituksella tähdätään tulevaisuuteen ja ohjataan eri toimintojen sijoittumista loogisesti ja toiminnallisesti parhaalla tavalla toisiinsa nähden. Toimialalta hoidetaan kaupungin omaisuutta: metsiä, maaomaisuutta, rakennuksia sekä kunnallisteknistä infrastruktuuria. Elinvoimatoimen palvelutehtävään kuuluvat myös jätehuolto, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan tehtävät, yritysneuvonta, elinvoimaa vahvistava hanketoiminta sekä edunvalvonta- ja aluekehittämistyö.

Toimialan johtoryhmä kokoontuu viikoittain. Johtoryhmään kuuluvat elinvoimajohtajan lisäksi elinvoiman tulosalue-esimiehet, vesihuoltopäällikkö sekä johtoryhmän sihteerinä hallintosihteerit. Kahden viikon välein johtoryhmä kokoontuu laajennettuna (elinvoiman konsernijohtoryhmä), jolloin kokoonpanoa täydennetään johtavalla rakennustarkastajalla, kiinteistömestarilla, kaavoituksesta vastaavalla maankäyttöinsinöörillä, yrityspalvelupäälliköllä, KOY Jämsänmäen, Jämsän Yrityskiinteistöt Oy:n sekä Jämsän Aluelämpö Oy:n toimitusjohtajilla. Johtoryhmän laajentaminen konserniyhtiöiden toimitusjohtajiin on parantanut toimialan ja konserniyhtiöiden välistä tiedonkulkua, vahvistanut yhdessä tekemistä ja parantanut ongelmanratkaisukykyä.

Kaipolan paperitehtaan sulkeminen syksyllä 2020 käynnisti Jämsässä rakennemuutoksen, jonka seurauksena teollisten työpaikkojen lukumäärä alueella väheni yli 400:lla. Alkusyksystä 2021 toteutuneen entisen UPM Kaipolan paperitehtaan kaupan myötä alueen omistus siirtyi Kaipola Green Port Oy:lle. Tehdasalueella on tehty purkutöitä 2022 ajan. Uuteen yritystoimintaan tiloja on voitu luovuttaa loppuvuodesta 2022 alkaen. Elinvoimatoimi on ollut aktiivisesti mukana ratkomassa uusien toimijoiden sijoittumiseen liittyviä kysymyksiä. Aktiivisessa sijoittumisprosessissa on useita lupaavia yrityksiä.

F35 hävittäjähankinnan myötä Patrian Hallin tehtaalle odotetaan yli sataa uutta työpaikkaa. Eturunkotehtaan rakentaminen alkaa 2023 aikana. Jämsän kaupunki on mukana tukemassa Patriaa osaavan työvoiman hankinnassa ja tulee kehittämään asumisen palvelujen tarjontaa 2023 aikana rekrytointien helpottamiseksi.

2021 voimaan tulleen jätelain toimeenpanoa on jatkettu. Toimialalta on toteutettu vuoden 2022 aikana ympäristöohjelman, metsäsuunnitelman, kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman sekä uudistuvan teollisuuden master plan suunnitelman valmistelu. Rasuan maanvuokrasopimus irtisanottiin ja uuden toimijan kilpailuttaminen valmisteltiin. Kehittämistoimia tehtiin Seppolan sataman kehittämiseksi ja satamayrittäjän kilpailuttamista valmisteltiin. Vuoden aikana päivitettiin Jämsän kaupungin työturvallisuuskäytännöt, satamajärjestys, sekä jäähallisopimukset.

Elinvoimalautakunta karsi toimialalta ylläpidettävää palveluverkkoa lakkauttamalla marraskuussa 6 leikkipaikkaa. Leikkipaikkojen purkaminen käynnistyy 2023 aikana. Talouden tasapainottamistoimia on tarpeen jatkaa 2024-2025 aikana.

Toimialalta toteutettiin 2022 aikana yhteensä kuutta hanketta, joiden kokonaisbudjetti oli 1,94 M€. Edunvalvontaa on tehty toimialalta erityisesti väyläverkon kehittämiseksi ja yhteistyössä kaupunginjohtajan kanssa yritys- ja kehittämisrahoituksen varmistamiseksi.

Elinvoimalautakunnalla oli vuoden aikana 11 kokousta, yhteensä 178 pykälää. Valvontajaostolla oli vuoden aikana 10 kokousta, yhteensä 58 pykälää. Elinkeinoelämän sekä elinvoimatyöhön liittyvien yhteistyötahojen edustajista koostuva elinvoimaneuvottelukunta kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Selvitykset tilikauden 2022 keskeisistä tapahtumista esitetään tulosaluekohtaisissa teksteissä.

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	15 712 240	14 712 240	14 585 678	-126 562	99,14 %
Valmistus omaan käyttöön	205 380	205 380	284 233	78 853	138,39 %
Myyntituotot	3 988 020	3 438 020	3 448 046	10 026	100,29 %
Maksutuotot	548 000	548 000	407 558	-140 442	74,37 %
Tuet ja avustukset	463 520	463 520	535 814	72 294	115,60 %
Muut toimintatuotot	10 712 700	10 262 700	10 194 259	-68 441	99,33 %
Toimintakulut	-17 477 320	-17 689 320	-17 632 250	57 070	99,68 %
Henkilöstökulut	-4 033 670	-4 033 670	-4 178 681	-145 011	103,60 %
Palvelujen ostot	-7 831 720	-8 043 720	-7 368 875	674 845	91,61 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 974 960	-3 974 960	-4 770 927	-795 967	120,02 %
Avustukset	-367 600	-367 600	-353 816	13 784	96,25 %
Muut toimintakulut	-1 269 370	-1 269 370	-959 951	309 419	75,62 %
Toimintakate	-1 559 700	-2 771 700	-2 762 339	9 361	99,66 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 801 350	-6 801 350	-6 701 133	100 217	98,53 %
Poistoeron muutos	246 610	246 610	246 611	1	100,00 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-8 114 440	-9 326 440	-9 216 861	109 579	98,83 %

Toimialan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Jämsän yrityseskosysteemin kehittäminen
Mittari	Kaipolan tehdasalueen kehittämisen käynnistyminen. Yrityslähtöisten kehittämishankkeiden käynnistyminen (kpl) Uusien yritysten lukumäärä (kpl)

Toteutumisen arviointi	Uudistuvan teollisuuden master plan on valmistunut. Kaipolan tehdasalueella toimii tällä hetkellä UPM:n lisäksi Voithin telahiomo, Logistikas ja Kaipola Recycling. Vuoden 2022 aikana alueella on toiminut myös muita lyhytaikaisempia vuokralaisia. Alueen omistaja käy aktiivisesti neuvotteluja useiden lupaavien yritysten kanssa alueelle sijoittumisesta ja erilaisia selvityksiä on käynnissä.
Tavoite	Uudet työpaikat
Mittari	Erilaisten toimenpiteiden seurauksena syntyneet uudet tai säilytetyt työpaikat
Toteutumisen arviointi	Yritysneuvontaa järjestetty tarpeen mukaan ja hankkeilla on tuettu yritysten kehittymistä ja kehitetty toimintaympäristöä.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Rakennusten ja liikenneväylien ja vesihuoltoverkostojen korjausvelan vähentäminen
Mittari	Korjatut m ² :t kiinteistöillä, korjatut metrit verkostoissa. %-osuus kokonaismäärästä, eurot.
Toteutumisen arviointi	Hankkeita on toteutettu suunnitelmien ja päällystysohjelman mukaisesti. Sairaalan kiinteistöön toteutettiin 2022 aikana kiireellisiä korjaustoimenpiteitä.
Kilpailukyky ja elinvoima, Ympäristö	
Tavoite	Luontomatkailun toimintaympäristön kehittäminen: Jämsäpuisto, Jämsänjoen rantareitti ja aistipolku, reitistöt
Mittari	Ulkopuolinen rahoitus luontomatkailun toimintaympäristön kehittämiseen.
Toteutumisen arviointi	Reitistösuunnitelma on valmistunut. Hankkeelle 168 elämysten kilometriä on myönnetty 50 000 € rahoitus. Reitistöön kohdistuvien investointihankkeiden ja Jämsän keskustan sataman toteuttaminen on käynnistynyt. Investointihankkeille haetaan aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta.

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöresurssien riittävyys	3	3	9
Arviointi	Elinvoimatoimen henkilöörganisaatio on ohut. Osa avaintehtävistä on yhden asiantuntijan varassa. Kaikkiin tehtäviin ei ole nimetä kelpoista sijaista. Toimialalla on ollut pitkiä terveysperusteisia poissaoloja. Terveysperusteisten poissaolojen sijaisjärjestelyjä ei kaikilta osin ole pystytty ratkaisemaan kohtuullisessa ajassa. Poissaoloilla on ollut vaikutusta palvelujen saatavuuteen. Sijaisjärjestelyt kuormittavat merkittävästi työssä olevaa henkilöstöä. Sijaisjärjestelyt jatkuvat toimialalla.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit	1	3	3

Arviointi	Poikkeaviin sääolosuhteisiin ja ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin varaudutaan toimialalla. Sääolosuhteet mm. lumitalvet ja lämpötilojen vaihtelut vaikuttavat merkittävästi toimialan kustannuksiin ja niiden ennakoitavuuteen. Hulevesien hallintaan varaudutaan investoimalla hulevesiverkostoon.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Rakennusten ja infran korjausvelka	2	3	6
Arviointi	Rakennusten ja infran korjauksia tehdään suunnitellusti, mutta myös suunnittelemattomia korjauksia joudutaan tekemään vuosittain. Kaupungilla ml. kaupunkikonserni on laaja infraverkosto ja kiinteistömassa, jossa runsaasti korjausvelkaa.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työturvallisuuteen kohdistuvat riskit	3	2	6
Arviointi	Työturvallisuuteen kiinnitetään toimialalla huomiota. Tarkastelujaksolla ei ole ollut vakavia työturvallisuuteen liittyviä tapahtumia. Kaupungin toiminta- ja turvallisuusympäristö on muuttunut, mihin varaudutaan toimialalla valmiussuunnittelulla ja valmiusharjoituksin.			
Toimenpide	Työmaakohtaiset turvallisuusasiakirjat. Henkilökohtaiset turvavarusteet. Selkeät ohjeistukset. Valmiussuunnittelu, valmiusharjoitukset.			

Maankäyttö ja elinvoima

Tulosalueen esimies: maankäyttöinsinööri 2

Toiminnan kuvaus

Maankäyttö ja elinvoima -tulosalue vastaa yhdyskuntatoimen hallinnosta, kaupungin yrityspalveluista, strategisesta maankäytöstä, kaavoituksesta, kiinteistönmuodostuksesta, maapolitiikasta, kartaston ja paikatietoaineiston ylläpidosta, mittauspalveluista sekä kaupungin metsäomaisuuden hoidosta. Tulosalueelle sijoittuvat elinvoiman, kaavoituksen ja tonttipalveluiden tulosityksiköt.

Elinvoima

Elinvoima-tulosityksikössä huolehditaan yhdyskuntatoimen hallinnon, vesihuollon hankesuunnittelun asuntotoimen ja yrityspalveluiden järjestämisestä. Tulosityksiköstä maksetaan ja laskutetaan toimialan yleiskulut sekä hoidetaan kunnan asuntoviranomaisen tehtävät.

Yrityspalvelut vastaa kehittämistyöstä Jämsän kaupungin elinvoimaohjelman mukaisesti antamalla neuvontaa yrityksen perustajille, toimiville yrityksille, välittämällä yritysten kasvu- ja kehittämispalveluja, sekä osallistumalla Jämsän kaupungin edunvalvonta-, verkosto- ja aluekehittämistyöhön. Yrityspalvelut järjestää kasvu- ja kehittämisteemoihin liittyviä info- ja tiedotustilaisuuksia yrittäjille.

Tulosityksikössä valmistellaan, hallinnoidaan ja toteutetaan työpaikkojen syntymistä edistäviä kehittämishankkeita sekä yritysryhmähankkeita. Vuoden 2022 aikana toteutettuja hankkeita olivat Jämsä Tehdas -kehittämishanke, Yritysvelohanke ja Senioriasumisen kehittämishanke.

Tulosyksikössä osallistuttiin uusien hankkeiden valmisteluun (Jämsä Tehdas jatko) Ketterien kokeilujen yhteisöalusta työlle, yrittämiselle ja oppimiselle -kehittämishanke ja -investointihanke, TIKKA - tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta kasvua -hanke, (SASU) Sujuvan asumisen palvelut tukemassa yrittämistä, työtä ja sijoittautumista -hanke sekä 168 elämyksen kilometriä - tapahtumia ja tuotteita Himos-Jämsän ulkoilureitistölle -hanke. Hankkeet ovat äkillisen rakennemuutoksen vaikutusten torjuntaan ja korjaamiseen liittyviä uusia Jämsä-paketin toimenpiteitä.

Kaavoitus

Kaavoituksen tulosyksikkö vastaa maankäytön suunnittelusta, ja että maankäyttöön liittyvillä oikea-aikaisilla toimenpiteillä toteutetaan kaupungin strategisia tavoitteita. Tavoitteena on toimiva ja taloudellinen kaupunkirakenne, riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta, kaupunkikuvan korkea laatu sekä viihtyisä ja turvallinen ympäristö.

Tonttipalvelut

Tulosyksikkö vastaa kaupungin maaomaisuuden hallinnasta, kiinteistörekisterin pitämisestä asemakaavoitetulla alueella, kartta-aineistojen ja paikkatietojen ajantasaisuudesta sekä metsäomaisuuden hoidosta. Kiinteistömuodostuksen kautta mahdollistetaan rakentaminen asemakaava-alueilla.

Kaupungin metsäomaisuuden suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä hoidolla varmistetaan, että metsät ja niiden kasvuolosuhteet pysyvät kunnossa. Metsillä on taloudellisen arvon lisäksi myös virkistysarvoja, jotka huomioidaan metsähoitotoimenpiteitä suunniteltaessa.

Viranhaltijapäätöksiä tehtiin tulosalueella yhteensä 116, joista elinvoimajohtaja teki 28 kpl, maankäyttöinsinööri 1 teki 6 kpl, maankäyttöinsinööri 2 teki 51 kpl, maanmittausinsinööri 24 kpl ja yrityspalvelupäällikkö 7 kpl.

Kiinteistöjen luovutusten määrässä tapahtui selkeä pudotus verrattuna kiinteistökaupan huippuvuoteen 2021, jolloin rekisteröityjä kiinteistön luovutuksia tehtiin Jämsän kaupungin alueella yhteensä 540 kappaletta. Toukokuuhun 2022 saakka luovutusten määrä säilyi aivan edellisvuoden tasolla. Toukokuun jälkeen kiinteistön luovutusten määrässä tapahtui muutos ja vuoden 2022 aikana tehtyjen kiinteistön luovutusten kokonaismääräksi jäi 459 kappaletta.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut			
Tavoite	Huolehditaan talousarvioprosessin, asiakirjahallinnon, päätöksentekoprosessin sekä laskutuksen sujuvuudesta ja lainmukaisuudesta		
Mittari	Oikaisuvaatimukset	Lähtöarvo 12/2021	Toteuma 12/2022
		5	8
Mittari	Viivästymiset		Toteuma 12/2022
			1
Toteutumisen arviointi	Metsäsuunnitelmasta jätettyjen muistutusten ja oikaisuvaatimusten käsittely on viivästyttänyt suunnitelman hyväksymisprosessia ennakoitua kauemmin. Jätetyt oikaisuvaatimukset koskevat tulosalueella valmisteltua metsäsuunnitelmaa, kiinteistökaupan esisopimusta ja rakentamisen poikkeamispäätöksiä.		

Kilpailukyky ja elinvoima			
Tavoite	Laadukkaiden tarvelähtöisten yrityspalvelujen tuottaminen		
Mittari	Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		45	34
Mittari	Jämsään yritysneuvonnan kautta haetut yritysten kehittämis- ja investointituet	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		900 000	316 000
Mittari	Uudet perustetut yritykset	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		80	72
Toteutumisen arviointi	Varovaisuus on näkynyt yritysten perustamisluvuissa sekä investointihalukkuudessa vuonna 2022. Ukrainan sota on heijastunut raaka-aineiden ja energian hintoihin, jolloin investointien toteuttamista on yrityksissä siirretty. Yleinen talouden epävarmuus on johtanut tilanteeseen, jossa moni yritys pyrkii säilyttämään nykyisen asemansa markkinoilla. Investointeja ei ole voinut toteuttaa suunnitelluilla hinnoilla, myös koneiden ja laitteiden luvattuihin toimitusaikoihin tuli viivästyksiä. Inflaatio on aiheuttanut korkojen nousua, mikä on siirtänyt investointeja eteenpäin.		
Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen			
Tavoite	Jämsän kilpailukyky ja elinvoiman kehittäminen maankäytön keinoin		
Mittari	Vireillä olevien kaavojen loppuunsaattaminen	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		4	3
Mittari	Voimassa olevien asemakaavojen ajanmukaisuuden arvioiminen ja uudistaminen tarvittaessa kaavamuutoksien.	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		2	3
Mittari	Yritystonttien luovutukset ja uudet vuokrasopimukset	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		3	1
Toteutumisen arviointi	Yritystonttien markkinatilanne ei ole muuttunut. Rakentamattomille yritystonteille ei ole kysyntää. Myös asuinrakentaminen on ollut vähäistä ja uusien alueiden kaavoittamiselle ei ole ollut akuuttia tarvetta. Tonttivaranto on kysyntään nähden riittävä.		
Kilpailukyky ja elinvoima, Ympäristö			
Tavoite	Metsäomaisuuden suunnitelmallinen hoito		
Mittari	Toteutuneiden leimikoiden pinta-ala yht. ha	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		85	8
Mittari	Hakkuusaantojen yhteismäärä €	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		60 000	61 779,8
Toteutumisen arviointi	Toimintaedellytykset puuttuivat, koska metsäsuunnitelman hyväksymisprosessi on kesken.		

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	2 454 080	1 454 080	1 554 940	100 860	106,94 %
Toimintakulut	-2 443 940	-2 443 940	-2 066 740	377 200	84,57 %
Toimintakate	10 140	-989 860	-511 800	478 060	51,70 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3 000	-3 000	-4 833	-1 833	161,11 %
Tilikauden tulos	7 140	-992 860	-516 633	476 227	52,03 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
KTJ-rekisteröinnit	61	50	42
Uudet kiinteistöt	28	20	23
Kiinteistöjen ostot/myynnit	28	20	17
Rakennusmittaukset	229	150	303
Hyväksytyt asemakaavat, ha	15,08	20	2
Uudet yritykset (prh)	93	80	72
Yritysneuvonnassa valmisteltujen yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden kokonaismäärä (€)	1 297 000	900 000	316 000
Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat	47	45	34
Lautakunnan kokouksia	12	15	11
Lautakunnan pykälä	211	180	178
Viranhaltijapäätöksiä	167	320	116
Toimintakate € / as.	13,29	- 51,15	- 26,45

Kunnallistekniset palvelut

Tulosalueen esimies: kaupungininsinööri

Toiminnan kuvaus

Kunnallistekniset palvelut -tulosalue vastaa liikenneväylien, puistojen, venesatamien sekä liikuntapaikkojen suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta asetettujen tulostavoitteiden ja talousarvion määrärahojen rajoissa. Lisäksi tulosalue vastaa jätehuollon järjestämisestä. Tulosalueella on Kunnallistekninen suunnittelu ja rakentaminen, Jätehuolto, Liikenneväylät, Puistot ja liikuntapaikat sekä Varasto -tulosyksiköt.

Tulosalueella on toteutettu kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeita, jonka rahoitukseen on saatu valtionavustusta Traficomien myöntämänä 17 835 euroa. Keski-Suomen liiton rahoituksella käynnissä olevan Himoksen matkailukeskuksen jätevirtojen selvitys- ja kehittämishankkeen yhteydessä on laadittu ympäristöohjelma, joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 12.12.2022, hanke jatkuu vuoden 2023 kesäkuun loppuun asti. Kaupungininsinööri on osallistunut kaupungin edustajana Vt 9:n Säyrylän eritasoliittymän työmaakokouksiin.

Tulosalueen henkilöstössä tapahtui paljon muutoksia vuoden aikana. Vuoden aikana uudet työntekijät valittiin kolmeen kunnallistekniikan työntekijän vakanssiin kahden irtisanoutumisen ja yhden eläköitymisen seurauksena. Uusi projekti-insinööri aloitti elokuussa ja joulukuussa ehti vielä aloittaa Hallin alueen ulkoilupaikkojen hoitaja edellisen eläköidyttyä jo lokakuussa. Lisäksi uudet työntekijät valittiin kaupunginpuutarhurin virkaan ja liikuntapaikkamestarin tehtävään, valitut henkilöt aloittavat työssään vuoden 2023 alkupuolella. Keskuskatu 17:ssä sijainneet palvelut siirtyivät tulosalueen osalta Teollisuuskadun tukikohtaan kesäkuussa.

Runsa luvut talvikaudet 2021-2022 ja 2022-2023 näkyvät tulosalueen toiminnassa, määrärahat liikenne- ja puistoväylien sekä liikuntareittien kunnossapidon osalta ovat ylittyneet. Kustannusten ylittymiseen ovat vaikuttaneet myös yleinen kustannustason nousu; energian ja polttoaineiden hinnat ovat nousseet, lisäksi kone- ja kuljetuspalveluiden sekä kiviainesten hinnat nousivat indeksin mukaisesti yli 10 %.

Viranhaltijapäätöksiä tulosalueella tehtiin yhteensä 194 kpl, joista katumestarin päätöksiä 8, ympäristöinsinöörin päätöksiä 79 ja kaupungininsinöörin päätöksiä 107.

Kunnallistekninen suunnittelu ja rakennuttaminen

Tulosyksikkö vastaa liikenneväylien ja muiden yleisten alueiden suunnittelusta ja esim. niihin liittyvien investointien kilpailuttamisesta. Talousarvion investointiosassa nimettyjen investointien sekä erillisten työohjelmakohteiden hankintoihin liittyvien kilpailutusten lisäksi vuoden 2023 aikana kilpailutettiin mm. kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman laadinta, katuvaloverkon huoltotyöurakka, talvikunnossapito- palveluiden hankinta sekä tiemerkinäurakka. Tulosyksikön henkilöstö osallistui myös mm. reitistö- ja Himoksen jätevirta hankkeisiin liittyviin toteutuksiin. Tulosyksikön henkilöstö vastaa myös investointien rakennuttamisesta ja erillisten työohjelmakohteiden rakentamisesta.

Vuoden aikana toteutettiin myös useita pieniä hankkeita; mm. keskustan alueelle laadittiin kausivalaistussuunnitelma ja pyöräteiden kuntotietoa kerättiin joukkoistetulla kuntokartoituksella.

Jätehuolto

Tulosyksikössä valmistauduttiin uuden jätelain muutoksiin. Kompostointirekisterin tietoja kerättiin ja valmisteltiin pakkausjätteen kuljetustietoja ja biojätteen kuljetus- sekä käsittelytietoja. Haja-asutusalueen urakka-alueen 1 uusi sopimuskausi alkoi 1.2.2022. Syväkeräysurakan sekä jäteasemapalveluiden, vaarallisten jätteiden ja SERin kilpailutusta valmisteltiin. Kilpailutukset käynnistyvät alkuvuodesta 2023. Metsä-Kivelän jätteenkäsittelyalue on vuokrattu GRK Suomi Oy:lle. Jämsän kaupungilla on vastuu jatkossakin kaupungin toiminnasta syntyneestä vanhasta jätepenkasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

Liikenneväylät

Kaupungin hoidossa olevat liikenneväylät pidettiin liikenteen tarpeen edellyttämässä kunnossa. Liikennemerkkiiuudistuksen myötä katualueilla uudistettiin merkittävä määrä liikennemerkkejä.

Himoshuipuntien saneerauksen yhteydessä toteutettiin kaide- ja luiskankorjaustöitä Himoshuipun alikulkutunnelin kohdalla.

Kunnossapitoavustukset yksityisille on myönnetty elinvoimalautakunnan vahvistamien soveltamisohjeiden mukaisesti. Peruskorjausavustuksia ei myönnetty.

Puistot ja liikuntapaikat

Puistotoimessa tehtiin vieraslajitorjuntaa keskittyen jättipalsamin, jättiukonputken ja kurturuusun hävittämiseen kaupungin omistamilla maa-alueilla. Lampaat torjuivat jättipalsamia tervaleppämetsässä. Torpannotkoon sekä Joonantien varteen taajamametsään istutettiin alppiruusuja. Seppolan koulun tontilla ja Saksalassa tehtiin niittykokeilut. Tulosyksikön henkilöstö oli mukana myös investointihankkeissa.

Liikuntapaikoilla toteutettiin ulkoilureitistöjen raivauksia.

Torimyyni jatkui edellisvuosien tapaan Jämsän Äijän aukiolla keskiviikkoisin ja lauantaisin, toripäiviä oli yhteensä 104. Toripäivien lisäksi oli muutamia isompia markkinoita.

Varasto

Uusi varasto-ohjelma Sonet premium otettiin käyttöön.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Himos-alueen infran kehittäminen yhteistyössä maanomistajien ja yritysten kanssa
Mittari	Toteutuneet alueet
Toteutumisen arviointi	Himos-alueella valmistui Himoshuipuntien kunnostaminen ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen (n. 650 m). Kunnostetun väylän varrelle rakennettiin myös siltä aiemmin puuttunut valaistus. Himoskylän pysäköintialue kunnostettiin ja asfaltoitiin asemakaavan mukaisen alueen osalta.
Tavoite	Seppolan satama-alueen ja aistipolun rakentuminen
Mittari	Toteutuneet alueet
Toteutumisen arviointi	Satama-alueen rakentaminen on käynnistynyt loppuvuodesta 2022. Laituri on kunnostettu ja satama-aukion rakentaminen on käynnissä. Alueelle on mm. tilattu satamapalvelukontti, joka asennetaan paikoilleen vuoden 2023 alussa. Alueen rakentaminen jatkuu alkuvuodesta 2023.
Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen	
Tavoite	Perusinfran kunnossapito, saneeraus ja rakentaminen
Mittari	Toteutuneet metrit
Toteutumisen arviointi	Kadunsaneerausta ja kadun kunnostusta on tehty eri puolilla Jämsää yhteensä 2 697 m. Lisäksi kohteita on kunnostettu päällystämällä päällystysohjelman mukaisesti. Uutta kevyen liikenteen väylää rakennettiin 650 m. Katuvalaistusta on vuoden aikana saneerattu yhteensä 599 valaisinpistettä, saneerauksen lopputuloksena ko. valaistuksen yhteisteho on pienentynyt 84,12 kW:sta 33,08 kW:iin.
Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Jämsäpuiston rakentaminen
Mittari	Puistosuunnitelmien toteutuminen vaiheittain

Toteutumisen arviointi	Jämsäpuiston alueelle on valmistunut hulevesisuunnitelma, muu puistosuunnittelu on kesken. Maauimalan liikuntapuistoon asennettiin skeittiramppi ja graffitiseinä, lisäksi alueelle toteutettiin pieni leikkipaikka sekä paikka kioski-/kahvilarakennukselle. Torpannotkon alueen kevyen liikenteen väylän kunnostaminen on valmis. Valaistus on uudistettu Torpannotko/ Rauhanpuisto alueella.
------------------------	---

Tulosalueen toiminta on ollut asetettujen tavoitteiden mukaista.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	1 997 470	1 997 470	1 781 388	-216 082	89,18 %
Toimintakulut	-6 434 830	-6 434 830	-6 389 097	45 733	99,29 %
Toimintakate	-4 231 980	-4 231 980	-4 323 476	-91 496	102,16 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3 161 960	-3 161 960	-3 080 284	81 676	97,42 %
Tilikauden tulos	-7 393 940	-7 393 940	-7 403 760	-9 820	100,13 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Katuja ja kaavateitä km	193	194	193
Kevyen liikenteen väylät ja raitit	95	96	96
Puistot ha	67	67	67
Leikkikentät ja leikkipaikat kpl	46	46	46
Toripäiviä kpl	102	104	104
Venepaikat kpl	850	811	810
Uimarannat kpl	9	9	9
Myönnetyt kunnossapitoavustukset, km	509	510	519
Työkoneet, käyttötunnit	5 357	5 100	5 690
Ajoneuvot, ajokilometrit	136 303	120 000	127 000
Varastoluovutukset, kpl	281	380	307
Toimintakate € / as.	- 191,57	- 218,69	- 223,42
Jätehuolto			
Jätekertymä t/v	3 950	4 000	3 168
Asiakasrekisterin kattavuus, %	98	98	98
Jätepistemaksu loma-as. €/v alv 0%	62,36	62,36	64,76
Perusmaksu, €/v alv 0%	14,6	16,1	16,1

Katujen osalta jäi talousarvioon verrattuna toteutumatta mm. Lintutöyry. Uutta kevyen liikenteen väylää valmistui Himoshuipuntielle. Venepaikoista vuokrattuna oli 650 paikkaa.

Tilapalvelut

Tulosalueen esimies: tilapalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tilahallinto ja rakennuttaminen

Tulosyksikkö toimii omistajan edustajana kaupungin kiinteistöjen ylläpidossa, vuokrauksessa ja rakennuttamistehtävissä. Tärkeimpinä vastuualueina ovat omistajastrategian toteuttaminen, olemassa olevien kiinteistöjen kehittäminen, vuokrattavien tilojen omistajan edunvalvonta sekä vuokrasopimusten laatiminen ja kiinteistöjen rakennuttamistehtävät uudis- sekä korjausrakentamisessa.

Kiinteistöhuolto ja kunnossapito

Tulosyksikkö toimii kaupungin omistamien kiinteistöjen kiinteistöhuollon ja kunnossapidon edunvalvojana ja toteuttajana, korjaustöiden vastuullisena toimeenpanijana sekä sovittujen tilausten, urakoiden ja ylläpidon valvojana. Kiinteistöhuolto vastaa, että kaupungin omistamat tilat ovat terveelliset, viihtyisät, turvalliset, lain ja asetettujen määräysten mukaiset. Kiinteistöjen huolto, kunnostus ja ylläpito ovat suunnitelmallista, pitkällä aikajaksolla rakennusten toiminnallisen käytön ylläpitoa sekä suunnitelmallista korjaustöiden suunnittelemista ja toteutusta.

Vuosi 2022 oli kiinteistöhuollossa haastavaa aikaa. Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan ovat energian ja sähkön hankintahinnat kallistuneet nopeasti. Energiakustannuksien nousun seurannaisena inflaatio nousi vuoden aikana jyrkästi kaikissa Euroopan maissa. Inflaatio on nostanut rakennustarvikkeiden hintoja ja sen johdosta (rakennustarvikkeiden hinnan nousun kautta) ovat rakennusurakat ja kiinteistöjen korjaustoimenpiteiden hankintahinnat nousseet huomattavassa määrin.

Ulosvuokrattavien kiinteistöjen tai tilojen käyttöaste vuonna 2022 oli 78 %. Lisäksi kiinteistöistä on vuokrattu ulos yksittäisiä huone/toimitiloja 7 kpl. Ulkoisten vuokrien tarkistus suoritettiin elinkustannusindeksin nousua vastaavasti. Sisäisiä vuokria perittiin omakustannusperusteisesti.

Investointeja on toteutettu vuoden 2022 investointisuunnitelman mukaisesti. Investointisuunnitelma on sisältänyt Jokilaakson sairaalan korjaustöiden hankesuunnittelun ja pihatien ja p-alueen kunnostustyön, Jämsän paloaseman letkutornin julkisivun korjaustyöt, Koivulinnan päiväkodin ilmastointiremontin, Dementiakodin käyttövesiputkiremontin sekä Vitikkalan koulun aurinkopaneelihankkeen.

Käyttötalousmenoista on toteutettu Kuntalan ja Koskenpään koulun viemäreiden pinnoitus ja sukitus, Jämsän vanhan lukion asbestin poistaminen putkieristeistä ja kahden koulun osittaiset vesikattokorjaukset sekä liikennepuiston tukirakennuksen vesikaton korjaus.

Käyttämättömien rakennusten purkutöihin ei ollut vuonna 2022 varattuna määrärahoja. Purkutöitä on suunniteltu ja niihin on varattu määrärahaa vuodelle 2023.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvä asuminen	
Tavoite	Kiinteistöjen laadukas hoito
Mittari	Asiakastytyväisyyskysely

Mittari	Vikailmoituskäytäntö
Toteutumisen arviointi	Asiakastyytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu tarkastelujaksolla. Kaupungin vikailmoituspalvelu on ollut koko ajanjakson käytössä ja vikailmoitukset otetaan käsittelyyn välittömästi ja korjaukset tehdään muiden töiden ohella.
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Haahtela-ohjelmiston käyttöönoton aloittaminen
Mittari	Budjetintekovalmius
Toteutumisen arviointi	Haahtelan ohjelmisto RESS-sähköinen huoltokirja on otettu käyttöön joulukuussa 2022. Kaikista kiinteistöistä on laadittu kiinteistökohtainen sähköinen huoltokirja, jota kiinteistöhuolto pystyy käyttämään ja ylläpitämään ohjelmiston mukaisesti. Haahtelan kiinteistötietoon on saatu koulutusta ja ohjausta loppuvuodesta 2022 kahteen otteeseen, koulutukseen on osallistuttu taloushallinnosta ja tilapalvelusta.
Tavoite	Korjausvelan vähentäminen
Mittari	Rakennusten laatu ja asiakastyytyväisyys
Toteutumisen arviointi	Kiinteistöjen korjaustöitä on tehty etukäteen tehtyjen suunnitelmien mukaisesti. Useampia hankkeita käynnissä. Kiireellisiä korjaustöitä on tehty tarkastelujaksolla Jokilaakson sairaalalla.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	10 954 640	10 954 640	10 961 901	7 261	100,07 %
Toimintakulut	-8 035 200	-8 247 200	-8 652 130	-404 930	104,91 %
Toimintakate	2 919 440	2 707 440	2 309 771	-397 669	85,31 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3 636 390	-3 636 390	-3 616 015	20 375	99,44 %
Tilikauden tulos	-716 950	-928 950	-1 306 244	-377 294	140,62 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Rakennuksia, kpl	93	91	92
Rakennusten ka-m ²	124 355	111 322	111 466
Huoneistot, kpl	12	12	12
Huoneistot, ha-m ²	1 816	1 898	1 898
Kiinteistöhuoltopalvelu ka-m ²	127 494	122 789	122 789
Kiinteistöhuolto- ja erikoisammattimiespalvelut €/h	42	42	45
Toimintakate € / as.	153,6	139,91	119,36

Tunnuslukutaulukon rakennusten kappalemäärät ja pinta-alat vastaavat KETS 2017 - 2025 sopimuksen lukuja.

Valvontatoimi

Tulosalueen esimies: johtava rakennustarkastaja

Valvontajaosto

Jäsenet:

Risto Salmio, puheenjohtaja

Joonas Valkeajärvi, varapuheenjohtaja

Kari Ruokolahti

Tarja Kuisma

Elina Koivumäki

Sanna Rajala, kaupunginhallituksen edustaja

Varajäsenet:

Markku Sipilä

Tomi Lampinen

Arja Paakkanen

Leila Seppälä

Heikki Paavisto

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta valvoo rakentamista ja kaavojen toteuttamista maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyllä tavalla. Lupamenettelyllä pyritään huolehtimaan yleisen edun vaatimusten täyttymisestä sekä rakennuksen soveltumisesta rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Lisäksi rakennuksen tulee täyttää käyttötarkoituksen edellyttämät rakenteiden lujuuden ja vakauden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen perusvaatimukset. Rakennusvalvonta valvoo myös osaltaan rakennusten ja rakennetun ympäristön hoitoa ja kunnossapitoa sekä maa-ainesten ottoa.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu ylläpitää ja kehittää kunnan ympäristönsuojelua puhtaan, viihtyisän ja terveellisen ympäristön tarjoamiseksi asukkaille. Ympäristönsuojelu pyrkii lupa-, valvonta- ja neuvontamenettelyin vaikuttamaan siihen, että kuntalaisten ja yritysten toiminta aiheuttaisi mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja, ja että mahdolliset haitat olisivat kohtuullisin keinoin ja kustannuksin torjuttavissa. Ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteena on järjestää toimialaan kuuluvat palvelut mahdollisimman laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Toiminta vuonna 2022

Kertomusvuonna rakentamisen lupien ja ilmoitusten kokonaismäärä oli edellisvuosien tasolla. Rakentamisen pääpaino oli lomarakentamisessa ja talousrakennuksissa. Himoksen alueelle luvitettiin lomarakennuksia suunnilleen samaan tahtiin edellisen vuoden kanssa. Uusien asuinrakennuksien lupia myönnettiin hiukan edellisvuotta enemmän, laajennus ja muutostöiden lupamäärät olivat suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Lämmitysjärjestelmien muutoksia maalämmölle myönnettiin enemmän kuin edellisinä vuosina ja trendi näyttää jatkuvan. Myös toimenpidelupien myöntäminen uusien tulisijojen asentamiselle kiinteistöihin on vahvassa nousussa. Loma-asuntojen muutoksiin asuinrakennuksiksi on osoitettu alati kasvavaa kiinnostusta.

Johtava rakennustarkastaja jäi vuoden virkavapaalle syyskuun alussa. Rakennusvalvonnan työt on pystytty hoitamaan vs. johtavan rakennustarkastajan ja tarkastusinsinöörin voimin.

Kertomusvuonna kaikki rakentamisen luvat käsiteltiin ja arkistoitiiin sähköisesti Lupapiste-palvelun kautta. Vanhojen paperiarkistojen digitointityötä jatkettiin omana työnä. Asiakkaille toimitettavat vanhojen kohteiden dokumentit on toimitettu Lupapiste-kauppaa hyödyntäen. Digitoitujen lupien massavienti vuosilta 2009 - 2010 toteutettiin Lupapiste-kauppaan. Digitointityö jatkuu edelleen.

Ympäristönsuojelussa aloitti syyskuussa ympäristösuunnittelija. Lisäresurssin turvin lupahakemusten käsittely

on nopeutunut ja nyt myös erilaisten valvontatehtävien suorittaminen tehokkaammin ja tarkemmin on mahdollistunut. Ympäristönsuojelussa on tehty enemmän tarkastuksia, kuten hevostallien lantaloihin liittyen. Ympäristönsuojelussa on tehty myös erilaisia uusia sähköisiä lomakkeita asiakaspalvelun sujuvoittamiseksi. Ympäristöpäällikkö jatkaa jäsenenä vesienhoidon yhteistyöryhmässä ja on myös KYKY-ryhmän (kestävän elämäntavan yhteistyöryhmä) jäsen sekä kaupungin yhteyshenkilö Keski-Suomen liiton ilmastohankkeessa. Ympäristönsuojelu jatkoi sinilevätarkkailua Tiirinniemen valtakunnallisella tarkkailupisteellä edellisvuosien tapaan.

Ympäristönsuojelussa maa-aines- ja ympäristölupia käsiteltiin tavanomainen määrä. Luissa korostuvat ns. yhteisluvut eli maa-aines- ja ympäristölupa käsitellään yhtenä kokonaisuutena. YSL:n mukaisten ilmoitusten ja maastoliikennelain mukaisien lupien määrä oli myös tavanomaisissa lukemissa. Maa-ainestenottoaikoilla suoritettiin valvontakäyntejä vuonna 2022 yhteensä noin 65 kertaa. Lupamääräysten rikkomuksia ja puutteita havaittiin edellisvuotta vähemmän. Vanhentuvien maa-aineslupien ja vakuuksien sekä puuttuvien ottomääräilmoitusten ja pohjavesimittaustietojen valvontatoimet teettivät runsaasti ylimääräistä työtä.

Valvontajaostolla oli vuoden aikana 10 kokousta, yhteensä 58 pykälää. Johtavan rakennustarkastajan päätöksiä 402 pykälää. Ympäristöpäällikön päätöksiä 23 pykälää. Hallintosihteerin päätöksiä 18 pykälää.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Lupa-asioiden viivytyksetön käsittely
Mittari	Käsittelyaika
Toteutumisen arviointi	Rakentamisen lupa-asiat on saatu käsiteltyä nopeasti ja ympäristönsuojelun lupa-asiat tavanomaiseen tahtiin.
Tavoite	Sähköisen arkistoinnin lisääminen ja järjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen
Mittari	Paperiarkistojen digitointi, digitoitujen tuotteiden vienti Lupapiste kauppaan
Toteutumisen arviointi	Digitoitujen lupien massavienti toteutettiin vuosilta 2009 - 2010. Paperiarkistojen digitointi jatkuu. Lupapiste-kaupan kautta tulevien aineistopyyntöjen mukaisesti aineistot digitoidaan ja aineistot myydään kaupan kautta. Ympäristönsuojelun arkistointia on kehitetty osin digitaaliseen muotoon ja sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönottoa on selvitetty myös ympäristönsuojelussa.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	306 050	306 050	287 449	-18 601	93,92 %
Toimintakulut	-563 350	-563 350	-524 284	39 066	93,07 %
Toimintakate	-257 300	-257 300	-236 834	20 466	92,05 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-257 300	-257 300	-236 834	20 466	92,05 %

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Rakentamisen luvat ja ilmoitukset	424	500	400
Katselmukset	850	1 100	1 022
Ympäristöluvat ja meluilmoitukset, rekisteröinnit YSL 116 §	13	15	19
Uudet maa-ainesluvut, jatkoluvat ja yhteisluvut yht.	5	8	7
Ympäristönsuojelun valvonta- ja neuvontakäynnit	20	40	40
YSL:n mukaiset määräaikaistarkastukset	2	5	5
Toimintakate € / as	- 10,22	- 13,3	- 12,24

Investoinnit

Jämsän kaupungin investointiohjelman toteuma on 77 %, investointimenojen osalta toteuma on 102 %. Kaupunki ja liikelaitokset yhteen lukien investoinnit ovat toteutuneet 70-prosenttisesti.

INVESTOINNIT JÄMSÄN KAUPUNKI

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
Investoinnit Jämsän Kaupunki			
MENOT	-6 165 000 €	-6 263 733 €	102 %
TULOT	293 700 €	1 779 976 €	606 %
NETTO	-5 871 300 €	-4 483 757 €	76 %

INVESTOINNIT JÄMSÄN KAUPUNKI + LIIKELAITOKSET

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
Investoinnit Jämsän Kaupunki			
MENOT	-6 165 000 €	-6 263 733 €	102 %
TULOT	293 700 €	1 779 976 €	606 %
NETTO	-5 871 300 €	-4 483 757 €	76 %
Investoinnit Jämsän Vesiliikelaitos			
MENOT	-2 090 000 €	-707 237 €	34 %
TULOT	0 €	0 €	0 %
NETTO	-2 090 000 €	-707 237 €	34 %

Investointimenona käsitellään pysyviin vastaaviin aktivoitavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintameno sekä sijoitukset osakkeiden ja osuuksien hankintamenoihin. Investoinnit aktivoidaan vuosikuluksi vaikutusaikanaan erillisen kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaan. Valtuusto on hyväksynyt investointiosan kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot esitetyllä hanke- ja hankeryhmäjaolla. Investointiosa on tällä jaottelutasolla kokonaiskustannusten osalta valtuustoon nähden sitova. Liikelaitosten osalta valtuustoon nähden sitovia ovat kokonaisinvestointien määrät.

Poistot olivat vuonna 2022 noin 8,6 milj.€ liikelaitokset mukaan lukien, josta kaupungin poistot 7,1, milj.€. Investoinnit olivat liikelaitokset mukaan lukien noin 6,6 milj.€ ja kaupungin osalta 6,3 milj.€.

Huomattavimmat valmistuneet ja keskeneräiset hankkeet

Kaupungin osalta merkittävimpiin tilinpäätösvuonna valmistuneisiin investointihankkeisiin voidaan lukea mm. sijoitus Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy:n omaan pääomaan (1,6 M€) ja Paunun teknurmi.

VALMISTUNEET	Vuosi	Kustannusarvio	Ta+lta	Tp	+yli /-ali	tot%
Paunun teknurmi	2022	125 000	125 000	109 921	-15 079	87,9 %
			<i>Yhteensä</i>	<u>109 921</u>		
Vitikkalan koulun aurinkopaneelit	2022	100 000	100 000	87 601	-12 399	87,6 %
		avustus	-20 000	-13 035	6 965	65,2 %
			<i>Yhteensä</i>	<u>74 566</u>		
Koskentie valaistuksen uusiminen	2021	50 000	50 000	89 656	39 656	179,3 %
	2022			12 712	12 712	
			<i>Yhteensä</i>	<u>102 368</u>		
Sairaalan pihatie ja parkkialue (asfaltointi 2023)	2022	100 000	100 000	72 573	-27 427	72,6 %
			<i>Yhteensä</i>	<u>72 573</u>		

KESKENERÄISET	Vuosi	Kustannusarvio	Ta+lta	Tp	+yli /-ali	tot%
Sairaalan peruskorjaus	2022	4 590 000	250 000	154 774	-95 226	61,9 %
	2023		1 500 000		-1 500 000	0,0 %
	2024		2 840 000		-2 840 000	0,0 %
				<i>Yhteensä</i>	<i>154 774</i>	
Jämsäpuisto	2021	1 821 197	200 000	147 870	-52 130	73,9 %
	2022		400 000	381 990	-18 010	95,5 %
	2023		300 000		-300 000	0,0 %
	2024		200 000		-200 000	0,0 %
	2025		200 000		-200 000	0,0 %
				<i>Yhteensä</i>	<i>529 860</i>	
Liikuntareittien perusparannus	2022	900 000	200 000	79 868	-120 132	39,9 %
	2023		200 000		-200 000	0,0 %
	2024		200 000		-200 000	0,0 %
	2025		150 000		-150 000	0,0 %
	2026		150 000		-150 000	0,0 %
				<i>Yhteensä</i>	<i>79 868</i>	
Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka	2022	145 000	75 000	101 685	26 685	135,6 %
		avustus	-25 000	0	25 000	0,0 %
	2023		70 000	0	-70 000	0,0 %
		avustus	-15 000	0	15 000	0,0 %
			<i>Yhteensä</i>	<i>101 685</i>		
Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka	2022	125 000	50 000	59 476	9 476	119,0 %
	2023		75 000	0	-75 000	0,0 %
				<i>Yhteensä</i>	<i>59 476</i>	

INVESTOINNEITTAIN AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
Soten atk-ohjelmistomuutokset			
MENOT	-305 000 €	-17 680 €	6 %
TULOT			
NETTO	-305 000 €	-17 680 €	6 %
Juuso Waldenin muistomerkki			
MENOT	-10 000 €	-5 000 €	50 %
TULOT			
NETTO	-10 000 €	-5 000 €	50 %
Yleishallinnon ohjelmistot			
MENOT	-95 000 €		
TULOT			
NETTO	-95 000 €		
Paunun tekoturmi			
MENOT	-125 000 €	-109 921 €	88 %
TULOT			
NETTO	-125 000 €	-109 921 €	88 %

Juuso Waldenin muistomerkki

Paperiteollisuuden ja Juuso Waldenin muistomerkin kunnostushanke aloitettiin Juuso Waldenin muotokuvan ja sen jalustan uusimisella. Kunnostettu muotokuva asennetaan uudelle graniittijalustalle keväällä 2023. Kunnostushanke jatkuu vuonna 2023 ja hanke sisältyy hyväksytyyn vuoden 2023 investointiohjelmaan.

Paunun tekonurmi

Paunun tekonurmikenttä toteutettiin Jämsänkosken Ilves r.y:n hankkeena. Ilves on saanut hankkeeseen investointitukea Keski-Suomen ELY-keskuksen myöntämänä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Tekonurmen suunnitelmat on vahvistettu elinvoimalautakunnassa 16.6.2022 §91. Jämsän kaupunki on hankkeessa mukana koululaiskäyttöön perustuvalla osuudella. Lisäksi kaupunki on asentanut suunnitelman vahvistamisen yhteydessä luvatut, rouheen leviämistä estävät reunakivet aitojen alaosaan ja ympäröivän alueen hulevesiviemärit on varustettu rouhesieppareilla. Kentän rakennusurakka on vastaanotettu 26.10.2022.

INVESTOINNEITTAIN MAA- JA VESIALUEET

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
MAA-JA VESIALUEET			
Maa- ja vesialueet			
MENOT	-200 000 €	-203 827 €	102 %
TULOT	200 000 €	49 941 €	25 %
NETTO		-153 886 €	93 %

Maa-alueiden hankinta kohdistui strategisesti merkittäviin kohteisiin. Hankinnoista 2 kpl toteutui suoralla kiinteistökaupalla, yhden määräalan osalta käytettiin kunnan lakisääteistä etuosto-oikeutta ja yhden määräalan osalta hankinta toteutettiin maanvaihtona.

Kiinteistönluovutuksia tehtiin 13 kappaletta. Näistä 11 toteutui suoralla kiinteistökaupalla, 1 maanvaihdolla ja 1 tilusvaihdolla ja tontinosan lunastuksella. Kiinteistökaupoista määrällisesti valtaosa oli kaupungin aikaisemmin vuokraamien omakotitonttien lunastuksia.

INVESTOINNEITTAIN OSAKKEET JA OSUUDET

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
OSAKKEET JA OSUUDET			
Osakkeet ja osuudet			
MENOT	-100 000 €	-1 600 000 €	1 600 %
TULOT		1 708 000 €	
NETTO	-100 000 €	108 000 €	-108 %

Osakkeiden ostoissa on sijoitus Jämsän Ateria- ja Puhtaus Osakeyhtiön omaan pääomaan.

Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihallin myynti Patria Oyj:lle rahoitusjärjestelyn lunastussopimuksen mukaan, tulona sijoitettu osakepääoma yhtiöstä.

INVESTOINNEITTAIN RAKENNUKSET

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
RAKENNUKSET			
Sairaalan pihatie ja parkkialue			
MENOT	-100 000 €	-72 573 €	73 %
TULOT			
NETTO	-100 000 €	-72 573 €	73 %
Sairaalan peruskorjaus			
MENOT	-250 000 €	-154 774 €	62 %
TULOT			
NETTO	-250 000 €	-154 774 €	62 %
Vitikkalan koulu, aurinkopaneelit			
MENOT	-100 000 €	-87 601 €	88 %
TULOT	20 000 €	13 035 €	65 %
NETTO	-80 000 €	-74 566 €	93 %
Koivulinnan päiväkotiki, ilmastointi			
MENOT	-210 000 €	-187 056 €	89 %
TULOT			
NETTO	-210 000 €	-187 056 €	89 %
Lammenranta			
MENOT	-100 000 €	-98 597 €	99 %
TULOT			
NETTO	-100 000 €	-98 597 €	99 %
Koivulinnan päiväkodin piharemontti			
MENOT			
TULOT			
NETTO			

Sairaalan pihatie ja parkkialue

Sairaalan pihatie kunnostettiin ja rakennettiin hulevesiviemärointi, asfaltointi toteutetaan kesän 2023 aikana.

Sairaalan peruskorjaus

Sairaalan peruskorjaus sisältää Jokilaakson sairaalan hankesuunnittelun, jossa läpikäytiin sairaalan rakennuksen kunto, uusi toiminnallinen tilojen käyttö ja peruskorjauksen kustannusrakenne. Hankesuunnittelu alkoi huhtikuussa ja päättyi elokuussa 2022.

Vitikkalan koulu, aurinkopaneelit

Aurinkopaneeliurakka Vitikkalan koulun vesikatolle aloitettiin lokakuussa ja valmistui joulukuussa 2022. Urakka toteutui aikataulun mukaisesti ja avustusta hankkeeseen saatiin reilu 13 000 €.

Koivulinnan päiväkotiki, ilmastointi

Koivulinnan päiväkodin ilmastointiremontti toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe toteutettiin kesä-elokuussa 2022 ja toinen vaihe toteutetaan kesällä 2023. Toisen vaiheen ilmastointikoneet on hankittu jo vuonna 2022 ennakoiden koneiden hinnan ja toimitussaatavuuden vuoksi.

Lammenranta

Lammenrannan käyttövesiputkiremontti toteutettiin kilpailutettuna urakkana. Urakka toteutui suunnitelmien mukaisesti, aikataulu toteutui ja lisätöitä urakkaan ei tullut. Käyttäjien palaute urakan läpiviemisestä oli positiivinen.

Koivulinnan päiväkodin piharemontti

Koivulinnan päiväkodin piharemontti ei toteutunut. Siirtyy kokonaisuudessaan vuodelle 2023.

INVESTOINNEITTAIN KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET			
Himos, ensilumen latu			
MENOT			
TULOT			
NETTO			
Paloaseman letkutorni			
MENOT			
TULOT			
NETTO			
Liikenneväylät, yleiset			
MENOT	-1 400 000 €	-1 146 211 €	82 %
TULOT			
NETTO	-1 400 000 €	-1 146 211 €	82 %
Pääväylien ympäristön parannushanke			
MENOT	-50 000 €	-30 118 €	60 %
TULOT			
NETTO	-50 000 €	-30 118 €	60 %
Siltojen peruskorjaus			
MENOT	-100 000 €	-28 356 €	28 %
TULOT			
NETTO	-100 000 €	-28 356 €	28 %
Koskentien valaistuksen uusiminen			
MENOT		-12 712 €	
TULOT			
NETTO		-12 712 €	
Patajoen eteläpuol. asemakaavan katutekn.			
MENOT	-120 000 €	-1 159 €	1 %
TULOT			
NETTO	-120 000 €	-1 159 €	1 %
Himoshuipuntien kunnostus			
MENOT	-250 000 €	-306 977 €	123 %
TULOT			
NETTO	-250 000 €	-306 977 €	123 %
Päijänrannan asemakaavan katutekniikka			
MENOT	-50 000 €		
TULOT			
NETTO	-50 000 €		
Keskuskadun saneeraus			
MENOT		-51 254 €	
TULOT			
NETTO		-51 254 €	
Vehkaojantien kunnostaminen			
MENOT	-200 000 €	-147 109 €	74 %
TULOT			
NETTO	-200 000 €	-147 109 €	74 %
Haiskankujan rakentaminen			
MENOT			
TULOT			
NETTO			
Länsikeskuksen kiertoliittymän keskialue			
MENOT	-80 000 €	-2 096 €	3 %
TULOT			
NETTO	-80 000 €	-2 096 €	3 %
Himoskylän P-alueen kunnostus ja asfalto			
MENOT	-300 000 €	-313 109 €	104 %
TULOT			

NETTO	-300 000 €	-313 109 €	104 %
Jämsän Äijän aukion valaistus			
MENOT	-90 000 €	-87 194 €	97 %
TULOT			
NETTO	-90 000 €	-87 194 €	97 %
Hulevesiviemärin rakentaminen			
MENOT	-100 000 €	-289 517 €	290 %
TULOT			
NETTO	-100 000 €	-289 517 €	290 %
Hulevesiviemärin saneeraus			
MENOT	-100 000 €		
TULOT			
NETTO	-100 000 €		
Puistot ja leikkipaikat, yleiset			
MENOT	-130 000 €	-142 410 €	110 %
TULOT			
NETTO	-130 000 €	-142 410 €	110 %
Jämsäpuisto (maauimalan alue)			
MENOT	-400 000 €	-381 990 €	95 %
TULOT			
NETTO	-400 000 €	-381 990 €	95 %
Jämsänkosken skeittipaikan perusparannus			
MENOT	-5 000 €		
TULOT			
NETTO	-5 000 €		
Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka			
MENOT	-75 000 €	-101 685 €	136 %
TULOT	25 000 €		
NETTO	-50 000 €	-101 685 €	203 %
Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka			
MENOT	-50 000 €	-59 476 €	119 %
TULOT			
NETTO	-50 000 €	-59 476 €	119 %
Särkijärven lähiliikuntapaikka			
MENOT	-5 000 €	-5 348 €	107 %
TULOT			
NETTO	-5 000 €	-5 348 €	107 %
Koirapuiston rakentaminen			
MENOT	-30 000 €		
TULOT			
NETTO	-30 000 €		
Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen			
MENOT	-40 000 €	-46 639 €	117 %
TULOT			
NETTO	-40 000 €	-46 639 €	117 %
Satamat ja venerannat			
MENOT	-200 000 €	-79 868 €	40 %
TULOT			
NETTO	-200 000 €	-79 868 €	40 %
Liikuntareitistöt			
MENOT	-50 000 €	-36 932 €	74 %
TULOT	25 000 €	9 000 €	36 %
NETTO	-25 000 €	-27 932 €	112 %
Judosalin tatami ja joustoalusta			
MENOT	-15 000 €		
TULOT			
NETTO	-15 000 €		

Liikenneväylät, yleiset

Kadunsaneeraus

Kadunsaneerauskohteina olivat Hiidenmäen ja Järvensivun alueen kadut. Aiemmin aloitetuista kohteista valmistuivat Katajamäentie, Vuoripolku, Saviruukintie, Savistentie, Savipolku ja Kilpakorventie (välillä vt9-rautatie).

Katujen päällystäminen

Päällystysohjelman mukaiset kohteet asfaltoitiin. Kohteina mm. Saarentie, Lamminsuontie, Heikkilänkatu ja kävely- ja pyöräväylät Tiirinniementiellä, Seppolantiellä, Siltakadulla ja Keskuskadulla.

Katuvalaistus

Katuvalaistuksen saneerausta toteutettiin energiaa säästävillä Led-valaisimilla mm. Kantolan alueella, Tiitolanmäessä, Oinaalassa, Pääskymäessä ja Koskenpäällä.

Pääväylien ympäristön parantaminen

Määrärahalla hankittiin linja-autopysäkkikatoksia Koskentielle, katosten asennukset toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Siltojen peruskorjaus

Märäsojan raittisillan hankinta keskeytettiin, koska saatiin vain yksi määrärahan ylittävä tarjous, toteutus siirrettiin vuodelle 2023. Himoshuipuntien tunnelin luiskat ja kaiteet korjattiin, mutta korjauskustannuksia on kirjattu Himoshuipuntien hankkeelle.

Koskientien valaistuksen uusiminen

Koskientien vuonna 2021 aloitettu valaistuksen uusiminen saatettiin loppuun.

Patajoen eteläpuoleisen alueen asemakaavan katutekniikka

Lintutörmän alueelle käynnistettiin suunnitelman laatiminen, hanke ei kuitenkaan muuten edennyt vuoden aikana.

Himoshuipuntien kunnostaminen, asfaltointi ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen

Himoshuipuntie kunnostus ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen valmistui. Väyläosuudelle rakennettiin myös hulevesiviemärointiä ja katuvalaistus.

Päijänrannan asemakaavan katutekniikka

Hanke ei edennyt vuoden aikana.

Keskuskadun saneeraus

Keskuskadun saneerausurakan kiveyksiin kohdistuvia takuukorjauksia jatkettiin, takuukorjauksiin käytettiin urakasta maksamatta ollut maksuerä.

Vehkaojantien kunnostaminen

Vehkaojantiestä kunnostettiin huonokuntoisimmat väyläosuudet stabiloimalla ja asfaltoimalla. Kevyen liikenteen väylältä poistettiin huonokuntoista asfalttia ja väylä kunnostettiin. Katuvalaistus saneerattiin.

Haiskankujan rakentaminen

Hanke ei edennyt vuoden aikana.

Länsikeskuksen kiertoliittymän viitoituksen ja keskialueen rakentaminen

Kiertoliittymän viitoituksesta laadittiin suunnitelma, mutta hanke ei edennyt toteutukseen vuoden aikana.

Himoskylän P-alueen kunnostus ja asfaltointi

Himoskylän asemakaava-alueelle sijoittuva pysäköintialue kunnostettiin ja asfaltoitiin.

Jämsän Äijän aukion valaistus

Jämsän Äijän aukion ja ympäröivien katujen valaistusta uudistettiin, työ on osittain kesken valaisinten toimituksessa esiintyneiden haasteiden takia.

Hulevesiviemärin rakentaminen

Hulevesiviemärin rakentamista on vuoden aikana toteutettu mm. Hiidenmäen ja Järvensivun alueilla, Kilpakorventiellä ja Härvässuontiellä.

Hulevesiviemärin saneeraaminen

Hulevesiviemärin saneerausta ei vuoden aikana toteutettu.

Puistot ja leikkipaikat, yleiset Leikkikenttien perusparantaminen

Käpäälän, Pietilän ja Järvensivun leikkikentät kunnostettiin.

Jääkenttien aitojen uusiminen

Löydyntien ja Vihtorintien kentille uusittiin aidat.

Jämsäpuisto, Seppolan satama-alue, Jämsänjoen rantareitti

Jämsäpuistoon, Lamminsuon alueelle laadittiin hulevesisuunnitelma, muu puistosuunnittelu on vielä keskeneräinen. Torpannotkon kevyen liikenteen väylä kunnostettiin ja Torpannotko/ Rauhanpuisto alueen valaistus uusittiin. Maaumalan liikuntapuistoon asennettiin skeittiramppi ja alueelle rakennettiin pieni leikkialue sekä paikka kioski-/kahvilarakennukselle. Seppolan satama-alueen rakentaminen käynnistyi, laituri kunnostettiin ja satama-aukion rakentaminen käynnistettiin. Työt jatkuvat vuoden 2023 aikana.

Jämsänkosken skeittipaikan perusparannus

Skeittipaikasta laadittiin suunnitelma. Hankkeelle on haettu lähiliikuntapaikka-avustusta.

Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka

Kaipolan koulun lähiliikuntapaikan I-vaihe toteutettiin, rakentaminen jatkuu vuoden 2023 aikana.

Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka

Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikan I-vaihe toteutettiin, rakentaminen jatkuu vuoden 2023 aikana.

Särkijärven lähiliikuntapaikka

Särkijärven lähiliikuntapaikalle laadittiin suunnitelma esteettömästä laiturista. Hankkeeseen on haettu lähiliikuntapaikka-avustusta.

Koirapuiston perustaminen

Koirapuistosta laadittiin suunnitelma, mutta lautakunta palautti asian valmisteluun. Määrärahaa rakentamiseen on esitetty uudelleen vuodelle 2024.

Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen

Valaistusta saneerattiin Särkijärvi - Pukinvuori ja Rauhala kuntoradoilla.

Satamat ja venerannat

Länkipohjan sataman kunnostamisesta laadittiin suunnitelma ja työt alueella käynnistyivät, laituriurakka

keskeytyi sääolosuhteiden takia ja se valmistuu vasta keväällä 2023.

Liikuntareittien perusparantaminen ja ulkoilureittisuunnitelman mukaisen runkoreitin rakentaminen

Liikuntareittien perusparantamiseen varattua määrärahaa käytettiin Synninlukon alueen saavutettavuuden parantamiseen. Osa reitistä kunnostettiin esteettömäksi.

INVESTOINNEITTAIN KONEET JA KALUSTO

	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Toteuma% 2022
KONEET JA KALUSTO			
Tietohallinnon atk-laitteet			
MENOT	-25 208 €	-50 000 €	50 %
TULOT			
NETTO	-25 208 €	-50 000 €	50 %
Kirjastojen koneet ja kalusto			
MENOT	-307 221 €	-320 000 €	96 %
TULOT		23 700 €	
NETTO	-307 221 €	-296 300 €	104 %
Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustus			
MENOT		-40 000 €	
TULOT			
NETTO		-40 000 €	
Pääkirjasto, tekoäly			
MENOT			
TULOT			
NETTO			
Nuorisotoimen koneet ja kalusto			
MENOT	-11 881 €		
TULOT			
NETTO	-11 881 €		
RTK-satelliittimittauslaitteisto			
MENOT	-29 000 €	-30 000 €	97 %
TULOT			
NETTO	-29 000 €	-30 000 €	97 %
Kiinteistöhoitokone, liikuntapaikat			
MENOT	-60 206 €	-60 000 €	100 %
TULOT			
NETTO	-60 206 €	-60 000 €	100 %
Lavamönkijä, liikuntapaikat			
MENOT	-23 030 €	-30 000 €	77 %
TULOT			
NETTO	-23 030 €	-30 000 €	77 %
Pyöräkuormaaja, konekeskus			
MENOT		-200 000 €	
TULOT			
NETTO		-200 000 €	

Jämsänkosken omatoimikirjaston kalusteet

Omatoimikirjaston kalustamista ei ole voitu vesivahingon korjauksen vuoksi aloittaa v. 2022, hanke siirtyy vuodelle 2023.

Kirjastojen koneet ja kalusto

Pääkirjaston kalustamiseen ja varustamiseen varattu määräraha on ollut riittävä. Vuokratilaan tehtyjä perusrakkaan kuulumattomia rakennustöitä on kirjattu käyttötalouteen, mikä huomioitiin talousarviomuutoksessa. Kyseisiä kustannuksia kertyi noin 20 000 €.

Pääkirjasto, tekoäly

Hanketta ei ole ehditty toteuttaa v. 2022, se siirtyy vuodelle 2023.

Nuorisotoimen koneet ja kalusto

Uuden Forumin kiinteistöön sijoittuvaan nuorisotilaan Nuorten Raitille on hankittu kalusteita (sohvia, tuoleja, pöytiä). Osa nuorisotilan kalustamiseen ja varustamiseen sekä rakentamiseen liittyvistä hankinnoista on kirjattu talouspalvelujen ohjeiden mukaisesti käyttötalousmenoiksi. Käyttötalouteen kirjautuneita kustannuksia on yhteensä n. 22 000 euroa.

Kiinteistönhoitokone, liikuntapaikat

Hankinta kilpailutettiin ja hankittiin LM Trac 387 - kiinteistönhoitokone.

Lavamönkijä, liikuntapaikat

Hankinta kilpailutettiin ja hankittiin Kubota RTV-X1110 Cad - lavamönkijä.

Pyöräkuormaaja, konekeskus

Hankinta kilpailutettiin, mutta pyöräkuormaajan toimitus viivästyi vallitsevan komponenttipulan takia. Toimitus on vasta vuoden 2023 aikana.

RTK-satelliittimittauslaitteisto

RTK-satelliittimittauslaitteiston hankinta toteutettiin kilpailutuksen perusteella Geotrim Oy:ltä.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Kaupunki ja liikelaitokset		
Toimintatuotot	50 627 477,71	48 877 298,19
Valmistus omaan käyttöön	297 627,71	263 224,73
Myyntituotot	31 220 343,84	30 633 772,14
Maksutuotot	9 282 586,25	8 772 612,35
Tuet ja avustukset	5 228 999,95	5 316 006,86
Muut toimintatuotot	4 895 547,67	4 154 906,84
Toimintakulut	-188 961 911,43	-179 920 819,45
Henkilöstökulut	-49 095 539,78	-46 912 789,41
Palkat ja palkkiot	-38 095 504,57	-36 441 602,61
Henkilösivukulut	-11 000 035,21	-10 471 186,80
Eläkekulut	-9 508 876,09	-9 132 502,55
Muut henkilösivukulut	-1 491 159,12	-1 338 684,25
Palvelujen ostot	-119 378 719,43	-113 428 933,77
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 583 076,58	-8 373 191,46
Avustukset	-7 746 750,14	-7 965 603,96
Muut toimintakulut	-3 157 825,50	-3 240 300,85
Toimintakate	-138 036 806,01	-130 780 296,53
Verotulot	91 105 828,72	92 719 662,96
Valtionosuudet	47 272 039,00	46 570 071,70
Rahoitustuotot ja -kulut	516 299,47	376 111,42
Korkotuotot	209 083,03	201 624,39
Muut rahoitustuotot	808 961,88	587 915,13
Korkokulut	-492 248,47	-408 838,17
Muut rahoituskulut	-9 496,97	-4 589,93
Vuosikate	857 361,18	8 885 549,55
Poistot ja arvonalentumiset	-8 630 982,88	-8 550 650,67
Tilikauden tulos	-7 773 621,70	334 898,88
Poistoeron vähennys (+)	246 611,26	246 611,26
Rahastojen lisäys (-)	0,00	-181 791,60
Tilikauden yli-/alijäämä	-7 527 010,44	399 718,54

Rahoituslaskelma

Kaupunki ja liikelaitokset

	1.1-31.12.2022	1.1-31.12.2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	857 361,18	8 885 549,55
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjaukset	-819 990,33	-259 251,52
	37 370,85	8 626 298,03
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 617 409,94	-7 100 458,49
Rahoitusosuudet investointimenoihin	22 035,00	643 635,47
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 577 931,28	308 113,80
	-4 017 443,66	-6 148 709,22
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 980 072,81	2 477 588,81
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-682 133,14	-527 019,15
Antolainasaamisten lisäys	-1 150 000,00	-1 000 000,00
Antolainasaamisten vähennys	467 866,86	472 980,85
Lainakannan muutokset	-3 800 923,19	-4 447 379,14
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 492 040,00	-4 776 596,28
Lyhytaikaisten lainojen muutos	691 116,81	329 217,14
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 644 574,62	-1 118 920,53
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-260 520,28	-110 189,41
Vaihto-omaisuuden muutos	32 182,36	6 195,45
Saamisten muutos	855 431,00	-2 526 504,91
Korottomien velkojen muutos	2 017 481,54	1 511 578,34
Rahoituksen rahavirta	-1 838 481,71	-6 093 318,82
Rahavarojen muutos	-5 818 554,52	-3 615 730,01
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 583 391,24	12 401 945,76
Rahavarat 1.1.	-12 401 945,76	-16 017 675,77
	-5 818 554,52	-3 615 730,01

Tase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	120 216 284,16	123 327 699,91
I AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	494 763,16	594 585,64
1. Aineettomat oikeudet	142 880,10	217 090,71
2. Muut pitkävaikutteiset menot	351 883,06	377 494,93
II AINEELLISET HYÖDYKKEET	97 076 542,84	100 662 269,25
1. Maa- ja vesialueet (sis. arvonkorotukset)	17 154 298,50	17 000 412,03
2. Rakennukset	45 119 485,56	48 984 488,76
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	32 139 910,67	33 439 001,85
4. Koneet ja kalusto	1 105 877,72	1 166 658,55
5. Muut aineelliset hyödykkeet	71 708,06	71 708,06
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 485 262,33	0,00
III SIIJOITUKSET	22 644 978,16	22 070 845,02
1. Osakkeet ja osuudet	15 406 497,65	15 514 497,65
3. Muut lainasaamiset	6 225 588,41	5 543 455,27
4. Muut saamiset	1 012 892,10	1 012 892,10
VAIHTUVAT VASTAAVAT	19 366 539,62	26 072 707,50
I VAIHTO-OMAIUUUS	227 116,25	259 298,61
1. Aineet ja tarvikkeet	227 116,25	0,00
3. Valmiit tuotteet	0,00	259 298,61
II SAAMISET	12 556 032,13	13 411 463,13
Pitkäaikaiset saamiset	99 262,21	121 262,21
1. Myyntisaamiset	99 262,21	121 262,21
Lyhytaikaiset saamiset	12 456 769,92	13 290 200,92
1. Myyntisaamiset	7 144 878,45	7 715 201,09
2. Lainasaamiset	740 352,88	1 051 646,56
3. Muut saamiset	1 926 268,83	2 360 620,00
4. Siirtosaamiset	2 645 269,76	2 162 733,27
III RAHOITUSARVOPAPERIT	61 473,00	61 473,00
1. Osakkeet ja osuudet	61 473,00	61 473,00
IV RAHAT JA PANKKISAAMISET	6 521 918,24	12 340 472,76
VASTAAVAA YHTEENSÄ	139 582 823,78	149 400 407,41

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	81 095 038,69	88 622 049,13
I PERUSPÄÄOMA	77 659 895,09	77 659 895,09
III MUUT OMAT RAHASTOT	6 949 241,23	6 949 241,23
IV EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	4 012 912,81	3 613 194,27
V TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-7 527 010,44	399 718,54
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 891 740,98	3 138 352,24
1. Poistoero	2 891 740,98	3 138 352,24
PAKOLLISET VARAUKSET	330 000,00	330 000,00
2. Muut pakolliset varaukset	330 000,00	330 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	867 258,70	1 127 778,98
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	388 364,36	699 896,93
3. Muut toimeksiantojen pääomat	478 894,34	427 882,05
VIERAS PÄÄOMA	54 398 785,41	56 182 227,06
I PITKÄAIKAINEN	25 120 101,55	29 590 540,50
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 449 410,00	27 941 450,00
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 670 691,55	1 649 090,50
II LYHYTAIKAINEN	29 278 683,86	26 591 686,56
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	4 492 020,00
Pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden ly	4 492 040,00	0,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	127,87
4. Lainat muilta luotonantajilta	3 722 483,98	3 031 259,30
5. Saadut ennakot	0,00	1 606,18
6. Ostovelat	11 236 374,24	9 720 632,17
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 028 665,75	1 046 898,36
8. Siirtovelat	8 799 119,89	8 299 142,68
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	139 582 823,78	149 400 407,41

Konsernituloslaskelma

	2022	2021
Toimintatuotot	77 874 528,92	76 656 923,83
Toimintakulut	-226 383 132,34	-216 141 630,70
Osuus osakkuusyhteisön voitosta(tappiosta)	-51 185,18	-1 189 240,74
Toimintakate	-148 559 788,60	-140 673 947,61
Verotulot	91 105 828,72	92 719 662,96
Valtionosuudet	62 794 030,14	61 987 816,54
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	-69 663,78	16 571,70
Muut rahoitustuotot	474 201,92	243 117,93
Korkokulut	-508 705,14	-533 910,35
Muut rahoituskulut	-1 491 041,83	-83 100,74
Vuosikate	3 744 861,43	13 676 209,43
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 455 258,17	-13 491 234,42
Arvonalentumiset	-61 507,20	-122 334,32
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-9 771 903,94	62 640,69
Tilinpäätössiirrot	4 303,94	16 329,57
Tilikauden verot	-43 957,43	-101 808,24
Laskennalliset verot	-2 957,98	-1 432,09
Vähemmistöosuudet	-80 196,71	-195 869,79
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 894 712,12	-220 139,86

Konsernin rahoituslaskelma

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 744 861,43	13 676 209,43
Tilikauden verot	-43 957,43	-101 808,24
Tulorahoituksen korjaukset	-519 364,94	1 219 778,42
	3 181 539,06	14 794 179,61
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-13 988 812,90	-12 456 274,90
Rahoitusosuudet investointeihin	22 035,00	884 146,43
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 017 038,20	435 990,63
Investoinnit netto	-10 949 739,70	-11 136 137,84
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 768 200,64	3 658 041,77
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys	50 169,04	55 283,03
	50 169,04	55 283,03
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 313 700,00	1 459 100,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 068 926,11	-7 423 637,70
Lyhytaikaisten lainojen muutos	652 147,46	-828,87
	-4 103 078,65	-5 965 366,57
Oman pääoman muutokset	-57 332,08	-125 894,11
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	-96 934,75	-108 387,08
Vaihto-omaisuuden muutos	-85 698,95	-108 508,99
Saamisten muutos	3 742 842,09	-4 248 991,01
Korottomien velkojen muutos	1 370 546,06	2 207 746,91
	4 930 754,45	-2 258 140,17
Rahoituksen rahavirta	-820 512,76	-8 294 117,82
Rahavarojen muutos	-6 947 687,88	-4 636 076,05
Rahavarat 31.12.	11 073 745,49	18 027 043,90
Rahavarat 1.1.	18 021 433,37	22 663 119,95
	-6 947 687,88	-4 636 076,05

Konsernitase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	152 592 778,55	158 246 150,57
Aineettomat hyödykkeet	863 987,00	1 171 470,19
Aineettomat oikeudet	467 851,27	748 149,84
Muut pitkävaikutteiset menot	371 839,33	399 023,95
Ennakkomaksut	24 296,40	24 296,40
Aineelliset hyödykkeet	150 020 372,60	155 405 628,02
Maa- ja vesialueet	18 957 634,05	18 756 139,46
Rakennukset	90 058 432,22	96 449 351,12
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 563 515,48	34 958 645,69
Koneet ja kalusto	3 383 331,04	3 689 400,45
Muut aineelliset hyödykkeet	130 093,25	151 929,81
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 927 366,56	1 400 161,49
Sijoitukset	1 708 418,95	1 669 052,36
Osakkuusyhteisöosuudet	416 527,18	320 626,36
Muut osakkeet ja osuudet	768 659,04	792 194,41
Muut lainasaamiset	342 440,74	370 324,00
Muut saamiset	180 791,99	185 907,59
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	717 938,05	800 153,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT	27 658 688,16	35 483 437,93
Vaihto-omaisuus	864 557,47	778 858,52
Saamiset	15 720 573,23	16 677 535,51
Pitkäaikaiset saamiset	269 833,86	135 151,14
Lyhytaikaiset saamiset	15 450 739,35	16 542 384,37
Rahoitusomaisuusarvopaperit	298 707,06	1 490 510,30
Rahat ja pankkisaamiset	10 774 850,40	16 536 533,60
VASTAAVAA	180 969 404,76	194 529 742,10
VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	94 599 491,54	104 620 965,07
Peruspääoma	77 659 895,09	77 659 895,09
Arvonkorotusrahasto	4 319,34	4 254,07
Muut omat rahastot	14 037 944,19	14 113 180,43
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	12 792 045,04	13 063 775,34
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	-9 894 712,12	-220 139,86
VÄHEMMISTOOSUUDET	298 535,23	549 662,04
PAKOLLISET VARAUKSET	677 452,97	711 480,78
Muut pakolliset varaukset	677 452,97	711 480,78
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 779 206,34	1 958 522,46

VIERAS PÄÄOMA	83 614 718,68	86 689 111,75
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	42 944 642,17	47 537 803,27
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	5 863 171,97	5 739 611,32
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	7 301 756,27	7 354 938,89
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	27 505 148,27	26 056 758,27
VASTATTAVAA	180 969 404,76	194 529 742,10

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1 . Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja – menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaan. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle. Palkat sekä omaishoidontuet on jaksotettu.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Vuotta 1991 aikaisemmin hankittujen kiinteiden rakenteiden ja laitteiden arvo on vuoden 1991 kirjanpitoarvo vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen fifo-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä. Varastot on inventoitu 31.12.2022.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on taseessa merkitty hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

2 . Tuloslaskelman esittämistavan muutos, ei muutosta

3 . Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin, ei muutosta

4 . Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus, tiedot ovat vertailukelpoiset.

5 . Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset, ei korjauksia

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernirakenteen muutokset

Jämsän kaupunki on vuonna 2022 myynyt Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihallin kaikki osakkeet konsernin

ulkopuolelle. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihallin tuloslaskelma myyntiajankohtaan saakka.

Vuonna 2022 Jämsän kaupunki on perustanut uuden tytäryhtiön Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy:n. Uusi tytäryhtiö on yhdistetty vuoden 2022 konsernitilinpäätökseen.

Vähäisten keskinäisten tapahtumien vuoksi Kiinteistö Oy Jämsänmäen tytäryhtiö Asunto Oy Länkipohjan Rantatietä ei ole yhdistetty vuoden 2022 konsernitilinpäätökseen.

Fennovoima Oy:n Hanhikiven ydinvoimalaprojekti

Fennovoima- ydinvoimalahankkeen kaatumisen johdosta Aluelämpö Oy on tehnyt vuodelle 2022 1.369.352,83 euron alaskirjauksen omistamistaan SF Kaukolämpö Oy:n osakkeista.

Jämsän Terveys Oy:n tuloksen yhdistely konsernitilinpäätökseen

Jämsän Terveys Oy on Jämsän kaupungin osakkuusyhteisö, josta kaupungin omistusosuus on 49 %. Jämsän Terveys Oy:n lopullinen yhdistely kaupungin konsernitilinpäätökseen on toteutettu omistusosuutta vastaavalla määrällä siinä suhteessa, että taseen kirjanpitoarvo yhdistelyn jälkeen ei ole ollut negatiivinen. Yhdistely kaupungin konsernitilinpäätökseen on toteutettu yhtiön hyväksymän ja ilmoittaman tilinpäätöksen pohjalta. Yhtiön tappio vuoden 2022 tilikaudelta oli -8 026 466,14 euroa. Jämsän kaupunkikonserni ei ole sitoutunut osakkuusyhteisön tappioiden kattamiseen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskeiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Tytäryhtiöiden kiinteistöveroja 158 168 euroa ei konsernissa ole eliminoitu (184 731 euroa v. 2021).

Konsernitili on rahoissa ja pankkisaamisissa vain emoyhtiöllä, tytäryhtiöllä joko saamisissa tai veloissa.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoimisessa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöt ovat vuosina tehneet aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja, joten uutta poistoeroa ei syntynyt. Ennen vuotta 2015 muodostunut poistoero on kirjattu rakennusten arvon vähennykseksi ja edellisten tilikausien tulokseen. Poisto-oikaisu on vähennetty myytyjen kiinteistöjen jäljellä ollut poisto-oikaisu. Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4:n poisto-oikaisu tehty koko rakennuksen jäljellä olevasta arvosta.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtävälueittain

	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Konsernipalvelut	2 755 245	1 656 792	2 430 312	1 347 865
Sosiaali- ja terveystoimi	49 196 359	49 393 090	34 947 759	34 195 549
Opetus- ja kulttuuritoimi	5 540 731	4 914 318	2 857 469	2 506 871
Elinvoima	14 140 337	14 545 357	4 150 082	4 679 648
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>71 632 672</i>	<i>70 509 557</i>	<i>44 385 622</i>	<i>42 729 933</i>
Ateria-liikelaitos	1 909 632	1 919 680	1 909 632	1 919 680
Vesi-liikelaitos	4 332 224	4 227 685	4 332 224	4 227 685
Yhteensä	77 874 529	76 656 923	50 627 478	48 877 299

7. Verotulojen erittely

	2022	2021
Kunnan tulovero	71 723 912	71 228 031
Osuus yhteisöveron tuotosta	13 900 568	15 605 430
Kiinteistövero	5 481 349	5 886 202
Verotulot yhteensä	91 105 829	92 719 663

8. Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely				
	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	37 243 794,00	35 736 706,00	38 560 835,00	39 239 404,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)</i>	1 317 041,00	3 502 698,00	1 317 041,00	3 502 698,00
<i>Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus</i>				
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	13 315 903,14	13 301 990,84	-2 206 088,00	-2 115 754,00
Verotulomenetysten korvaus	10 917 292,00	9 446 421,70	10 917 292,00	9 446 422,00
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	62 794 030,14	61 987 816,54	47 272 039,00	46 570 072,00

9. Palvelujen ostot eriteltynä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin

	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	97 000 688	92 693 661
Muiden palvelujen ostot	22 378 032	20 735 273
Palvelujen ostot yhteensä	119 378 719	113 428 934

10. Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltynä, ei ole

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Pysyvien vastaavien poistot on laskettu kaupunginvaltuustossa 29.12.2008 vahvistetun poistosuunnitelman mukaan. Poistomenetelmät, poistoajat ja niitä vastaavat poistoprosentit ovat seuraavat:

Pääryhmittely	Poistotapa	Poisto aika	
Aineettomat hyödykkeet			
<i>Aineettomat oikeudet</i>	tasapoisto	5 vuotta	
Muut pitkävaikutteiset menot			
<i>Tietokoneohjelmistot</i>	tasapoisto	3 - 5 vuotta	
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>	tasapoisto	3 - 5 vuotta	
Ennakkomaksut	ei tehdä poistoja		
Aineelliset hyödykkeet			
<i>Maa- ja vesialueet</i>	ei tehdä poistoja		
Rakennukset ja rakennelmat			
<i>Asuinrakennukset</i>	tasapoisto	30 - 50 vuotta	
<i>Talous- ja vapaa-ajan rakennukset</i>	tasapoisto	15 - 20 vuotta	(eriytetty)
<i>Hallinto-, liike- ja laitosrakennukset</i>	tasapoisto	30 - 50 vuotta	
<i>Teollisuus- ja tuotantorakennukset</i>	tasapoisto	20 - 30 vuotta	(eriytetty)
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet ja puistot	tasapoisto	15 vuotta	
Laiturit, uimalat ja sillat	tasapoisto	10 vuotta	
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	10 - 30 vuotta	
Urheilu- ja ulkoilurakenteet	tasapoisto	15 - 30 vuotta	
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	2015 loppuun vuoden 1990 arvoille	
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	30 vuotta	vuodesta -91 alkaen
Viemäriverkosto	tasapoisto	2015 loppuun vuoden 1990 arvoille	
Viemäriverkosto	tasapoisto	30 vuotta	vuodesta -91 alkaen
Vesi- ja viemärikoneet	tasapoisto	15 vuotta	
Ulkovalaistusjohdot ja laitteet	tasapoisto	15 vuotta	
Muut kiinteät koneet ja laitteet	10 - 15 vuotta	10 - 15 vuotta	
Koneet ja kalusto			
Raskaat koneet ja kalusto	tasapoisto	10 - 15 vuotta	
Kevyet koneet ja kalusto	tasapoisto	5 - 10 vuotta	
(sis. sairaalan kaluston ja laitteet, röntgenlaitteet yläraja)			
Alukset ja veneet	tasapoisto	8 - 15 vuotta	
Kuljetusvälineet ja autot	tasapoisto	5 - 10 vuotta	

Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei tehdä poistoja	
Muut hyödykkeet	ei tehdä poistoja	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet	ei tehdä poistoja	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei tehdä poistoja	
Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.		
Poistoryhmittelystä ja ajoista (mm. muut kuin sumu-alarajat) poikkeamat vahvistettuun poistosuunnitelmaan.		
Pääsääntöisesti poistoajaksi valitaan vaihteluvälin lyhin mahdollinen poistoaika.		
Mikäli poikkeustapauksessa valmistuneelle tai siirtyneelle omaisuudelle valitaan jokin muu poistoaika, päätöksen siihen tekee kaupunginhallitus.		
Vesi-liikelaitokselta kaupungille siirretyn hulevesiverkoston poistoaika 10 vuotta.		
Jatkossa hulevesiverkosto kuuluu viemäriverkostoon, jonka poistoaika 30 vuotta.		

12. Pakollisten varausten muutokset tuotoissa ja kuluissa

	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset 1.1.	333 982	334 330	330 000	330 000
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-3 152	-348		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	330 830	333 982	330 000	330 000
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	377 500	347 075		
Lisäykset tilikaudella		31 334		
Vähennykset tilikaudella	-30 876	-909		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	346 624	377 500	0	0
	677 453	711 481	330 000	330 000

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	137 586	259 252	137 586	259 252
Rakennusten myyntivoitot	79 372	71 033		
Muut myyntivoitot	857 969	827	684 829	0
Myyntivoitot yhteensä	1 074 928	331 112	822 415	259 252

Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	-2 425	0	-2 425	0
Rakennusten myyntitappiot	-170 818			
Muut myyntitappiot	-105 572	1 892		
Myyntitappiot yhteensä	-278 815	1 892	-2 425	0

14. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyviä erä ei ole ollut.

15. Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka saatu osuuksina muissa yhteisöissä

Osinkotuottojen ja arvopapereiden myyntivoittojen erittely

	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	359 156	341 175
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	122 594	122 594
Arvopapereiden myyntivoitot		
Yhteensä	481 750	463 769

16. Erittely poistoeron muutoksista

Ei ole.

Tasetta koskevat liitetiedot

17. Lainanliikkeeseenlaskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, ei ole

18. Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmääritysmenetelmät, ei ole tehty arvonkorotuksia.

19. Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineettomat hyödykkeet yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Ennakko-maksut	
Poistamaton hankintameno 1.1.	217 090,71	377 494,93		594 585,64
Lisäykset tilikauden aikana	17 679,98	114 920,54		132 600,52
Rahoitusosuudet tilikaudella				0,00
Vähennykset tilikauden aikana				0,00
Siirrot erien välillä				
Tilikauden poisto	-91 890,59	-140 532,41		-232 423,00
Arvonalennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	142 880,10	351 883,06		494 763,16

Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	142 880,10	351 883,06	0,00	494 763,16

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet							
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Aineelliset hyödykkeet Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödyk.	Ennakkomaksut ja keskener.	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	17 000 412,03	48 984 488,76	33 439 001,85	1 166 658,55	71 708,06	0,00	100 662 269,25
Lisäykset tilikauden aikana	203 827,06	0,00	2 270 346,02	470 547,90	0,00	1 476 262,33	4 420 983,31
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	13 035,00	0,00	0,00		9 000,00	22 035,00
Vähennykset tilikauden aikana	-49 940,59	0,00		0,00			-49 940,59
Siirrot erien välillä		419 755,75	0,00	0,00		0,00	419 755,75
Tilikauden poisto		-4 297 793,95	-3 569 437,20	-531 328,73			-8 398 559,88
Arvonlennukset ja niiden palautukset		0,00		0,00			0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	17 154 298,50	45 119 485,56	32 139 910,67	1 105 877,72	71 708,06	1 485 262,33	97 076 542,84
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	17 154 298,50	45 119 485,56	32 139 910,67	1 105 877,72	71 708,06	1 485 262,33	97 076 542,84

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	101 256 854,89
Lisäykset tilikauden aikana	4 553 583,83
Rahoitusosuudet tilikaudella	22 035,00
Vähennykset tilikauden aikana	-49 940,59
Siirrot erien välillä	
Tilikauden poisto	-8 630 982,88
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	97 151 550,25
Arvonkorotukset	
Kirjanpitoarvo 31.12.	97 151 550,25

Maa- ja vesialueet erittely				
	Kaupunki		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	106	102	456 824,15	493 774,79
Muut maa- ja vesialueet	579,86	952,44	18 500	18 262
	17 047	16 897	809,90	364,67
Maa- ja vesialueet yhteensä	17 154 298,50	17 000 412,03	18 957 634,05	18 756 139,46

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset					
	Osakkeet ja osuudet				
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet osakk. ja omistus- yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	10 408 236,88	31 255,04	4 516 392,63	558 613,10	15 514 497,65
Lisäykset	1 600 000,00				1 600 000,00
Vähennykset	-1 700 000,00	-8 000,00			-1 708 000,00
Siirrot erien välillä					
Hankintameno 31.12.	10 308 236,88	23 255,04	4 516 392,63	558 613,10	15 406 497,65
Arvonlennukset					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 308 236,88	23 255,04	4 516 392,63	558 613,10	15 406 497,65

	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset						Kaikki yhteensä
	Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset osakk. ja omistusyht.	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.		6 076 790,73	0,00	0,00	479 556,64	6 556 347,37	22 070 845,02
Lisäykset		1 150 000,00				1 150 000,00	2 750 000,00
Vähennykset		-419 171,04			-48 695,71	-467 866,75	-2 175 866,75
Siirrot erien välillä						0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	6 807 619,69	0,00	0,00	430 860,93	7 238 480,62	22 644 978,27
Arvonlennukset						0,00	0,00
Arvonkorotukset						0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	6 807 619,69	0,00	0,00	430 860,93	7 238 480,62	22 644 978,27

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20. Tytäryhteisöt

21. Kuntayhtymät

22. Yhteisyhteisöt

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta / tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kinteistö Oy Jämsänmäki	Jämsä	100,00 %	100,00 %	1 627	10 933	223
Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	Jämsä	100,00 %	100,00 %	1 495	87	8
Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	Jämsä	100,00 %	100,00 %	679	7 914	143
Jämsän Aluelämpö Oy	Jämsä	100,00 %	100,00 %	3 784	5 667	-1 550
Himos Infra Oy	Jämsä	100,00 %	100,00 %	2 225	340	58
Jämsek Oy	Jämsä	100,00 %	100,00 %	295	0	-11
Kiinteistö Oy Koskenpään terveystalo	Jämsä	79,60 %	79,60 %	256	0	0
Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4	Jämsä	59,74 %	59,74 %	689	8	8
Längelmäki Halli Oy	Jämsä	57,18 %	57,18 %	37	4	-7
Ateria- ja Puhtauspalvelut	Jämsä	100,00 %	100,00 %	1600	1	0
Tytäryhteisöt			Yhteensä	12 687	24 955	-1 127
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	Tampere	1,30 %	1,30 %	2 817	8 820	9
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	17,88 %	17,88 %	18 343	6 497	-323
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä	8,99 %	8,99 %	51	160	3
Kuntayhtymät			Yhteensä	21 210	15 478	-311
Osakkuusyhteisöt						
Jämsän Terveys Oy	Jämsä	49,00 %	49,00 %	45	6 840	-3 933
Osakkuusyhteisöt			Yhteensä	45	6 840	-3 933
Yhdistelemättömät yhteisöt						
Jämsänjokilaakson Jäähalli - ei olennainen, ei liiketoimintaa	Jämsä	26,64 %	26,64 %			
			Yhteensä	33 942	47 273	-5 372

23. Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä

Saamisten erittely				
	2022		2021	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		207 913		239 019
Lainasaamiset	5 912 661	352 143	5 181 832	914 187
Muut saamiset	894 959		894 959	
Siirtosaamiset		0		0
Yhteensä	6 807 620	560 056	6 076 791	1 153 206
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		226		338
Lainasaamiset				
Muut saamiset				

Siirtosaamiset		744 833		457 653
Yhteensä	0	745 060	0	457 991
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		3 234 550		3 964 557
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		0		0
Yhteensä	0	3 234 550	0	3 964 557
Saamiset yhteensä	6 807 620	4 539 665	6 076 791	5 575 753

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut siirtosaamiset	169 439	11 776		
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	169 439	11 776	0	0
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	48 617	48 617	49 257	49 257
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	367 399	307 576	290 000	230 000
Lääkäreiden koulutuskorvaukset	2 631	2 912		
Eu- tuet	3 641			
Tuet, avustukset ja muut projektisaamiset	371 147	558 564	100 545	15 656
Muut tulojäämät	2 282 893	1 974 707	2 205 467	1 865 820
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	3 076 327	2 892 376	2 645 270	2 160 733

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely

	Kaupunki	
	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	77 659 895	77 659 895
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	77 659 895	77 659 895
Konsernirahasto 1.1.	6 949 241	6 767 449
Lisäykset		181 792
Vähennykset		
Konsernirahasto 31.12.	6 949 241	6 949 241
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	4 012 913	3 613 194
Siirto vahinkorahastoon		
Edellisten tilikausien oikaisu / muutokset		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	4 012 913	3 613 194
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-7 527 010	399 719
Oma pääoma yhteensä	81 095 039	88 622 049

Oman pääoman erittely		
	Konserni	
	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	77 659 895	77 659 895
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	77 659 895	77 659 895
Arvonkorotusrahasto 1.1.	4 254	4 254
Lisäykset	65	
Vähennykset		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	4 319	4 254
Konsernirahasto 1.1.	6 949 241	6 767 449
Lisäykset		181 792
Vähennykset		
Konsernirahasto 31.12.	6 949 241	6 949 241
Muut omat rahastot 1.1.	7 163 939	7 355 832
Siirrot rahastoon	1 500 000	37 827
Siirrot rahastosta	-1 575 237	-229 721
Muut omat rahastot 31.12.	7 088 703	7 163 939
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	12 843 636	13 651 143
Edellisten tilikausien oikaisu / muutokset	-51 591	587 368
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	12 792 045	13 063 775
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-9 894 712	-220 139
Oma pääoma yhteensä	94 599 492	104 620 965

26. Erittely poistoerosta, ei verotussyistä tehtyjä poistoja

27. Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat	Kaupunki	
	2022	2021
Joukkovelkakirjalainat	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 149 830	8 239 970
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>6 149 830</i>	<i>8 239 970</i>

28. Liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjalainat, ei ole

29. Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuut	330 000	330 000	330 000	330 000
Potilasvahinkovakuutusvastuu (ky)	346 622	377 498		
Eläkevaraukset				
Muut pakolliset varaukset	831	3 983		

Muut pakolliset varaukset yhteensä	677 453	711 481	330 000	330 000
---	----------------	----------------	----------------	----------------

30. Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöille

Vieras pääoma	2022		2021	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		233 760		315 435
Muut velat	30 077		29 906	
Siirtovelat				
Yhteensä	30 077	233 760	29 906	315 435
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		43 728		38 798
Muut velat	30 579		30 579	
Siirtovelat				
Yhteensä	30 579	43 728	30 579	38 798
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		2 373 442		1 882 494
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		2 373 442		1 882 494
Vieras pääoma yhteensä	60 656	2 650 930	60 485	2 236 727

31. Shekkilimiitti, ei ole

32. Muiden velkojen erittely; liittymismaksut ja muut velat

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat				
Liittymismaksut (pa)	5 861 387	5 736 351	1 670 692	1 649 091
Muut velat (pa)				
Muut velat yhteensä	5 861 387	5 736 351	1 670 692	1 649 091

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	7 690 542	7 431 478	5 671 466	5 529 821
Muiden palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 757 766	1 375 456	1 395 890	1 046 344
Korkojaksotukset	78 542	42 457	47 254	14 460
Maksuosuuspalautukset ja tasaukset	131 555	76 021	82 359	26 825
Verot, v.os ja projektijaksotukset	1 622 115	1 547 188	1 234 140	1 104 943
Muut menoajämät	1 113 966	1 516 887	368 011	576 749
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>12 394 486</i>	<i>11 989 486</i>	<i>8 799 120</i>	<i>8 299 142</i>

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34. Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan, ei ole

35. Vakuudet, jotka kunta on muuten kuin edellä kohdassa 34 tarkoitetulla tavalla antanut puolestaan, ei ole.

36. Vakuudet, jotka kunta on antanut sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta; annettu vain takausvastuita, joista erittely liitetieto 39

37. Muut, kuin kohdissa 34-36 kohdissa kunnan antamat vakuudet annettu vain takausvakuuksia, joista erittely liitetieto 40.

38. Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

Vuokravastuut	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut				
KSP Asunnot Oy, Seppolan pt, sop. voimassa 30.9.2035 asti	3 630 530	3 915 277	3 630 530	3 915 277
KSP Asunnot Oy, Linnamäentie 21, sop. voimassa 31.5.2035 asti	1 274 660	1 376 298	1 274 660	1 376 298
KSP Asunnot Oy, Lukkoilantie 5, sop. voimassa 31.3.2036 asti	1 623 325	1 744 076	1 623 325	1 744 076
Ki Oy Artun Hoiva, Korvenmäki, sop. voimassa toistaiseksi	194 589	170 589	194 589	170 589
Kuntayhtymien vuokravastuut yhteensä	8 698 765	9 149 611		
Vuokravastuut yhteensä	15 421 868	16 355 851	6 723 104	7 206 240
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 589 891	1 490 726	872 414	677 725
- sopimukseen sisältyvät lunastusveloitteet				
Leasingvastuut yhteensä	10 059 740	10 301 806	9 632 113	9 926 761
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	860 270	697 637	683 784	657 406
Yhteensä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	2 450 162	2 188 363	1 556 198	1 335 131
Yhteensä vastuut	25 481 608	26 657 657	16 355 217	17 133 001

Leasing sopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaista vastuita.	
--	--

39. Kunnan antamat vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Vastuusitoumukset		
	Kaupunki	
	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	22 127 400	22 127 400
Jäljellä oleva pääoma	11 448 176	11 190 725

40. Muut kunnan antamat vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Takaukset muiden puolesta *)				
Alkuperäinen pääoma	3 890 677	3 890 750	3 890 000	3 890 000
Jäljellä oleva pääoma	1 858 486	2 060 004	1 857 809	2 059 483
Lisäksi kunta on myöntänyt täytetakauksia 0 euroa, joista lainasitoumukset olivat tekemättä 31.12.2022.				

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	149 648 411	140 605 453
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	86 539	92 104

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Sopimusvastuut

Muut taloudelliset vastuut				
	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2021
Sopimusvastuut				
Palvelusopimus, Jämsän Terveys Oy, voim. 31.8.2025	72 143 590	73 022 202	72 143 590	73 022 202
Metsä-Kivelä, jälkihoitovakuus	244 000	244 000	244 000	244 000
Metsä-Kivelä, laajennusalue (GRK:n vastavakuus)	310 000	310 000	310 000	310 000
Metsä-Kivelä, käsittelykenttä (GRK:n vastavakuus)	654 300	654 300	654 300	654 300
Kylpylän alueen asemakaavan muutos ja laajennus	1 350 000	1 450 000	1 350 000	1 450 000
Kylpylähanke, Kvalt 22.6.15 § 54	-	-	-	-
Maankäyttö sopimuksia kunnalle aiheuttavat velvoitteet yht.	5 122 632	3 816 406	5 122 632	3 816 406
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	<i>79 824 522</i>	<i>79 496 908</i>	<i>79 824 522</i>	<i>79 496 908</i>
Johdannaissopimukset, erillinen selvitys.				
Arvonlisäveron palautusvastuu *)	3 069 261	3 937 056	1 528 314	1 910 592

Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu **)				
--	--	--	--	--

Johdannaiset	Konserni		Kaupunki	
	2022	2021	2022	2017 2021
Koronvaihtosopimus 67432 on tehty lainan n:o 17065/13 korkoriskin suojaamiseksi. Kuntarahoitus on käyttänyt oikeuttaan sopimuksen purkamiseksi ja sopimus on erääntynyt 7.12.2022. Lainaa lyhennetään lyhennyssuunnitelman mukaan, viimeinen erä 7.12.2023.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		800 000		800 000
Käypä arvo		- 13 214		- 13 214
Koronvaihtosopimus 32022 on tehty lainan n:o 16307/12 korkoriskin suojaamiseksi. Sopimus on päättynyt 16.11.2022. Jatkosopimusta ei ole tehty lainavuosille 2022 - 2027. Lainaa lyhennetään lyhennyssuunnitelman mukaan, viimeinen erä 16.11.2027.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		1 600 024		1 600 024
Käypä arvo		- 25 687		- 25 687
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri , suojaavat koronvaihtosopimukset				
Nimellisarvo	1 824 486	1 633 671		
Käypä arvo	316 650	- 30 716		
Yhteensä:				
Nimellisarvo	1 824 486	4 033 695	-	2 400 024
Käypä arvo	316 650	- 69 617	-	- 38 901

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtävälueittain

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2022	2021
Konsernipalvelu	83	77
Sosiaali- ja terveystoimi	229	216
Sivistystoimi	504	494
Elinvoima	89	81
Liikelaitokset	104	115
Yhteensä	1009	983

*) sisältää myös osa-aikaiset työsuhteet

43. Henkilöstökulut, jotka aktivoitu taseeseen

Ulkoinen	Jämsän kaupunki		
Tuloslaskelma = käyttötalous	käyttötalous	investoinnit	yhteensä
Maksetut palkat ja palkkiot	35 221 338	7 508	35 228 846
Henkilöstökulujen korjaukset	-585 062		-585 062
Palkat ja palkkiot	34 636 276	7 508	34 643 784
Eläkekulut	8 709 229	1 295	8 710 524
Muut henkilösivukulut	1 357 747	294	1 358 041
Henkilöstösivukulut yhteensä	10 066 976	1 589	10 068 565
Henkilöstökulut yhteensä	44 703 252	9 097	44 712 349
	Jämsän Ateria -liikelaitos		
Tuloslaskelma = käyttötalous	käyttötalous	investoinnit	yhteensä

Palkat ja palkkiot	2 998 367		2 998 367
Henkilöstökulujen korjauserät	-93 444		-93 444
Palkat ja palkkiot	2 904 923	0	2 904 923
Eläkekulut	675 617		675 617
Muut henkilösivukulut	112 671		112 671
Henkilöstösivukulut yhteensä	788 288		788 288
Henkilöstökulut yhteensä	3 693 211	0	3 693 211
Jämsän Vesi -liikelaitos			
Tuloslaskelma = käyttötalous	käyttötalous	investoinnit	yhteensä
Palkat ja palkkiot	555 358	1 428	556 786
Henkilöstökulujen korjauserät	-1 053		-1 053
Palkat ja palkkiot	554 305	1 428	555 733
Eläkekulut	124 030		124 030
Muut henkilösivukulut	20 741		20 741
Henkilöstösivukulut yhteensä	144 771	0	144 771
Henkilöstökulut yhteensä	699 076	1 428	700 504
Kaupunki, Ateria, Vesi yhteensä			
Tuloslaskelma = käyttötalous	käyttötalous	investoinnit	yhteensä
Palkat ja palkkiot	38 778 063	8 936	38 783 999
Henkilöstökulujen korjauserät	-679 559		-679 559
Palkat ja palkkiot	38 095 504	8 936	38 104 440
Eläkekulut	9 508 876	1 295	9 510 171
Muut henkilösivukulut	1 491 159	294	1 491 453
Henkilöstösivukulut yhteensä	11 000 035	1 589	11 001 624
Henkilöstökulut yhteensä	49 095 539	10 525	49 106 064

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksu

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2022	2021
Jämsän Kokoomus ry	4 353	5 130
Jämsän Perussuomalaiset ry	5 142	2 426
Jämsän Seudun Vasemmistoliitto ry	1 932	1 666
Jämsänkosken Vasemmistoliitto ry	223	1 563
Jämsän Sosiaalidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry	9 912	9 087
Suomen Kristillisdemokraattien Keski-Suomen piiri	433	14
Suomen Keskusta	6 733	5 870
Vihreät ry	1 120	1 302
Yhteensä	29 846	27 056

45. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	2022	2021
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	37 514	34 462
Muut palkkiot		
BDO Oy		
Muut palkkiot	2 434	12 772
Yhteensä	39 948	47 234

46. Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu (Kvalt 2.12.2019 § 62) kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu normaalin irtisanomisajan palkan lisäksi seitsemän (7) kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Muut oleelliset tilinpäätökseen liittyvät tiedot

Jämsän Terveys Oy:n tilinpäätöksen yhdistely konsernitaseessa

Jämsän Terveys Oy on Jämsän kaupungin osakkuusyhteisö. Jämsän Terveys Oy:n yhdistely konsernitaseeseen on tehty yhtiön hyväksymän ja ilmoittaman tilinpäätöksen mukaan. Jämsän kaupungin yhtiökokous edustaja on esittänyt eriävän mielipiteensä yhtiön tilinpäätöksen hyväksymisestä vuosilta 2018, 2019, 2020 ja 2021 konserniohjauksen mukaisesti.

Yhtiön yhdistely sisältää tällä menettelyllä myyntituottoja ja muita tuloja Jämsän kaupungilta, joita kaupunki ei ole hyväksynyt tehdyn palvelusopimuksen vastaisena. Kyseiset saamiset on myös Keski-Suomen käräjäoikeus todennut katteettomiksi päätöksellään L19-2539 4.4.2022 (kolmen tuomarin kokoonpanolla). Päätös ei ole lainvoimainen ja hovioikeuden käsittely on syyskuussa 2023. Yhtiön tappio tilikaudelta oli noin 8 milj. €. Yhtiön osakkeet siirtyvät 1.1.2023 Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Eriytetyt laskelmat

Jämsän kaupunki Palkkahallinto

Tuloslaskelma		
Ulkoinen	2022	2021
Toimintatuotot	68 785,52	73 707,64
Myyntituotot	67 738,11	72 670,70
Tuet ja avustukset	1 047,41	1 036,94
Toimintakulut	-42 099,88	-46 778,41
Henkilöstökulut	-30 318,84	-33 815,39
Palvelujen ostot	-9 497,67	-10 780,52
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-147,28	-458,01
Muut toimintakulut	-2 136,09	-1 724,49
Toimintakate	26 685,63	26 929,23
Vuosikate	26 685,63	26 929,23
Poistot ja arvonalentumiset	-1 781,44	-1 408,82
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 781,44	-1 408,82
Tilikauden tulos	24 904,20	25 520,41
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	24 904,20	25 520,41

Palkkahallinnolla on ulospäin suuntautuvaa myyntiä Kuhmoisten kunnalle ja Jämsän terveydelle. Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta muodostavat yhteistoiminta-alueen, jonka vuoksi Kuhmoisten kunnan henkilöstön palkat lasketaan Jämsän kaupungilla.

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat laatineet sopimuksen palkanlaskentapalveluiden tuottamisesta joulukuussa 2011. Sopimus koskee yli 100 työntekijää Kuhmoisten kunnassa. Vuonna 2022 myynti Kuhmoisten kunnalle sisältäen yhteistoimintakorvauksen on yhteensä 108 934,11 euroa.

Jämsän kaupunki käyttää palkanlaskennassa omakustannusperiaatetta. Kuhmoisten kunnan kanssa solmittu palvelusopimuksen vuosimaksu on määritelty siten, että vuosimaksu sisältää mm. kaikki palkan sivukulut, varhemaksut, hallintokustannukset (esimiestyön ja tilat), henkilöstöpalvelut (kuten työterveyshuollon ja virkistykseen), osaamisen kehittämisen eli koulutuksen sekä sairaus- ja vuosilomista aiheutuvat sijaisuuskustannukset. Lisäksi laskutetaan kauttalaskutuksena Kuhmoisten kunnan osuus ohjelmistojen ylläpito- ja lisenssimaksuista. Laskutusperusteena on tuotetut palkkalaskemat tai käyttäjien lukumäärä ohjelmasta riippuen.

Jämsän kaupunki
Tietohallinto

Tuloslaskelma		
Ulkoinen	2022	2021
Toimintatuotot	48 589,30	44 344,16
Myyntituotot	46 409,33	39 099,92
Tuet ja avustukset	2 179,97	5 244,24
Toimintakulut	-60 514,43	-42 945,91
Henkilöstökulut	-21 011,47	-16 675,27
Palvelujen ostot	-41 578,94	-23 335,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-477,39	-635,21
Muut toimintakulut	2 553,36	-2 300,43
Toimintakate	-11 925,13	1 398,26
Vuosikate	-11 925,13	1 398,26
Poistot ja arvonalentumiset	-824,98	-879,16
Suunnitelman mukaiset poistot	-824,98	-879,16
Tilikauden tulos	-12 750,11	519,10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-12 750,11	519,10

Kilpailulain 30 d §:n nojalla kaupungin on kirjanpidossaan eriytettävä ne ulkoiset toimintonsa, jotka toimivat kilpailutilanteessa markkinoilla ja joiden liikevaihto ylittää 40 000,00 euroa. Tietohallinnolla on tämän rajan ylittävää ulospäin suuntautuvaa myyntiä Kuhmoisten kunnalle ja Keuruun kaupungille.

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat laatineet sopimuksen ICT-palveluiden tuottamisesta. Sopimus on astunut voimaan 1. heinäkuuta vuonna 2016. Sopimus koskee Jämsän kaupungin tietohallinnon tuottamia ICT-palveluita Kuhmoisten kunnalle. Kuhmoisten kunnalle ICT-kustannuksista kohdistuu yhteisen sopimuksen mukaisesti palvelinpalvelu ja varmuuskopiointi sekä tukipalveluiden tuottaminen. Palvelinkustannukset jakautuvat Kuhmoisille työasemaperusteisesti ja verkkokustannukset toteutuneen mukaan. Tietohallinnolla laskutuksen kuukausittainen kokonaisveloitus määräytyy toteutuneiden kustannusten suhteessa. Tietohallinto ei lisää ICT-palvelujen hintoihin tuottovaatimusta. Kustannukset kerätään ostolaskuista.

Vuonna 2022 myynti Kuhmoisten kunnalle on ollut 45 606,69 euroa sekä Keuruun kaupungille 802,64 euroa. Yhteensä ulkoista myyntiä on ollut 46 409,33 euroa. Laaditun tuloslaskelman mukaisesti toimintatuotot olivat 48 589,30 euroa ja toimintakulut -60 514,43 euroa. Tilikauden tulos oli poistojen jälkeen -12 750,11 euroa.

Jämsän kaupunki
Tilojen vuokraus

Tuloslaskelma	
Ulkoinen	2022
Toimintatuotot	796 787,80
Myyntituotot	48 324,05
Tuet ja avustukset	9,07
Muut toimintatuotot	748 454,68
Toimintakulut	-598 037,62
Henkilöstökulut	-2 413,07
Palvelujen ostot	-263 833,15
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-293 777,45
Muut toimintakulut	-38 013,95
Toimintakate	198 750,18
Vuosikate	198 750,18
Poistot ja arvonalentumiset	-291 624,78
Suunnitelman mukaiset poistot	-291 624,78
Tilikauden tulos	-92 874,60
Poistoeron lisäys tai vähennys	19 979,44
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-72 895,167

Kilpailulain 30 d §:n nojalla Jämsän kaupungin on kirjanpidossaan eriytettävä ne ulkoiset toimintonsa, jotka toimivat kilpailutilanteessa markkinoilla ja joiden liikevaihto ylittää 40 000,00 euroa. Jämsän kaupunki vuokraa tilojaan ja rakennuksiaan ulkoisille toimijoille. Tilojen vuokrauksen suoritemäärien hinnat perustuvat omakustannushinnoitteluun.

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitos

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2022

Jämsän Ateria-, Puhtaus- ja tekstiilipalvelut liikelaitos perustettiin Kuntalaki 10 A:n mukaisesti Jämsän kaupunginvaltuuston 10.11.2008 § 6 tekemällä päätöksellä. Jämsän Ateria-, Puhtaus- ja tekstiilipalvelut liikelaitos toimii itsenäisenä kunnallisena liikelaitoksena Jämsän kaupungin omistuksessa. Nimenmuutos Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitos 10.9.2019 tehtiin, kun tekstiilipalvelut jäi pois liikelaitoksen tuottamana toimintana. Liikelaitos muodostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta; ruokapalveluista ja puhtauspalveluista. Liikelaitos toimii luotettavana laadukkaiden, kilpailukykyisten ja monipuolisten ruoka- ja puhtauspalvelujen pääasiallisena tuottajana Jämsän seudun julkisella sektorilla.

Sopimukset ovat kumppanuussopimuksia ja asiakkuudet aitoja ja toimivia kumppanuussuhteita. Vakituksella henkilöstöllä on alan peruskoulutus. Liikelaitos toimii sovittujen laatustandardien mukaisesti ja toiminnan jatkuva parantaminen, arviointi ja uudistumiskyky on vakiintunut käytäntö.

Liikelaitos tuottaa kilpailukykyisesti terveellisiä, turvallisia ja laadukkaita ruoka- ja puhtauspalveluja omistajalleen. Asiakkaiden kanssa sovitaan yhteisten laatukriteerien ja sopimusten mukaisesti sopivat palvelupaketit. Liikelaitoksen toimintaa johtaa johtokunta, johon kuuluu viisi (5) jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Liikelaitoksen johtajana toimii kaupunginhallituksen valitsema liikelaitosjohtaja, joka toimii johtokunnan kokouksessa esittelijänä. Sihteerinä toimii johtokunnan määräämä henkilö. Johtokunta kokoontui vuonna 2022, 7 kertaa ja pöytäkirjaan kirjattiin 32 päätöspykälää. Johtokunta kokoontuu vielä 21.2.2023 käsittelemään tilinpäätöksen vuodelta 2022. Johtokunnan esittelijänä toimi liikelaitosjohtaja Mervi Västinen ja sihteerinä toimi Merja Väisänen.

Johtokunnan kokoonpano 1.1.- 31.12.2022

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Pekki Sanna, puheenjohtaja	Hiekkämäki Lea
Parkkonen Maritta, varapuheenjohtaja	Kangas Riitta
Minkkinen Katja	Kivelä Jukka
Paavisto Heikki	Värelä Leo
Lahtinen Reima	Leppänen Kari

TOIMINTAKERTOMUS 2022

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta ja sen päättymisen jälkeen

Liikelaitoksen talousarvion laadinta tehtiin aikataulun puitteissa. Jämsän kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 29.11.2021 § 70 Jämsän kaupungin talousarvion vuodelle 2022.

Liikelaitoksen organisoinnin ja toimintatapojen kehittämisen painopistealueina olivat henkilöstön tarkoituksenmukainen sijoittelu ja esimiestyön uudelleenorganisointi. Ruokalistasuunnittelu perustuu eri asiakasryhmien ravitsemussuosituksiin ja – kriteereihin. Jämsän kaikilla kouluilla ja henkilöstöruokaloissa on ollut joka päivä vaihtoehtona kasvisruoka ja erityisruokavaliot on huomioitu. Kasvisruokalistan uudistamiseen ja monipuolistamiseen tähtäävää kehitystyötä jatkettiin.

Jamix Menu mobiilisovellus on käytössä ruokalistojen julkaisussa. Asiakkaiden älypuhelimeen tai tablettiin sovelluskaupasta maksutta ladattavasta ruokalistasovelluksesta voi katsoa ruokien ainesosaluettelon, ravintoainesisällön ja GDA-arvon (laskennallisesta ruoka-annoksesta saatavien eri ravintoaineiden vertailu viitteellisiin saantisuosituksiin).

Ruokapalvelukeskus Arinassa, Jämsänjoen yhtenäiskoulun, Jämsänkosken yhtenäiskoulun, Jämsän lukion sekä Jokivarren- ja Koivulinnan päiväkodin keittiöillä on käytössä digitaalinen FredmanPro - omavalvontajärjestelmä omavalvontaan liittyviin mittauksiin ja hävikkiruokan määrän seurantaan. Pintapuhtausnäytteiden (luminometrimitaus) ottaminen omana toimintana sisältyy FredmanPro-omavalvontajärjestelmään. Ruokapalveluissa valmisteltiin muiden liikelaitoksen ateriapalvelukohteiden FredmanPro – omavalvontajärjestelmään liittämistä. Ruokapalvelujen elintarvikehankinnat tehtiin kuntahankintojen kautta lukuun ottamatta leipien ja juuresten hankintaa. Tuore leipä ja leipomotuotteet sekä juurekset hankitaan lähituottajilta.

Puhtauspalveluiden organisointia ja toimintatapoja arvioitiin ja kehitettiin siten, että toiminta on joka tasolla mahdollisimman tarkoituksenmukaista ja työprosessit sujuvia. Henkilöstön moniosaamista hyödynnettiin työjärjestelyissä.

Liikelaitoksen toimintojen työsuojellullisia vaaratekijöitä on tunnistettu ja riskien suuruutta arvioitu. Kemiallisten aineiden riskien arviointi on tehty. Vaaratekijöitä tunnistettiin ja riskien suuruutta arvioitiin myös koronaviruksen näkökulmasta.

Ateria- ja Puhtauspalvelut on siivousaine-, väline- ja konehankintojen sekä laitospaperihankintojen osalta Sarastia- hankintasopimuksen piirissä.

Puhtauspalvelut tuottivat siivous-, ateria-, viher-, kiinteistöhoito- ja iltavahtimestaripalvelua. Uimahallin kahvio- ja lipunmyyntitoiminta jatkui edelleen vuonna 2022 puhtauspalvelujen tuottamana palveluna. Jämsänkosken yhtenäiskoulun, n. 800 m² on Flotex-tekstiililattian, pölynindeksimittausta jatkettiin Ramboll Oy:n tuottamana palveluna vuonna 2022, yhteensä 4 kertaa.

Jokivarren puukoulun remontin valmistuttua kaupungin, järjestöväen ja yksityistilaisuuksien käyttöön on ruokapalvelut hoitanut pääsääntöisesti kokous- ja tilaustarjoilut puukoulun tiloissa. Koronarajoituksiin liittyvät tilojen käytöt olivat hyvin vähäisiä alkuvuonna 2022 ja näin ollen se vaikutti myös liikelaitoksen tuottamien palvelujen toimittamiseen. Liikelaitos tuotti ukrainalaisille perheille ruokakasseja huhtikuussa 2022 yhteensä n. 2000 kassia.

Liikelaitos palkkasi 20 ukrainalaista kesällä 2022, lähinnä puhtauspalveluihin kahden viikon ajaksi tutustumaan ko. työtehtäviin. Palkkauksen ajatuksena oli ennakoida sijaistilanteita talvelle 2022-2023. Muutama henkilö on jatkanut sijaisina sijaistarpeen ollessa niin suuri, että reservissä olevat sijaiset eivät ole riittäneet

tuottamaan sopimiamme palveluita asiakkaillemme. Yhteistyö ja kokemus tehtävien hoidosta, vaikka yhteistä puhekieltä ei olekaan, on ollut erittäin positiivinen.

Koronavirustilanteesta johtuen Puhtauspalvelut toteutti asiakaskohteissa tehostettua siivousta vuoden 2022 kevätlukukauden aikana. Ateriapalveluissa on koronavirustilanteen vuoksi toimittu poikkeuksellisin työaikajärjestelyin. Em. vaikutus myös henkilöstön määrän nousuun, koska henkilöstön keittiökohteiden välinen kulkeminen minimoitiin työpäivän aikana. Ruoan jakoa kouluilla, liikelaitoksen henkilöstön toimesta, toteutettiin huhtikuun 2022 alkupäiville saakka. Korona- tunnisteella kirjauksia 124 344 €, joka sisältää mm. henkilöstökuluja 85 960 € koko liikelaitoksen osalta.

Puhtauspalvelut tekivät koulutusyhteistyötä Gradia Jämsän ja Jyväskylän yksiköiden sekä Mäntän seudun koulutuskeskuksen kanssa. Puhtauspalveluissa jatkettiin FredmanPro-omavalvontajärjestelmän käyttöä pintapuhtausnäytteiden otossa (luminometrimittaus) omavalvonnan tehostamiseksi.

Liikelaitoksen koulutussuunnitelman mukaiset koulutukset eivät toteutuneet suunnitellusti koronatilanteen vuoksi. Koko liikelaitoksen henkilöstölle käynnistettiin 3 kerran työnohjaus/ henkilö syksyllä 2021 alkaen ja jatkui vuoden 2022 joulukuulle saakka. Työnohjauksen tuotti Työnohjaus Ajantaikaa Oy Jämsästä. Yksi laitoshuoltaja suoritti Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon (toimitilapalvelu). Ruokapalveluissa mitoitusjärjestelmänä on ollut ATOP Oy:n ATOPr ja puhtauspalveluilla siivoustyön mitoitusjärjestelmänä on ollut ATOP Oy:n ATOPs.

Liikelaitoksen henkilöstöllä on käytössä henkilökohtaiset tablettitietokoneet, joiden peruskäyttöä ja hyödyntämistä opiskeltiin ja kehitettiin edelleen; tablettien käyttöönoton perustana on niiden hyödyntäminen arjen työssä. Arinan ja etäkeittiöiden välinen pikaviestintämenetelmä oli täysipainoisessa käytössä.

Ruokapalvelupäällikön ja puhtauspalvelupäällikön tekemät laadunarviointikäynnit Jämsän Terveys Oy:n kohteisiin olivat keskeytyksissä koronavirustilanteen vuoksi.

Liikelaitos on tehnyt yhteistyötä ja ostanut palvelua Jämsän kaupungin asiakas-, hallinto- ja talouspalvelutiimeiltä.

Sijaisten saatavuus Jämsän seudulla on heikko ateria- ja puhtauspalvelutehtäviin. Sekä ruokapalvelut että puhtauspalvelut työllistivät nuoria.

Liikelaitos on pyrkinyt ennaltaehkäisemään tai vähentämään sekä oman toimintansa että muiden toimijoiden ympäristöön kohdistamaa räsitusta:

- omavalvonnan kautta vähentämään jätteen määrää
- tiedottamisella/yhteistyöllä sidosryhmien (mm. koulut, laitokset) kanssa vähentämään jätteen määrää, mm. siirtymällä kiinteistöissä käsipaperiliuskoista kangaspyyherullien käyttöön. Koronavirustilanteesta johtuen kangaspyyheautomaattien oheen palautettiin käsipyyhepaperiliuskat käsihygieniata tehostamaan kevään 2022 ajaksi
- käyttämällä luontoa mahdollisimman vähän kuormittavia hankintoja, työmenetelmiä ja kemikaaleja, ns. vedettömän siivouksen periaate, mikrokuitutuotteiden käyttö, tarkoituksenmukaiset siivoustekniikat, Twister-laikkajärjestelmään siirtyminen
- ruoka- ym. kuljetusten huolellisella logistiikkasuunnittelulla
- hävikkiruuan myyntiä henkilöstölle
- koronarajoitusten myötä hävikkiruokaa ei myyty ulkopuolisille henkilöille kevään 2022 aikana.

Kokonaistalouden tarkastelu ja liikelaitosjohtajan arvio

	Toteuma	Budjetin Ylitys (+) / Alitus (-)	Toteuma%
Toimintatuotot	6 495 509,40	144 759,40	102,28 %
Myyntituotot	6 357 261,22	80 551,22	101,28 %
Ateriapalvelutuotot kaupungilta ja Vedeltä	2 340 857,12	-58 792,88	97,55 %
Muut suoritemyyntituotot kaupungilta ja V	0,00	0,00	0,00 %
Puhtauspalvelutuotot kaupungilta	1 821 957,32	126 137,32	107,44 %
Tuet ja avustukset	95 874,48	62 974,48	291,41 %
Toimintakulut	-6 703 074,38	-604 214,38	109,91 %
Henkilöstökulut	-3 734 884,95	-241 414,95	106,91 %
Palvelujen ostot	-955 734,91	-150 314,91	118,66 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 829 510,87	-235 070,87	114,74 %
Avustukset	0,00	0,00	0,00 %
Muut toimintakulut	-182 943,65	22 586,35	89,01 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-333 462,96	-458 892,96	-265,86 %

Myyntituotot:	ennakoitua suuremmat tilaukset Jt:n ja Jlt:n sekä henkilöstöruokailun osalla
Ateriapalvelutuotot kaupungilta ja vedeltä:	opiskelijamäärän ennakoitua suurempi väheneminen ja sen vaikutus tilauksiin
Puhtauspalvelutuotot kaupungilta ja vedeltä:	koronan aiheuttama puhtaustason nosto/tehostettu siivous
Henkilöstökulut:	lisähenkilöstön palkkaaminen mm. aterioiden jakamiseen ja tehostettuihin siivouksiin sekä ukrainalaisten palkkaaminen ennakoivasti harjoittelemaan sijaistilanteita ajatellen
Palvelujen ostot:	ennakoitua suuremmat toimistopalvelut, ict-palvelut, rakennusten ja alueiden kunnossapitopalvelu, sosiaali- ja terveyspalveluostot
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:	ennakoitua suuremmat elintarvikekustannukset hintojen nousun johdosta sekä ennakoitua suuremmat ja kalliimmat puhdistusaine-, saippua- ja käsipyyheostot
Muut toimintakulut:	ennakoitua pienemmät koneiden vuokrat, mm. kangaspyyheautomaattien kangaspyyherullavuokrat kun käytössä paperipyyhkeet rinnalla

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla pyritään:

- toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen
- toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen
- kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen sekä tuloksellisuuden seurantaan
- erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisemiseen ja toteamiseen
- varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen
- riskien tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja hallintaan

Johtokunnalle toimitetaan tiedoksi talouskatsaus liiketoiminta-alueittain. Liikelaitosjohtaja raportoi toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta johtokunnalle. Liiketoiminta-alueen päälliköt raportoivat liikelaitosjohtajaa alueensa tapahtumista. Talouden seurannan vuoksi kirjanpidon toteutumaraportit toimitetaan alueen esimiehille liikelaitosjohtajan toimesta. Myös toiminnallisia tunnuslukuja seurataan.

Liikelaitosjohtaja päättää vuosittain laskujen tarkastajat ja hyväksyjät ja heille varahenkilöt. Liikelaitosjohtaja on delegoinut toimivaltaansa ruokapalvelupäällikölle ja puhtauspalvelupäällikölle.

Laskujen tarkastajat tarkastavat, että lasku on oikea, sopimuksen mukainen ja täyttää laskulle asetetut vaatimukset ja että tavara/palvelu on saatu. Laskun hyväksyjä vastaa siitä, että tosite täyttää kirjanpitolain vaatimukset: laskussa on oikeat tilikohta- ja arvonlisämerkinnät, laskuttaja on merkitty ao. rekisteriin ja että talousarvion määrärahavaraus on riittävä.

Liikelaitos noudattaa kaupunginhallituksen vahvistamia talousarvion täytäntöönpano-ohjeita sekä Jämsän kaupungin kaupunginvaltuuston hyväksymää hallintosääntöä. Liikelaitos noudattaa kaupungin vahvistamaa sisäisen valvonnan ohjetta.

Olenaisemmat toimintaan ja talouteen liittyvät riskit ja suunnitellut kehittämistoimet ovat:

- liikelaitoksen tuotantoon liittyvän kaluston ikääntyminen ja kunnossapitomenot
- henkilöstön korkea keski-ikä
- henkilöstön suuret sairauslomapäivät
- asiakaskunnan palvelutarpeen muutokset ja niihin vastaaminen mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti
- vuoden 2020 kevättalvella alkaneen ja edelleen kevään 2022 kestäneen korona pandemian kautta mahdollisia muita vastaavia riskejä on arvioitu: henkilöstön/ henkilöstön saatavuuden, palvelutuotannon muutoksien, palvelumäärien muutoksien, ohjeistuksien määrittelyn ja nopeaan reagointiin liittyvien muutoksien näkökulmasta

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Johtosäännön mukaan johtokunnan tehtävänä on laatia tilinpäätös ja tehdä esitys liikelaitoksen tuloksen käytöstä. Tilinpäätöksen vahvistaa ja tili- ja vastuuvapauden myöntää kaupunginvaltuusto. Kuntalain mukaan tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitosjohtaja. Johtokunta esittää, että tilikauden 2022 alijäämä – 333 462,96 euroa jätetään taseeseen yli- ja alijäämien tilille.

Tavoitteiden toteutuminen

Asukkaiden peruspalvelut			
Tavoite	Palvelulaadun tasaisuus ja sopimuksenmukaisuus.		
Mittari	Asiakastytyväisyyskysely Webropol		
Mittari	Laatumittarit Fredman Pro ja ATOP flow		
Toteutumisen arviointi	Asiakastytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu ko. ajanjakson aikana. Laadunarviointia on sopeutettu/ muutettu poikkeusaika huomioiden.		
Tavoite	Ammattitaidon ylläpito.		
Mittari	Koulutuspäivät, tavoite 3 pv/hlö	Tavoite 12/2022	Toteuma 12/2022
		3	0,89
Tavoite	Sairauspoissaolojen määrän hallinta / reagointi.		
Mittari	Sairauslomapäivät/hlö		
Mittari	Työstä johtuvat muut sairauspoissaolot -> tehdyt toimenpiteet		
Toteutumisen arviointi	Pitkät sairauslomat ovat pysyneet ennallaan. Lyhyet kausiflunssat ovat vähentyneet. Aktiivisen tuen mukaiset keskustelut toteutuneet esimieskompassin ohjeistuksen mukaisesti. Työkykyneuvottelut on käynnistetty tarvittavilta osin.		

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ennakoimaton palvelujen kysynnän väheneminen. (esim. korona)	1	2	2
Arviointi	Riski ei ole realisoitunut.			
Toimenpide	Säännöllinen yhteydenpito/ asiakaspalaverit palveluntuottajan ja asiakkaan kesken.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilökunnan ammattitaidon taso vaihteleva.	2	2	4
Arviointi	Riski on osittain realisoitunut.			
Toimenpide	Toimipaikkakoulutusta ja täydennyskoulutusta järjestettävä suunnitelmallisesti			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Konekannan toimimattomuus (Arina).	3	2	6
Arviointi	Riski ei ole realisoitunut.			
Toimenpide	Kohdekohtainen valmiussuunnitelma (käyttöopastuksesta huolehtiminen, koneiden säännölliset huollot)			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Mitoituksen mukaisen henkilöstömäärän alittuminen.	2	2	4

Arviointi	Riski on aika ajoin realisoitunut, johtuen heikosta sijaisten saatavuudesta.			
Toimenpide	Täyttölupa mitoituksen edellyttämään henkilöstömäärään sekä lupa sijaisten palkkaamiseen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Oman palveluhinnan "karkaaminen".	3	2	6
Arviointi	Riski ei ole realisoitunut.			
Toimenpide	Palveluhinnan määrittely tarkoituksen mukaiseen työmäärämitoituksiin perustuen, hankintojen suunnitelmallinen hallinta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Palveluprosessi ei toimi suunnitellusti. (esim. korona)	2	2	4
Arviointi	Riski on aika ajoin realisoitunut, johtuen heikosta sijaisten saatavuudesta.			
Toimenpide	Prosessi keskusteltava asiakkaan kanssa ja tarkastettava toimintamalli ja siihen sitouduttava.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Pätevän ja ammattitaitoisen henkilöstön puute.	2	2	4
Arviointi	Riski on aika ajoin realisoitunut, johtuen heikosta sijaisten saatavuudesta.			
Toimenpide	Elinvoimainen kaupunki (palveluiden saatavuus), hyvät työolot, kilpailukykyien palkkarakenne, kouluttautumismahdollisuus esim. oppisopimuskoulutuksella			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työkyvyn alenema, useita henkilöitä samanaikaisesti räätälöidyissä tehtävissä.	2	2	4
Arviointi	Riski on aika ajoin realisoitunut.			
Toimenpide	Työnantajan tarjoamien tukitoimien hyödyntäminen, henkilökohtainen vastuu oman terveyden ylläpidosta, ammatillisen kuntoutumisen hyödyntäminen			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Äkillinen ja laajamittainen henkilöstön sairastuminen (esim. korona)	2	1	2
Arviointi	Riski ei ole realisoitunut.			
Toimenpide	Noudatetaan THL:n ohjeita mm. käsihygieniasta, etäisyyksistä. Huomioidaan henkilöstön työskentely/ työvuorojen eriyttäminen mm. Arinassa.			

1.1.-31.12.	Vuosi				
Terveysperusteiset poissaolot / kalenteripäivät	2018	2019	2020	2021	2022
Sairausaika oma ilmoitus	184	215	282	198	376
Sairausaika	3158	3641	2956	2321	2011
Vapaa-ajan tapaturma	171	104	19	8	0
Työtapaturmat ja työmatkatapaturmat	132	42	31	532	236
Kaikki yhteensä	3645	4002	3288	3059	2623

Talouden toteutuminen

Jämsän ateria- ja puhtauspalvelut liikelaitos, ulk ja sis	TA 2022	TA+Lta 2022	TP 2022	Ero € Tp-Ta	Tot-%
Toimintatuotot	6 350 750	6 350 750	6 495 509	144 759	102,28 %
Valmistus omaan käyttöön					
Myyntituotot	6 276 710	6 276 710	6 357 261	80 551	101,28 %
Tuet ja avustukset	32 900	32 900	95 874	62 974	291,41 %
Muut toimintatuotot	41 140	41 140	42 374	1 234	103,00 %
Toimintakulut	-6 098 860	-6 098 860	-6 703 074	-604 214	109,91 %
Henkilöstökulut	-3 493 470	-3 493 470	-3 734 885	-241 415	106,91 %
Palvelujen ostot	-805 420	-805 420	-955 735	-150 315	118,66 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 594 440	-1 594 440	-1 829 511	-235 071	114,74 %
Muut toimintakulut	-205 530	-205 530	-182 944	22 586	89,01 %
Toimintakate	251 890	251 890	-207 565	-459 455	-82,40 %
Rahoitustuotot ja -kulut			566	566	
Vuosikate	251 890	251 890	-206 999	-458 889	-82,18 %
Poistot ja arvonalentumiset	-126 460	-126 460	-126 464	-4	100,00 %
Tilikauden tulos	125 430	125 430	-333 463	-458 893	-265,86 %
Tilikauden yli-/alijäämä	125 430	125 430	-333 463	-458 893	-265,86 %

Vuositavoitteiden toteutuminen

- 1) Liikelaitoksen toimintojen sopeutus muuttuneisiin ja muuttuviin olosuhteisiin.
- 2) Jatketaan laaturaporttijärjestelmien ja prosessikuvausten tekemistä kaikissa liikelaitoksen yksiköissä sekä mitoituksien päivittämistä ruoka- ja puhtauspalveluissa.
- 3) Tuottavuutta parannetaan jatkamalla palvelujen tuotteistamista, kehittämällä hinnoittelua ja kannattavuuslaskentaa eri toimialoille.
- 4) Mittareiden käyttöönotto
  - laadun tasaisuutta mitataan asiakastytyväisyyskyselyillä (Webropol) ja Fredman Pro-omavalvonta- sekä ATOPflow-laaturaportointiohjelmilla
  - ammattitaidon ylläpitoa seurataan koulutuspäivien lukumäärällä (suositus 3 koulutuspv/hlö/v)
  - sairauspoissaolojen hallinta, työstä johtuvat/muut sairauspoissaolot, raportoidaan tehdyt toimenpiteet

Tunnusluvut	TP2021	TA+lta 2022	TP2022
Aterioita/vuosi	1 055 658	1 027 435	1 057 413
Puhtauspalvelutunnit/vuosi	79 995	78 799	83 613
Tehokkuus ja taloudellisuus			
Aterian keskituotantohinta	3,88	3,81	3,98
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut ym. pp kohteet	23,6	22,21	21,96
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut, joissa ap ja pp palvelu	23,39	22,98	22,72
Puhtauspalv. hinta €/tunti, päiväkodit, joissa ap ja pp palvelu	24,17	23,75	23,49

Investointien toteutuminen

Investointeja ei ole ollut vuonna 2022.

Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSLASKELMA	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	-334 029,26	-382 436,94
Poistot ja arvonalentumiset	126 464,28	126 464,28
Rahoitustuotot ja -kulut	566,30	50,78
Tulorahoituksen korjauserät		
	-206 998,68	-255 921,88
Investointien rahavirta		
Investointimenot		
Rahoitusosuudet investointeihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta	-206 998,68	-255 921,88
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	0
Antolainasaamisten lisäys kunnalle		
Antolainasaamisten lisäys muilta		
Antolainasaamisten vähennys kunnalta		
Antolainasaamisten vähennys muilta		
Lainakannan muutokset	0	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta		
Lyhytaikaisten lainojen vähennys kunnalta		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys kunnalta (konsernitili)		
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	206 828,68	255 921,88
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos kunnalta	602 374,27	119 274,88
Saamisten muutos muilta	-230 435,17	51 279,10
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-63 307,46	58 245,58
Korottomien velkojen muutos muilta	-101 802,96	27 122,32
Rahoituksen rahavirta	206 828,68	255 921,88
Rahavarojen muutos	-170,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 1.1.	170,00	170,00
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	-134 338	478 407
Quick ratio	2,58	2,52
Current ratio	2,58	2,52

TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma, ulkoinen	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Liikevaihto	6 093 809,03	6 048 399,62
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden lisäys (+) / vähennys (-)	0,00	0,00
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	699,98	268,62
Tuet ja avustukset	95 874,48	81 480,36
Muut tuet ja avustukset	65 965,69	52 571,33
Materiaalit ja palvelut	-2 521 793,59	-2 403 782,32
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 829 510,87	-1 696 454,23
Ostot tilikauden aikana	-1 829 510,87	-1 696 454,23
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	0,00	0,00
Palvelujen ostot	-692 282,72	-707 328,09
Henkilöstökulut	-3 693 211,23	-3 796 939,66
Palkat ja palkkiot	-2 904 923,04	-3 011 471,93
Henkilösivukulut	-788 288,19	-785 467,73
Eläkekulut	-675 617,31	-677 212,96
Muut henkilösivukulut	-112 670,88	-108 254,77
Poistot ja arvonalentumiset	-126 464,28	-126 464,28
Suunnitelman mukaiset poistot	-126 464,28	-126 464,28
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-182 943,65	-185 399,28
Liiketoiminnan voitto (-) / alijäämä	-334 029,26	-382 436,94
Rahoitustuotot ja -kulut	566,30	50,78
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	566,30	58,78
Kunnalle maksetut korkokulut	0,00	0,00
Muille maksetut korkokulut	0,00	0,00
Korvaus peruspääomasta	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	-8,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunaisia eriä	-333 462,96	-382 386,16
Satunaiset tuotot ja kulut	0,00	0,00
Satunaiset tuotot	0,00	0,00
Satunaiset kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-333 462,96	-382 386,16
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00
Tuloverot	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-333 462,96	-382 386,16

Tuloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-16,48	-16,05
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-16,48	-16,05
Voitto, %	-5,47	-6,32

TASE

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	579 627,21	706 091,49
II AINEELLISET HYÖDYKKEET	579 627,21	706 091,49
2. Rakennukset	579 627,21	706 091,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 086 517,62	2 458 626,72
II SAAMISET	2 086 517,62	2 458 456,72
Lyhytaikaiset saamiset	2 086 517,62	2 458 456,72
1. Myyntisaamiset	746 436,30	534 971,64
2. Lainasaamiset	1 216 313,84	1 818 688,11
3. Muut saamiset	66 370,31	62 068,93
4. Siirtosaamiset	57 397,17	42 728,04
IV RAHAT JA PANKKISAAMISET	0,00	170,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 666 144,83	3 164 718,21
VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	1 857 187,46	2 190 650,42
I PERUSPÄÄOMA	600 000,00	600 000,00
IV EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 257 187,46	1 590 650,42
VIERAS PÄÄOMA	808 957,37	974 067,79
II LYHYTAIKAINEN	808 957,37	974 067,79
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma)	808 957,37	974 067,79
6. Ostovelat	236 237,08	270 825,57
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	47 160,37	49 261,04
8. Siirtovelat	525 559,92	653 981,18
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 666 144,83	3 164 718,21

Taseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste %	69,66	69,22
Suhteellinen velkaantuneisuus %	13,13	15,82
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	1 257	1 591
Lainakanta 31.12., 1 000 €	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0

LIITETIEDOT

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Ukoiset toimintatuotot	TP2022	TP2021
JÄMSÄN ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUT		
Toimintatuotot	6 190 383,49	6 130 148,60
Jämsän Aterian hallinto		
Toimintatuotot	1 266,42	1 690,51
Ruokapalvelut		
Toimintatuotot	4 234 198,97	4 204 257,34
Puhtauspalvelut		
Toimintatuotot	1 954 918,10	1 924 200,75

Kaupungin poistosuunnitelma 1.1.2019 lähtien (KV 29.12.2008 § 32)

Poistomenetelmät, poistoajat ja niitä vastaavat poistoprosentit ovat seuraavat:

Pääryhmittely	Poistomenetelmä	Poisto aika
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 v
Muut pitkävaikutteiset menot		
- tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	3-5 v
- muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	3-5 v
Ennakkomaksut	Ei tehdä poistoja	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei tehdä poistoja	
Rakennukset ja rakennelmat		
- asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 v
- talous- ja vapaa-ajanrakennukset	Tasapoisto	15-20 v
- hallinto-, liike- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30-50 v
- teollisuus- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	15 v
Laiturit, uimalat ja sillat	Tasapoisto	10 v
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	10-30 v
Urheilu- ja ulkoilurakenteet	Tasapoisto	15-30 v
Vedenjakeluverkosto	Tasapoisto	31.12.2015 V. 1990 arvoille
Vedenjakeluverkosto	Tasapoisto	30 v V. -91 alkaen
Viemäriverkosto	Tasapoisto	31.12.2015 V. 1990 arvoille
Viemäriverkosto	Tasapoisto	30 v V. -91 alkaen
Vesi- ja viemärikoneet	Tasapoisto	15 v
Ulkovalaistusjohdot ja -laitteet	Tasapoisto	15 v
Muut kiinteät koneet ja laitteet	Tasapoisto	10-15 v
Koneet ja kalusto		
Raskaat koneet ja kalusto	Tasapoisto	10-15 v
Kevyet koneet ja kalusto	Tasapoisto	5-10 v
Alukset ja veneet	Tasapoisto	8-15 v
Kuljetusvälineet ja autot	Tasapoisto	5-10 v
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 v
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 v

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (Liikelaitoksella ei aineettomia hyödykkeitä v. 2022)

Aineelliset hyödykkeet 2022							
Aineelliset hyödykkeet	Maa- alueet	Rakennuk- set	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kuljetusv- älineet	Ennakko- m. ja keskene- r.	Yhteensä
Poistamaton hank.meno 1.1.		706 091	0	0	0	0	706 091
Lisäykset tilikauden aikana							0
Rahoitusosuudet tilikaudella							0
Vähennykset tilikauden aikana							0
Siirrot erien välillä							0
Tilikauden poisto		-126 464					-126 464
Poistamaton hank.meno 31.12.		579 627	0	0	0	0	579 627

Erikseen pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muita omistusyhteisyyksiltä

Saamisten erittely	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset kaupungilta				
Myyntisaamiset		451 570		371 192
Lainasaamiset		1 216 314		1 818 688
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä		1 667 883		2 189 880
Saamiset kaupungin tytäryhtiöiltä				
Myyntisaamiset				60
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä				60
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä				
Saamiset yhteensä		1 667 883		2 189 940

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamiset	TP 2022	TP 2021
Siirtosaamiset kaupungilta	2 920	4 088
Muut siirtosaamiset	54 477	38 640
Siirtosaamiset	57 397	42 728

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman muutokset

Liikelaitoksen aiempien toimintavuosien yli-/alijäämät on kirjattu omaan pääomaan.

Oma pääoma	31.12.2022	31.12.2021
Peruspääoma	600 000,00	600 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 590 650,42	1 973 036,58
Tilikauden yli-/alijäämä	-333 462,96	-382 386,16
Oma pääoma yhteensä	1 857 187,46	2 190 650,42

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelat	TP 2022	TP 2021
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	517 035,27	527 731,88
Kuntien eläkevakuutusmaksut	-406,79	39 013,17
Kuntien eläkevakuutusmaksut / työntekijät	-166,11	18 913,16
Siirtovelat kaupungille	6 799,15	65 841,72
Muut siirtovelat	2 298,40	2 481,25
	525 559,92	653 981,18

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain tai muuta kunnan määrittelemää ryhmittelyä käyttäen

31.12.2022						
Henkilöstömäärä 31.12.2022	vakituiset	määräaikaiset	työllistetyt	oppisopimus	Yhteensä	Vakanssit
Hallinto	3	0	0	0	3	3
Ruokapalvelut	29	5	1	0	35	45
Puhtauspalvelut	43	10	1	2	56	45
Liikelaitos yht.	75	15	2	2	94	93

31.12.2021						
Henkilöstömäärä 31.12.2021	vakituiset	määräaikaiset	työllistetyt	oppisopimus	Yhteensä	Vakanssit
Hallinto	3	0	0	0	3	3
Ruokapalvelut	39,04	5,96	2,00	0	47,00	45
Puhtauspalvelut	44,04	1	2	0	47,04	45
Liikelaitos yht.	86,08	6,96	4	0	97,04	93

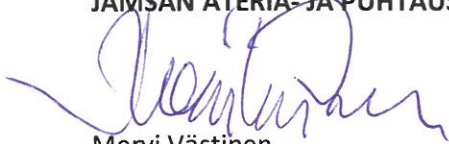
Tilikauden palkat kirjanpidon mukaan

Eritelty tuloslaskelmassa (henkilöstökulut tilinpäätösvuonna yhteensä 3 693 211,23 euroa).

Tilintarkastajan palkkiot, ei eroteltu liikelaitoksen osuutta.

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Jämsässä 21. helmikuuta 2023

JÄMSÄN ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUT LIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA Mervi Västinen
liikelaitosjohtajaSanna Pekki
puheenjohtaja

Maritta Parkkonen, varapuheenjohtaja

Katja Minkkinen

Heikki Paavisto

Reima Lahtinen

Jämsän Vesi liikelaitos

Jämsän Vesi liikelaitos on 1.1.2008 alkaen toiminut liikelaitoksena, johon on 1.1.2009 liitetty Jämsänkosken kaupungin taseyksikkönä toiminut vesihuoltolaitos. Jämsän Vesi liikelaitokselle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2008 tilinpäätöksien taseista.

Jämsän Vesi liikelaitoksella on oma johtokunta. Liikelaitosjohtajana ja esittelijänä johtokunnassa toimii vesihuoltopäällikkö.

Jämsän Vesi liikelaitos on palvelulaitos, jolla ei ole viranomaistehtäviä, vaan se hoitaa vesihuoltolain ja liikelaitosmallin mukaisesti vesihuoltopalvelut toiminta-alueellaan periaatteella, että kulut katetaan asiakkailta saatavilla maksuilla. Vesihuoltolain mukaista tiedottamista hoidetaan mm. kaupungin Internet-sivujen kautta, kiireelliset tiedotteet lähetetään tekstiviestipalvelun kautta.

Kuluttajille toimitetaan keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaava määrä ja laatuvaatimukset täyttävää talousvettä ja jätevedet johdetaan jätevesiverkostojen sekä pumppaamoiden kautta jätevedenpuhdistamoille. Jätevesipuhdistamojen tavoitteena on kehittynein toimintamuodoin järjestää taloudellinen, vakaa ja lupaehdot täyttävä jätevesien käsittely. Kuitenkin koko ajan pyritään lupaehtoja huomattavasti parempiin tuloksiin, mikäli se on kohtuullisin kustannuksin saavutettavissa.

Jämsän Vesi liikelaitoksen johtokunta

1.1. - 6.10.2022

Jäsenet

Pekka Kataja, puheenjohtaja
Ari Haggrén, varapuheenjohtaja
Sari Jussila
Antti Lähdesmäki
Emmaliina Västinen

Varajäsenet

Jarkko Salonen
Erja Laaksonen
Päivi Lindqvist
Tommi Sinisammal
Ari Paju

6.10. - 31.12.2022

Jäsenet

Pekka Kataja, puheenjohtaja
Ari Haggrén, varapuheenjohtaja
Sari Jussila
Tommi Sinisammal
Emmaliina Västinen

Varajäsenet

Jarkko Salonen
Erja Laaksonen
Päivi Lindqvist
Joonas Valkeajärvi
Ari Paju

TOIMINTAKERTOMUS 2022

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2022 oli Jämsän Vesi liikelaitoksen viidestoista toimintavuosi, jolloin se toimi johtokunnan alaisena kunnallisena liikelaitoksena. Johtokunta piti kahdeksan kokousta vuoden aikana. Vuoden 2009 alusta lähtien liikelaitokseen on kuulunut myös Jämsänkosken kaupungin taseyksikkönä toiminut vesilaitos. Kaupunginvaltuusto on perustanut uuden kuntalain mukaisen liikelaitoksen 1.1.2009 alkaen ja antanut liikelaitokselle talousarviossa tavoitteet.

Vuonna 2022 Jämsän Vesi liikelaitoksen henkilöstössä tapahtui paljon muutoksia eläköitymisten ja tehtävien muutosten myötä. Vesihuoltolaitoksen hoitajan ja puhdistamonhoitajan lisäksi myös uusi verkostomestari ja vesihuoltopäällikkö aloittivat vuonna 2022.

Vesi- ja viemärijohtojen saneerausta jatkettiin vanhoilla rakennetuilla alueilla. Saneerauksessa toimitaan yhteistyössä elinvoimatoimen kunnallistekniset palvelut tulosalueen kanssa. Vesijohtoverkoston ja viemäriverkoston saneerausta tehtiin pääosin samaan aikaan katujen saneerauksen yhteydessä.

Jämsän Vesi liikelaitoksen toiminta-alueeseen ei kuulu Himoksen alue, mutta liikelaitos toimii tiiviissä yhteistyössä tehden alueen investoinnit ja vuokraamalla rakennelmat, laitteet ja putkistot alueen toimijan Himos-Infra Oy:n käyttöön. Vuokralla katetaan pitkällä aikavälillä investointien pääoma- ja rahoituskulut. Himoksen alueen investoinnit eivät käynnistyneet 2022.

Jämsän Veden toimittama talousvesi on täyttänyt talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja suositukset. Länkipohjan ja Hallin jäteveden puhdistamot ovat koko vuoden toimineet ympäristölupaehtojen mukaisesti. Jämsän keskuspuhdistamon osalta on ollut haasteita lupaehtojen mukaisen ammonium tyypin poistovaatimuksen osalta kylmillä vesillä, mutta tämä vaatimus on täytynyt kesästä lähtien.

Kokonaistalouden tarkastelu ja liikelaitosjohtajan arvio

Liikelaitoksen omalla tulorahoituksella tulee kattaa käyttötalous-, korjaus- ja uusinvestointien menot ja vastata toiminnallisesta maksuvalmiudesta. Liikevaihto muodostuu pääosin käyttöveden ja jäteveden laskutuksesta asiakkailta. Laskutettava veden myynti oli tilikaudella 1 094 608 m³ (vuonna 2021 myynti 1 126 952 m³) ja laskutettu jätevesimäärä oli 813 984 m³ (vuonna 2021 laskutettu 823 042 m³).

Tilikauden toimintatuotot olivat 4 690 267 euroa eli 4,8 % vähemmän kuin talousarviossa. Toimintakulut olivat yhteensä 3 164 348 euroa eli 18,5 % enemmän kuin talousarviossa. Toimintakate oli 1 539 314 euroa eli 34 % vähemmän kuin talousarviossa ja tilikauden alijäämä oli 186 783 euroa. Talousarvion mukainen ylijäämä oli 581 060 euroa, joten Jämsän Vesi liikelaitoksen tilikauden tulos oli arvioitua huonompi. Tilikauden tulokseen vaikuttivat erityisesti voimakas kemikaalien hinnan nousu sekä viallisesta laitteesta puolentoista vuoden aikana sähkömittauksessa aiheutunut laskutusvirhe, mistä vuoden 2022 tilinpäätöksessä on huomioitu 315 468,93 euroa. Liittymismaksuja saatiin tilikauden aikana 21 601,05 euroa. Liittymismaksut eivät ole mukana tuloksessa, koska ne ovat siirto- ja palautuskelpoisia.

Liikelaitoksen peruspääomalle 10,5 milj. euroa ei korkoa peritä. Peruspääomalainalle 3,97 milj. euroa maksettava korko oli 4,0 %. Tämän lisäksi Jämsän Vedellä on lainaa kaupungilta 40 000 euroa ja rahoituslaitoksilta 8,0 milj. euroa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on järjestetty Jämsän kaupungin sisäisen ohjesäännön mukaisesti. Liikelaitosjohtaja vastaa johtokunnan alaisena Jämsän Vesi liikelaitoksen toiminnan hallinnon sekä taloudenhoidon sisäisen valvonnan järjestämisestä. Sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki tilivelvolliset ja muut esimiehet.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Johtosäännön mukaan johtokunnan tehtävänä on laatia tilinpäätös ja tehdä esitys liikelaitoksen tuloksen käytöstä. Tilinpäätöksen vahvistaa ja tili- ja vastuuvapauden myöntää kaupunginvaltuusto. Kuntalain mukaan tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitosjohtaja. Johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä 186 783 euroa katetaan taseen yli- ja alijäämien tilillä olevilla varoilla.

LIKELAITOKSEN TALOUS JA TALOUSARVION TOTEUTUMINEN 2022

Vuositavoitteiden toteutuminen

Vesilaitos on toimittanut keskeytyksettä kuluttajille heidän tarpeitaan vastaavan määrän ja asetetut laatuvaatimukset täyttävää vettä Jämsän, Jämsänkosken, Länkipohjan, Hallin ja Juokslahden verkostoissa. Yhteensä vedenottamoilta pumpattiin vettä verkostoihin 1 409 671 (vuonna 2021 yhteensä 1 620 610 m³).

Vesijohtokorjauksia tehtiin Jämsässä 19 kpl, Jämsänkoskella 5 kpl ja Hallissa 1 kpl, Länkipohjassa 1 kpl ja Himoksessa 3 kpl (yhteensä 29 kpl) eli 13 kpl enemmän kuin edellisellä vuotena. Vesimittarivaihtoja tehtiin 40 kpl. Vuonna 2022 tehtiin vain pakolliset mittareiden vaihdot, sillä alkuvuodesta koronapandemia rajoitti tarpeettomia asiakaskontakteja ja lisäksi lähivuosina on tarkoitus siirtyä etäluettaviin vesimittareihin.

Jämsän jätevedenpuhdistamoilla (Jämsän keskuspuhdistamo, Hallin jätevedenpuhdistamo ja Länkipohjan jätevedenpuhdistamo) käsiteltiin yhteensä jätevettä 2 196 498 m³. Puhdistamoilla ei ollut ohijuoksutuksia.

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Putkirikko / toiminnan kannalta kriittisen laitteen rikkoutuminen	2	3	6
Arviointi	Vuoden 2022 aikana tapahtui useita putkirikkoja, mutta niiden seurauksena ei sattunut vakavia vahinkoja			
Toimenpide	Päivystys.			
Toimenpide	Tiedottaminen.			
Toimenpide	Verkoston ja laitosten suunnitelmallinen kunnossapito.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sähkökatkot	1	2	2
Arviointi	Vuonna 2022 ei ollut laajoja sähkökatkoja			
Toimenpide	Isojen jv.pumppaamoiden ylivuotoaltaat.			
Toimenpide	Kriittisten kohteiden varavoima.			
Toimenpide	Päivystys.			

Toimenpide	Verkoston rakenne (ylävesisäiliöt)			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Talousveden saastuminen (mikrobiologinen tai kemiallinen)	3	3	9
Arviointi	Vuonna 2022 ei Jämsän Veden toimialueella tapahtunut talousveden saastumisia			
Toimenpide	Koulutus / harjoittelu.			
Toimenpide	Päivystys			
Toimenpide	Varautumis- ja tiedotussuunnitelman ajan tasalla pitäminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Urakoitsijoiden toimintavarmuus	1	1	1
Arviointi	Vuonna 2022 yhteistyö urakoitsijoiden kanssa on toiminut hyvin			
Toimenpide	Sopimustekniikka hallittava, taustojen selvittäminen ja urakoiden valvonta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Viemäritulva tai ylivuoto	2	3	6
Arviointi	Vuonna 2022 ei tapahtunut viemäritulvia tai ylivuotoja			
Toimenpide	Päivystys.			
Toimenpide	Riittävät resurssit.			
Toimenpide	Tiedottaminen.			
Toimenpide	Ympäristövahinkojen torjunta.			

Tunnusluvut ja niiden toteutuminen

Tunnusluvut	TP2021	TA+Ita 2022	TP2022
Laskutettava vesimäärä, m ³	1 126 952	1 100 000	1 094 608
Pumpattu vesimäärä, m ³	1 620 610	1 300 000	1 409 671
Vedenhukkaprosentti, %	30,5	15	22,4
Vesimittarivaihdot, kpl	70	500	40
Laskutettava jätevesimäärä, m ³	823 042	820 000	813 984
Vesimaksu, euroa (sis.alv) /m ³	1,86	1,95	1,95
Jätevesimaksu, euroa (sis.alv) /m ³	2,74	2,88	2,88
Henkilöstö	9	10	10

Käyttötalouden toteutuminen

Jämsän Vesi liikelaite, ulkoiset ja sisäiset	TA 2022	TA+Lta 2022	TP 2022	Ero € Tp-Ta	Tot-%
Toimintatuotot	4 928 500	4 928 500	4 690 267	-238 233	95,17 %
Valmistus omaan käyttöön	68 000	68 000	13 395	-54 605	19,70 %
Myyntituotot	4 873 500	4 873 500	4 632 081	-241 419	95,05 %
Tuet ja avustukset	1 000	1 000	2 207	1 207	220,75 %
Muut toimintatuotot	54 000	54 000	55 979	1 979	103,66 %
Toimintakulut	-2 671 250	-2 671 250	-3 164 348	-493 098	118,46 %
Henkilöstökulut	-658 600	-658 600	-699 156	-40 556	106,16 %
Palvelujen ostot	-1 140 950	-1 140 950	-1 086 901	54 049	95,26 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-798 000	-798 000	-1 320 322	-522 322	165,45 %
Muut toimintakulut	-73 700	-73 700	-57 969	15 731	78,65 %
Vuokratulot	-64 800	-64 800	-37 373	27 427	57,67 %
Muut kulut	-8 900	-8 900	-20 596	-11 696	231,41 %
Toimintakate	2 325 250	2 325 250	1 539 314	-785 936	66,20 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-273 230	-273 230	-281 943	-8 713	103,19 %
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot	12 000	12 000	15 344	3 344	127,86 %
Korkokulut	-180 230	-180 230	-297 212	-116 982	164,91 %
Muut rahoituskulut	-105 000	-105 000	-75	104 925	0,07 %
Vuosikate	2 052 020	2 052 020	1 257 371	-794 649	61,27 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 470 940	-1 470 940	-1 444 154	26 786	98,18 %
Tilikauden tulos	581 080	581 080	-186 783	-767 863	-32,14 %
Tilikauden yli-/alijäämä	581 080	581 080	-186 783	-767 863	-32,14 %

Investointien toteutuminen

	Ta 2022	Ta+Lta 2022	Tp 2022	Ero € Tp-Ta	Tot-%
Kiinteät rakenteet ja laitteet, menot	-985 000,00	-985 000,00	-339 674,40	645 325,60	34,5
Vesijohtoverkoston rakentaminen	-85 000,00	-85 000,00	-10 373,62	74 626,38	12,2
Vesijohtoverkoston saneeraus	-170 000,00	-170 000,00	-69 593,46	100 406,54	40,9
Vesijohtoverkoston muut hankkeet					
Jätevesiviemärin rakentaminen	-85 000,00	-85 000,00		85 000,00	
Jätevesiviemärin saneeraus	-250 000,00	-250 000,00	-160 607,97	89 392,03	64,2
Viemärlaitoksen muut hankkeet	0,00	0,00	-23 082,14	-23 082,14	
Himoksen vesihuoltohankkeet	-100 000,00	-100 000,00		100 000,00	
Oinasojan vesihuolto	-170 000,00	-170 000,00		170 000,00	
Länkipohjan viemärlaitos	-60 000,00	-60 000,00	-60 783,17	-783,17	101,3
Lisäkaivot vedenottamoille	-65 000,00	-65 000,00	-15 234,04	49 765,96	23,4
Kalusto, menot	-60 000,00	-60 000,00	-14 002,50	45 997,50	23,3
Kaukovalvonnan uudistaminen	-60 000,00	-60 000,00	-14 002,50	45 997,50	23,3
Vesilaitos menot yhteensä	-1 045 000,00	-1 045 000,00	-353 676,90	691 323,10	33,84
Vesilaitos tulot yhteensä			0,00	0,00	
Vesilaitos yhteensä	-1 045 000,00	-1 045 000,00	-353 676,90	691 323,10	

Vesi- ja viemäriverkoston uudisrakentaminen sekä vesilaitoksen muut hankkeet

Liikelaitos varautuu vesi-, viemäriverkoston uudisrakentamiseen, jotta vesihuolto voidaan toteuttaa samanaikaisesti kadun rakentamisen yhteydessä. Konkreettisesti kohteet päätetään kolme kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa noudattaen yhdyskuntatoimen kohteiden rakentamishjelmaa. Vesijohtojen ja viemäreiden uudisrakentamiseen oli varattu vuonna 2022 yhteensä 170 000 euroa. Uudisrakentamista tehtiin Paunun alueella sekä pienissä kohteissa. Hyväksytyissä työohjelmissa näihin hankkeisiin käytettiin yhteensä 10 373 euroa. Summassa on mukana Oinasojan alueelle rakennettua vesijohtoverkostoa 3 179 euroa.

Vesi- ja jätevesiverkoston saneeraus

Vanhon vesi- ja jätevesiviemäreiden sekä jätevesipumppaamoiden ja paineenkorotusasemien saneerauksia tehdään vuosittain. Kohteet määräytyvät kolme kertaa vuodessa hyväksyttävän työohjelman mukaisesti. Saneerauksiin on varattu vuonna 2022 yhteensä 420 000 euroa. Hyväksytyissä työohjelmissa näihin hankkeisiin käytettiin yhteensä 228 742 euroa. Saneerauksia tehtiin pääosin Hiidenmäessä ja lisäksi muutamassa pienessä kohteessa.

Himoksen vesihuoltohankkeet

Himoksen rakennushankkeet eivät käynnistyneet, joten suunniteltuja vesihuoltohankkeita ei toteutettu 2022.

Kaukovalvonnan uudistaminen

Vesihuollon kaukovalvonnan täydentäminen. Jätevedenpumppaamoiden vanhentuneiden logiikoiden saneeraus. Logiikoiden saatavuusongelmat jatkuvat ja sen vuoksi hankkeet siirtyivät vuodelle 2023

Lisäkaivot vedenottamoille

Jämsänkosken alueelta etsittiin uusia mahdollisia paikkoja raakavesikaivoille. Toistaiseksi sopivaa kaivon paikkaa ei ole löytynyt. Etsintä jatkuu vuonna 2023.

Oinasojan vesihuolto

Hanke Länkipohjassa sijaitsevan Oinasojan veden laadun parantamiseksi käynnistyi syksyllä 2022. Rakentaminen käynnistyi vasta vuonna 2023.

Länkipohjan viemärlaitos

Länkipohjan jätevedenpuhdistamon ilmastimien uusintaan talousarviossa varattu 60 000 euroa ylittyi hieman kustannusten ollessa 60 783 euroa.

Rahoitusosan toteutuminen

JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS		
RAHOITUSLASKELMA	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	95 160,05	344 103,43
Poistot ja arvonalentumiset	1 444 153,98	1 263 605,92
Rahoitustuotot ja -kulut	-281 943,20	-174 253,32
	1 257 370,83	1 433 456,03
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-353 676,90	-2 657 033,02
Rahoitusosuudet investointeihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta	903 693,93	-1 223 576,99
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset	-470 000,00	-570 000,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalta	-400 000,00	-400 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta		
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-70 000,00	-170 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-433 693,93	1 793 576,99
Vaihto-omaisuuden muutos	-5 163,19	19 421,49
Saamisten muutos kunnalta	-735 739,01	1 899 881,98
Saamisten muutos muilta	24 646,67	-131 361,16
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-10 470,50	-9 526,01
Korottomien velkojen muutos muilta	293 032,10	15 160,69
Rahoituksen rahavirta	-903 693,93	1 223 576,99
Rahavarojen muutos	0	0
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.		
Rahavarat 1.1.		
Rahavarojen muutos	0	0
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, 1 000 €	-1 378	-1 960
Investointien tulorahoitus, %	355,51	53,95
Lainanhoitokate	2,03	2,14
Quick ratio	3,01	2,75
Current ratio	3,17	2,94

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA, Jämsän Vesi liikelaitos

Tuloslaskelma, ulkoinen	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Liikevaihto	4 611 764,35	4 473 921,34
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden lisäys (+) / vähennys (-)	0,00	0,00
Valmistus omaan käyttöön	13 394,68	25 825,41
Liiketoiminnan muut tuotot	47 439,00	52 662,61
Tuet ja avustukset	2 207,45	2 190,22
Muut tuet ja avustukset	2 207,45	2 190,22
Materiaalit ja palvelut	-2 378 446,69	-2 205 612,26
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 303 640,86	-863 070,32
Ostot tilikauden aikana	-1 303 640,86	-863 070,32
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	0,00	0,00
Palvelujen ostot	-1 074 805,83	-1 342 541,94
Henkilöstökulut	-699 076,16	-623 111,50
Palkat ja palkkiot	-554 305,08	-496 284,97
Henkilösivukulut	-144 771,08	-126 826,53
Eläkekulut	-124 029,78	-110 570,77
Muut henkilösivukulut	-20 741,30	-16 255,76
Poistot ja arvonalentumiset	-1 444 153,98	-1 263 605,92
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 444 153,98	-1 263 605,92
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-57 968,60	-118 166,47
Liikeliiketoiminta (-) alijäämä)	95 160,05	344 103,43
Rahoitustuotot ja -kulut	-281 943,20	-174 253,32
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	15 343,64	15 888,22
Kunnalle maksetut korkokulut	-264 932,89	-161 410,69
Muille maksetut korkokulut	-32 279,18	-28 381,35
Korvaus peruspääomasta	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	-74,77	-349,50
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunaisia eriä	-186 783,15	169 850,11
Satunaiset tuotot ja kulut	0,00	0,00
Satunaiset tuotot	0,00	0,00
Satunaiset kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-186 783,15	169 850,11
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00
Tuloverot	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-186 783,15	169 850,11

Tuloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,42	1,35
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,43	1,79
Voitto, %	-4,05	3,80

TASE, Jämsän Vesi Liikelaitos

TASE	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	21 030 890,83	22 121 367,91
Aineelliset hyödykkeet	21 005 070,83	22 095 547,91
Rakennukset	8 790 950,77	9 389 495,32
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 075 694,49	12 542 355,52
Koneet ja kalusto	112 817,91	163 697,07
Keskenkäydyt hankinnat	25 607,66	
Sijoitukset	25 820,00	25 820,00
Muut saamiset	25 820,00	25 820,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 909 333,76	7 193 078,23
Vaihto-omaisuus	142 907,88	137 744,69
Saamiset	7 766 425,88	7 055 333,54
Pitkäaikaiset saamiset	5 000 000,00	5 000 000,00
Lainasaamiset	5 000 000,00	5 000 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	2 766 425,88	2 055 333,54
Myyntisaamiset	500 003,10	525 411,42
Lainasaamiset	2 263 115,12	1 527 376,11
Muut siirtosaamiset	3 307,66	2 546,01
VASTAAVAA YHTEENSÄ	28 940 224,59	29 314 446,14
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	14 225 851,71	14 412 634,86
Peruspääoma	10 500 000,00	10 500 000,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	3 912 634,86	3 742 784,75
Tilikauden yli-/alijäämä	-186 783,15	169 850,11
VIERAS PÄÄOMA	14 714 372,88	14 901 811,28
Pitkäaikainen	13 376 731,48	13 755 130,43
Lainat kunnalta	3 972 756,26	3 972 756,26
Lainat rahoituslaitoksilta	7 600 000,00	8 000 000,00
Liittymismaksut	1 803 975,22	1 782 374,17
Lyhytaikainen	1 337 641,40	1 146 680,85
Lainat kunnalta	40 000,00	110 000,00
Lainat rahoituslaitoksilta	400 000,00	400 000,00
Ostovelat	486 557,71	274 172,94
Muut velat	143 227,20	216 825,34
Siirtovelat	267 856,49	145 682,57
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	28 940 224,59	29 314 446,14
Taseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste %	49,16	49,17
Suhteellinen velkaantuneisuus %	315,81	329,21
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	3 726	3 913
Lainakanta 31.12., 1 000 €	12 013	12 483

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT, Jämsän Vesi liikelaitos

LIIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailutietona on käytetty tilinpäätöstä 2021.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot tehtävälueittain

Toimintatuotot, ulkoiset	2022	2021
Vesilaitos	2 179 905	2 130 762
Viemärlaitos	2 477 415	2 395 112
Muut toimintatuotot	4 091	2 900
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>4 661 411</i>	<i>4 528 774</i>

Poistosuunnitelma

Kaupungin poistosuunnitelma 1.1.2009 lähtien (KV 29.12.2008 § 32).

Poistomenetelmät, poistoajat ja niitä vastaavat poistoprosentit ovat seuraavat:

Pääryhmittely	Poistomenetelmä	Poisto aika
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 v
Muut pitkävaikutteiset menot		
- tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	3-5 v
- muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	3-5 v
Ennakkomaksut	Ei tehdä poistoja	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei tehdä poistoja	
Rakennukset ja rakennelmat		
- asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 v
- talous- ja vapaa-ajanrakennukset	Tasapoisto	15-20 v
- hallinto-, liike- ja laitusrakennukset	Tasapoisto	30-50 v
- teollisuus- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	15 v
Laiturit, uimalat ja sillat	Tasapoisto	10 v
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	10-30 v

Urheilu- ja ulkoilurakenteet	Tasapoisto	15-30 v	
Vedenjakeluverkosto	Tasapoisto	31.12.2015	V 1990 arvoille
Vedenjakeluverkosto	Tasapoisto	30 v	V -91 alkaen
Viemäriverkosto	Tasapoisto	31.12.2015	V 1990 arvoille
Viemäriverkosto	Tasapoisto	30 v	V -91 alkaen
Vesi- ja viemärikoneet	Tasapoisto	15 v	
Ulkovalaistusjohdot ja -laitteet	Tasapoisto	15 v	
Muut kiinteät koneet ja laitteet	Tasapoisto	10-15 v	
Koneet ja kalusto			
Raskaat koneet ja kalusto	Tasapoisto	10-15 v	
Kevyet koneet ja kalusto	Tasapoisto	5-10 v	
Alukset ja veneet	Tasapoisto	8-15 v	
Kuljetusvälineet ja autot	Tasapoisto	5-10 v	
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 v	
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 v	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Ei aineettomia hyödykkeitä.

Aineelliset hyödykkeet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yht.
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 389 495,32	12 542 355,52	163 697,07		22 095 547,91
Lisäykset tilikauden aikana		314066,74	14 002,50	25 607,66	353 676,90
Rahoitusosuudet tilikaudella					
Vähennykset tilikauden aikana					
Siirrot erien välillä					
Tilikauden poisto	-598 544,55	-780 727,77	-64 881,68		-1 444 154,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset					
Poistamaton hankintameno 31.12.	8 790 950,77	12 075 694,49	112 817,91	25 607,66	21 005 070,81
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 790 950,77	12 075 694,49	112 817,91	25 607,66	21 005 070,81

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman muutokset

Oman pääoman erittely	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	10 500 000	10 500 000
Lisäykset		
Peruspääoma 31.12.	10 500 000	10 500 000
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 31.12.	3 912 634	3 742 784
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-186 783	169 850
Oma pääoma yhteensä	14 225 851	14 412 634

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

Pitkäaikaiset velat	2022	2021
Lainat julkisyhteisöiltä	3 972 756	3 972 756
Lainat rahoituslaitoksilta	1 000 000	1 400 000
Pitkäaikaiset velat yhteensä	4 972 756	5 372 756

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2022	2021
Siirtyvät korot	9 693	1 318
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	91 509	123 364
Kuntien eläkevakuutusmaksut	11 941	9 096
Palkkojen sivukulut kaupungille	0	10 471
Muut siirtovelat	154 714	1 435
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	267 856	145 683

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2022	2021
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	10	9

Henkilöstökulut kirjanpidon mukaan

Henkilöstökulut kirjanpidon mukaan	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	699 076	623 112
Henkilöstökuluja aktivoitu aineellisiin hyödykkeisiin	1 792	890
Henkilöstökulut yhteensä	700 869	624 001

Tilintarkastajan palkkiot, ei eroteltu liikelaitoksen osuutta.

ALLEKIRJOITUKSET

Jämsässä 15. päivänä maaliskuuta 2023

Vesa Arvonen
liikelaitosjohtajaPekka Kataja
puheenjohtaja

Ari Haggrén

Sari Jussila

Tommi Sinisammal

Emmaliina Västinen

Liikelaytosten vaikutus tilikauden tulokseen

Tuloslaskelma tp 2022, ulkoiset ja sisäiset erät	kaupunki, ilman liikelaitoksia	Ateria	Vesi	eliminoinnit	kaupungin tuloslaskelma, ml liikelaitokset, eliminoointien jälkeen
Toimintatuotot	60 346 349	6 495 509	4 690 267	-20 904 648	50 627 478
Myyntituotot	32 514 660	6 357 261	4 632 081	-12 283 659	31 220 344
Maksutuotot	9 282 586			0	9 282 586
Tuet ja avustukset	5 130 918	95 874	2 207	0	5 229 000
Muut tuotot	13 418 185	42 374	55 979	-8 620 989	4 895 548
Valmistus omaan käyttöön	284 233		13 395		297 628
Toimintakulut	199 999 137	6 703 074	3 164 348	-20 904 648	188 961 911
Henkilöstökulut	44 940 349	3 734 885	699 156	-278 850	49 095 540
Palvelujen ostot	129 611 521	955 735	1 086 901	-12 275 438	119 378 719
Aineet, tarvikkeet	6 534 654	1 829 511	1 320 322	-101 410	9 583 077
Avustukset	7 746 750			0	7 746 750
Muut kulut	11 165 864	182 944	57 969	-8 248 951	3 157 826
TOIMINTAKATE	-139 368 555	-207 565	1 539 314	0	-138 036 806
Verotulot	91 105 829			0	91 105 829
Valtionosuudet	47 272 039			0	47 272 039
Rahoitustuotot- ja kulut	797 676	566	-281 943	0	516 299
Korkotuotot	49 150				-55 850
Korkotuotot liikelaitoksilta	159 933			-159 933	0
Muut rahoitustuotot	793 052	566	15 344	0	808 962
Korkokulut lainoista	195 036		137 279		227 316
Korkokulut kaupungille			159 933	-159 933	0
Muut rahoituskulut	9 422		75	0	9 497
VUOSIKATE	-193 011	-206 999	1 257 371	0	857 361
Poistot ja arv.alennukset	7 060 365	126 464	1 444 154	0	8 630 983
Satunnaiset tuotot+/-kulut-					0
TILIKAUDEN TULOS	-7 253 376	-333 463	-186 783	0	-7 773 622
Poistoeron muutos	246 611			0	246 611
Varausten muutos					
Rahastojen muutos					0
TILIK. YLI-/ALIJÄÄMÄ	-7 006 764	-333 463	-186 783	0	-7 527 010

Eliminoinnit:

kaupungin ostot liikelaitoksilta

liikelaytosten antolainojen korot

RAHOITUSLASKELMA	kaupunki	Ateria	Vesi	eliminoinnit	yhteensä
Toiminnan rahavirta	-1 013 001	-206 999	1 257 371	0	37 371
Vuosikate	-193 011	-206 999	1 257 371		857 361
Muut oikaisut					
Tulorahoituksen korjauserät	-819 990				-819 990
Investointien rahavirta	-3 663 767	0	-353 677	0	-4 017 444
Investointimenot	-6 263 733		-353 677		-6 617 410
Rahoitusosuudet investointimenoihin	22 035				22 035
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 577 931				2 577 931
Pysyv. vast. myyntivoitot					0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 676 768	-206 999	903 694	0	-3 980 073
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-682 133	0	0	0	-682 133
Antolainasaamisten lisäykset	-1 150 000				-1 150 000
Antolainasaamisten vähennykset	467 867			0	467 867
Lainakannan muutokset	-3 267 558	0	-470 000	-63 365	-3 800 923
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 092 040		-400 000		-4 492 040
Lyhytaikaisten lainojen muutos	824 482		-70 000	-63 365	691 117
Oman pääoman muutokset					0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 808 075	206 829	-433 694	63 365	2 644 575
Rahoituksen rahavirta	-1 141 616	206 829	-903 694	0	-1 838 482
Rahavarojen muutos	-5 818 384	-170	0	0	-5 818 555

eliminoinnit: liikelaitosten lainojen lyhennykset

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Jämsässä 27. päivänä maaliskuuta 2023

JÄMSÄN KAUPUNGINHALLITUS

Hanna Hélaste
kaupunginjohtaja

Jorma Potti
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Lotta Ahola

Tarja Uusipaasto

Joni Frisk

Jukka Haaparanta

Antti Lähdesmäki

Anssi Mennala

Ulla Patronen

Sanna Rajala

Mikko Laitinen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

_____ päivänä _____ kuuta 2023

BDO AUDIATOR OY

Minna Havia-Niemi
KHT, JHT

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA

Toteutusvertailu

Tilinpäätöslaskelmat: tulos- ja rahoituslaskelma, tase ja konsernitilinpäätös

Tilinpäätöksen liitetiedot

Liikelaitosten tilinpäätökset

Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

ERILLISINÄ JA ATK-LISTOINA

Tase-erittely, päivä- ja pääkirja, talousarvion toteutusvertailut ja kirjanpidon osajärjestelmien erittelyt

	Tositenumerot	
	Alkaen	Päättyen
101 Muistiotositteet	001001	001783
109 Käyttöomaisuusviennit	009001	009010
110 Tilioteviennit	010001	010253
111 Kassatositteet	015001	015294
120 Excel-muistiot kirjanpitoon	200001	200207
220 Myyntireskontran suoritukset	020001	021618
301 Palkat	030001	030118
250 Ostoreskontran suoritukset	650001	650469
302 Populus matkalaskut	032001	032006
403 Pro Economica ostolaskut	210001	429767
490 Effica-YPH-toimeentulotuki	049001	049251
501 Sonet keskusvarasto	501001	501013
512 Hankintatoimen varasto	052001	052012
601 Yleislaskutus/Hallintopalvelut	061001	061224
602 Yleislaskutus/talousoalvelut	062001	062091
640 Vesilaskutus/Vesi liikelaitos	070001	091894
699 Yleislaskutus/sisäiset laskutukset	090001	090125
704 Yleislaskutus/sosiaalipalvelut	100001	105045
705 Yleislaskutus/sivistyspalvelut	120001	121553
706 Yleislaskutus/yhdyskuntatoimi	130001	132371
710 Hulevesimaksut	150001	150024
715 Jätehuoltolaskutus	550001	561051
721 Priimus/lukio	148001	148228
741 Rakennusvalvonta	510001	510409
745 Winhit-hammashuolto	520001	535368
748 Effica asiakaslaskutus	300001	343913
750 Varhaiskasvatus	690001	693297
751 Effica terveydenhuollon laskutus	700001	700422
752 Effica-kotihoito	800001	812858
755 Yleislaskutus/terveyspalvelut	770001	771629
760 Työväenopiston laskutus Hellewi	850001	851246
765 Varausjärjestelmä	860001	860043
LT Liitetietotosite	000001	000029

Tasekirja säilytetään pysyvästi kaupungin arkistossa. Tositeaineiston säilytysaika vähintään 6 vuotta.

Lajit 101,110,111,120,401 ja 501 säilytetään kaupungin arkistossa sähköisessä muodossa, muut paperisena.

Päivä- ja pääkirjat säilytetään sähköisessä muodossa kaupungin arkistossa vähintään 10 vuotta.

